

Akdeniz Bölgesi

Sandras Dağı

AKD001

Acil
Gerileme (-1)

© Cenk Durmuşkahya

Yüzölçümü : 133760 ha
Boylam : 28,83°D
Enlem : 37,09°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 50 m - 2295 m
İl(ler) : Muğla, Denizli
İlçe(ler) : Tavas, Acıpayam, Muğla merkez, Beyağaç, Ula, Köyceğiz, Dalaman

■ **Alanın Tanımı:** Sandras Dağı, Toros Dağları'nın batı ucunda Köyceğiz Gölü'nün hemen kuzeyinde yer alır. Doğu ve güneydoğuda Dalaman Çayı, güneybatıda Namnam Çayı, kuzeyde Beyağaç ve güneyde Köyceğiz ilçe merkezleri ile sınırlanır. En yüksek noktası Çiçekbaba Tepesi olan alanın güney yamaçlarında yerleşim birimleri daha yoğundur. Genelde orman ve makiliklerle kaplı alanda anıtsal nitelikli çok sayıda ağaç bulunur.

■ **Habitatlar:** ÖDA; ardıç (*Juniperus*), kızılçam (*Pinus brutia*), karaçam (*Pinus nigra ssp. pallasiana*), karışık iğne ve geniş yapraklı ormanlar, sığla (*Liquidambar orientalis*) ormanları, nehir kıyısı bitki toplulukları, maki toplulukları, kuru tarım alanları ve yüksek dağ çayırlarından oluşur. Makilik alanlar özellikle güney yamaçlarda yoğundur. Bölgenin alçak kesimlerinde kızılçam daha yüksek kesimlerde ise karaçam ormanları yer alır. Sığla ormanları, Dalaman Çayı ve kollanını çevreleyen sulak düzlüklerde bulunur. Dağın yüksek kesimlerinde ise alpin bitki örtüsü toplulukları bulunur.

■ **Türler:** Sandras Dağı ülkemizde bitki çeşitliliği açısından önde gelen alanlardan birisidir. Alandaki endemizm oranı oldukça yüksektir. Alanda 63 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. *Bolanthus stenopetalus*, *Ferulago sandrasica*, *Genista sandrasica*, *Gypsophila davisii*, *Lamium sandrasicum*, *Pilosella sandrasica*, *Silene brevicalyx*, *Thlaspi leblebici* ve *Tragopogon oligolepis* bitki türlerinin bilinen dünya dağılımı yalnızca Sandras Dağı'dır.

Alan, çizgili sırtlan (*Hyaena hyaena*) ve vaşak (*Lynx lynx*) gibi büyük memeli türleri için önemli bir yaşam alanıdır.

Akdeniz biyomuna özgü ve dar yayılışı bir sürüngen türü olan *Lacerta oertzeni* isimli kertenkele alanda yaşamaktadır.

Ayrıca alanda Akdeniz biyomuna özgü ve ülkemizde endemik büyük esmer (*Maniola megalis*) ile nesli bölgesel ölçekte tehlike altında olan karagözlü mavi kelebek (*Glaucopteryx alexis*) yaşamaktadır.

■ **Alan Kullanımı:** Bölge halkı genel olarak geçimini tarım, hayvancılık ve turizm faaliyetlerinden sağlar. Ormancılık faaliyetleri de yine bölge halkı tarafından gerçekleştirilmektedir. Arıcılık,

vermiştir. Yol yapımını takiben orman yangınları ve alan üzerindeki insan baskısı artmıştır. Bunun yanında bölgede yapılması planlanan kuş sporları merkezi alan için muhtemelen tehdit oluşturmaktadır.

Alanın güneydoğusundaki Dalaman Çayı üzerinde inşaat halinde olan Akköprü Barajı ile inşası planlanan Narlı ve Sami Soydam barajları özellikle alandaki sığla ormanlarını tehdit etmektedir.

■ ÖDA'daki yoğun otlama baskısı ve plansız ağaçlandırma çalışmaları bitki örtüsüne zarar vermektedir.

■ **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

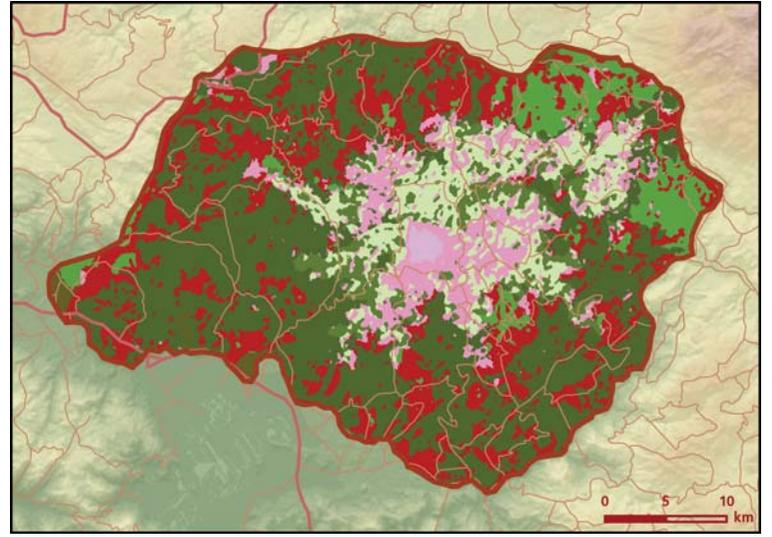
■ Yeri İlgili Sahipleri

Denizli Valiliği; Muğla Valiliği; Denizli İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Muğla İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Denizli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü; Muğla İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.

■ Bahtiyar Kurt

Sandras Dağı önemli doğa alanı topografya haritası

Sandras Dağı önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Acinos troodi ssp. vardaranus</i>	I	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Aethionema speciosum ssp. compactum</i>	I	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Allium callimischon ssp. haemostictum</i>	0	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Allium fethiyense</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Allium junceum ssp. tridentatum</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Allium sandrasicum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Alyssum caricum</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Apera baytopiana</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Arenaria luschanii</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Bolanthus stenopetalus</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Bolanthus thymoides</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Campanula telmessi</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea ensiformis</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Cerastium macranthum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Chamaecytisus gueneri</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Cyclamen trochopteranthum</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Dianthus eretmopetalus</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Ebenus pisdica</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Eryngium thoriolum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Euphorbia austroanatolica</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Ferulago sandrasica</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Fritillaria baskilensis</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Fritillaria sibthorpiana ssp. enginiana</i>	I	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Galium tmoleum</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Genista sandrasica</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Gypsophila davisii</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Lamium sandrasicum</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Linum boissieri</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Liquidambar orientalis</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, A2
<i>Minuartia recurva ssp. carica</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Minuartia umbellulifera ssp. fimbriata</i>	I	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Minuartia verna ssp. brevipetala</i>	I	0	-	EN	Var	B1, B2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Muscari muscarimi</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Muscari sandrasicum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Paronychia chionaea</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Pilosella sandrasica</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Polygonum karacaei</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Rhamnus pyrellus</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Rosularia serpentina</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Salix purpurea ssp. leucodermis</i>	1	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Salsola canescens ssp. serpentinicola</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Scorzonera lasiocarpa</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Scorzonera sandrasica</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Sedum eriocarpum ssp. caricum</i>	1	0	-	EN	Var	B1
<i>Sedum ursi</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Silene brevicalyx</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Silene cryptoneura</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Silene sordida</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Silene tunicoides</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Spergularia lycia</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Teucrium alyssifolium</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Teucrium sandrasicum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Thlaspi cariense</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Thlaspi leblebicii</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Thymus cariensis</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Tragopogon oligolepis</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Velezia pseudorigida</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum adenophorum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Verbascum cariense</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Verbascum latisepalum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Verbascum renzii</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Verbascum trapifolium</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Viola sandrasea ssp. sandrasea</i>	0	0	-	EN	Var	B1
 <i>Circaetus gallicus</i> - Avrupa	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lullula arborea</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
 <i>Hyaena hyaena</i> - Orta Doğu	0	0	NT	(EN)	Var	B1, C1
<i>Lynx lynx</i>	0	0	NT	-	Var	C1
 <i>Lacerta oertzeni</i>	0	0	-	LC	Var	A2, A4, C1
 <i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Maniola megalis</i>	1	0	-	-	Var	A4, C1

Muscari muscarimi © Ali İhsan Gökçen

Köyceğiz Gölü

AKD002

Korumaya Bağımlı
Gerileme (-1)

© Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 39887 ha

Boylam : 28,06°D

Enlem : 36°09°K

Yükseklik : 0 m - 937 m

İl(ler) : Muğla

İlçe(ler) : Köyceğiz, Ortaca

Koruma Statüleri : Özel çevre koruma bölgesi, doğal ve arkeolojik sit alanı

■ **Alanın Tanımı:** ÖDA, Köyceğiz Gölü ile Dalyan kumsalı ve bu ikisinin arasında yer alan kanallar, sazlıklar ve dört gölden (Sülüngür, Sülüklü, İztuzu, Alagöl) oluşan delta ile kumsalın batısında ormanlık tepeleri kapsar. Köyceğiz Gölü, Muğla'nın Köyceğiz ilçe merkezinin güneyinde yer alan tektonik kökenli hafif tuzlu bir göldür. ÖDA'nın güneyinde geniş bir yay şeklinde uzanan Dalyan kumsalı, Köyceğiz Gölü'nün oluşturduğu tatlı su sistemi ile denizi ayırır. Dalyan kumsalı, 4200 metre uzunluğunda ve 75 ile 200 metre arasında değişen genişliği sahiptir. Bu kumsal, denizkaplumbağaları (*Caretta caretta*), Sülüngür Gölü ise nilkaplumbağası (*Trionyx triunguis*) için önemli bir yumurtlama alanıdır.

■ **Habitatlar:** ÖDA; tatlı su gölleri, sazlık alanlar, kumul ekosistemleri, alüvyal sığla (*Liquidambar orientalis*) ormanları, kireçtaşı ve serpantin tepeler üzerinde Akdeniz servisi (*Cupressus sempervirens*) toplulukları, kızılçam (*Pinus brutia*) ve çok çeşitli maki ve frigana birlikleri ve sulu tarım alanlarından oluşur. Alandaki göllerin etrafında yer yer sazlıklar ve bataklık alanlar bulunur. Köyceğiz Gölü'nün denizle buluştuğu alan tipik bir delta oluşturur.

■ **Türler:** Alandaki 45 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Köyceğiz Gölü'ne endemik iki bitki türü bulunur. Bunlar *Oenanthe cydodarpa* ve *Verbascum demirizianum* bitki türleridir. Sukuşları için önemli üreme ve kışlama alanıdır. Yoz atmaca (*Accipiter brevipes*), leylek (*Ciconia ciconia*), saz delicesi (*Circus aeruginosus*), ortanca ağaçkakan (*Dendrocopos medius*), gökdoğan (*Falco peregrinus*), ve küçük balaban (*Ixobrychus minutus*) ile küçük sayılarda İzmir yalçapkını (*Halcyon smyrnensis*) alanda üreyen kuş türleri arasındadır. Macar ördeği (*Netta rufina*) ve sakarmake (*Fulica atra*) gölde önemli sayılarda kışlamaktadır.

ÖDA'nın deniz kıyısı ayrıca, nesli tehlike altında olan Akdeniz foku (*Monachus monachus*) için önemlidir.

Alanda, ülkemize endemik bir semender türü olan *Lyciasalamandra fazilae* yaşamaktadır. Alandaki kumsallar, denizkaplumbağası için önemli üreme alanıdır. Kumsalların göl tarafında ise Nil kaplumbağası (*Trionyx triunguis*) yuvalamaktadır.

Öda, Akdeniz biyomuna endemik ve dünyada dar bir alanda yaşayan *Ceriatrion georgifreyi*

ve nesli küresel ölçekte tehlikede olan *Onychogomphus assimilis* adlı kızböcekleri için önemli yaşam alanıdır.

■ **Alan Kullanımı:** Bölgede ağırlıklı olarak sulu tarım ve turizm yapılmaktadır. Dalyan nüfusu turizm sezonunda birkaç katına ulaşabilmektedir. Ayrıca bölgeye Marmaris, Fethiye ve Bodrum'dan günübirlik turlarla önemli sayıda turist akını olmaktadır. Kırsal yerleşmelerdeki tarım sektörü yanında bölgede, balıkçılık ve arıcılık da gelişmiştir. Alanda az da olsa hayvancılık yapılır.

■ **Tehditler:** Alandaki en ciddi tehdit, turizm yatırımlarından kaynaklanan plansız faaliyetler ve plansız yapılaşma baskısıdır. Dalyan kumsalındaki koruma çalışmalarına rağmen özellikle kaplumbağa üreme döneminde kumsalın gece kullanımı ve tekne trafiği yeterince kontrol edilememektedir.

Alandaki diğer önemli tehdit, tarım alanına dönüştürülmek amacıyla sığla ormanları ve çevresindeki bataklıkların kurutulmasıdır.

Diğer tehditler, tarım alanlarından ve yerleşim merkezlerinden gelen atıkların göle karışması ve bataklık alanlardaki ağaçlandırma çalışmalarıdır.

■ **Koruma Çalışmaları:** Dalyan kumsalı, denizkaplumbağaları nedeniyle ülkemizde doğa korumacılığın simgesi olmuştur. Alan, 1985 yılından bu yana çeşitli üniversite ve korumacı kuruluşlar tarafından çalışılmaktadır. Bunların sonucunda bazı kitle turizmi yatırımları reddedilmiş ve alanın doğallığı korunmuştur.

Günümüzde ise Köyceğiz Kaymakamlığı, Kanalizasyon ve Atık Su Islahı Projesi yürütülmektedir. Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı, denizkaplumbağalarının araştırılması ve korunmasının yanı sıra su kalitesinin izlenmesi için projeler yürütmektedir.

Bunun yanı sıra alanda Gökova-Akyaka'yı Sevenler Derneği, Muğla Sulak Alanlarını İzleme ve Aktif Koruma Projesi gerçekleştirmektedir.

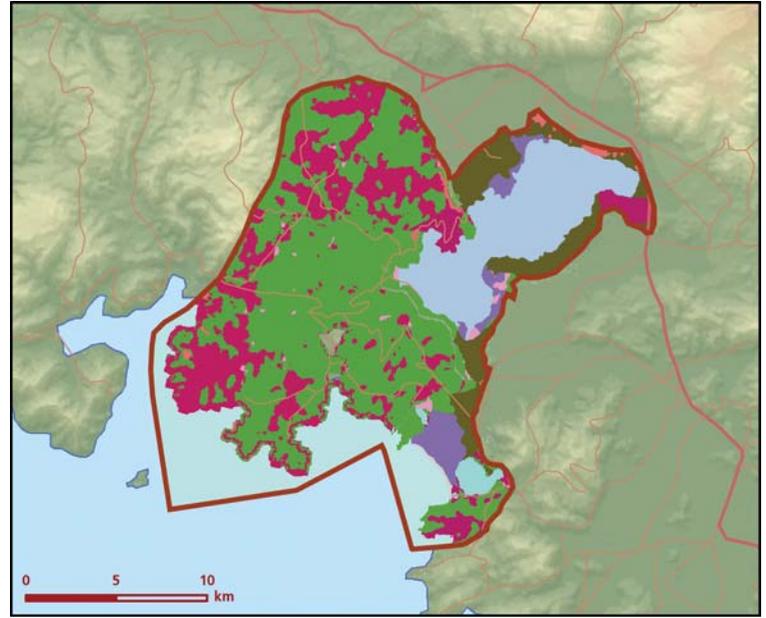
■ Yeri İlgili Sahipleri

Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı, Özel Çevre Koruma Kurumu Köyceğiz Bölge Müdürlüğü, Muğla Valiliği, Muğla Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğü, Köyceğiz Kaymakamlığı, Ortaca Kaymakamlığı, Köyceğiz Belediyesi, Ortaca Belediyesi, Gökova-Akyaka'yı Sevenler Derneği.

■ Cem Orkun Kıraç, Bahar Suseven

Köyceğiz Gölü önemli doğa alanı topografya haritası

Köyceğiz Gölü önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Alkanna mughlae</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Allium callimischon ssp. haemostictum</i>	0	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Allium sandrasicum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Alyssum caricum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Anthemis karacae</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Apera baytopiana</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Arenaria luschanii</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Aristolochia guichardii</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Aristolochia poluninii</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Aristolochia sempervirens - Batı Anadolu</i>	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Bromus macrocladus</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Bupleurum anatolicum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Campanula hagiella</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea austro-anatolica</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Convolvulus cassius - Batı Akdeniz</i>	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Cyclamen trochopteranthum</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Eryngium thoriifolium</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Euphorbia austroanatolica</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Ferulago humilis</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Fritillaria sibthorpiana ssp. enginiana</i>	1	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Galium exurgens</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Gypsophila confertifolia</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Inula sechmenii</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Iris xanthosporia</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Limonium effusum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Liquidambar orientalis</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, A2
<i>Oenanthe cydocarpa</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Phlomis lycia</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Quercus aucheri</i>	1	0	NT	NT	Var	A2
<i>Rhamnus pyrellus</i>	1	0	-	LC	Var	A2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Sedum eriocarpum ssp. caricum</i>	I	0	-	EN	Var	B1
<i>Sideritis albiflora</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Silene cariensis</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Silene tunicoides</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Teucrium alyssifolium</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Teucrium sandrasicum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Thlaspi carienae</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Thymus cariensis</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Trigonella lycica</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Velezia pseudorigida</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum carienae</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Verbascum demirizianum</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Verbascum mykales</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum renzii</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Veronica lycica</i>	I	0	-	NT	Var	A2
 <i>Accipiter brevipes</i> - Avrupa	0	0	LC	VU	1 Çift (1997 Üreme)	C1
<i>Ciconia ciconia</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	LC	25-45 Çift (Üreme)	C1
<i>Circus aeruginosus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Dendrocopos medius</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Falco peregrinus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Fulica atra</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	22010-11900 Birey (Kışlama)	A3, B3, C3
<i>Halcyon smyrnensis</i> - Anadolu	0	0	LC	EN	1 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Ixobrychus minutus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Netta rufina</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	341-800 Birey (Kışlama)	B3, C3
 <i>Lutra lutra</i>	0	0	NT	-	Var	C1
<i>Monachus monachus</i>	0	0	CR	(CR)	Var	A1, C1
<i>Monachus monachus</i> - Doğu Akdeniz	0	0	CR	(CR)	Var	B1, C1
 <i>Lyciasalamandra fazilae</i>	I	0	EN	EN	Var	A1, C1
 <i>Caretta caretta</i>	0	0	EN	(EN)	84 yuva (1994) - 286 yuva (2002)	A1, C1
<i>Caretta caretta</i> - Akdeniz	0	0	EN	(EN)	84 yuva (1994) - 286 yuva (2002)	B1, B3, C1
<i>Trionyx triunguis</i> - Doğu Akdeniz	0	0	CR	CR	Var	B1, C1
 <i>Ceragrion georgifreyi</i>	0	0	-	NT	Var	A2, A4, C1
<i>Lindenia tetraphylla</i>	0	0	-	-	Var	C1
<i>Onychogomphus assimilis</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, C1

Cyclamen trochopteranthum © Ali İhsan Gökçen

Dalaman Ovası

AKD003

Acil
Gerileme (-1)

Deniz kaplumbağası (Caretta caretta) © Zafer Kızılkaya

Yüzölçümü : 45372 ha
Boylam : 28,78°D
Enlem : 36,72°K
Koruma Statüleri : Özel çevre koruma bölgesi, doğal sit alanı

Yükseklik : 0 m - 260 m

İl(ler) : Muğla

İlçe(ler) : Ortaca, Dalaman, Fethiye

■ **Alanın Tanımı**: Köyceğiz Gölü'nün güneybatısında, Dalaman Çayı'nın oluşturduğu ova ile bu ovayı çevreleyen kıyılar ve irili ufaklı 20 adadan oluşur. Dalaman ilçesinin güneyindeki Kocagöl ve Kapıdağı Yarımadası da ÖDA içinde yer alır. Dalaman Çayı, Akdeniz'e döküldüğü yerde bir delta oluşturur ve bu kısımda yaklaşık 10 kilometre uzunluğunda Dalaman Kumsalı bulunur. Alandaki en önemli sulak alan olan Kocagöl'ün etrafında Kargın ve Kükürt gölleri de bulunmaktadır. Alan, coğrafi konumu nedeniyle hem ekosistem hem de tür çeşitliliği bakımından Türkiye'nin en zengin bölgelerinden biridir.

■ **Habitatlar**: ÖDA; kızılçam (*Pinus brutia*) ormanları, dişbudak (*Fraxinus angustifolia*) ve sığla (*Liquidambar orientalis*) ağırlıklı subasar ormanlar, Akdeniz maki toplulukları, az tuzlu göller, tuzcul bataklıklar, sazlık alanlar, çakıllı ve kumlu sahiller ile kayalık kıyılar ve tarım alanlarından oluşur. Dalaman Çayı'nın çevresi tarım alanları ile kaplıdır. Dalaman Kumsalı çoğunlukla çok ince kumdan bazı bölgeleri ise küçük çakıllardan oluşmaktadır. Ovayı çevreleyen tepeler maki ve kızılçamlarla kaplıdır. Alandaki kayalık kıyılarda sualtı ve suüstü girişli mağaralar bulunur.

■ **Türler**: Dalaman Ovası farklı tür grupları için önemli bir alandır. Dalaman Ovası'na endemik olduğu bilinen *Verbascum dalamanicum* bölgenin en önemli bitki türlerinden biridir. Bunun yanında alandaki kıyı ve mağaralar, nesli dünya ölçeğinde tehlike altında bulunan Akdeniz foku (*Monachus monachus*) için önemli yaşam alanıdır. Alanda yer alan nehir ve çaylarda susamuru (*Lutra lutra*) yaşamaktadır.

Bir çiftyapımlı türü olan *Lyciasalamandra fazilae*, Dalaman Ovası'nda bulunan önemli canlılardan bir başkasıdır.

Dalaman kumsalı, ülkemizde doğa koruma çalışmalarında sembol haline gelmiş denizkaplumbağalarının (*Caretta caretta*) yuvaladığı önemli alanlardan birisidir. Kargın ve Kükürt göllerinde nilkaplumbağası (*Trionyx triunguis*) yaşamaktadır.

Alana aynı zamanda, nesli dünya ölçeğinde tehlike altında bulunan Osmanlı ateşi (*Lycaena ottomana*) kelebek türü yaşamaktadır.

■ **Alan Kullanımı**: Alanda yoğun olarak tarım, hayvancılık, balıkçılık ve turizm faaliyetleri gerçekleştirilir. Mısır, buğday ve narenciye meyve türleri başlıca tarım ürünleridir. Bölgede özellikle Sangerm civarında (Sarsu - Dalaman Çayı arası) sahil boyunca otellere ve turizm etkinliklerine de

rastlanır. Bölgede Dalaman Havaalanı bulunmaktadır.

■ **Tehditler**: Alan üzerindeki önemli tehditlerden biri su rejimine yapılan müdahalelerdir. Dalaman Ovası'nda geçmiş dönemde drenaj faaliyetleri yürütülmüş, ovanın büyük bir kısmı tarım alanına dönüştürülmüştür. Havaalanı genişletme çalışmaları ile havaalanı sınırları içinde yer alan sulak alanlar kurutulmaktadır.

Bir başka önemli tehdit ise turizm faaliyetleridir. Golf ve konaklama tesisleri için kumullar tahrip edilmektedir. Kükürt Gölü kıyısında yapılan termal otel gibi yapılaşma alandaki türleri olumsuz etkilemektedir. Ayrıca Dalaman kumsalının doğu ucunda büyük bir yat limanı ve marina inşaa planı bulunmaktadır. Marina, yaratacağı tekne trafiği ve ilave insan aktiviteleriyle, kayalık kıyılar ve koylardaki Akdeniz fokunu olumsuz etkileyecektir. Ayrıca 600 yattan fazla bağlama kapasitesi ve oldukça büyük bir kışlama, çekek yeri ve kara parkına sahip bu marina ile diğer ilave hizmet sektörleri ve yapılar da Kocagöl ile Dalaman kumsalı arasındaki alanı genişleterek kapatacağıdır.

Kocagöl'ü Sarsala Koyu'na bağlayan yol gibi alandaki diğer bakir koyalara yeni yolların açılması, alanda doğallığını korumuş koyal ve kıyılar ile Akdeniz foku gibi nesli tehlike altında olan türleri tehdit etmektedir.

Bunun yanında bölgede yasadışı avcılık, yasadışı sazlık yakma faaliyetleri, Dalaman kumsalının tümünde kanunla yasaklanmış olmasına rağmen kaçak kum çekimi yıllardır süregelenmektedir.

■ **Koruma Çalışmaları**: Gökova ve Akyaka'yı Sevenler Derneği (GAS-DER), alanda kış aylarında su kuşu sayımları gerçekleştirilmekte ve alanın kuşlar açısından önemi düzenli olarak izlenmektedir. Aynı zamanda alandaki tehditlere karşı aktif koruma çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

Sualtı Araştırmaları Derneği (SAD) ve Doğal Hayatı Koruma Derneği (DHKD), Dalaman'da yapımı planlanan marina için hazırladığı rapor ve resmi yazılarla, ilgili karar vericilere başvurmuş; sonuçta marina inşası onaylanmamıştır.

Sualtı Araştırmaları Derneği Akdeniz Foku Araştırma Grubu (SAD-AFAG), 1987 yılından bu yana değişik araştırma çalışmaları kapsamında, sahada Akdeniz foku geçmiş ve güncel gözlem kayıtları toplamakta ve bunları bir veri tabanına aktarmaktadır. SAD-AFAG'ın yaptığı çeşitli çalışmalar sonucunda alan, Ulusal Fok Komitesi'nde Türkiye'nin önemli fok alanlarından biri olarak ilan edilmiştir.

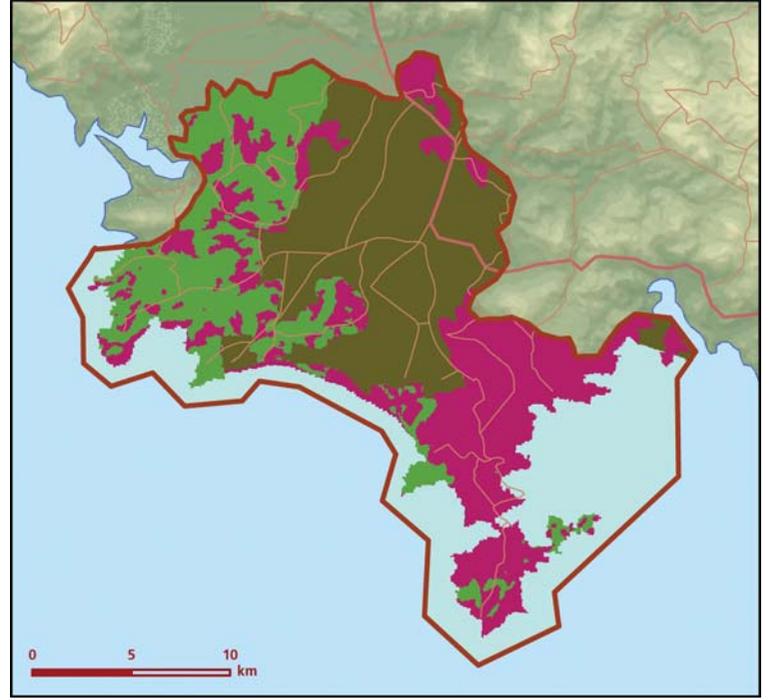
■ Yeri İlgili Sahipleri

Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı; Özel Çevre Koruma Kurumu Köyceğiz Bölge Müdürlüğü; Muğla Valiliği; Dalaman Kaymaklığı; Dalaman Belediyesi; Ortaca Kaymaklığı; Ortaca Belediyesi; GAS-DER; SAD-AFAG; DHKD; WWF-TR.

■ Cem Orkun Kıraç, Bahar Suseven

Dalaman Ovasi önemli doğa alanı topografya haritası

Dalaman Ovasi önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Iris xanthospuria</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Liquidambar orientalis</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, A2
<i>Minuartia mesogitana ssp. macrocarpa</i>	1	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Verbascum dalamanicum</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Emberiza caesia</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lutra lutra</i>	0	0	NT	-	Var	C1
<i>Monachus monachus</i>	0	0	CR	(CR)	Var	A1, C1
<i>Monachus monachus</i> - Doğu Akdeniz	0	0	CR	(CR)	Var	B1, C1
<i>Lyciasalamandra fazilae</i>	1	0	EN	EN	Var	A1, A2, A4, C1
<i>Caretta caretta</i>	0	0	EN	(EN)	69-112 yuva	A1, C1
<i>Caretta caretta</i> - Akdeniz	0	0	EN	(EN)	69-112 yuva	B1, B3, C1
<i>Emys orbicularis</i>	0	0	NT	NT	Var	C1
<i>Testudo graeca</i>	0	0	VU	NT	Var	A1, C1
<i>Trionyx triunguis</i> - Doğu Akdeniz	0	0	CR	CR	Var	B1, C1
<i>Aphanius fasciatus</i>	0	0	DD	LC	Var	C1
<i>Capoeta bergamae</i>	1	0	-	VU	Var	A1, C1
<i>Ladigesocypris irideus</i>	1	0	-	DD	Var	A2, C1
<i>Lycaena ottomana</i>	0	0	VU	VU	Var	A1
<i>Lycaena ottomana</i> - Güney Anadolu	0	0	VU	VU	Var	B1, C1

Fethiye

AKD004

Acil
Gerileme (-1)

Fethiye © Oya Gökçen, Muzaffer Gökçen

Yüzölçümü : 423554 ha | **Yükseklik :** 0 m - 470 m
Boylam : 29,08°D | **İl(ler) :** Muğla
Enlem : 36,72°K | **İlçe(ler) :** Fethiye, Dalaman
Koruma Statüleri : Özel çevre koruma bölgesi, doğal sit alanı, arkeolojik sit alanı

- **Alanın Tanımı:** ÖDA, Fethiye Körfezi, körfezdeki altı ada ve körfezi çevreleyen tepeleri içine alır. Geçmişte tektonik faaliyetlerin yoğun olduğu dağ sırasının bir parçasıdır. Kıyı şeridi birçok kovuktan, küçük sahillerden ve hidro-jeolojik aktiviteler nedeniyle dağlardan kopup gelen çakılların oluşturduğu alanlardan oluşmaktadır. Körfezin güneydoğu kısmında yaklaşık beş kilometre uzunluğunda bir kumsal bulunur. Geçmişte var olan akarsuların birçoğuna bugün rastlanmamaktadır. Alanın akarsular tarafından doldurulmuş kısmı sedimentler nedeniyle tarımsal faaliyetler için oldukça verimlidir.
- **Habitatlar:** ÖDA; kızılçam (*Pinus brutia*) ormanları, siğla (*Liquidambar orientalis*) ağırlıklı su-basar ormanları, Akdeniz maki toplulukları, tatlı ve tuzlu özellikte küçük bataklıklar, sazlıklar, kayalık kıyılar, çakıllı ve kumlu sahiller ve tarım alanlarından oluşur. Siğla ormanları alandaki dere ve çayların özellikle denize döküldüğü kısımlarda bulunur. Tarım alanları alanın güneybatısında yoğunlaşmıştır.
- **Türler:** Birçok canlı türünü barındıran ÖDA'da, dünya dağılımı alanla sınırlı olduğu bilinen *Galium globuliferum* bitkisi yaşamaktadır. Nesli küresel ölçekte tehlike altında bulunan Akdeniz fokunun (*Monachus monachus*) önemli yaşam alanlarından biridir. Akdeniz biyomuna özgü ve dar yayıllı bir tür kara semenderi olan *Lyciasalamandra fazilae* de alanda yaşamaktadır. Alan aynı zamanda birçok sürüngen türüne ev sahipliği yapmaktadır. Ülkemizde doğa korumanın sembollerinden olan denizkaplumbağası (*Caretta caretta*) alanda yuvalanmaktadır. Ülkemize endemik ve dar yayıllı bir içsu balığı olan *Ladigesocypris irideus* de alandaki önemli türlerden biridir. Nesli küresel ölçekte tehlike altında bulunan Osmanlı ateşi (*Lycaena otomana*) kelebek türü alanda yaşamını sürdürür.
- **Alan Kullanımı:** ÖDA'da tarım, balıkçılık ve kitle turizmi faaliyetleri gerçekleştirilir. Bölgede yaygın olan tarım genellikle seracılık şeklinde yapılmakta ve domates, fasulye benzeri sebzeler ve narenciye yetiştirilmektedir. Fethiyeli ve Göcekli balıkçılar, Fethiye Körfezi ve civarında ağırlıklı olarak bırakma ağılığı, paraketecilik ve sürüklenen ağı/parakete kullanarak su ürünleri avcılığı yapmaktadır. Fethiye ülkemizin en yoğun turizm faaliyetlerinin gerçekleştiği alanların başında

gelmektedir.

- **Tehditler:** Alanda yasal ve yasadışı doldurma ve drenaj faaliyetleri yürütülmekte ve alandaki sulak alanlar tarım ve yerleşim alanlarına dönüştürülmektedir. Tarımsal geçekondulaşma ve yasadışı yollarla tarım alanlarının açılması alanı tehdit eden diğer faktörlerdir. Fethiye genelinde turizmin gelişmesi için yapılmış planlar, yaban hayatının genel özelliklerini yok edebilecek unsurlar taşımaktadır. Ancak planların ÖÇKK Başkanlığı'nca onaylanıp onaylanmadığı veya ne zaman yürürlüğe gireceği bilinmemektedir. Alandaki bir diğer tehdit ise yasadışı ve uygunsuz balıkçılık faaliyetleridir. Türkiye'de kılıçbalığı (*Xiphias gladius*) avcılığının en yaygın yapıldığı Fethiye'de, av sırasında kullanılmak üzere deniz memelileri ve deniz kuşları yakalanarak öldürülmektedir. 36/1 numaralı su ürünleri sirkülerine 2006 yılında yapılan eke kadar yasak olan drift-net ağı sistemi bu bölgede kaçak olarak kullanılmakta olan bir balıkçılık yöntemidir. Çok yaygın olmamakla birlikte, patlayıcı maddelerle (dinamit, karpit vb.) balık avcılığı alanda insanlardan uzak kıyılarda yapılmaktadır. Türkiye'nin diğer önemli turistik bölgelerinden daha seyrek olmakla birlikte Fethiye'de dalış turizm firmalarının bir kısmı fokların görüldüğü mağaralarda yasadışı dalış yapılmaktadır. Bunun yanında yasadışı avcılık ve kontrol edilemeyen sazlık yakma faaliyetleri de alanda sıkça görülmektedir.
- **Koruma Çalışmaları:** Çalış bölgesinde küçük ölçekli kuş rezervi kurma amaçlı planlar bulunmaktadır. Ancak drenaj ve toprak doldurma çalışmaları nedeniyle bu girişimlerden tam olarak sonuç alınamamıştır. Gökova-Akyaka'yı Sevenler Demeği, Muğla Sulak Alanlarını İzleme ve Aktif Koruma Projesi kapsamında kış aylarında bölgede sükusu sayımları yapılmaktadır. Sualtı Araştırmaları Demeği Akdeniz Foku Araştırma Grubu (SAD-AFAG), 1987 yılından bu yana değişik araştırma çalışmaları kapsamında, sahada Akdeniz fokunun geçmiş ve güncel gözlem kayıtları toplamakta ve bunlar veri tabanına aktarılmaktadır. SAD-AFAG'ın alanda yaptığı çalışmalar sonucunda alan Ulusal Fok Komitesi'nde Türkiye'nin önemli fok alanlarından biri olarak ilan edilmiştir.

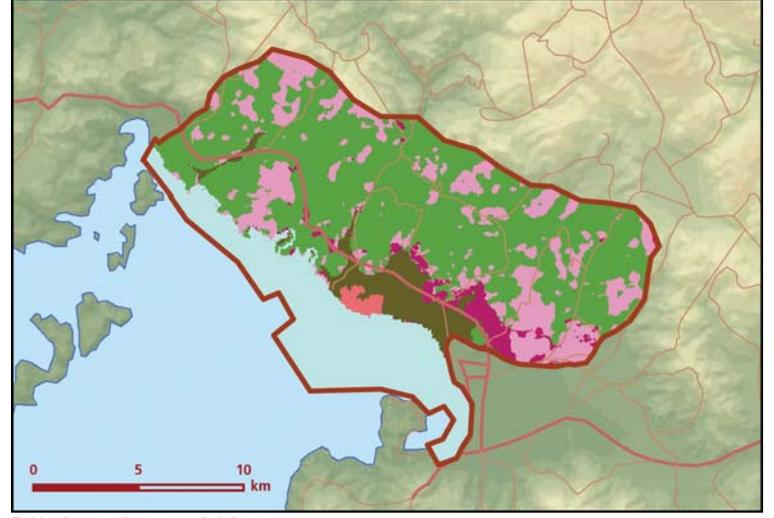
■ Yerel İlgili Sahipleri

Muğla Valiliği; Muğla İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Özel Çevre Koruma Kurumu Köyceğiz Bölge Müdürlüğü; Fethiye Kaymaklığı; Fethiye Belediyesi; Fethiye Turizm, Tanıtım, Eğitim, Kültür ve Çevre Vakfı (FETAV); GAS-DER; SAD-AFAG.

■ Cem Orkun Kıraç, Bahar Suseven

Fethiye önemli doğa alanı topografya haritası

Fethiye önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Galium globuliferum</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
 <i>Hippolais olivetorum</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
 <i>Monachus monachus</i>	0	0	CR	(CR)	Var	A1, C1
<i>Monachus monachus - Doğu Akdeniz</i>	0	0	CR	(CR)	Var	B1, C1
 <i>Lyciasalamandra fazilae</i>	1	0	EN	EN	Var	A1, A2, A4, C1
 <i>Caretta caretta</i>	0	0	EN	(EN)	88-158 yuva	A1, C1
<i>Caretta caretta - Akdeniz</i>	0	0	EN	(EN)	88-158 yuva	B1, B3, C1
<i>Testudo graeca</i>	0	0	VU	NT	Var	A1, C1
<i>Trionyx triunguis - Doğu Akdeniz</i>	0	0	CR	CR	Var	B1, C1
 <i>Ladigesocypris irideus</i>	1	0	-	DD	Var	A2, C1
 <i>Lycaena ottomana</i>	0	0	VU	VU	Var	A1
<i>Lycaena ottomana - Güney Anadolu</i>	0	0	VU	VU	Var	B1, C1

Baba Dağı

AKD005
Korumaya Bağımlı
Aynı (0)

© Erdem Yavaşca

Yüzölçümü : 54940 ha | **Yükseklik** : 0 m - 1969 m
Boylam : 29,17°D | **İl(ler)** : Muğla
Enlem : 36,50°K | **İlçe(ler)** : Fethiye
Koruma Statüleri : Özel çevre koruma bölgesi, doğal sit alanı, tabiat parkı

- **Alanın Tanımı:** Baba Dağı, Akdeniz Bölgesi'nin güneybatı kesiminde, Muğla ili Fethiye ilçesinde yer almaktadır. Fethiye ilçe merkezi ile Patara kumsalı arasında kuzey güney doğrultusunda uzanan bir dağ silsilesidir. Güneyinde Eşen Çayı, batısında ise Akdeniz ile çevrelenmiştir. Alanın zirvesini oluşturan Baba Dağı, deniz kıyısından yaklaşık 7 kilometre içeridedir ve Ölüdeniz kumsalının hemen arkasında yükselir. Dağın büyük bölümü tanıma elverişli olmayan taşlık ve kayalıklarla kaplıdır. Alan, ülkemizdeki önemli turizm merkezlerinden biridir.
- **Habitatlar:** ÖDA; deniz seviyesinde kumsallar ve kayalık kıyılarla başlayarak yükseldikçe maki ve öncü maki toplulukları, kuru tarım alanları, kızılçam (*Pinus brutia*) ve 1200 – 1600 metrelerde sedir (*Cedrus libani*) ormanları, subalpin kuşakta ardıc (*Juniperus*) ve akçaağaç (*Acer undulatum*) toplulukları ile daha yükseklerde sarp kayalıklar ve taşlık yamaçlardan oluşur.
- **Türler:** ÖDA, bitki türleri açısından zengin bir alandır. Alanda 34 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bölgedeki diğer dağlardan ayrı kalmış olması nedeniyle alanda birçok endemik bitki bulunmaktadır. Bu bitkilerden üç tanesinin dünya üzerinde bilinen dağılımı Baba Dağı ile sınırlıdır. Bu türler, *Asyneuma babadaghensis*, *Campanula koyuncui* ve bir akçaağaç türü olan *Acer undulatum*'dur.
Aynı zamanda alandaki kayalıklarda kaya kartalı (*Aquila chrysaetos*) ve puhu (*Bubo bubo*) üremektedir.
Alandaki kıyılının tümü, nesli küresel ölçekte tehlike altında olan Akdeniz foku (*Monachus monachus*) için son derece önemli yaşam alanlarıdır.
Alanda bulunan *Lyciasalamandra luschani*, nesli küresel ölçekte tehlike altında olan dar çift yaşamlı türüdür.
Sürüngenler için önemli bir yaşam alanı olan ÖDA'da, nesli küresel ölçekte tehlike altında olan *Montivipera xanthina* engerek türü ile Akdeniz biyomuna özgü ve dar yayılışlı olan *Ophiomorus punctatissimus* yaşamaktadır.
Osmanlı ateşi (*Lycaena otomana*) ve karagözlü mavi kelebek (*Glaucopsyche alexis*) alanda bannan önemli kelebek türleridir.
Akdeniz biyomuna özgü ve dar yayılışlı *Ceriatrion georgifreyi* isimli kızböceği türü de alanda yaşamaktadır.
- **Alan Kullanımı:** Alanda yoğun olarak turizm, az miktarda ormancılık, tarım, hayvancılık ve

- balıkçılık faaliyetleri gerçekleştirilir. Turistik bir bölgede bulunması nedeniyle deniz kıyısına yakın eteklerinde çeşitli tatil köyleri ve yerleşim alanları Ölüdeniz, Ovacık ve Hisarönü taraflarında yoğunlaşmaktadır. Topografyası itibarıyla yamaç paraşütü sporuna elverişli olması nedeniyle yoğun yerli ve yabancı sporcu ve turist akını vardır. Babadağ Mesire Yeri Muğla İl Çevre ve Orman Müdürlüğü tarafından 2004 Yılında 380 hektarlık genel alan üzerinde tesis edilmiştir. Babadağ Mesire Yeri İşletmeciliği, Orman Bölge Müdürlüğü kontrol ve denetiminde özel şirket tarafından yapılmaktadır. Tarımı yapılan bitkiler daha çok tahıllardır. Bunun yanında su kenarlarında çok yaygın olmamakla birlikte meyve ağaçları bulunur.
- **Tehditler:** ÖDA içindeki en önemli tehditlerin başında turizm faaliyetleri için özel çevre koruma alanının sit derecelerini düşürme baskısı gelmektedir. Yine turizm nedeniyle, alanda gerçekleşen yoğun yapılaşma ve yerleşim birimlerinin genişlemesi alanı tehdit eden faktörlerden biridir. Özellikle Ölüdeniz çevresindeki makilikler yapılaşma tehdidi altındadır.
Ayrıca alanda el değmemiş koylara hiçbir ÇED'e tabi olmadan stabilize yol açma baskısı mevcuttur. Bu, hem yol açılırken kesilen ağaçlardan dolayı orman ekosisteminin zarar görmesi hem de ulaşılmayan koylardaki canlı yaşamın bir anda insan baskısına maruz kalması ile sonuçlanacaktır.
Bunun yanında, alanda yasadışı soğanlı bitki ticareti yapılmaktadır ve Kelebekler Vadisi'ndeki tatlı suya köylerin kanalizasyonu kaçmaktadır.
- **Koruma Çalışmaları:** Birinci derece doğal sit alanı olan Gemile Koyu'nda başlayan bir otel inşası, Kültür Bakanlığı'nın açtığı dava ve Sualtı Araştırmaları Derneği Akdeniz Foku Araştırma Grubu'nun (SAD-AFAG) hazırladığı raporlar ile durdurulmuştur.
ÖDA, Akdeniz foku ve yaşam alanları bakımından SAD-AFAG'ın 1988'den bu yana çalıştığı ve takip ettiği öncelikli alanların başında gelmektedir. Aynı dernek 1998'de Ulusal Fok Komitesi bünyesinde Çevre Bakanlığı ile yaptığı çalışmalarda, ÖDA kıyılının tamamını Türkiye'de tespit ettiği önemli fok alanları arasına almıştır. Dalış firmalarının rehber dalgıçlar ile dalgıç turistleri fok mağaralarına sokmamaları ile deniz çevresi mevzuatı ve nadir canlılar hakkında genel bilinçlenme amacıyla SAD-AFAG, Sualtı Federasyonu ile işbirliği içinde eğitim çalışmalarında bulunmaktadır.

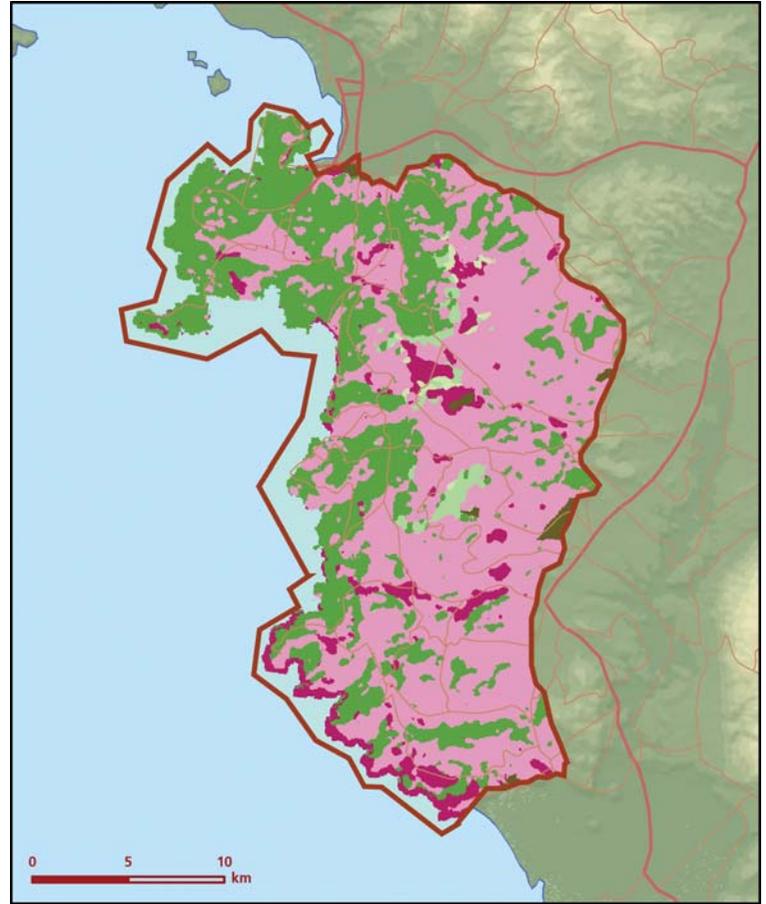
■ Yere İliği Sahipleri

Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı; Özel Çevre Koruma Kurumu Köyceğiz Bölge Müdürlüğü; Muğla Valiliği; Muğla İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Muğla İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü; Fethiye Kaymaklığı; Fethiye Belediyesi; Fethiye İlçe Jandarma Komutanlığı; SAD-AFAG.

■ Cem Orkun Kırac, S. Tuğrul Körtükü

Baba Dağı önemli doğa alanı topografya haritası

Baba Dağı önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Acer undulatum</i>	I	I	NT	EN	Var	A1, A2
<i>Alkanna macrosiphon</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Aristolochia poluninii</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Arum balasanum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Asyneuma babadaghensis</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Ballota pseudodictamnus ssp. lycia</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Bromus cappadocicus ssp. sclerophyllus</i>	I	0	-	CR	Var	B1, B2
<i>Bupleurum anatolicum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Campanula hagielia</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Campanula koyuncui</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Carduus rechingeranus</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Carlina oligocephala ssp. pallescens</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Chionodoxa forbesii</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Cirsium dirmilense</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Colchicum sanguicolle</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Cyclamen trochopteranthum</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Echinops emiliae</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Erysimum caricum</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Fritillaria forbesii</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Lamium microphyllum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Marrubium bourgaei</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Petrorhagia lycica</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Petrorhagia peroninii</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Quercus aucheri</i>	I	0	NT	NT	Var	A2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Rhamnus pyrellus</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Satureja spinosa</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Silene cryptoneura</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Sternbergia candida</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Tanacetum praeteritum ssp. praeteritum</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Teucrium odontites</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Trigonella lycica</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Velezia pseudorigida</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum bellum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Veronica lycica</i>	1	0	-	NT	Var	A2
 <i>Aquila chrysaetos</i>	0	0	LC	LC	Nadir (Üreme)	C1
<i>Bubo bubo</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lanius nubicus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
 <i>Monachus monachus</i>	0	0	CR	(CR)	Var	A1, C1
<i>Monachus monachus - Doğu Akdeniz</i>	0	0	CR	(CR)	Var	B1, C1
 <i>Lyciasalamandra luschani</i>	0	0	EN	EN	Var	A1, A2, A4, C1
 <i>Montivipera xanthina</i>	0	0	CR	LC	Var	A1, C1
<i>Ophiomorus punctatissimus</i>	0	0	-	LC	Var	A2, A4
<i>Ophiomorus punctatissimus - Teke Yarımadası</i>	0	0	-	LC	Var	B2, C1
 <i>Glaucopsyche alexis - Anadolu</i>	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Lycaena ottomana</i>	0	0	VU	VU	Var	A1
<i>Lycaena ottomana - Güney Anadolu</i>	0	0	VU	VU	Var	B1, C1
 <i>Ceragrion georgifreyi</i>	0	0	-	NT	Var	A2, A4, C1

Gemiler Adası - Ölüdeniz © Oya Gökçen, Muzaffer Gökçen

Sternbergia candida © Onder Erdem

Gölgeli Dağları

AKD006

**İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)**

Muscari muscarimi © Yasemin Konuralp

Yüzölçümü : 475335 ha
Boylam : 29,21°D
Enlem : 37,34°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 750 m - 2420 m
İl(ler) : Denizli
İlçe(ler) : Tavas, Serinhisar, Acıpayam

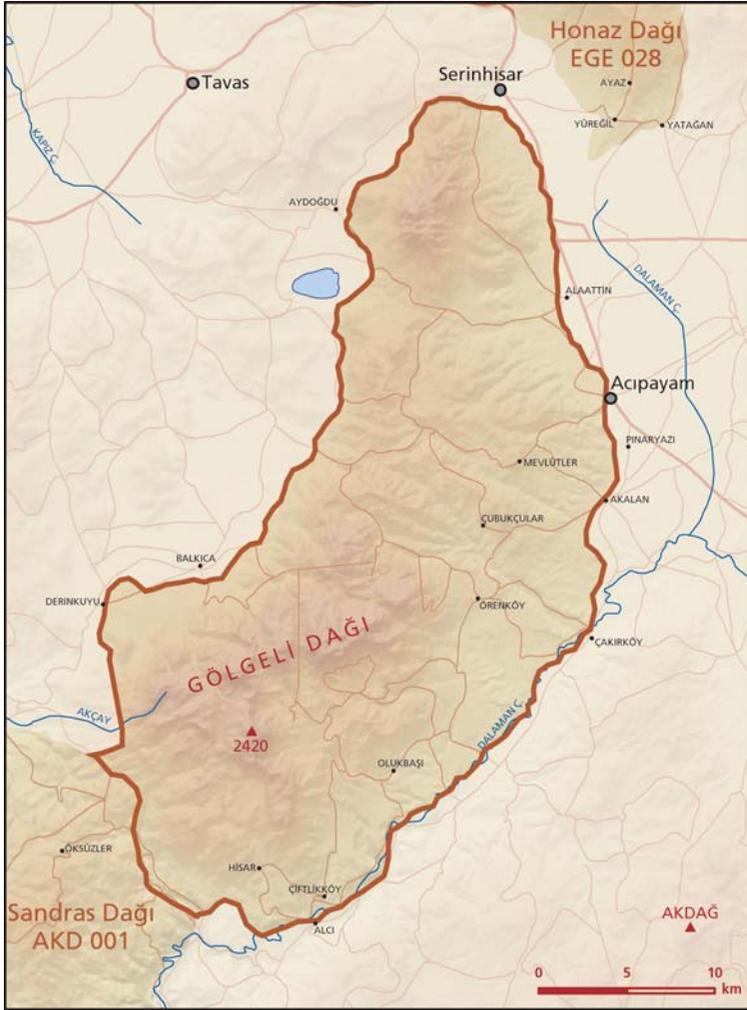
- **Alanın Tanımı:** Gölgeli Dağları; Toros Dağları'nın en batı ucunda kuzey-kuzeybatı ve güney-güneybatı doğrultusunda uzanan dağ silsilesidir. Doğuda Dalaman Çayı, batıda ise Serinhisar ve Beyağaç ilçeleri arasındaki karayolu ile sınırlanır. Genel olarak ormanların oluşturduğu alan Honaz ve Sandras dağları arasında bir geçiş bölgesi özelliği taşır. Alanda kireçtaşı ve serpantin kayalar göze çarpar.
- **Habitatlar:** ÖDA; kızılçam (*Pinus brutia*), karaçam (*Pinus nigra ssp. pallasiana*) ve sedir (*Cedrus libani*) ağaçlarından oluşan karışık ormanlardan, bu orman örtüsünün alçak kesimlerinde kermes meşesi (*Quercus coccifera*) topluluklarından, dağ bozkırlarından ve az miktarda tarım alanından oluşur. Alanda kayalık yamaçlar ve taşlık yüzeyler de bulunur. Yüksek kesimleri alpin kuşak nadir bitki toplulukları açısından zengindir.
- **Türler:** Gölgeli Dağları'nda 27 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır ve bölgede birçok endemik bitki türü barınmaktadır. Bu türlerden *Galium tubiflorum*, *Hypericum minutum*, *Micromeria carica* ve *Potentilla davisii*'nin bilinen dünya dağılımı Gölgeli Dağları ile sınırlıdır. Bunun yanında alandaki kayalıklarda gökdoğan (*Falco peregrinus*) üremektedir.
- **Alan Kullanımı:** Bölgede genel olarak küçükbaş hayvancılık yapılmaktadır. Bunun yanında uygun olan yerlerde yetiştiricilere yetecek kadar tarım faaliyetleri de yürütülmektedir. Tarım ürünlerinin başında seze ve meyve gelmektedir.
- **Tehditler:** Alanda bilinen bir tehdit bulunmamaktadır.
- **Koruma Çalışmaları:** Alanda bir koruma çalışması bilinmemektedir.

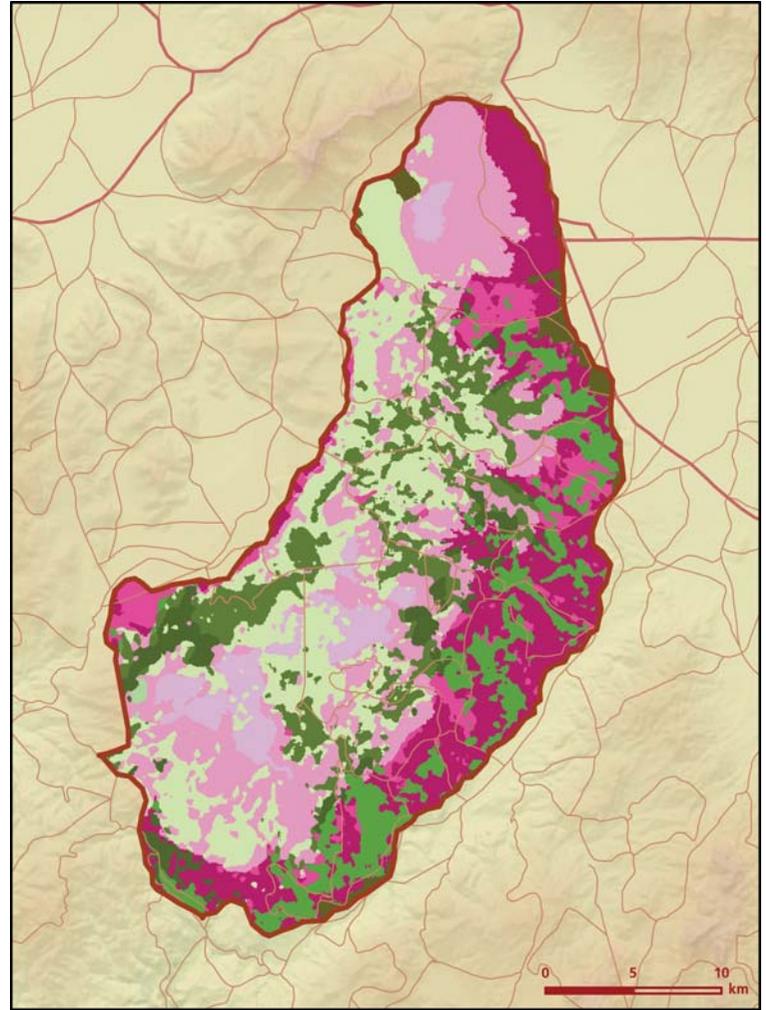
Cyclamen trochopteranthum © Önder Erdem

- **Yerel İlgili Sahipleri**
Denizli Valiliği; Denizli İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Tavas Kaymakamlığı; Serinhisar Kaymakamlığı; Acıpayam Kaymakamlığı; Tavas Belediyesi; Serinhisar Belediyesi; Acıpayam Belediyesi.

- **Bahtiyar Kurt**

Gölgeli Dağları önemli doğa alanı topografya haritası

Gölgeli Dağları önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Acinos troodi ssp. grandiflorus</i>	I	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Apera triaristata</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Astragalus dirmilensis</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus serpentinicola</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Crocus baytopiorum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Cyclamen trochopteranthum</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Ekimia bormuelleri</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Eryngium thoriolum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Fritillaria byfieldii</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Fritillaria carica ssp. serpenticola</i>	I	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Galium tubiflorum</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Globularia dumulosa</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Helichrysum compactum</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Hypericum minutum</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Marrubium bourgaei ssp. caricum</i>	I	0	-	CR	Var	B1, B2
<i>Micromeria carica</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Micromeria cristata ssp. carminea</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Muscari muscarimi</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Muscari sandrasicum</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Origanum hypericifolium</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Paeonia turcica - Anadolu</i>	0	0	-	VU	Var	B1

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Paronychia mughlai</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Potentilla davisii</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Roemeria carica</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Salsola canascens ssp. serpentinicola</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Valeriana oligantha</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Verbascum trapifolium</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
 <i>Falco peregrinus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1

Anadolu sincabı (*Sciurus anomalus*) © Murat Bozdoğan

Fritillaria carica © Onder Erdem

Patara

AKD007

Korumaya Bağımlı
Aynı (0)

© Erdem Yavaşca

Yüzölçümü : 11872 ha

Boylam : 29,03°D

Enlem : 36,03°K

Yükseklik : 0 m - 490 m

İl(ler) : Muğla, Antalya

İlçe(ler) : Fethiye, Kaş

Koruma Statüleri : Özel çevre koruma bölgesi, doğal sit alanı, arkeolojik sit alanı

■ **Alanın Tanımı**: ÖDA; Kaş ve Fethiye ilçeleri arasında yer alan Patara kumulu, kumulun doğusundaki Eren Tepesi, Yılan ve Sıçan adaları ile Eşen Çayı'nı çevreleyen Gelemiş Ovası'nın bir kısmını içine alır. Patara Limanı'nda büyük ölçüde sazlıklarla kaplı Gelemiş Gölü bulunur. ÖDA, Eşen Çayı'nın körfezi doldurması sonucu oluşmuştur. Kumsalın etrafı kireçtaşı tepeleriyle çevrilidir. ÖDA'nın kıyı uzunluğu 20 kilometre, kumsal uzunluğu ise 18 kilometredir. Bu kumsal, 1988 yılında denizkaplumbağası (*Caretta caretta*) yuvalama kumsalı ilan edilmiştir.

■ **Habitatlar**: ÖDA; kumul bitki örtüsü, ağaçlandırma sahaları, kızılçam (*Pinus brutia*) ormanı, maki toplulukları, Datça hurması (*Phoenix theophrasti*) topluluğu, tatlı su gölü, tuzcul bataklık, bozkır ve tarım alanlarından oluşur. Patara kumsalının bir kısmı kumul hareketlerini ve erozyonu engellemek amacıyla akasya (*Acacia cyanophylla*) ve okaliptüs (*Eucalyptus camaldulensis*) türleriyle ağaçlandırılmış ve bu nedenle doğal bitki örtüsünü büyük ölçüde kaybetmiştir. Datça hurması topluluğu, Patara antik kenti içindedir. Kızılçam ve maki toplulukları alandaki tepeler üzerinde bulunur. Gelemiş Ovası'nın doğusundaki tarım alanlarının arasında bataklıklar bulunur.

■ **Türler**: Patara, 18 bitki taksonu için ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bunlar arasında yer alan *Biarum ditschianum* bitki türü, dünyada sadece bu alanda yaşayan; *Arenaria luschanii*, *Campanula hagiella*, *Iris xanthosperia*, *Limonium effusum* ve *Trigonella cephalotes* ise nesli küresel ölçekte tehlike altında olan türlerdir.

ÖDA'nın doğu kıyıları ve adalar Akdeniz foku (*Monachus monachus*) için önemlidir.

Patara kumulları, denizkaplumbağası (*Caretta caretta*) ve yeşil denizkaplumbağasının (*Chelonia mydas*) ürettiği önemli alanlardan biridir.

Türkiye'ye endemik bir içsu balık türü olan *Capoeta bergamae* bulunur.

Alanda, nesli bölgesel ölçekte tehlike altında olan karagözlü mavi kelebek (*Glaucopsyche alexis*) ve san lekeli zıpzıp (*Thymelicus acteon*) kelebek türleri yaşamaktadır.

Nesli küresel ölçekte tehlike altında olan *Onychogomphus assimilis* isimli kuzböceği alandaki önemli türlerden biridir.

■ **Alan Kullanımı**: Gelemiş Ovası'nda başta seracılık olmak üzere tarım yapılır. ÖDA'da bulunan

bazı köylerde ev pansiyonculuğu ve restoran işletmeciliği de yapılır. Son yıllarda turizmde görülen azalma alandaki küçük yatırımcıların olumsuz etkilemiştir.

■ **Tehditler**: Alan üzerindeki en ciddi tehdit plansız ve kaçak turizm faaliyetleridir. İnşaatla kullanılmak amacıyla, Eşen Çayı yatağından kaçak kum alınmakta ve alan olumsuz yönde etkilenmektedir. Kumsalın doğu ve batı ucundaki güneylik turizm faaliyetleri ve safari turları özellikle denizkaplumbağalarının üreme başarısını etkilemektedir.

Alandaki bir diğer tehdit su rejimine yapılan müdahalelerdir. Eren Tepesi'nin kuzeyindeki Ova Gölü, 1960'lı yıllarda DSİ tarafından büyük ölçüde kurutulmuş, günümüzde oldukça küçük bir sulak alan haline gelmiştir. Kalan sulak alanın da kurutulmasından endişe edilmektedir.

Kumullar üzerindeki ağaçlandırma çalışmaları sonucunda, yabancı türler doğal bitki örtüsünü baskı altında tutmaktadır ve yayılmaktadır. Ağaçlandırma aynı zamanda, kumul erozyonuna yol açmıştır. Bu erozyon nedeniyle denizkaplumbağası yuvaları su altında kalmaktadır.

■ **Koruma Çalışmaları**: Bölgedeki arkeolojik kazı çalışmaları nedeniyle koruma çalışmaları yapılmaktadır. Bunun yanı sıra WWF Türkiye, Patara'yı da kapsayan Likya Kıyıları çalışması sonucunda bölge için bir eylem planı geliştirmiştir.

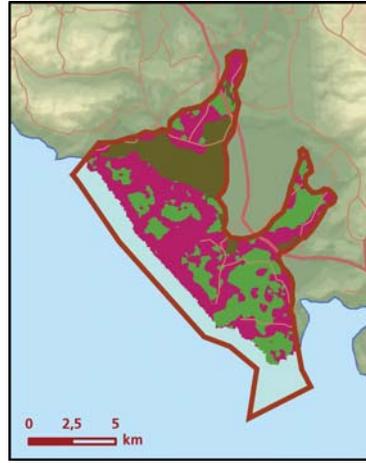
■ Yere İlişli Sahipleri

Kaş Kaymaklığı; Fethiye Kaymaklığı; Karadere Belediyesi; Kumluova Belediyesi; Ova Belediyesi; Gelemiş Köyü Muhtarlığı; Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı; Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü; Akdeniz Üniversitesi Arkeoloji Bölümü; WWF Türkiye; Patara Kültür, Turizm ve Dayanışma Derneği; Kaş Turizm ve Tanıtma Derneği; TÜRMEPA Kaş Temsilciliği.

■ Başak Avcıoğlu

Patara önemli doğa alanı topografya haritası

Patara önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Ak kumkuşu (*Calidris alba*) © Özden Sağlam

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Allium callimischon ssp. haemostictum</i>	0	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Allium sandrasicum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Arenaria luschanii</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Aristolochia poluninii</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Ballota pseudodictamnus ssp. lycia</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Biarum ditschianum</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Bupleurum anatolicum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Campanula hagielia</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea austro-anatolica</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Iris xanthospuria</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Limonium effusum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Phoenix theophrasti</i>	0	0	NT	EN	Var	A2, B1
<i>Quercus aucheri</i>	1	0	NT	NT	Var	A2
<i>Sideritis albiflora</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Trigonella carica</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Trigonella cephalotes</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Trigonella lycica</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Verbascum cariense</i>	1	0	-	NT	Var	A2
 <i>Monachus monachus</i>	0	0	CR	(CR)	Var	A1, C1
<i>Monachus monachus - Doğu Akdeniz</i>	0	0	CR	(CR)	Var	B1, C1
 <i>Caretta caretta</i>	0	0	EN	(EN)	52-93 yuva	A1, C1
<i>Caretta caretta - Akdeniz</i>	0	0	EN	(EN)	52-93 yuva	B1, B3, C1
<i>Chelonia mydas</i>	0	0	EN	(CR)	2 yuva	A1, C1
<i>Chelonia mydas - Akdeniz</i>	0	0	EN	(CR)	2 yuva	B1, C1
<i>Montivipera xanthina</i>	0	0	CR	LC	Var	A1, C1
<i>Trionyx triunguis - Doğu Akdeniz</i>	0	0	CR	CR	Var	B1, C1
 <i>Capoeta bergamae</i>	1	0	-	VU	Var	A1, C1
 <i>Glaucopsyche alexis - Anadolu</i>	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Thymelicus acteon - Anadolu</i>	0	0	-	VU	Var	B1
 <i>Coenagrion ornatum</i>	0	0	-	-	Var	C1
<i>Onychogomphus assimilis</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, C1

Kaş-Kalkan Kıyıları

AKD008
İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Crocus mathewii © Yasemin Konuralp

Yüzölçümü : 9512 ha
Boylam : 29,50°D
Enlem : 36,21°K
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı, arkeolojik sit alanı

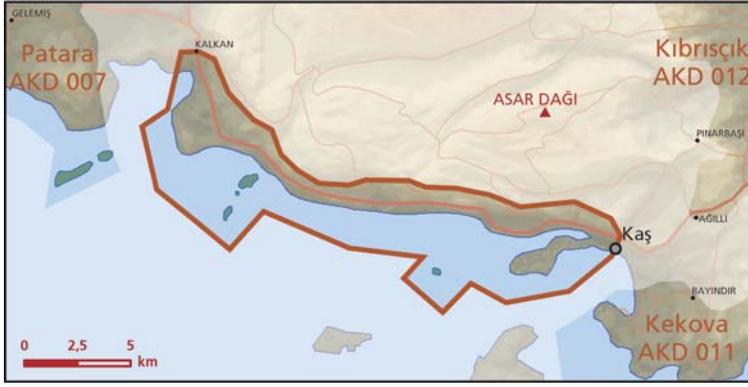
Yükseklik : 0 m - 520 m
İl(ler) : Antalya
İlçe(ler) : Kaş

- **Alanın Tanımı:** ÖDA, Antalya'nın batısında Kaş ilçesi ile Kalkan arasında yer alan kıyı şerididir. Girintili çıkıntılı koylar, yanmadalar ve açıklarında ada ve adacıklara sahiptir. Kaputaş, Küçükçakıl ve Büyükçakıl gibi çok küçük çakıllı kumsallar dışında kıyı dik ve engebelidir. Kuzeyindeki dağ sıraları kalker yapıya sahip olduğundan karstik su kaynakları fazladır.
- **Habitatlar:** Kıyı sıradağlarının alt ve denize bakan bölümleri Türkiye'nin en iyi korunmuş alanlarından biri olup yoğun maki örtüsü ile kaplıdır. Maki örtüsü içinde tüm Akdeniz kıyılarındaki en büyük sütlegün (*Euphorbia* spp.) bireylerine rastlanır. Ayrıca sandal ağacı (*Arbutus andrachne*), defne (*Laurus nobilis*) ve meşe türlerini (*Quercus* spp.) de içerir. Kıyı genelde kayalık olup az sayıda çakıllık plaj da bulunur.
- **Türler:** Bu kıyıları ayrıca dünyada sadece burada bulunan bir bitki türü olan *Crocus mathewii* ve bölgeye endemik *Inula sechmenii* türlerini barındırır. Hassas bitki türleri arasında sayılan *Convolvulus coelestiacus* ve *Fritillaria latakensis* alanda görülen diğer bitki türleri arasındadır. Nesli küresel ölçekte tehlikede olan Akdeniz foku (*Monachus monachus*) için önemli yaşam ve potansiyel üreme alanıdır. Kıyıda içerideki dağlık bölgelerde yabankeçisinin (*Capra aegagrus*) yaşadığı ve özellikle kışın ve ilkbaharda nisan ayına kadar sahile indikleri de bilinmektedir. Kaş-Fethiye arasındaki Mavi (Deniz) Mağarası'nda nesli küresel ölçekte tehlike altında olan Akdeniz nalburunlu yarasası (*Rhinolophus euryale*) ve Mehely'in nalburunlu yarasası (*Rhinolophus mehelyi*) bulunmaktadır. Toprak kertenkelesi (*Ophiomorus punctatissimus*) adlı sürüngen türünün Teke Yanımadası popülasyonu bölgesel ölçekte önem taşır. Bölgesel ölçekte nesli tehlike altında olan sarı lekeli zıpzıp (*Thymelicus acteon*) kelebek türü alandaki önemli türler arasındadır.
- **Alan Kullanımı:** Yörenin en önemli geçim kaynakları turizm, balıkçılık ve tarımdır. Alanda hemen hemen hiçbir yerleşim olmamakla birlikte başta Kaputaş plajı olmak üzere bazı günübirlik turistik kullanımları mevcuttur. Az sayıda tekneyle turlar da düzenlenmektedir. Kaş ve Kalkan'dan gelen küçük kıyı balıkçıları bu alanda bırakma ağları ve paraketa kullanarak balıkçılık

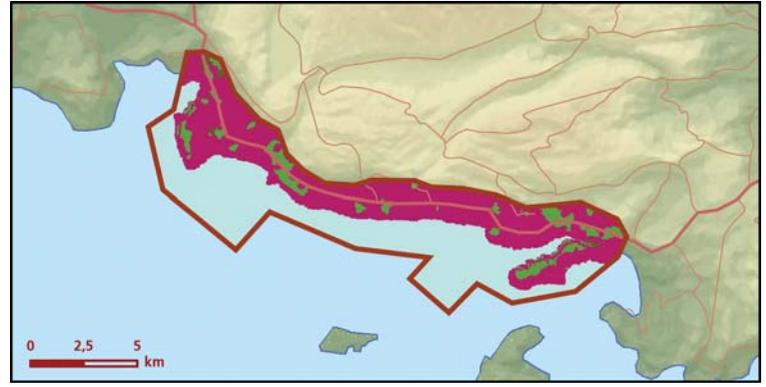
- yapmaktadır.
- **Tehditler:** Doğal yaşama yönelik en önemli tehdit, artan turizm baskısıdır. İki turistik yerleşim (Kaş ve Kalkan) arasında olan ÖDA; yoğun, kontrolsüz ve kaldırma kapasitesinin çok üstünde tekne gezileri, yoğun plaj kullanımı vb. tehditlerin altındadır. ÖDA'nın doğal özelliği 1960 – 1980 yılları arasında tamamlanan Kalkan-Kaş arasındaki sahil yolu sonrasında hızla bozulmuştur. Yolu genişletilmesine yönelik talepler mevcut olup bunun gerçekleşmesi durumunda kıyı şeridi tamamen tahrip olacaktır. Yoğun olmamakla birlikte orman yangınları, yasadışı su ürünleri avcılığı (dinamit, zıpkın ve "ağ-paraketa" kullanarak aşın avcılık) ve fok mağaralarına yapılan turistik dalışlar da tehdit oluşturmaktadır.
- **Koruma Çalışmaları:** Sualtı Araştırmaları Derneği Akdeniz Foku Grubu (SAD-AFAG); kıyı şeridini düzenli olarak kanolarla ve yürüyerek taramakta, alanda Akdeniz foku ve denizkaplumbağaları gibi nesli azalan canlı türlerini yaz-kış izlemektedir. Bunun yanında alandaki tehditlerle mücadele etmektedir.

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Antalya Valiliği; Kaş Kaymakamlığı; Kaş Belediyesi; Kalkan Belediyesi; SAD-AFAG.

■ **Emrah Bilge, Cem Orkun Kıracı, K. Gökhan Türe**

Kaş-Kalkan Kıyıları önemli doğa alanı topografya haritası

Kaş-Kalkan Kıyıları önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Convolvulus coelestiacus</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Crocus mathewii</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Fritillaria latakiensis</i> - Batı Akdeniz	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Inula sechmenii</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Scabiosa variifolia</i>	0	0	-	EN	Var	A2, B1
 <i>Capra aegagrus</i>	0	0	VU	-	Var	A1, C1
<i>Monachus monachus</i>	0	0	CR	(CR)	Var	A1, C1
<i>Monachus monachus</i> - Doğu Akdeniz	0	0	CR	(CR)	Var	B1, C1
<i>Rhinolophus euryale</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, C1
<i>Rhinolophus mehelyi</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, C1
 <i>Ophiomorus punctatissimus</i> - Teke Yarımadası	0	0	-	LC	Var	B2, C1
 <i>Thymelicus acteon</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1

Dikenli keler (*Laudakia stellio*) © Bayram Göçmen

Doğu Boncuk Dağları

AKD009

Korumaya Bağımlı
Gerileme (-1)

Crocus baytopiorum © Yasemin Konuralp

Yüzölçümü : 40103 ha

Boylam : 29,57°D

Enlem : 37,00°K

Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 950 m - 2160 m

İl(ler) : Burdur, Muğla

İlçe(ler) : Çavdır, Gölhisar, Altınyayla, Fethiye

■ **Alanın Tanımı**: Doğu Boncuk Dağları, Burdur ilinin güney ucunda kalan ve Altınyayla ilçesini içine alan bir dağ silsilesidir. Dağın güney yamaçları Patara kumsalına dökülen Eşen Çayı ve kollarını, kuzey yamaçları ise Dalaman Çayı ve onun ana kollarından biri olan Çavdır Çayı'nı besler. Alan içerisinde birçok yerleşim yeri bulunur. Gölhisar – Çatak karayolu alanı ikiye böler. Kozağaç Barajı Göleti ve bölgenin kuzeyindeki Gölhisar Gölü alanın sınırları içerisinde kalır. Alanda birçok anıt ağaç bulunmaktadır.

■ **Habitatlar**: ÖDA; ardıç (*Juniperus sp.*), karaçam (*Pinus nigra ssp. pallasiana*), sedir (*Cedrus libani*) ve kızılçam (*Pinus brutia*) ormanları, maki ve öncü maki toplulukları, kireçtaşı kayalıkları üzerindeki bitki toplulukları, tarım alanları, tatlı göl ve baraj gölü, sazlık alanlar, ıslak çayırardan oluşur. Alanın özellikle batı kısmı genel olarak karışık ibrelî ormanlarla kaplıdır. Dağların bir kısmı açık, kayalık yamaç ve tepelere sahiptir. Bu bölgelerde açık alan bitkileri oldukça iyi bir yayılım göstermektedirler. Bölgede bulunan Karanlıkıç Kanyonu bitkiler açısından oldukça önemlidir.

■ **Türler**: Doğu Boncuk Dağları sahip olduğu bitki çeşitliliği ve değerleri nedeniyle ÖDA statüsü kazanmaktadır. Alanda 35 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bölge birçok endemik bitki türüne ev sahipliği yapmaktadır. Bu türlerden *Cephalaria dimilensis*, *Gonocytisus dimilensis* ve *Verbascum serpenticola*'nın dünya üzerinde sadece bu alanda yaşadığı bilinmektedir.

■ **Alan Kullanımı**: Alanda ormancılık, tarım, hayvancılık ve arıcılık yapılır. Köylerin çoğu orman içinde veya kenarında bulunduğu orman ve tarım işçiliği yoğun olmamakla birlikte yaygındır. Bölgede büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık faaliyetleri ve arıcılık yapılmaktadır. Bölgedeki yaylalar özellikle Antalya'dan gelenlerce günübirlik mesire yeri olarak kullanılmaktadır.

■ **Tehditler**: Alanda, özellikle Dirmil Geçidi çevresinde gerçekleştirilen ağaçlandırma çalışmaları açık alanlarda yaşamakta olan nadir bitki türleri için bir tehdit oluşturmaktadır. Geçtiğimiz yıllarda yeni yolların açılması ve yol genişletme çalışmaları nedeniyle bitki toplulukları oldukça zarar görmüştür.

Dağın kuzeydoğusunda, Dalaman Çayı'nın kollarından biri olan Çavdır Çayı üzerine Çavdır

Barajı inşa edilmektedir. Barajın özellikle alandaki nadir canlıları nasıl etkileyeceği bilinmemektedir. Aynı zamanda alanın güney sınırında Çataloluk Sulama Projesi planlanmaktadır.

Alanda faaliyet gösteren taş ocakları yine bitki türlerini tehdit etmektedir.

■ **Koruma Çalışmaları**: Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

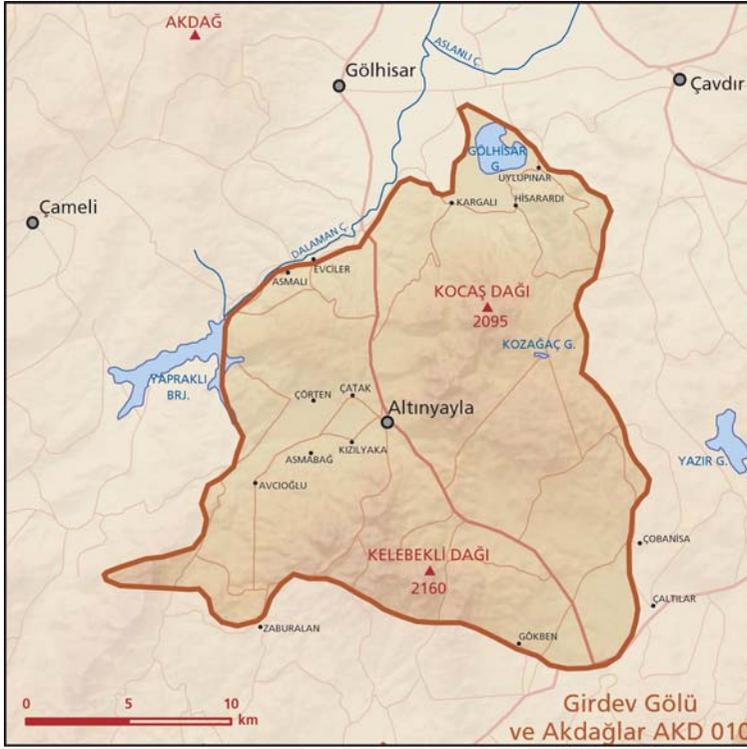

Phlomis grandiflora © Mecit Vural

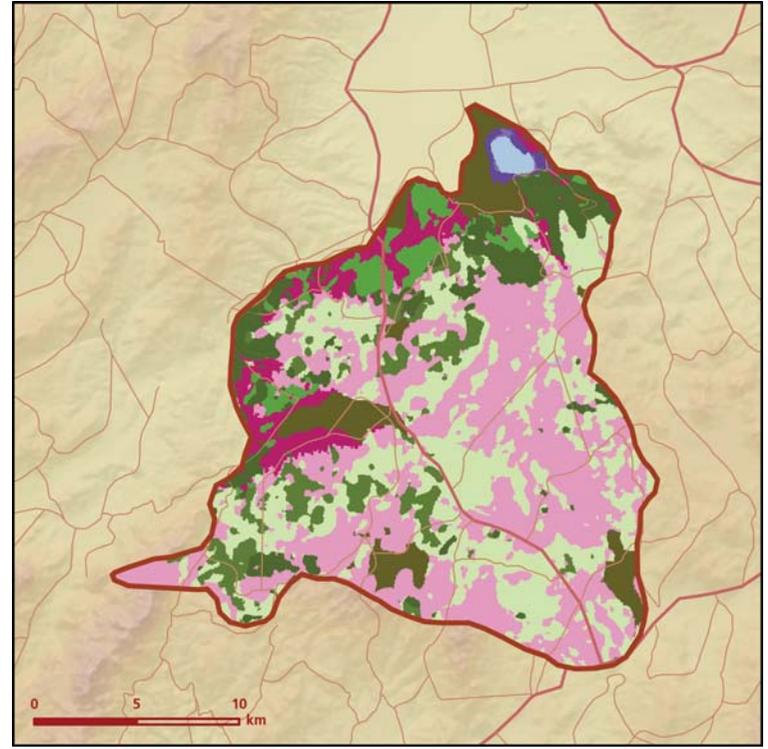
■ **Yeri İlgili Sahipleri**

Burdur Valiliği; Muğla Valiliği; Burdur İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Muğla İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Altınyayla Kaymakamlığı; Altınyayla Belediyesi.

■ **Bahtiyar Kurt**

Doğu Boncuk Dağları önemli doğa alanı topografya haritası

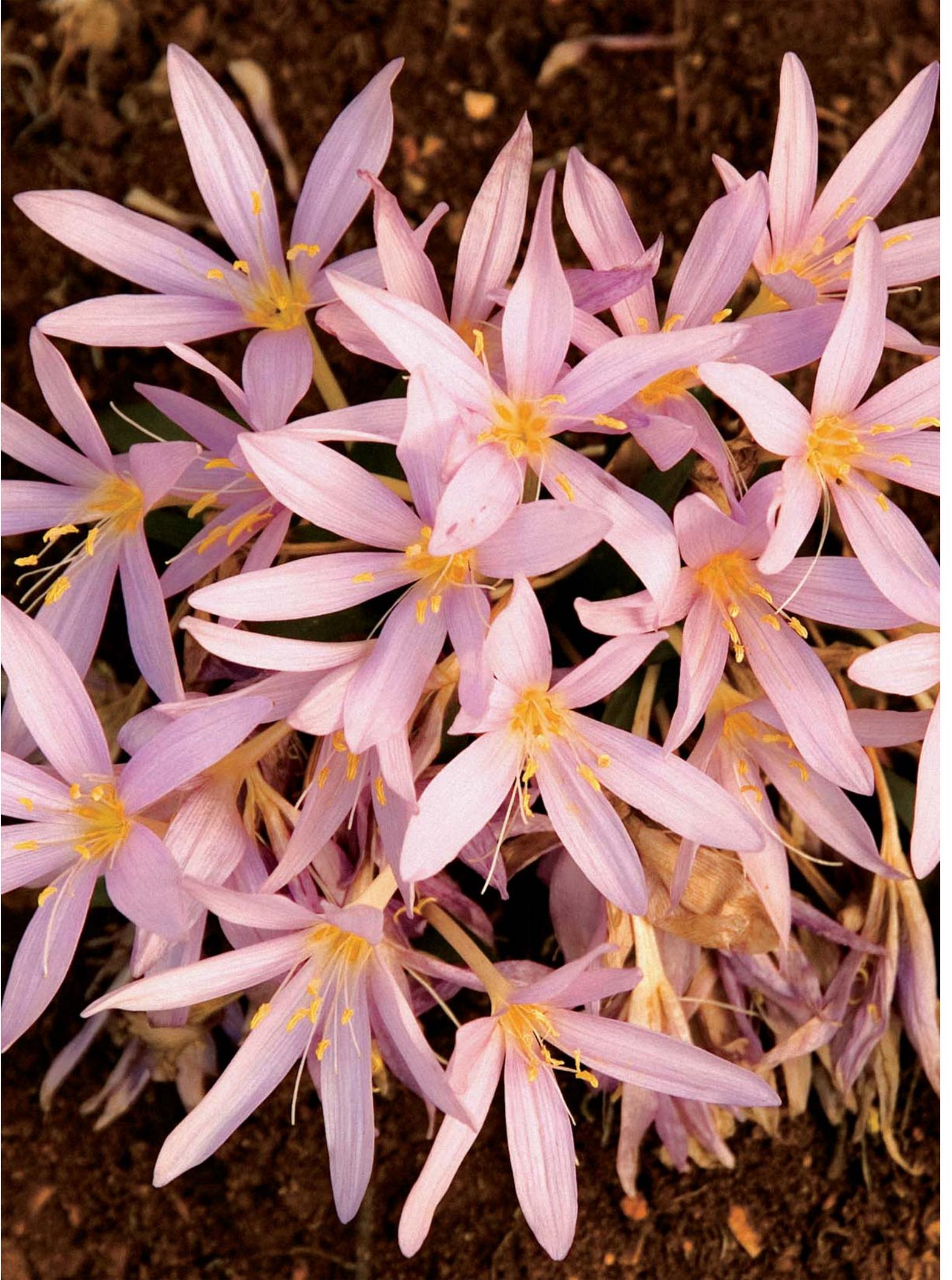
Doğu Boncuk Dağları önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Allium reuterianum</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Amphoricarpos exsul</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Arenaria saponarioides ssp. saponarioides</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Astragalus dirmilensis</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus hartvigii</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Bolanthus thymoides</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Campanula fruticulosa</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Cephalaria dirmilensis</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Cirsium dirmilense</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Crocus baytopiorum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Dorycnium axilliflorum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Ebenus pisdica</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Euphorbia pisdica</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Fritillaria carica ssp. serpenticola</i>	1	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Gaudiniopsis macra ssp. antalyensis</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Gladiolus micranthus</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Globularia dumulosa</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Gonocytisus dirmilensis</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Gypsophila confertifolia</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Helichrysum compactum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Hesperis pisdica</i>	1	0	-	EN	Var	A1
<i>Micromeria cristata ssp. xylorrhiza</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Muscari mirum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Muscari muscarimi</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Phlomis angustissima</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Potentilla nerimaniae</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Salsola canascens ssp. serpenticola</i>	1	0	-	NT	Var	B2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Scorzonera pisidica</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Thesium bertramii</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum adenophorum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Verbascum bellum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Verbascum pycnostachyum</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Verbascum reeseanum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Verbascum serpenticola</i>	1	1	-	CR	Var	A1, A2
<i>Verbascum trapifolium</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
 <i>Emys orbicularis</i>	0	0	NT	NT	Var	C1

Muscari muscarimi © Onder Erdem

Güllük Dağı - *Colchicum baytopiorum* © Yasemin Konuralp

Girdev Gölü ve Akdağlar

AKD010
İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Akdağ © Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 75038 ha
Boylam : 29,57°D
Enlem : 36,65°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 335 m - 3016 m

İl(ler) : Antalya, Muğla

İlçe(ler) : Korkuteli, Fethiye, Elmalı, Kaş

■ **Alanın Tanımı:** Akdağlar, zirvesi 3015 metre olan ve deniz seviyesinden hızla yükselen bir dağ silsilesidir. Dağın kuzey yamaçlarında yaklaşık 1800 metrede yaz sonlarına doğru kuruyan Girdev Gölü bulunur. Kuzey güney doğrultusunda uzanan dağın batı yamaçları Eşen Çayı'nı besler. Alanın güney sınırını Eşen Çayı'nın ana kollarından biri olan Koca Çay oluşturur. Dağ sırası kumtaşı, bazalt ve kalsitten oluşur. Yerleşimin yaygın olmadığı alan, bir kaçıyl öncesine kadar otlatma ve süt ürünleri üretimi için sadece Yörük aileleri tarafından kullanılmaktaydı. Günümüzde ise alanın güney zirvelerindeki Eren Yayla'sına bir kayak merkezi inşa edilmiştir. Alan, pek çok yüksek dağ çayırını kuş türünün Türkiye'de denize en çok yaklaştığı nokta olma özelliğiyle dikkat çekmektedir.

■ **Habitatlar:** ÖDA; yüksek dağ çayırları, sedir (*Cedrus libani*) ve meşe (*Quercus*) ormanları, tatlı su gölü (Girdev Gölü) ile gölü çevreleyen sulak çayırlar ve sazlık alanlardan oluşur. Alanda ağırlıklı olarak Akdeniz'e özgü yüksek dağ çayırları uzanır. Çiğlikara Ormanları'nda bulunan yaşlı sedir ormanının devamı Akdağ'da da görülür.

■ **Türler:** Alanda 19 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bölgeye ve sadece bu ÖDA'ya endemik birçok bitki türü bulunur. *Anthemis cuneata*, *Arenaria angustifolioides*, *Asperula bryoides*, *Bellardiochloa carica*, *Salvia nydeggeri* ve *Veronica quezelii* ÖDA'ya endemik bitki türleridir.

ÖDA, turmanın (*Grus grus*) dünyada bilinen en güney üreme alanıdır. Alanda ayrıca boz çinte (*Emberiza cineracea*) ve kırmızı gagalı dağ kargası (*Pyrrhocorax pyrrhocorax*) üremektedir. ÖDA kriterlerini sağlamamakla beraber alanda yüksek dağ (Alpin) biyomuna özgü duvar tırnaşkkuşu (*Tichodroma muraria*), büyük dağ bülbülü (*Prunella collaris*), sarı gagalı dağ kargası (*Pyrrhocorax graculus*) ve kara iskete (*Serinus pusillus*) gibi türler üremektedir.

Alanda, nesli bölgesel ölçekte tehlike altında olan sarı lekeli zıpzıp (*Thymelicus aeteon*) kelebek türü yaşamaktadır.

■ **Alan Kullanımı:** ÖDA'da küçükbaş hayvancılık ve mandıra ürünleri üretimi yapılmaktadır. Yayla ve kayak turizmi geçim kaynakları arasında yer almaktadır.

■ **Tehditler:** Alanda kayak merkezi ve buna bağlı olarak yapılaşma tehdidi bulunmaktadır.

■ **Koruma Çalışmaları:** Gökova-Akyaka'yı Sevenler Derneği Kuş Gözlem Topluluğu, Muğla Sulakalanlarını İzleme ve Aktif Koruma Projesi kapsamında alanı izlemektedir.

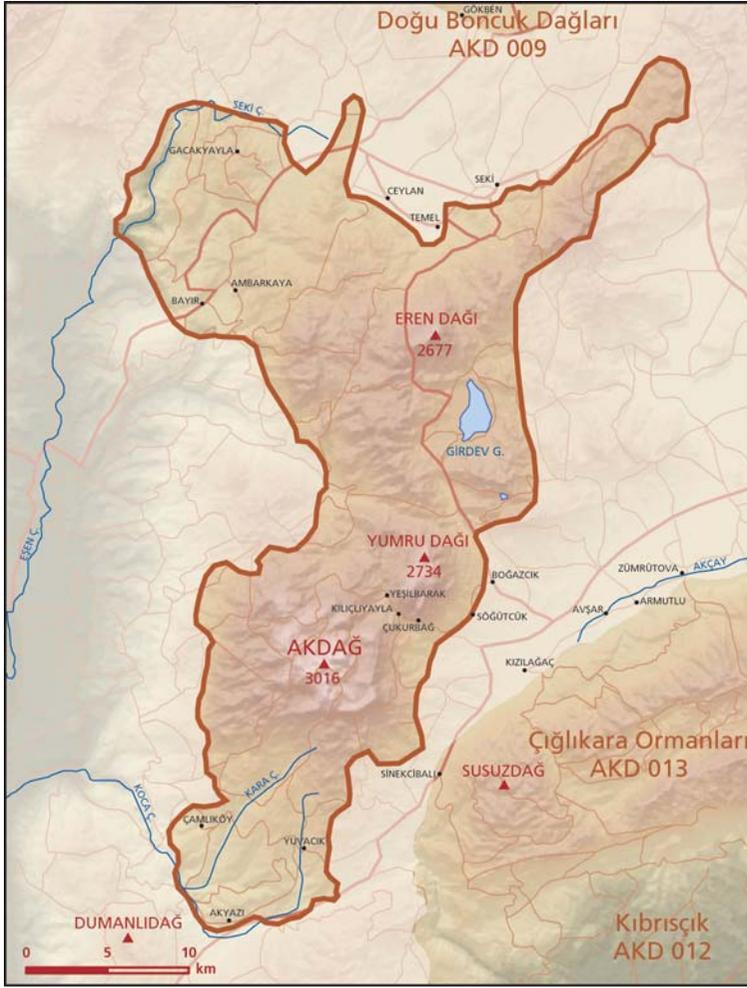

Colchicum sanguicolle © Yasemin Konuralp

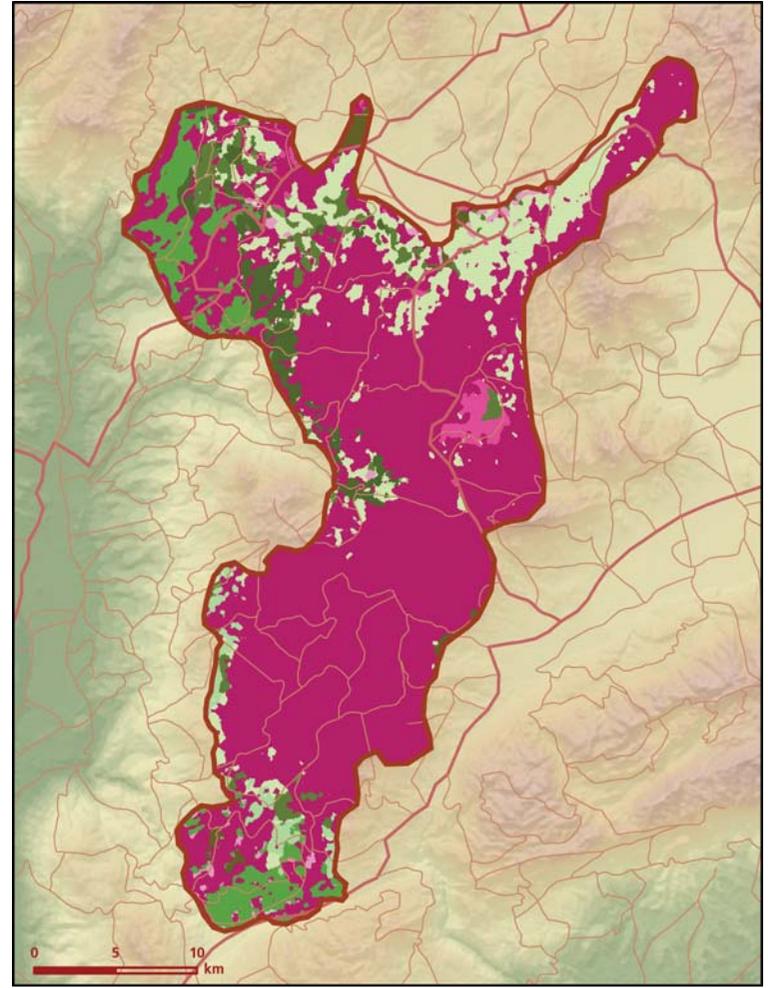
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Muğla Valiliği; Antalya Valiliği; Muğla İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Antalya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Gökova-Akyaka'yı Sevenler Derneği.

■ **Bahar Suseven**

Girdev Gölü ve Akdağlar önemli doğa alanı topografya haritası

Girdev Gölü ve Akdağlar önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Anthemis cuneata</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Arenaria angustifolioides</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Asperula bryoides</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
<i>Astragalus hartvigii</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Bellardichloa carica</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Carex cilicica ssp. muglaica</i>	I	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Centaurea cariensis ssp. niveotomentosa</i>	0	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Colchicum sanguicolle</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Globularia dumulosa</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Herniaria saxatilis</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Potentilla nerimaniae</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Rumex tmoleus</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Salvia nydeggeri</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Scrophularia uniflora</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Silene cryptoneura</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Silene phrygia</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Spergularia lycia</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Veronica cuneifolia ssp. massicytica</i>	I	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Veronica quezelii</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Emberiza cineracea</i>	0	0	NT	(NT)	20-30 Çift (2001 Üreme)	C1
<i>Grus grus</i> - Anadolu ve Karadeniz	0	0	LC	(EN)	2-3 Çift (2001 Üreme)	B1, B3, C1, C3
<i>Pyrrhocorax pyrrhocorax</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Thymelicus acteon</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1

Kekova

AKD011

Korumaya Bağımlı
Aynı (0)

Karalos Koyu © Fatih Özenbaş

Yüzölçümü : 27867 ha

Yükseklik : 0 m - 650 m

Boylam : 29,78°D

İl(ler) : Antalya

Enlem : 36,18°K

İlçe(ler) : Kaş, Kale

Koruma Statüleri : Özel çevre koruma bölgesi, doğal sit alanı, arkeolojik sit alanı

■ **Alanın Tanımı**: ÖDA, Antalya'nın batısında Kale ile Kaş arasındaki kıyı şeridi ve tepelik alanlardan oluşur. Girintili çıkıntılı koylar, yarımadalar ve açıklarında ada ve adacıklara sahip alan, tipik olarak Akdeniz orman ve makilikleri bitki örtüsüne sahiptir. Kıyı şeridi en son iki bin yıl önce çöküntü geçirmiş olup Simena ve Teimiussa gibi antik yerleşimlerin bugün sualtında kalmasına neden olmuştur. Kıyıda içeri doğru ilerledikçe yükselen coğrafya, Batı Toroslar'ın eteklerini oluşturur. Alanda tatlı su kaynakları kısıtlıdır ve kıyıya ulaşan derelerin sayısı oldukça azdır. Zengin sualtı, kıyı antik şehir, liman ve gemi batıkları ile önemli bir turizm merkezidir. Alanın deniz sahası Kaş Liman Başkanlığı sorumluluk sahasındadır.

■ **Habitatlar**: ÖDA, Türkiye'nin en bozulmamış ve yoğun, yer yer orman formunda olan boylu maki örtüsüne sahip alanlarından biridir. Kıyı genelinde kayalık bir morfolojiye sahip olup, kıyıda yer yer çakıl plajlarına da rastlanır. Alanda 30 civarında ada ve adacık bulunur. Alanın iç kesimlerinde az miktarda tarım alanı bulunur.

■ **Türler**: ÖDA'da nesli dünya ölçeğinde tehlike altında olan *Campanula lycica* bitki türü ÖDA kriterlerini sağlamaktadır.

ÖDA kriterlerini sağlamamakla birlikte tepelik karabatak (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*) ve kızıl şahin (*Buteo rufinus*) alanda gözlenen kuş türleri arasındadır.

Nesli dünya ölçeğinde tehlike altında olan Akdeniz foku (*Monachus monachus*) için önemli yaşam ve potansiyel üreme alanıdır. Alanda ayrıca susamuru (*Lutra lutra*) yaşamaktadır.

ÖDA, dünyada dar bir alanda yaşayan bir ikiyaşayışlı türü olan *Lyciasalamandra luschari*'yi barındırır.

Dar yayılışlı bir tür olan toprak kertenkelesi (*Ophiomorus punctatissimus*), alandaki önemli sürüngen türüdür.

Karagözlü mavi kelebek (*Glaucopsyche alexis*) alanda görülen diğer önemli canlı türlerindedir.

■ **Alan Kullanımı**: Alanda çok az sayıda yerleşim birimi bulunur. Kıyı alanı Türkiye'nin en az insan müdahalesi olan kıyılarından biridir. Yörenin en önemli geçim kaynağı turizm, balıkçılık ve sera tarımıdır. Sera tarımının yanında zeytin ve harnup (keçiboynuzu) köy ekonomisine katkı

sağlayan ürünlerdir. Bölgenin önemli bir kısmı askeri bölge ilan edilmiştir.

■ **Tehditler**: Alan üzerindeki en ciddi tehdit, artan turizm baskısıdır. Bunun sonucunda, alana yeni yolların yapılması, alanın imara açılması için girişimler bulunmakta ve kaçak yapılaşmanın önüne geçilememektedir. Yapılaşma baskısı, kıyılardaki sit alanlarının derecelerinin düşürülmesi veya sit statüsünün kaldırılması baskısını da yaratmıştır.

Yoğun olmamakla birlikte orman yangınları, yasadışı su ürünleri avcılığı (dinamitçilikle, yüksek turizm döneminde (100 gün) yiyecek sektörüne hizmet eden gece zıpkınla avcılık, "ağ-parakete" kullanarak aşırı balık avcılığı) ve dalış turizmi kapsamında nadir de olsa dalıcıların fok mağaralarına yaptıkları dalışlar bölgedeki diğer tehditlerdir.

■ **Koruma Çalışmaları**: Sualtı Araştırmaları Derneği Akdeniz Foku Grubu (SAD-AFAG); kıyı şeridini düzenli olarak kanolarla ve yürüyerek taramakta, alanda Akdeniz fokunu yaz-kış izlemektedir. Bunun yanında alandaki turizm baskısının oluşturduğu tehditlerle mücadele etmektedir.

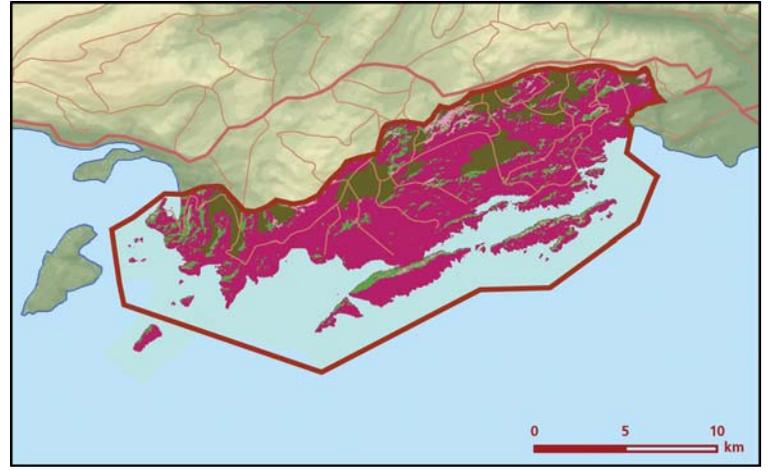
■ Yeri İlgili Sahipleri

Antalya Valiliği; Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı; Kaş Kaymakamlığı; Demre Kaymakamlığı; Kale Muhtarlığı; Kılınçlı Muhtarlığı; Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu; SAD-AFAG.

■ Emrah Bilge, Cem Orkun Kıracı, K. Gökhan Türe

Kekova önemli doğa alanı topografya haritası

Kekova önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Campanula lycica</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
 <i>Lutra lutra</i>	0	0	NT	-	Var	C1
<i>Miniopterus schreibersii</i>	0	0	LC	NT	Var	C1
<i>Monachus monachus</i>	0	0	CR	(CR)	Var	A1, C1
<i>Monachus monachus</i> - Doğu Akdeniz	0	0	CR	(CR)	Var	B1, C1
 <i>Lyciasalamandra luschani</i>	1	0	EN	EN	Var	A1, A2, A4, C1
 <i>Ophiomorus punctatissimus</i>	0	0	-	LC	Var	A2, A4
<i>Ophiomorus punctatissimus</i> - Teke Yarımadası	0	0	-	LC	Var	B2, C1
 <i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1

© Ali İhsan Gökçen

Karakulak (*Caracal caracal*) © Batur Avgan

Yüzölçümü : 95481 ha
Boylam : 29,91°D
Enlem : 36,35°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 0 m - 2358 m
İl(ler) : Antalya
İlçe(ler) : Finike, Kaş, Kale

■ **Alanın Tanımı**: ÖDA, Antalya'nın batısında Bey Dağları, Çığılkara Ormanları ve Kekova Önemli Doğa Alanları arasında yer alır. Alanın doğu sınırını Finike ilçesinden Akdeniz'e dökülen Karasu Çayı, batı sınırını ise Kaş-Elmalı karayolunun batısındaki tepeler oluşturur. Alan güneyde Kaş-Kale karayolu ile sınırlanır. ÖDA'nın doğu kısmı, en yüksek noktası 2358 metre olan Alacadağ silsilesini kapsamakta ve Finike bölgesinde Akdeniz ile buluşmaktadır. Batı kısmı ise Kıbrıs, Demre ve Tokluca çaylarını çevreleyen alçak tepelerden oluşur.

■ **Habitatlar**: ÖDA; alçaklarda maki ve öncü maki toplulukları, nehir kıyısı bitki toplulukları, tarım alanları ile yükseklerde çukıldıkça karışık iğneyapraklı ormanlar ve yüksek dağ çayırlarından oluşur.

■ **Türler**: Kıbrısçık ÖDA'sı başta bitkiler olmak üzere birçok canlı grubunu içeren bir alandır. Alanda ülkemizde endemik birçok bitki türü bulunmaktadır. Bu türlerden *Ophrys lycia*'nın bilinen dünya dağılımı alanla sınırlıdır.

Ayrıca karakulak (*Caracal caracal*) ve vaşak (*Lynx lynx*) alanda yaşayan önemli memeli türleridir. Finike'nin batısındaki kayalık kıyılar Akdeniz foku (*Monachus monachus*) için önemli yaşam alanlarıdır.

Bunun yanında Akdeniz biyomuna özgü ve nesli küresel ölçekte tehlike altında olan *Lyciasalamandra luschni* isimli çiftyaşamlı türü alanda yaşamaktadır.

Dar yayılışlı bir sürüngen türü olan toprak kertenkelesi (*Ophiomorus punctatissimus*) alanda yaşayan ve yine Akdeniz biyomuna özgü bir türdür.

Ülkemizde endemik Koçak'ın esmer perisi (*Hyponephele kocakti*) ile nesli bölgesel ölçekte tehlike altında olan karagözlü mavi kelebek (*Glaucopteryx alexis*) alanda yaşamaktadır.

■ **Alan Kullanımı**: Alanda tarım, turizm ve hayvancılık faaliyetleri gerçekleştirilir. Özellikle kıyı ve alçak kesimlerin büyük bölümü seralar ve narenciye bahçeleri ile kaplıdır. Bunun yanında bölgede günübirlik turizm de yoğun olarak yapılmaktadır. Finike ve Kale ilçeleri ÖDA sınırları içerisinde kalmakta ve alanda bir nüfus yoğunluğu oluşturmaktadır.

■ **Tehditler**: Alanın doğu sınırındaki Karasu Çayı üzerine Alakır Barajı inşa edilmiştir. Barajın

alandaki önemli türler üzerindeki etkisi bilinmemektedir.

■ **Koruma Çalışmaları**: Bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

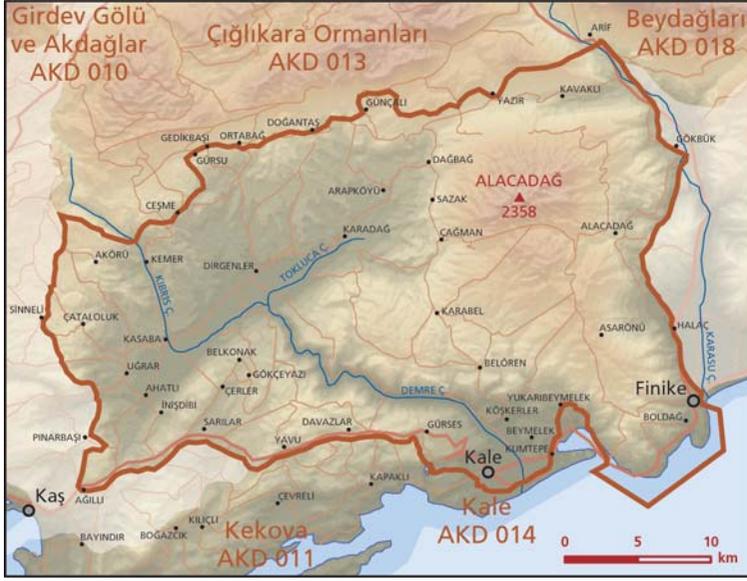

Likya orkidisi (*Ophrys lycia*) © Önder Erdem

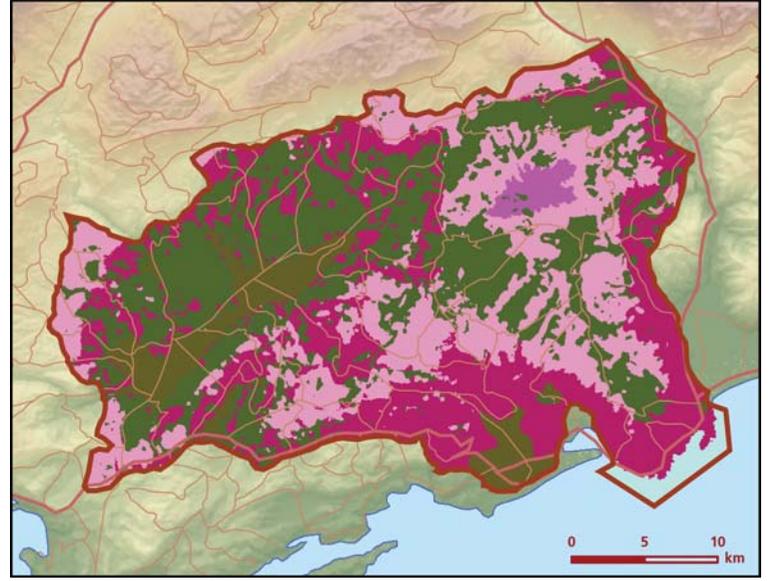
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Antalya Valiliği; Antalya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Finike Kaymakamlığı; Kale Kaymakamlığı; Kaş Kaymakamlığı; Finike Belediyesi; Kale Belediyesi; Kaş Belediyesi.

■ **Bahtiyar Kurt**

Kibrisçik önemli doğa alanı topografya haritası

Kibrisçik önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Fritillaria latakensis</i> - Batı Akdeniz	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Galium pseudocapitatum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Helichrysum plicatum ssp. isauricum</i>	1	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Lathyrus belinensis</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Ophrys lycia</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Paeonia turcica</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Salsola cyrenaica ssp. antalyense</i>	1	0	-	CR	Var	B1, B2
<i>Teucrium montbretii ssp. pamphylicum</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
 <i>Caprimulgus europaeus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
 <i>Caracal caracal</i> - Orta Doğu	0	0	LC	(EN)	Var	B1, C1
<i>Lynx lynx</i>	0	0	NT	-	Var	C1
<i>Monachus monachus</i>	0	0	CR	(CR)	Var	A1, C1
<i>Monachus monachus</i> - Doğu Akdeniz	0	0	CR	(CR)	Var	B1, C1
 <i>Lyciasalamandra luschani</i>	0	0	EN	EN	Var	A1, A2, A4, C1
 <i>Emys orbicularis</i>	0	0	NT	NT	Var	C1
<i>Ophiomorus punctatissimus</i>	0	0	-	LC	Var	A2, A4
<i>Ophiomorus punctatissimus</i> - Teke Yarımadası	0	0	-	LC	Var	B2, C1
 <i>Glaucopteryx alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Hyponephele kocaki</i>	1	0	-	-	Var	A2, C1

Çığlıkara Ormanları

AKD013
İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Çığlıkara Ormanları © Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 49536 ha
Boylam : 29,81°D
Enlem : 36,50°K
Koruma Statüleri : Tabiatı koruma alanı, yaban hayatı geliştirme sahası

Yükseklik : 360 m - 2465 m
İl(ler) : Antalya
İlçe(ler) : Elmalı, Finike, Kaş

■ **Alanın Tanımı:** Antalya'nın Elmalı ilçe merkezinin yaklaşık 16 kilometre güneyinde, Bey Dağları'nın batısında yer alan dağ silsilesini çevreleyen ormanlardır. Alan, kireçtaşı kayalıklarından oluşmuş Dokuzgöl (Susuz) Dağları'nı ve Avlan Gölü'nü içine alır. Alanın kuzeyinde Akçay Deresi'ni çevreleyen Elmalı Ovası bulunur. Batı sınırını Elmalı-Kaş karayolu, doğu sınırını ise Karasu Çayı oluşturur. Daha önceki yıllarda kurutulmuş Avlan Gölü, Elmalı İlçesi halkının istekleri sonucunda geçtiğimiz yıllarda restore edilmiştir. Alan, içerdiği sedir (*Cedrus libani*) ormanları, anıt ağaçları ve zengin yaban hayatı bakımından ülkemizin nadir alanlarından birisidir.

■ **Habitatlar:** ÖDA; tarım alanları, maki ve öncü maki toplulukları, nehir kıyısı bitki toplulukları, kermes meşesi (*Quercus coccifera*) toplulukları, kızılçam (*Pinus brutia*) ve sedir ormanları, karışık iğne yapraklı ormanlar, boylu ardıç (*Juniperus excelsa*) ve kokulu ardıç (*J. foetidissima*) topluluklarından, sarp kayalık bitki örtüsü, küçük dağ gölleri ve yüksek dağ çayırlarından oluşur.

Dünyanın en iyi korunmuş saf sedir ormanını içeren bölgede 2000-2500 yaşlarında dev sedir ağaçları bulunmaktadır. Sedir ile birlikte koruma altında olan yaşlı kokulu ardıçlar da alanın ikinci önemli ağaç türüdür. Bölge içerisinde zengin orman içi çayırlar, kayalık alanlar, dere yatakları vardır. Baharda eriyen kar suları Akdeniz'e özgü yüksek dağ çayırlarında birikerek küçük göller oluşturur ve yaz sonuna kadar bu çayırların yeşil kalmasını sağlar. Orman sınırının üstünde de çayırılık ve kayalık alanlar bulunur.

■ **Türler:** ÖDA barındırdığı endemik türler açısından oldukça zengin ve önemlidir. Alanda 41 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. *Aristolochia rehingeriana*, *Fritillaria kittaniae*, *Nepeta conferta* ve *Scabiosa paucidentata* bitki türleri dünyada sadece bu alanda bulunur. Bölgeye endemik olup nispeten daha geniş dağılışa sahip bitkiler arasında *Campanula yaltirikii*, *Centaurea lycia*, *Cephalaria elmaliensis*, *Crocus baytopiorum*, *Lamium lycium* ve *Potentilla nerimaniae* türleri yer alır.

Alanda üreyen önemli kuş türlerinin başında şah kartal (*Aquila heliaca*), küçük kartal (*Hieraaetus pennatus*), ve Anadolu sıvacısı (*Sitta krueperi*) yer alır. Bir zamanlar suluşlan için

önemli bir sulakalan olan Avlan Gölü'nün önümüzdeki yıllarda tekrar aynı önemini kazanması beklenmektedir.

Ülkemize endemik önemli bir memeli türü olan yünlü (kaya) uyuru (*Dryomys laniger*) bu alanın kayalık bölgelerinde bulunur. ÖDA böcekçil bir memeli türü olan Toros kaya sivriburunlufaresinin de (*Crocodyra arispa*) ülkemizdeki iki yaşam yerinden biridir. Kar faresi (*Chionomys nivalis*) ve küçük kazıcı fare (*Microtus subterraneus*) alanda görülen diğer memeli türleri arasındadır.

Vipera anatolica yılan türü Çığlıkara Ormanları'na endemik türlerden biridir.

Alanda ülkemize endemik içsu balıklarından *Scardinius elmaliensis* ve *Pseudophoxinus fahirae* yaşamaktadır.

Kelebekler açısından da oldukça zengin olan Çığlıkara Ormanları'nda Koçak'ın esmer perisi (*Hyponphele kocaki*) ve Sertavul çokgözlüsü (*Polyommatus sertavulensis*) kelebek türleri yaşamaktadır.

■ **Alan Kullanımı:** Alanda tarım, ancılık ve kısıtlı bölgelerde küçükbaş hayvancılık yapılmaktadır. Tarım olarak meyvecilik tercih edilmektedir.

■ **Tehditler:** Anı yetiştiricileri yaz ortalarından kış başına kadar orman içi çayırları kullanmakta ve atıklarını (zirai ilaç, katı atık vs) alanda bırakmaktadır.

Bunun yanı sıra orman sınırındaki çayırlıklarda otlama yapıldığından buradaki endemik bitki türleri zarar görmektedir.

Bölgeye gelen sınırlı sayıda avcılar büyük memeli türlerini avlamaktadır. Özellikle geceleri projektörle yapılan avlar, türler üzerinde yoğun baskı oluşturmaktadır.

Alanda çam kese böceği sedir ağaçlarına zarar vermektedir. Bunun için Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından araştırma ve mücadele çalışmaları devam etmektedir.

■ **Koruma Çalışmaları:** Alan; tabiatı koruma alanı ve yaban hayatı geliştirme sahası olarak koruma altındadır.

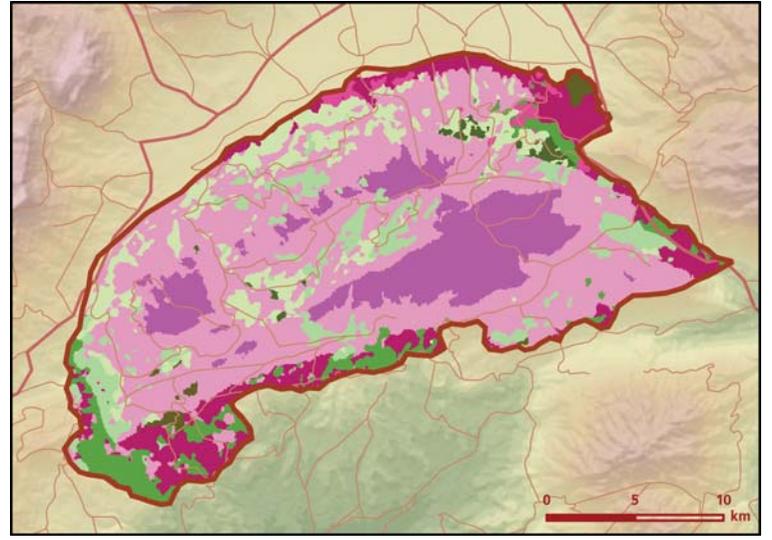
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Antalya Valiliği; Antalya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Antalya Orman Bölge Müdürlüğü; Elmalı Kaymakamlığı; Finike Kaymakamlığı; Kaş Kaymakamlığı; Elmalı Belediyesi; Finike Belediyesi; Kaş Belediyesi.

■ **Ebru Diker, Halim Diker**

Çığılkara Ormanları önemli doğa alanı topografya haritası

Çığılkara Ormanları önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Arenaria eliasiana</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Aristolochia rehingeriana</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Asperula lycia</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Asplenium aegaeum</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Campanula yaltirikii</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Centaurea bourgaei</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea cheirolepidoides</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Centaurea deflexa</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea luschaniana</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Centaurea lycia</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Cephalaria elmaliensis</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Cephalaria scoparia</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Chamaecytisus anatolicus</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Corydalis pashei</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Crocus baytopiorum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Cutandia stenostachya</i>	0	0	-	VU	Var	A2
<i>Ebenus boissieri</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Echinops emiliae</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Erica bocquetii</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Euphorbia pestalozzae</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Fritillaria kittaniae</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Fritillaria whittallii</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Galium pseudocapitatum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Iris purpureobracteata</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Kitaibelia balarsae</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Lamium ehrenbergii</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Lamium lycium</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Micromeria cristata ssp. xylorrhiza</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Nepeta conferta</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
<i>Ononis macrosperma</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Paeonia turcica - Anadolu</i>	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Potentilla nerimaniae</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Ricotia davisiana</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Ricotia tenuifolia</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Rubia davisiana</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Scabiosa paucidentata</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
<i>Senecio cariensis</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Sideritis pisdica</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Silene oreades</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Tanacetum praeteritum ssp. massicyticum</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Verbascum bourgeauanum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
 <i>Aquila heliaca</i>	0	0	VU	LC	2 Çift (Üreme)	C1
<i>Hieraaetus pennatus</i> - Avrupa	0	0	LC	LC	2 Çift (Üreme)	C1
<i>Melanocorypha calandra</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Sitta krueperi</i>	0	0	NT	(NT)	600-800 Çift (Üreme)	C1
<i>Tadorna ferruginea</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	(LC)	200-245 Birey (2003 Üreme sonr.)	B3, C1, C3
 <i>Chionomys nivalis</i> - Batı Toroslar	0	0	NT	LC	Var	B2, C1
<i>Crocidura arispa</i>	I	0	-	LC	Var	A2, A4, C1
<i>Dryomys laniger</i> - Batı Toroslar	I	0	NT	LC	Var	B2, C1
<i>Microtus subterraneus</i> - Batı Toroslar	0	0	LC	LC	Var	B2, C1
 <i>Vipera anatolica</i>	I	I	EN	CR	Var	A1, A2, A4, C1
 <i>Pseudophoxinus fahirae</i>	I	0	VU	CR	Var	A1, A2, C1
<i>Scardinius elmaliensis</i>	I	0	-	DD	Var	A2, C1
 <i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Hyponephele kocaki</i>	I	0	-	-	Var	A2, C1
<i>Polyommatus sertavulensis</i>	I	0	-	-	Var	A2, A4, C1
<i>Pseudophilotes bavius</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1

Tulipa armena © Ali İhsan Gökçen

Ant sedir ağacı (*Cedrus libani*) © Ali İhsan Gökçen

Kale

AKD014

Acil
Gerileme (-1)

Beymelek Lagünü (*Phoenicopterus roseus*) © Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 4725 ha
Boylam : 30,00°D
Enlem : 36,22°K
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı, arkeolojik sit alanı

Yükseklik : 0 m - 230 m
İl(ler) : Antalya
İlçe(ler) : Finike, Kale

■ **Alanın Tanımı:** Kale ilçesinin güneyindeki kıyılardan oluşan ÖDA, denizkaplumbağasının (*Caretta caretta*) yuvaladığı ve Akdeniz fokunun (*Monachus monachus*) görüldüğü önemli kumsallardan biridir. Alan, batıda Kokarsu Vadisi, doğuda ise Beymelek Lagünü ile sınırlanmıştır. Lagün Demre Çayı'nın getirmiş olduğu alüvyonun eski Demre Körfezi'ni doldurmasıyla ortaya çıkmıştır. Alandaki kumsallar, denizkaplumbağası üreme alanı olarak ilan edilmiştir. Bazı yerlerde 50 metre genişliğe ulaşan kumsalların toplam uzunluğu yaklaşık 8,5 kilometredir. Kumsal dört bölüme ayrılmıştır: Batıda Çayağzı kumsalı ile Sülüklü kumsalı yer alırken doğuda Taşdibi kumsalı ile Beymelek kumsalı yer almaktadır. Alan arkeolojik açıdan da önem taşır ve son zamanlarda turizm faaliyetleri artmaya başlamıştır.

■ **Habitatlar:** ÖDA; kumul ekosistemleri, maki toplulukları, sulak alan ve az miktarda tarım alanlarından oluşur. Sülüklü kumsalının doğusunda kayalık alan bulunurken Taşdibi kumsalının bazı yerleri çakıllık alandır. Andriake-Çayağzı bölgesinde Kokarsu Çayı küçük bir sulak alan oluşturur.

■ **Türler:** Akdeniz fokunun görülebildiği nadir alanlardan biridir. Alan, denizkaplumbağası için önemli üreme alanıdır. Alanda aynı zamanda bacakları olmayan bir kertenkele türü olan toprak kertenkelesi (*Ophiomorus punctatissimus*) ve nesli küresel ölçekte tehlike altında olan şeritli engerek (*Montivipera xanthina*) yılanı türü görülür.

■ **Alan Kullanımı:** Demre Ovası'nın neredeyse tamamında seracılık yapılır. Bunun yanı sıra, özellikle ilçenin doğusunda yer alan Beymelek beldesi başta olmak üzere kıyı bölgelerinde, çoğunlukla turistik amaçlı yapılaşma faaliyetleri artmaktadır. Alanda küçük ölçekli balıkçılık yapılmaktadır. Beymelek Lagünü'nde Beymelek Su Ürünleri Üretim ve Geliştirme Merkezi Müdürlüğü tarafından balık üretilmektedir.

■ **Tehditler:** Alandaki kumsallarda, geceleri ateş yakılmakta, bu da hem yumurtlayan denizkaplumbağalarını hem de yumurtadan çıkan kaplumbağa yavrularını olumsuz etkilemektedir. Kumsal boyunca bulunan tesislerin ve Taşdibi kumsalının üzerinden geçen Kale-Finike karayolunun ışıkları da aynı olumsuz etkiyi yaratmaktadır. Kumsalın kullanımına yönelik bir

plan bulunmamaktadır.

Kale-Finike arasında yer alan kıyı yolunun genişletilmesi sırasında kıyı habitatu ve fok mağaraları tahrip edilmiştir. Yatırımcıların baskısı sonucunda SIT alanlarının kaldırılması veya derecelerinin düşürülmesi yolu ile özellikle kıyıların yapılaşmaya maruz kalması tehdidi mevcuttur.

Kumsaldan yasadışı kum çıkarımı ile seralar tarafından oluşturulan atıklar ve yeraltı sularında aşırı gübre ve tarımsal ilaç kullanımının neden olduğu kirlilik diğer tehditlerdir.

■ **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması yoktur.

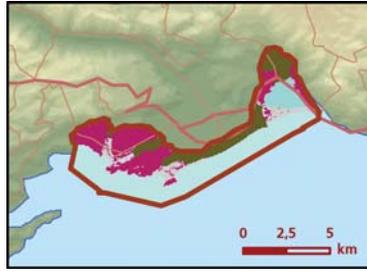
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Antalya Valiliği; Antalya İl Çevre ve Orman İl Müdürlüğü; Kale Kaymaklığı; Kale Belediyesi; Beymelek Belediyesi; Beymelek Su Ürünleri Üretim ve Geliştirme Merkezi Müdürlüğü; Jandarma İl Komutanlığı; WWF Türkiye.

■ **Burcu Meltem Arık, Emrah Bilge**

Kale önemli doğa alanı topografya haritası

Kale önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Monachus monachus</i>	0	0	CR	(CR)	Var	A1, C1
<i>Monachus monachus</i> - Doğu Akdeniz	0	0	CR	(CR)	Var	B1, C1
 <i>Caretta caretta</i>	0	0	EN	(EN)	109 yuva	A1, C1
<i>Caretta caretta</i> - Akdeniz	0	0	EN	(EN)	109 yuva	B1, B3, C1
<i>Montivipera xanthina</i>	0	0	CR	LC	Var	A1, C1
<i>Ophiomorus punctatissimus</i> - Teke Yarımadası	0	0	-	LC	Var	B2, C1

© Erdem Yavaşca

Salda Gölü

AKD015

Korumaya Bağımlı
Aynı (0)

© Cüneyt Oğuztüzün

Yüzölçümü : 6224 ha
Boylam : 39,68°D
Enlem : 37,55°K
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı

Yükseklik : 1135 m - 1250 m
İl(ler) : Burdur
İlçe(ler) : Yeşilova

■ **Alanın Tanımı:** Salda Gölü, Yeşilova ilçesinin hemen kuzeybatısında yer alır. Yer yer seyrelmiş çam ve meşe ormanlarının kapladığı kireçtaşı ve serpantin yamaçlarla çevrilidir. Kıyısında küçük alüvyal ovalar yer alır. Suyu hafif tuzlu tektonik bir göldür ve Türkiye'nin en derin (184 metre) ve temiz göllerinden biridir. Etrafında az sayıda yerleşim bulunan göl kıyıları yöredeki önemli turizm merkezlerinden biridir.

■ **Habitatlar:** Alan kısmen tuzlu göl ve etrafındaki dar kıyı şeridinden oluşur. Alanın etrafı karaçam (*Pinus nigra* ssp. *pallasiana*) ve meşe (*Quercus pubescens*) ormanlarıyla çevrilidir. Gölün güney kıyılarında küçük, tuzlu sulak alanlar bulunur.

■ **Türler:** Salda Gölü bitkiler açısından zengin bir göldür. Alanda 18 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bunlardan bir tür siğirkuyruğu olan *Verbascum dudleyanum* ve *Verbascum flabellifolium* türlerinin bilinen dünya dağılımları alanın güney kıyılarıyla sınırlıdır. Salda Gölü, nesli dünya ölçeğinde tehlike altında bulunan dikkuyruk ördeklerinin (*Oxyura leucocephala*) önemli bir kışlama alanıdır.

Bitki ve kuş türlerinin yanı sıra alan içsu balıkları açısından da önem arz etmektedir. Ülkemizde endemik 3 balık türü alanda yaşamaktadır. Nesli dünya ölçeğinde tehlike altında bulunan *Aphanius anatoliae* bu türlerden birisidir.

■ **Alan Kullanımı:** Tanım ve günübirlik turizm etkinlikleri alandaki başlıca geçim kaynaklarını oluşturmaktadır.

■ **Tehditler:** Alan için tehdit oluşturan unsurların başında yerleşim birimlerinin ve turistik tesislerin baskısı gelir. Göl kıyısındaki yapılaşma özellikle dar yayılışlı bitki türlerini tehdit etmektedir. Alandaki bir diğer tehdit, tarım faaliyetleri için su rejimine yapılan müdahalelerdir. Devlet Su İşleri (DSİ) tarafından gölü besleyen su kaynaklarından biri olan Değirmen Deresi üzerindeki Yeşilova Değirmendere Göleti ve Sulama Projesi'nin bir kısmı tamamlanmış olup projenin alandaki olası etkisi yeterince bilinmemektedir.

Yerleşim birimlerinin atıkların gölde kirliliğe neden olmaktadır.

■ **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır. Alan kuş gözlemcileri tarafından izlenmektedir.

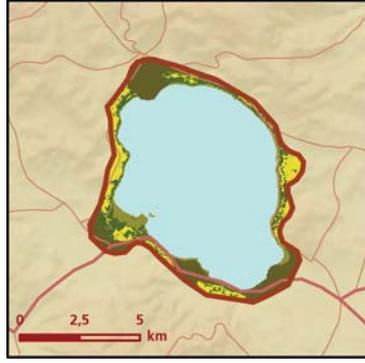
© Cüneyt Oğuztüzün

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Burdur Valiliği; Burdur İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Yeşilova Kaymaklığı; Yeşilova Belediyesi; Yeşilova İlçe Jandarma Komutanlığı.

■ **Bahtiyar Kurt**

Salda Gölü önemli doğa alanı topografi haritası

Salda Gölü önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Alyssum huber-morathii</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Apera triaristata</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Astragalus dirmilensis</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus serpentinicola</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Bolanthus thymoides</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Dorycnium axilliflorum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Ekimia bornmuelleri</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Genista burdurensis</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Phlomis angustissima</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Phlomis carica</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Saponaria halophila</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Saponaria pamphylica</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Scorzonera pisidica</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Sideritis pisidica</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Silene cariensis</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Verbascum adenophorum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Verbascum dudleyanum</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
<i>Verbascum flabellifolium</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
 <i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	40-128 Birey (Kışlama)	A1, A3, B1, B3, C1, C3
 <i>Aphanius anatoliae</i>	I	0	EN	DD	Var	A1, C1
<i>Aphanius anatoliae splendens</i>	I	0	CR	(CR)	Var	B1, B2, C1
<i>Pseudophoxinus meandri</i>	I	0	NT	DD	Var	A2, C1

Küçük batağan (*Tachybaptus ruficollis*) © Soner Bekir

Acıgöl

AKD016

Acil
Gerileme (-1)

Acıgöl © Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 32739 ha
Boylam : 29,84°D
Enlem : 37,82°K
Yükseklik : 830 m - 920 m
İl(ler) : Denizli, Afyon
İlçe(ler) : Çardak, Dazkırı, Başmakçı
Koruma Statüleri : Yaban hayatı geliştirme sahası

■ **Alanın Tanımı:** Acıgöl; Maymun, Beşpamak ve Söğüt dağları arasında yer alan siyah bir tektonik göldür. Yüzeysel su akımları, kaynak suları ve Başmakçı tarafından gelen Koca Çay ile beslenir. Türkiye'nin en tuzlu ikinci gölüdür. Alan, orta Anadolu bozkır ekosistemine ait birçok bitkinin en batı yayılış alanını oluşturması bakımından önemlidir.

■ **Habitatlar:** Göl çevresinde geniş alanlar kaplayan ve nadir bitki türleri içeren tuzcul düzlükler, hafif tuzlu bataklık, tuzlu göl aynası, Orta Anadolu tipi ova bozkırları ve tarım alanları bulunur.

■ **Türler:** Acıgöl ve çevresi özellikle tuzcul bitkiler için önemli bir alandır. Bölgede ülkemize endemik birçok bitki türü bulunmaktadır. 8 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bu türlerin arasında olan *Saponaria halophila* nesli küresel ölçekte tehlike altında olan bir türdür.

Bunun yanında, Acıgöl birçok kuş türü için üreme, göç ve kış dönemlerinde önemli bir sulak alanıdır. Bu türlerin başında dünya ölçeğinde tehlike altında olan ve ülkemizde doğa korumanın sembollerinden bir haline gelmiş olan toy kuşları (*Otis tarda*) gelmektedir. Toykuş, Acıgöl civarında üremekte ve kış aylarını da yine bu bölgede geçirmektedirler. Alan, flamingo (*Phoenicopterus roseus*) için de önemli bir üreme ve göç alanıdır. Akça cılibit (*Charadrius alexandrinus*), kılıçgaga (*Recurvirostra avosetta*), gülen sumru (*Sterna nilotica*) ve ince gagalı martı (*Larus genei*) alandaki diğer önemli kuş türleridir.

Göl ülkemize endemik, iki içsu balığı türü için önemlidir. Bu türlerden *Aphanius anatoliae*'nin nesli dünya ölçeğinde tehlike altındadır. *Cobitis phrygica* ise dünyada dar bir alanda yaşayan hassas bir türdür.

■ **Alan Kullanımı:** Göl çevresindeki insan faaliyetlerinin başında tarım, hayvancılık ve sazlıklar gelir. Gölün batı ve kuzeyinde, sodyum sülfat havuzları ile tuz üretimi yapan üç şirket bulunur.

Göl kıyısındaki büyük sazlar, yöre halkı tarafından dam yapımında kullanılır.

■ **Tehditler:** Alan üzerindeki en ciddi tehdit, alanın su rejimine yapılan müdahalelerdir. Geçmişte yapılan barajlar, pompalama faaliyetleri, tahliye kanalları gibi projelerle gölün su seviyesi büyük ölçüde düşürülmüş ve sulak alan habitatları kuruyarak küçülmeye başlamıştır. Gölün batısında yapımı planlanan Beylerli Barajı, 13.620 ha alanın daha kurutulmuş tarıma açılmasını

hedeflemektedir. Bu proje ile geniş tuzcul bozkır habitatları yok olma tehdidi altındadır.

Bölgedeki tuz üretim tesislerinin göle pompaladıkları su nedeniyle sulak alanın seviyesi yapay olarak dalgalanmaktadır.

Alandan geçmesi planlanan Denizli-Burdur-Antalya karayolu alandaki bitki türlerini tehdit etmektedir.

■ **Koruma Çalışmaları:** Doğa Derneği gönüllüleri ve Pamukkale Arama Kurtarma ve Doğa Sporları

■ **Derneği (PAKDOS) tarafından geçmiş yıllarda göldeki kuş nüfusunun izlenmesi için çalışmalar yapılmıştır.**

Acıgöl © Ali İhsan Gökçen

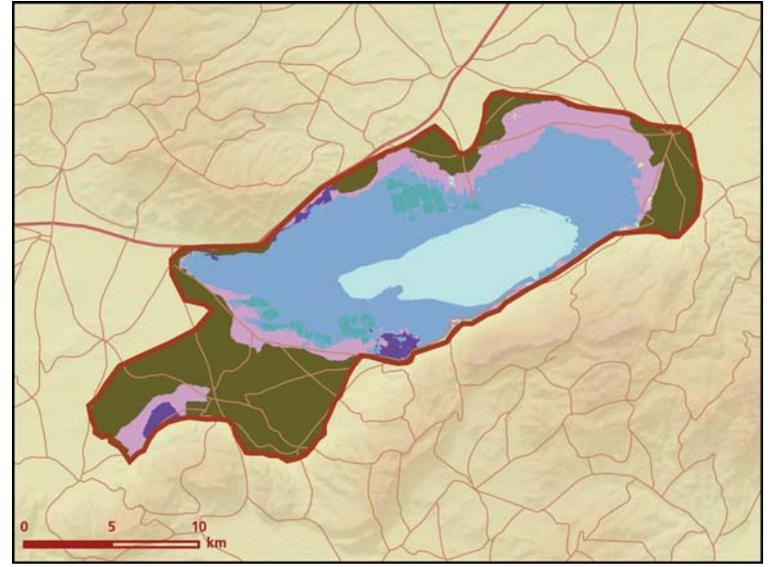
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Afyon Valiliği; Denizli Valiliği; Denizli İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Afyon İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Dazkırı Kaymakamlığı; Çardak Kaymakamlığı; Başmakçı Kaymakamlığı; Dazkırı Belediyesi; Çardak Belediyesi; Başmakçı Belediyesi; Dazkırı İlçe Jandarma Komutanlığı; Çardak İlçe Jandarma Komutanlığı; Başmakçı İlçe Jandarma Komutanlığı.

■ **Bahtiyar Kurt**

Acigöl önemli doğa alanı topografya haritası

Acigöl önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Allium sieheanum</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Centaurea hierapolitana</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Lepidium caespitosum</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Limonium effusum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Puccinellia koeieana ssp. anatolica</i>	I	0	-	LC	Var	B2
<i>Saponaria halophila</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Sphaerophysa kotschyana</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Sterigmotemum sulphureum ssp. glandulosum</i>	I	0	-	VU	Var	B1
<i>Anthus campestris</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Burchinus oedicnemus</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	VU	Var (Üreme)	B1, C1
<i>Calandrella brachydactyla</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Caprimulgus europaeus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Charadrius alexandrinus</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	1010 Birey (1991 Üreme sonrası)	B3, C1, C3
<i>Grus grus</i> - Anadolu ve Karadeniz	0	0	LC	(EN)	1-2 Çift (Üreme)	B1, B3, C1, C3
<i>Himantopus himantopus</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	70 Çift (Üreme)	C1
<i>Larus genei</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	50 Çift (Üreme)	C1
<i>Melanocorypha calandra</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Otis tarda</i> - Avrupa	0	0	VU	VU	Var (Kışlama)	A1, B1, C1
<i>Otis tarda</i> - Avrupa	0	0	VU	VU	30-40 Birey (Üreme)	A1, B1, C1
<i>Phoenicopterus roseus</i> - D. Akdeniz	0	0	LC	LC	2700-3130 Birey (Göç)	B3, C1, C3
<i>Phoenicopterus roseus</i> - D. Akdeniz	0	0	LC	LC	150 Çift (Üreme)	C1
<i>Phoenicopterus roseus</i> - D. Akdeniz	0	0	LC	LC	1200-1500 Birey (Yazlama)	B3, C1, C3
<i>Recurvirosta avosetta</i> - Akdeniz ve GD. Avrupa	0	0	LC	LC	647 Birey (Kışlama)	B3, C1, C3
<i>Recurvirosta avosetta</i> - Akdeniz ve GD. Avrupa	0	0	LC	LC	50 Çift (Üreme)	C1
<i>Sterna nilotica</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	VU	25 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Tadorna ferruginea</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	(LC)	770-2307 Birey (Kışlama)	A3, B3, C1, C3
<i>Tadorna tadorna</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	723-800 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Vanellus spinosus</i> - Balkanlar ve Anadolu	0	0	LC	VU	15-20 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Aphanius anatoliae</i>	I	0	EN	DD	Var	A1, C1
<i>Aphanius anatoliae transgrediens</i>	I	0	CR	(CR)	Var	B1, B2, C1
<i>Cobitis phrygica</i>	I	0	-	-	Var	A2, C1

Çorak Gölü

AKD017

Korumaya Bağımlı
Gerileme (-1)

Angıt (*Tadorna ferruginea*) © Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 1931 ha
Boylam : 29,77°D
Enlem : 37,68°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 980 m - 1170 m
İl(ler) : Burdur
İlçe(ler) : Çardak, Yeşilova

- **Alanın Tanımı:** Burdur ilinin Yeşilova ilçesinin kuzeyinde yer alır. Diğer ismi Akgöl olan Çorak Gölü, tarım alanlarıyla çevrili, küçük ve tektonik bir tuzlu su gölüdür. Alanın kuzeyinde dağlık alanlar bulunur. Göl geçtiğimiz 15 yıl içinde büyük oranda susuz kalmıştır.
- **Habitatlar:** ÖDA tuzlu göl yüzeyi, tuzlu bataklıklar, sazlık alanlar, tarım alanları ve bozkırlardan oluşur. Çorak Gölü'nü besleyen küçük derelerin ağzlarında küçük sazlıklar bulunur. Alanda çok az miktarda meşe (*Quercus*) ve karaçam (*Pinus nigra ssp. pallasiana*) ağaçları bulunur. Göl çevresinde kuru tarım yapılır.
- **Türler:** Nesli dünya ölçeğinde tehlike altında bulunan *Saponaria halophila* bitki türü için önemli bir alandır.
Alan, kışlayan kuş türleri açısından önemlidir. Bu türlerden nesilleri tehlike altında bulunan dikkuuyruk (*Oxyura leucocephala*) kış aylarında alanda düzenli olarak konaklar. Bunun yanında angıt (*Tadorna ferruginea*) ve çamurcun (*Anas crecca*) da kış aylarında alanı yoğun olarak kullanır.
- **Alan Kullanımı:** Çorak Gölü çevresinde tarım ve az miktarda hayvancılık faaliyetleri yürütülmektedir.
- **Tehditler:** Çorak Gölü'nü besleyen Çeşme Çukuru Deresi üzerine DSİ'nin inşa ettiği baraj ve düden genişletme çalışması nedeniyle göl yeteri kadar su tutamamaktadır.
- **Koruma Çalışmaları:** Çorak Gölü'nde kış aylarında Doğa Derneği ve kuş gözlem toplulukları tarafından düzenli olarak kış ortası sokuşu sayımları gerçekleştirilmekte ve alanın kış aylarındaki sokuşu barındırma kapasitesi ölçülmektedir.

Çorak Gölü önemli doğa alanı topografya haritası

Çorak Gölü önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Yerel İlgili Sahipleri

Burdur Valiliği; Burdur İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Yeşilova Kaymakamlığı; Çardak Kaymakamlığı; Yeşilova İlçe Jandarma Komutanlığı; Çardak İlçe Jandarma Komutanlığı

Bahtiyar Kurt

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Saponaria halophila</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
 <i>Anas crecca</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	20200 Birey (1986 Kışlama)	B3, C3
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	85-930 Birey (1974 Kışlama)	A1, A3, B1, B3, C1, C3
<i>Tadorna ferruginea</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	(LC)	2900 Birey (1999 Kışlama)	A3, B3, C1, C3

Tepeli toygar (*Galerida cristata*) © H. Çağlar İnce

Beydağları

AKD018
İzlenmesi Gerekli
Gerileme (-1)

Kızlar Sivrisi © Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 191178 ha | **Yükseklik** : 160 m - 3070 m
Boylam : 30,18°D | **İl(ler)** : Antalya
Enlem : 36,75°K | **İlçe(ler)** : Korkuteli, Antalya merkez, Elmalı, Kumluca, Finike
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı

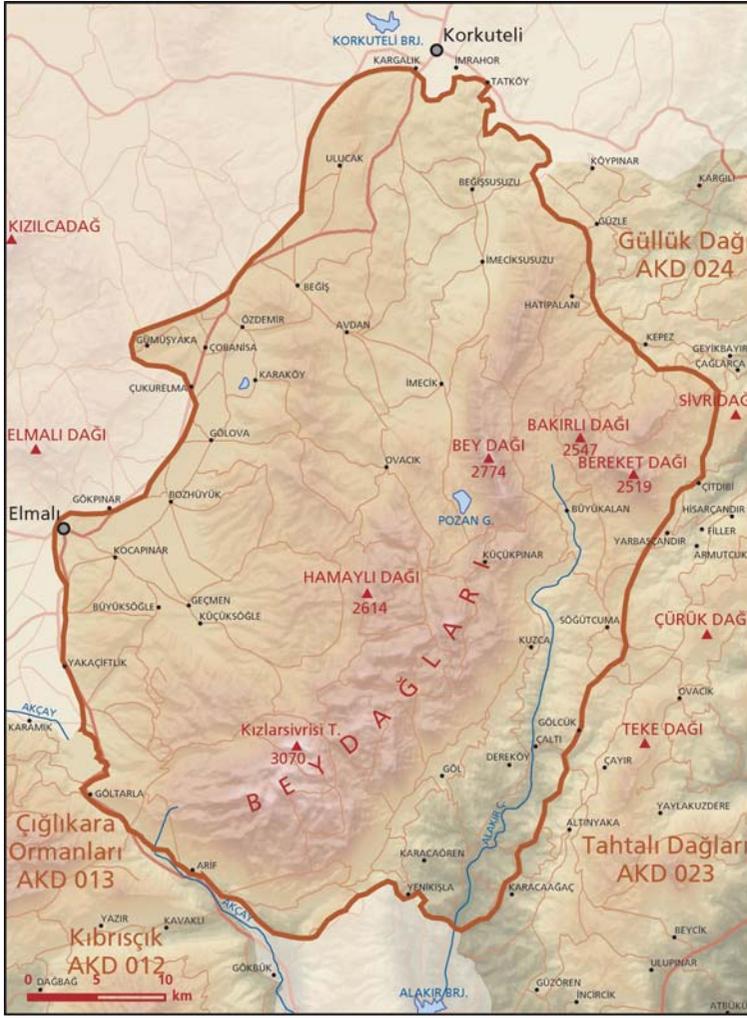
- **Alanın Tanımı:** Batı Toroslar'ın genç dağlar kuşağını içine alan alanın kayaç yapısı genellikle kalker ve serpantin oluşur. ÖDA, güneyde ve doğuda Akçay ve Alakır Çayı vadileri, batıda Elmalı Platosu ve kuzeyde Korkuteli Ovası ile çevrilidir. Kuzeydoğu sınırı ana dağ kütesinden derin bir vadi ile ayrılmış Bereket Dağı'nı içerir. Bölge yaban hayatı açısından oldukça zengindir.
- **Habitatlar:** Akdeniz iklimine sahip güney ve doğu yamaçlarında, zengin maki toplulukları, kızılçam, yükseldikçe karaçam ve 1000 metre üstünde sedir toplulukları görülür. Karasal iklim gösteren kuzey yamaçları ve yüksek irtifalı alanlar ise dağ çayırları ve soğuk iklime dayanaklı çalı topluluklarıyla kaplıdır.
- **Türler:** Alan ülkemize endemik bitkilerin yoğun olarak görüldüğü bölgelerden biridir. Dünya dağılımı sadece Beydağları'yla sınırlı altı bitki türünün varlığı bilinmektedir. Bunun yanında ÖDA ülkemize endemik birçok bitki türüne ev sahipliği yapmaktadır.
Bitkilerin yanı sıra alan özellikle yırtıcı kuşlar açısından öncelikli bir bölgedir. Kaya kartalı (*Aquila chrysaetos*), nesli küresel ölçekte tehlike altında bulunan şah kartal (*Aquila heliaca*) ve sakallı akbaba (*Gypaetos barbatus*) alanda üreyen yırtıcı türlerinden birkaçıdır.
Beydağları memeli türleri açısından da oldukça önemli bir alandır. Alanda yabankeçisi (*Capra aegagrus*), vaşak (*Lynx lynx*) ve ülkemize endemik kaya uyuru (*Dryomys laniger*) yaşar.
- **Alan Kullanımı:** Hayvancılık, ormancılık, tarım ve turizm alanındaki temel insan faaliyetleridir. Saklıkent kayak merkezi bu alanın içinde kalır. Merkezde düşük kapasiteli konaklama tesisleri ve restoranlar bulunur.
- **Tehditler:** Plansız turizm ve yapılaşma alanın karşı karşıya bulunduğu en büyük sorundur. Saklıkent yaylası'nın büyük bir kısmında Saklıkent Yapı Kooperatifi tarafından 480 adet villa tipi konut yapılmıştır. Yapılaşmanın düzenlenmesi ve kontrol edilmesi gereklidir.
- **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

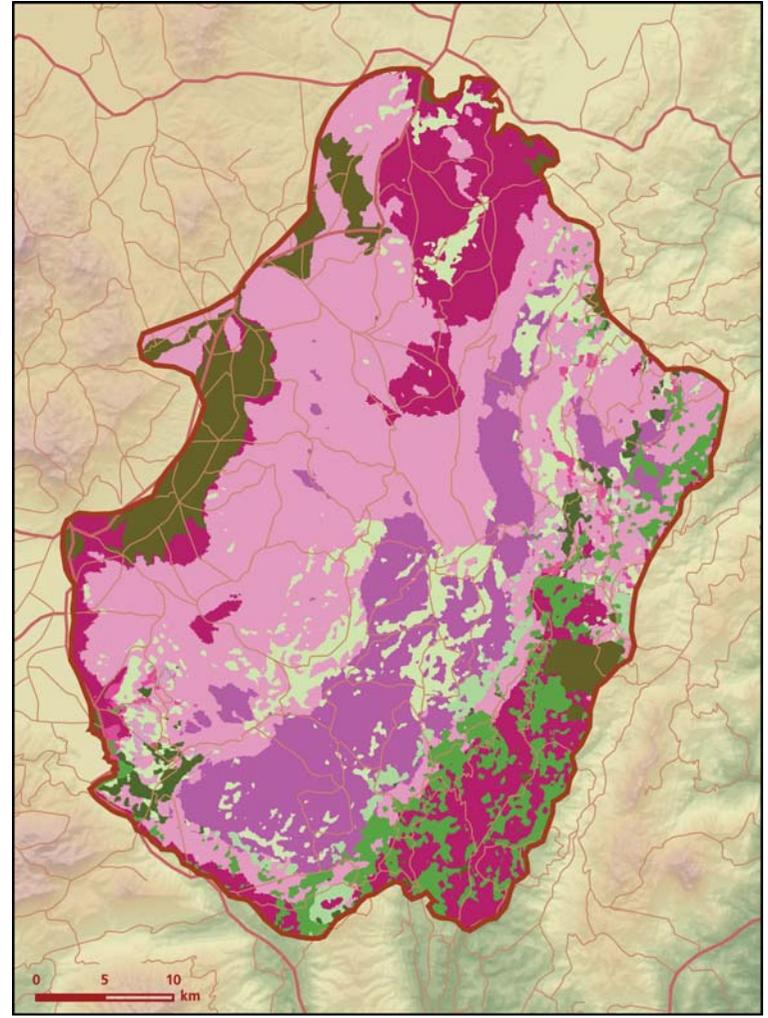
Toros-sediri - Beydağları (Cedrus libani) © Ali İhsan Gökçen

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Antalya Valiliği; Antalya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü.

■ **Bahtiyar Kurt**

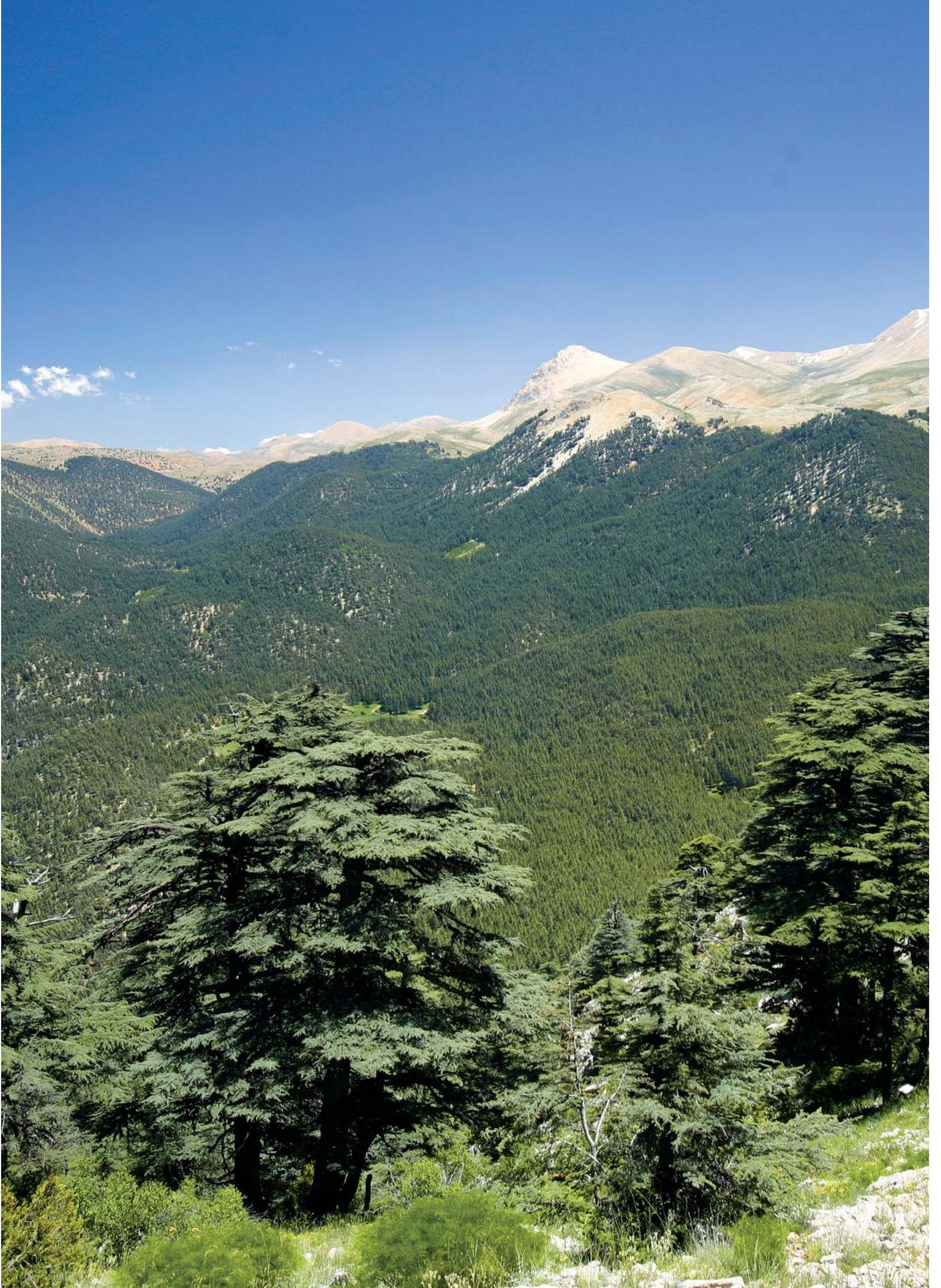
Beydağları önemli doğa alanı topografya haritası

Beydağları önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Aethionema lycium</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Alkanna attilae</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Alkanna pamphylica</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Allium anatolicum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Anchusa limbata</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
<i>Asparagus lycicus</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
<i>Astragalus microrchis</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Astragalus sorgerae</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Asyneuma lycium</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Boreava aptera</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea bourgaei</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea pestalozzae</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea sieheana</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Cephalaria peshmenii</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
<i>Cephalaria scoparia</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Clypeola ciliata</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Consolida stapfiana</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Dorystoechas hastata</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Euphorbia pestalozzae</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Ferula drudeana</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Gaudiniopsis macra ssp. antalyensis</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Heldreichia bourgaei</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Hesperis pseudoarmena</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Hypericum huber-morathii</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Linaria kurdica ssp. eriocalyx</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Muscari muscarimi</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Origanum minutiflorum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Paronychia argyroloba</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Potentilla nerimaniae</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Rhamnus pyrellus</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Ricotia tenuifolia</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Rubia davisiana</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Scrophularia candelabrum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Seseli ramosissimum</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Silene oreades</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Thesium bertramii</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Thlaspi papillosum</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Thymus revolutus</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Tordylium lanatum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum davisianum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Verbascum pestalozzae</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
 <i>Aquila chrysaetos</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Aquila heliaca</i>	0	0	VU	LC	2-5 Çift (Üreme)	C1
<i>Bubo bubo</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Coracias garrulus - Avrupa</i>	0	0	NT	VU	Var (Üreme)	B1, C1
<i>Dendrocopos syriacus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Emberiza cineracea</i>	0	0	NT	(NT)	Nadir (Üreme)	C1
<i>Emberiza hortulana</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Gypaetus barbatus - Akdeniz ve Anadolu</i>	0	0	LC	VU	1 Çift (Üreme)	C1
<i>Lanius minor</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lullula arborea</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Pyrrhocorax pyrrhocorax</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Sitta krueperi</i>	0	0	NT	(NT)	Yaygın (Üreme)	C1
 <i>Capra aegagrus</i>	0	0	VU	-	Var	A1, C1
<i>Chionomys nivalis - Batı Toroslar</i>	0	0	NT	LC	Var	B2, C1
<i>Dryomys laniger</i>	I	0	NT	LC	Var	A2, A4, C1
<i>Dryomys laniger - Batı Toroslar</i>	I	0	NT	LC	Var	B2, C1
<i>Lynx lynx</i>	0	0	NT	-	Var	C1
<i>Microtus subterraneus - Batı Toroslar</i>	0	0	LC	LC	Var	B2, C1
 <i>Lacerta oertzeni</i>	0	0	-	LC	Var	A2, A4, C1
 <i>Archon apollinus - Anadolu</i>	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Glaucopsyche alexis - Anadolu</i>	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Hyponephele kocaki</i>	I	0	-	-	Var	A2, C1
<i>Plebeius hyacinthus</i>	I	0	-	-	Var	A2, A4, C1
<i>Polyommatus sertavulensis</i>	I	0	-	-	Var	A2, A4, C1
<i>Pseudophilotes bavius - Anadolu</i>	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Pseudophilotes vicrama - Anadolu</i>	0	0	-	VU	Var	B1

Beydağları © Ali İhsan Gökçen

Yarışlı Gölü

AKD019

Koruma Bağımlı
Gerileme (-1)

Flamingolar (*Phoenicopterus roseus*) © Cüneyt Oğuztüzün

Yüzölçümü : 2622 ha

Boylam : 29,96°D

Enlem : 37,57°K

Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 905 m - 1020 m

İl(ler) : Burdur

İlçe(ler) : Burdur merkez, Yeşilova

- **Alanın Tanımı:** Burdur Gölü'nün güneybatısında yer alan ve küçük kaynaklarla beslenen sığ bir göldür. Sodyum fosfat, sodyum klorür ve sodyum sülfat konsantrasyonu yüksek olan gölün su seviyesi yıl boyunca değişiklik gösterir.
- **Habitatlar:** ÖDA, göl yüzeyi ve onu çevreleyen dar bir sulakalan sisteminden oluşur. Göl, yaz aylarında büyük ölçüde kurur. ÖDA sınırları, göl çevresindeki geniş tuzcul bataklıklardan ve çamur düzlüklerini de içerir.
- **Türler:** Yarışlı Gölü, nesli dünya ölçeğinde tehlike altında bulunan dikkuyrukların (*Oxyura leucocephala*) önemli bir kışlama alanıdır. Alan dikkuyrukların yanı sıra, bölgede kışlayan angıt (*Tadoma ferruginea*) ve göç döneminde alanı kullanan flamingolar (*Phoenicopterus roseus*) için önemlidir.
- **Alan Kullanımı:** Yarışlı Gölü'nün batısı ve kuzeyi tarım alanlarıyla çevrilidir. Etrafındaki düzlüklerde az miktarda otlatma yapılır.
- **Tehditler:** Alanda bilinen bir tehdit bulunmamaktadır.
- **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

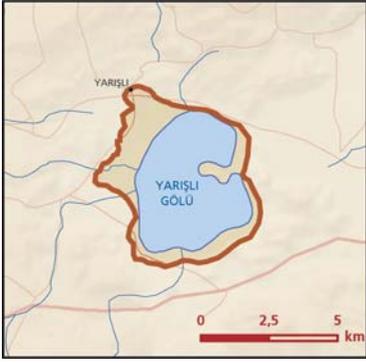

© Hillary Welch, Geoff Welch

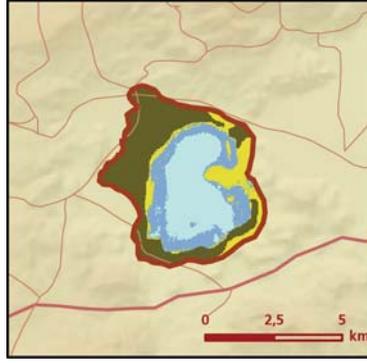
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Burdur Valiliği; Burdur Belediyesi; Burdur İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Yeşilova Kaymakamlığı; Yeşilova Belediyesi; Yeşilova İlçe Jandarma Komutanlığı; Doğa Derneği.

■ **Bahtiyar Kurt**

Yarıklı Gölü önemli doğa alanı topografya haritası

Yarıklı Gölü önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	5-46 Birey (Kışlama)	A1, B1, C1
<i>Phoenicopterus roseus</i> - D. Akdeniz	0	0	LC	LC	1623-4800 Birey (1995 Göç)	B3, C1, C3
<i>Tadorna ferruginea</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	(LC)	206-1736 Birey (Kışlama)	B3, C1, C3
 <i>Emys orbicularis</i>	0	0	NT	NT	Var	C1

Benekli kaplumbağa (*Emys orbicularis*) © Cüneyt Oğuztüzün

Karataş Gölü

AKD020

Korumaya Bağımlı
Gerileme (-1)

Karataş Gölü © Barbaros Demirci

Yüzölçümü : 2428 ha

Boylam : 29,97°D

Enlem : 37,38°K

Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 1050m - 1070 m

İl(ler) : Burdur

İlçe(ler) : Karamanlı, Kemer

■ **Alanın Tanımı**: ÖDA, Burdur ilinin güneyinde, Tefenni Ovası'nın kuzeydoğusunda yer alır. Sig bir tatlı su gölüdür. Özellikle batı kısmında yoğun sazlıkların bulunduğu sulak alan, güney kısmında yapılan seddelerle kısmen bir baraj gölüne dönüştürülmüştür. Seddelerin güneyindeki kısım kurutulmuş tarım alanına dönüştürülmüştür. Alanın kuzeybatısını kuşatan dağlardan beslenen göl, suyunu Burdur Gölü'nü besleyen ana kaynaklardan biri olan Eren Çayı'na (Bozçay) boşaltır.

■ **Habitatlar**: ÖDA; tatlı su gölü, sazlık alanlar ile sulu ve kuru tarım alanları ile kaplıdır. Sulu tarım alanları ÖDA'nın batı kısmında yoğunlaşır.

■ **Türler**: Alan nesli dünya ölçeğinde tehlike altında bulunan *Anacyclus latealatus* adlı bitki türüne ev sahipliği yapmaktadır.

ÖDA ayrıca nesli küresel ölçekte tehlike altında bulunan dikkuyruk (*Oxyura leucocephala*) için önemli bir kışlama alanıdır. Karataş Gölü, flamingo (*Phoenicopterus roseus*), angıt (*Tadorna ferruginea*) ve mahmuzlu kızkuşu (*Vanellus spinosus*) türleri için de önemli bir alandır.

ÖDA, ülkemize endemik ve dar yayılışlı iki ayrı içsu balığını da barındırmaktadır. Bunlardan *Pseudophoxinus fahrae*'nin nesli dünya ölçeğinde tehlike altındadır.

■ **Alan Kullanımı**: Alandaki insan faaliyetleri tarım ve balıkçılıktır.

■ **Tehditler**: Alan üzerindeki tehditlerin başında su rejimine yapılan müdahaleler gelir. Göl çevresine yapılan seddeler ile Karataş Gölü bir baraj gölüne dönüştürülmüş ve doğal yapısını kaybetmiştir. Ayrıca alanın kuzeyinde bulunan Bademli Barajı'nın göldeki su rejimini nasıl etkilediği bilinmemektedir. Bozçay'ın sularının Karamanlı Barajı'nda tutulması, gölün ancak yarısının dolabilmesine ve göl alanının yaklaşık 600 hektara düşmesine neden olmuştur.

Alandaki bir diğer tehdit tarımdan dönen suların neden olduğu kirliliktir.

■ **Koruma Çalışmaları**: Karataş Gölü'nde kış aylarında kuş gözlem toplulukları tarafından düzenli olarak kış ortası sığına sayımları gerçekleştirilmekte ve alanın kış aylarındaki sığına barındırma kapasitesi düzeli olarak ölçülmektedir. Ancak alanın korunmasına yönelik bir çalışma bulunmamaktadır.

Potamogeton natans © Cüneyt Oğuztüzün

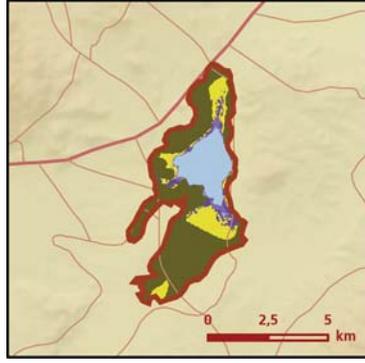
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Burdur Valiliği; Burdur Belediyesi; Burdur İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Karamanlı Kaymaklığı; Kemer Kaymaklığı; Süleyman Demirel Üniversitesi; Burdur Kuş Gözlem Topluluğu; Doğa Derneği.

■ **Bahtiyar Kurt**

Karataş Gölü önemli doğa alanı topografya haritası

Karataş Gölü önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Anacyclus latealatus</i>	1	0	-	CR	Var	A1
 <i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	4-82 Birey (1995 Kışlama)	A1, B1, B3, C1, C3
<i>Phoenicopterus roseus</i> - D. Akdeniz	0	0	LC	LC	1000 Birey (2001 Göç)	B3, C1, C3
<i>Tadorna ferruginea</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	(LC)	212-643 Birey (1990 Kışlama)	B3, C1, C3
<i>Vanellus spinosus</i> - Balkanlar ve Anadolu	0	0	LC	VU	10-15 Çift (2001 Üreme)	B1, C1
 <i>Pseudophoxinus fahirae</i>	1	0	VU	CR	Var	A1, A2, C1
<i>Pseudophoxinus meandri</i>	1	0	NT	DD	Var	A2, C1

Mahmuzlu kızkuşu (*Vanellus spinosus*) © Tamer Zeybek

Burdur Gölü

AKD021

Acil
Gerileme (-1)

Dikkuyruk (*Oxyura leucocephala*) © Melih Özbek

Yüzölçümü : 25096 ha
Boylam : 30,20°D
Enlem : 37,74°K
Yükseklik : 835 m - 880 m
İl(ler) : Burdur, Isparta
İlçe(ler) : Keçiözümlü, Gönen, Burdur merkez
Koruma Statüleri : Ramsar alanı

■ **Alanın Tanımı:** Burdur Gölü, Burdur şehir merkezinin batısında, Söğüt Dağı ile Suludere-Yayladağ kütleleri arasında uzanan tektonik bir göldür. Türkiye'nin en derin göllerinden biridir. Göl suları tuzlu ve arseniklidir. Göl yağışlar, mevsimlik ve sürekli akarsular ile yeraltı sularıyla beslenir. Eren Çayı (Bozçay), Kravgaz, Kurna, Çerçin ve Lengüme dereleri ve Büğdüz Çayı alanı besleyen akarsulardır. Bu akarsuların debileri düşüktür ve yazın kururlar. Kapalı bir havzada yer alan gölün suları havza dışına boşalmadığı için buharlaşma ile transfer olmaktadır. Su seviyesi ve alanı yağışlara bağlı olarak değişiklikler gösterir.

■ **Habitatlar:** ÖDA, alanın büyük bir kısmını oluşturan göl yüzeyi, bozkırlar, meşe toplulukları, sazlık alanlar, tuzlu bataklıklar ve tarım alanlarından oluşur. Göl çevresinde küçük yükseltiler vardır. Bu alanlarda İç Anadolu'ya özgü ova bozkır yapısı görülür. Belirli bölgelerde ise yer yer bozkır şeklinde İç Anadolu'ya özgü meşe toplulukları bulunur. Gölün güney ve kuzeyinde alüvyonların birikmesiyle kısmen sazlarla kaplı deltacıklar oluşmuştur. Alanın güneybatı ucunda Soğanlı Göl adında küçük bir tatlı su gölü bulunur. Göl kenarında bölgede bulunan yer yer tarım alanları uzanır.

■ **Türler:** Burdur Gölü kuşlar için hem üreme hem de kışlama dönemlerinde son derece önemli bir sulakalandır. Gölde üreyen kuş türleri arasında nesli dünya ölçeğinde tehlike altında olan ve özellikle Burdur ili için bayrak tür olan dikkuyruk (*Oxyura leucocephala*) bulunur. Burdur gölü, yakın geçmişe kadar nesli dünya ölçeğinde tehlikede olan dikkuyruğun dünya nüfusunun yüzde 70'inin yaşadığı bir alandı. Son yıllarda bu türün sayısı binlere kadar düşmüştür.

Dikkuyruğun dışında çamurcun (*Anas crecca*), fiyu (*Anas penelope*), elmabaş patka (*Aythya ferina*), küçük kuğu (*Cygnus columbianus*), sakarmeke (*Fulica atra*), macarördeği (*Netta rufina*) ve kara boyunlu batağan (*Podiceps nigricollis*) kış mevsimini alanda geçirmektedirler.

Kır incirkuşu (*Anthus campestris*), kocağöz (*Burchinus oedicnemus*), kızıl şahin (*Buteo rufinus*), leylek (*Ciconia ciconia*), ak pelikan (*Pelecanus onocrotalus*), flamingo (*Phoenicopterus roseus*), kaşıkçı (*Platalea leucorodia*) ve mahmuzlu kızkuşu (*Vanellus spinosus*) alanda üreyen kuş türleri arasındadır.

Burdur Gölü ve gölü besleyen akarsular içsu balıkları açısından zengindir. Bölgeye endemik *Aphanius anatoliae sureyanus*, *Cobitis (Bicanestrinia) turcica*, *Cobitis turcica* ve *Pseudophoxinus meandri* içsu balık türleri alanda bulunur.

Nesli bölgesel ölçekte tehlike altında bulunan karagözlü mavi kelebek (*Glaucopsyche alexis*) alandaki önemli türlerden biridir.

■ **Alan Kullanımı:** Burdur Gölü etrafında ağırlıklı olarak tarım yapılır. Buğday ve arpa başlıca tarım ürünleridir. Bunun yanı sıra şekerpancar, gül ve anason üretimi de yapılır. Meyvecilik de alanda giderek önem kazanmaktadır. Hayvancılık daha az yapılmaktadır.

■ **Tehditler:** Gölü besleyen Bozçay'ın üzerine kurulan barajlar sonucunda su düzeyi hızla düşmüş ve doğal olarak acı bir göl iken tuzluluk oranı son yıllarda yer yer denizin iki katına çıkmıştır. Bu düşüş ciddi boyutlarda sulak alan habitatı kaybına yol açmış, sokuşları için büyük önem taşıyan sığ alanların kurumasına sebep olmuştur.

Alanda organize sanayi bölgesi kaynaklı kirlilik görülür.

■ **Koruma Çalışmaları:** Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Sulakalanlar Şubesi tarafından yerel yönetimlerle birlikte Burdur Gölü Yönetim Planlaması çalışması başlatılmıştır. Doğa Demeği, Sulakalanlar Şubesi ve diğer taraflarla işbirliği halinde alandaki yönetim planlamasına halkın katılımının artırılması amaçlı bir proje yürütmektedir. Burdur Gölü'nde yaşayan kuş türlerinin ve gölün öneminin tanıtılması amacıyla hemen hemen her yıl Burdur Belediyesi tarafından Burdur Dikkuyruk Şenliği düzenlenmektedir.

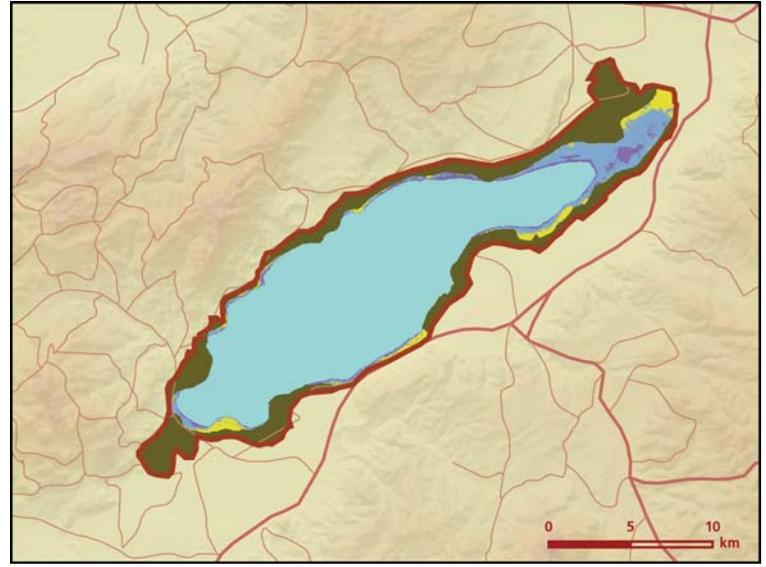
■ Yerel İlgili Sahipleri

Burdur Valiliği; Isparta Valiliği; Burdur Belediyesi; Isparta Belediyesi; Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü; Sulak Alanlar Şube Müdürlüğü; Süleyman Demirel Üniversitesi, Burdur Kuş Gözlem Topluluğu; Doğa Demeği Burdur Temsilciliği.

■ Burcu Meltem Arık

Burdur Gölü önemli doğa alanı topografya haritası

Burdur Gölü önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Anas crecca</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	20000 Birey (1987 Kışlama)	B3, C3
<i>Anas penelope</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	6000 Birey (1987 Kışlama)	B3, C3
<i>Anthus campestris</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Aythya ferina</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	13738-57555 Birey (Kışlama)	A3, B3, C3
<i>Burchinus oedicnemus</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	VU	Var (Üreme)	B1, C1
<i>Buteo rufinus</i>	0	0	LC	(NT)	Var (Üreme)	C1
<i>Calandrella brachydactyla</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Ciconia ciconia</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	LC	30 Çift (Üreme)	C1
<i>Circus aeruginosus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Cygnus columbianus</i> - Hazar	0	0	LC	(VU)	5-51 Birey (Kışlama)	B1, B3, C1, C3
<i>Fulica atra</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	300000 Birey (1997 Göç)	A3, B3, C3
<i>Fulica atra</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	36413-138925 Birey (Kışlama)	A3, B3, C3
<i>Himantopus himantopus</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	15-20 Çift (Üreme)	C1
<i>Melanocorypha calandra</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Netta rufina</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	750-2814 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	1314-10927 Birey (Kışlama)	A1, A3, B1, B3, C1, C3
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	2-3 Çift (1997 Üreme)	A1, B1, C1
<i>Pelecanus onocrotalus</i> - Avrupa ve Ön Asya	0	0	LC	LC	2000 Birey (2001 Göç)	B3, C1, C3
<i>Phoenicopterus roseus</i> - D. Akdeniz	0	0	LC	LC	1217-6500 Birey (Göç)	B3, C1, C3
<i>Platalea leucorodia</i> - D. Avrupa	0	0	LC	LC	155 Birey (2001 Göç)	B3, C1, C3
<i>Podiceps nigricolis</i> - Avrupa	0	0	LC	LC	16661-25280 Birey (Göç)	B3, C3
<i>Podiceps nigricolis</i> - Avrupa	0	0	LC	LC	6141 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Tadorna ferruginea</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	(LC)	606-1889 Birey (Üreme sonrası)	B3, C1, C3
<i>Vanellus spinosus</i> - Balkanlar ve Anadolu	0	0	LC	VU	20-30 Çift (Üreme)	B1, C1
 <i>Aphanius anatoliae</i>	1	0	EN	DD	Var	A1, C1
<i>Aphanius anatoliae sureyanus</i>	1	0	CR	(CR)	Var	B1, B2, C1
<i>Cobitis (Bicanestrinia) turcica</i>	1	0	-	EN	Var	A1, C1
<i>Pseudophoxinus meandri</i>	1	0	NT	DD	Var	A2, C1
 <i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1

Kumluca

AKD022

Acil
Gerileme (-1)

Kum çiğdemi (*Romulea tempskyana*) © Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 3173 ha
Boylam : 30,26°D
Enlem : 36,31°K
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı, arkeolojik sit alanı

Yükseklik : 0 m - 2 m

İl(ler) : Antalya

İlçe(ler) : Kumluca, Finike

■ **Alanın Tanımı:** Alan, Antalya'nın batısında Kumluca ve Finike ilçelerinin sahilini kapsar. Kumluca-Finike sahil yolu ÖDA'nın üzerinden geçer. Kumluca ve Finike ovaları Antalya'nın batısındaki en büyük ovadır ve Alakır Çayı, Akçay ve Gavur derelerinin getirdiği alüvyonlu malzemenin denizi doldurması sonucunda oluşmuştur. Bu akarsuların oluşturduğu sulak alan, karayolu ve yapılaşma nedeniyle tahrip olmuştur.

■ **Habitatlar:** Antalya'nın batısındaki en uzun kumsal olan ÖDA, giderek daralan bir kumul ekosistemine sahiptir. Kumsalın arkasında tarım alanları bulunur.

■ **Türler:** ÖDA, denizkaplumbağası (*Caretta caretta*) için küresel ölçekte önemli yuvalama alanıdır.

■ **Alan Kullanımı:** ÖDA, Kumluca ve Finike ilçelerinin günlük turizm alanıdır. ÖDA'nın arkasındaki arazilerde Antalya'nın en önemli tarım alanları bulunmaktadır.

■ **Tehditler:** Alan üzerindeki en büyük tehdit turizm baskısı ve yasadışı turizm girişimleridir. Alanın kumul ve sulakalan ekosistemleri kıyıdaki ilçe ve beldelerdeki yapılaşma nedeniyle büyük ölçüde tahrip olmuştur. Finike ve Kumluca ilçelerinde yapılaşma devam etmekte, kıydan kaçak çakıl ve kum alımı sürmektedir. Bunun sonucunda özellikle denizkaplumbağaları ve kumul bitkileri olumsuz etkilenmektedir. Kıyıdaki ışık kirliliği, kumsala araçla girilmesi ve gece ateş yakılması sonucu denizkaplumbağası yavruların olumsuz etkilenmektedir. Yapılaşmanın nispeten az olduğu Beykonak ve Mavikent beldelerinin sahilini turizm yatırımlarına açma planları bulunmaktadır.

Kıyı ekosistemlerinin üzerinden geçen Kumluca-Finike karayolu alanı tahrip eden diğer bir unsurdur. Yol, kumul ekosisteminin her yıl daralmasına sebep olmaktadır.

Bölgede çok yoğun kullanılan kimyasal tarım ilaçları ise kirliliğe yol açmaktadır.

■ **Koruma Çalışmaları:** Alan, 1988 yılında Çevre Bakanlığı tarafından denizkaplumbağası yuvalama kumsalı olarak ilan edilmiştir. Ancak denizkaplumbağaları için bilinen bir koruma çalışması yoktur.

Deniz kaplumbağası (*Caretta caretta*) © Atlas arşivi

■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Kumluca Kaymakamlığı; Finike Kaymakamlığı; Kumluca Belediyesi; Finike Belediyesi; Mavikent Belediyesi; Sahilkent Belediyesi; Hasyurt Belediyesi; WWF Türkiye.

■ **Başak Avcioğlu**

Kumluca önemli doğa alanı topografya haritası

Kumluca önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Caretta caretta</i>	0	0	EN	(EN)	148-305 yuva	A1, C1
<i>Caretta caretta - Akdeniz</i>	0	0	EN	(EN)	148-305 yuva	B1, B3, C1
<i>Testudo graeca</i>	0	0	VU	NT	Var	A1, C1

Tahtalı Dağları

AKD023

Korumaya Bağımlı
Aynı (0)

© Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 132973 ha
Boylam : 30,45°D
Enlem : 36,54°K
Yükseklik : 0 m - 2366 m
İl(ler) : Antalya
İlçe(ler) : Antalya merkez, Kemer, Kumluca
Koruma Statüleri : Milli park, doğal sit alanı, arkeolojik sit alanı

- **Alanın Tanımı:** ÖDA, Antalya Körfezi'nin batısında uzanan sarp ve yüksek dağ silsilesi ile kıyı şeridini kapsar. Batıda Alakır Çayı Vadisi ile sınırlıdır. Dağ silsilesi büyük ölçüde kireçtaşından oluşur. Büyük oranda kayalık olan kıyılarda yer yer kumsallar da bulunur. Dik kayalık yarılar, özellikle alanın güneyinde kalan Yardımcı Burnu ile Adrasan Koyu ve civarında göze çarpar. Alan, aynı zamanda adalar bakımından da zengindir; kuzeyden güneye Sıçan Adası, Üçadalar, Pirasalı Ada, Sulu Ada, Beşadalar ve Devcitaşı Adası yer alır. Alanda derin kanyonlar ve karstik topografyanın örneklerinden olan düdenler ve yeraltı mağaraları bulunur.
- **Habitatlar:** ÖDA; kıyıdan itibaren kumul, kayalık kıyı ve sulak alan ekosistemleri, yukarıya çıktıkça sırasıyla maki toplulukları, kızılçam (*Pinus brutia*), kızılçam ağırlıklı karsik iğneyapraklı ve Toros sediri (*Cedrus libani*) ormanları ve yüksek dağ çayırlarından oluşur. Phaselis, Çıralı, Adrasan ve Kumluca'nın doğu ucundaki kumul ekosistemini varlığını nispeten sürdürmektedir. Alanın kuzeyinde yer yer yaşlı karaçam (*Pinus nigra ssp. pallasiana*) bireylerini de içeren karaçam toplulukları görülür. Mavikent beldesi, kalıntı Datça hurması (*Phoenix theophrasti*) toplulukları barındırır.
- **Türler:** ÖDA, özellikle bitki çeşitliliği açısından oldukça önemli bir alandır. Alanda 88 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bu türlerden *Asperula pseudochlorantha*, *Asyneuma pulvinatum*, *Carum rupicola*, *Centaurea wagenitzii*, *Galanthus peshmenii*, *Gaudiniopsis huber-morathii*, *Globularia davisiana*, *Lathyrus phaselitanus*, *Origanum solymicum*, *Teucrium ekimii*, *Verbascum spodiotrichum*, *Vicia eristalioides* dünyada sadece bu alanda yaşamaktadır. Dağılışı büyük ölçüde Türkiye ile sınırlı Anadolu sıvacısı (*Sitta krueperi*), tüm dünyada en kuzeydeki dağılımı Türkiye olan balık baykuşu (*Ketupa zeylonensis*), yılan kartalı (*Circus gallicus*), ada doğanı (*Falco eleonorae*), gökdoğan (*Falco peregrinus*) ve sakallı akbaba (*Gypaetus barbatus*) alanda üreyen önemli kuş türleridir. Akdeniz foku (*Monachus monachus*) alan sınırları içinde Kemer ve Karaöz arasındaki tüm kıyı alanlarını ve karşılık gelen adaları yaşama alanı olarak kullanmaktadır. Bir çiftyaşamlı türü olan Likya semenderi (*Lyciasalamandra billae*) dünyada sadece bu alanda yaşamaktadır. Sürünge türleri açısından da son derece zengin olan ÖDA kıyılarında denizkaplumbağası (*Caretta caretta*) yuvalar. Akdeniz biyomuna özgü kertenkelelerden *Lacerta oertzeni*, *Lacerta pamphylica* ve *Ophiomorus punctatissimus* alanda yaşamaktadır.

- Türkiye'ye endemik büyük esmer kelebek (*Maniola megalis*) alanda görülen kelebek türleri arasındadır. Alanda dar yayılışlı bir kızböceği türü olan *Coenagrion syriacum* yaşamaktadır.
- **Alan Kullanımı:** ÖDA'da turizm, tarım, hayvancılık ve balıkçılık yapılmaktadır. İlçe ve belde merkezlerinin yüzde 90'dan fazlasının geçim kaynağı turizm ve turizme bağlı hizmet sektörleridir. Son yıllarda, eko-turizm adı altında Likya Yolu'nda yürüyüş ve ormanlarda jeep safari turları düzenlenmektedir. Hayvancılık, dağ köylerinde keçi yetiştiriciliği şeklinde yapılır. Balıkçılık, bölge insanı tarafından küçük ölçekli olarak yapılmaktadır.
- **Tehditler:** Alan üzerindeki en ciddi tehdit doğa üzerindeki etkileri planlanmayan turizm faaliyetleridir. Tahtalı Dağı'na yapılan teleferik ve kayak merkezi gibi faaliyetler sonucunda, alandaki hassas ekosistemler tahribata uğramıştır. Yasal ve yasadışı turizm yapılaşması denizkaplumbağalarının ürediği kumsalların daralmasına veya tamamen kaybına neden olmuştur. Olympos-Beydağları Sahil Milli Parkı sınırları, 1980'lerdeki turizm yatırımları büyük ölçüde küçültülmüştür. Dalgıç turistlerin yasadışı olmasına rağmen fok mağaralarına dalmaları, tüpe, zıpkınla ve dinamitle balık avcılığı, kıyı ve nehir yataklarından kum alımı, ormanlık bölgelerde artan yol inşaatları, teknelerinin denize bıraktıkları katı atıklar ve sintine deşarjlarının neden olduğu kirlilik alandaki diğer tehditlerdir.
- **Koruma Çalışmaları:** Toros Doğa Sporları Kulübü (TODOSK), Tahtalı Dağı teleferik ve kayak merkezinin inşaatının durdurulması amacıyla mahkeme açmıştır. WWF Türkiye, 2002-2004 yılları arasında Likya Kıyılarında Sürdürülebilir Turizm ve Ekolojik Bölge Koruma Projesi'ni yürütmüştür. Sualtı Suüstü Aktiviteleri Çevre Koruma ve Yardımlaşma Derneği ile dalış kulüpleri, Tekirova-Üçadalar'ın deniz koruma alanı olması ve korunması için çalışmaktadır. Sualtı Araştırmaları Derneği Akdeniz Foku Grubu (SAD-AFAG), 1988'den bu yana alanda araştırma ve koruma çalışmaları yürütmekte, 1987'den günümüze kadar toplanan fok gözlem verilerini FokData veri tabanına düzenli olarak aktarmaktadır. Çıralı'daki Ulupınar Çevre Koruma kooperatifi alanda etkin koruma çalışmaları gerçekleştirmektedir.

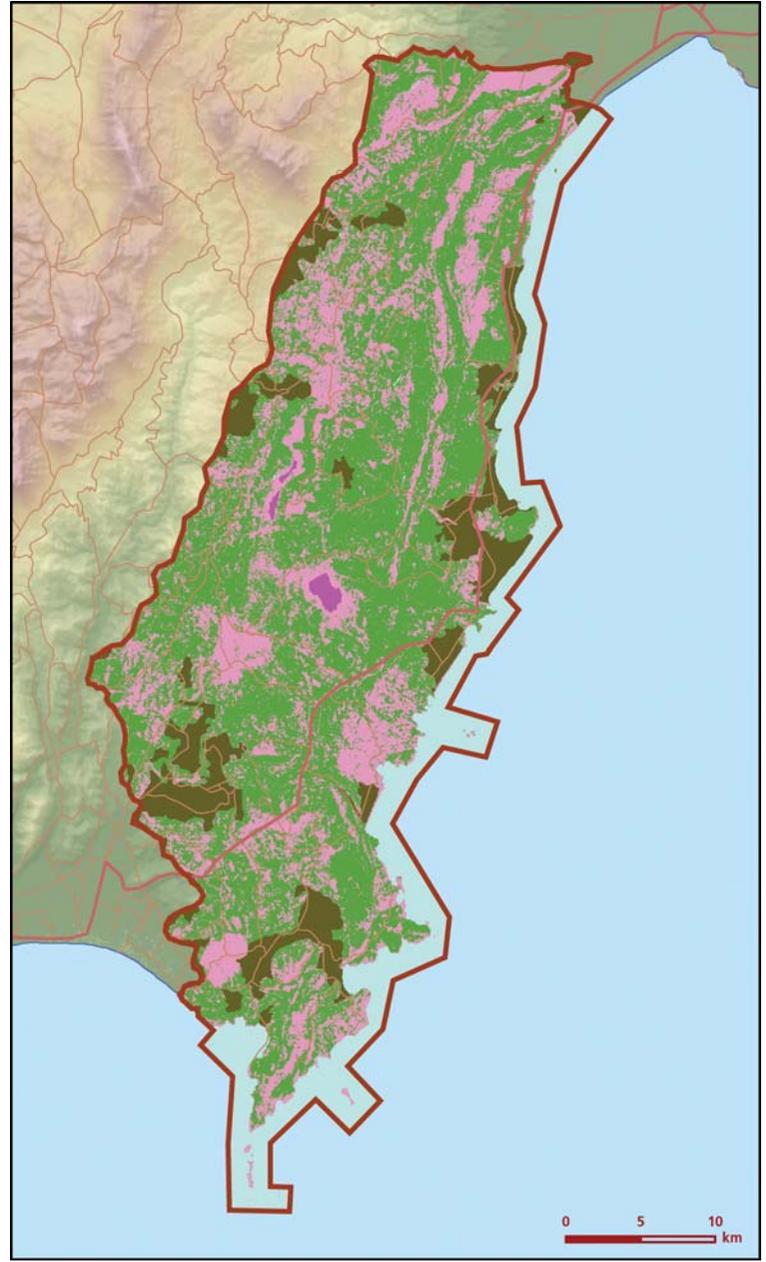
Yerel İlgili Sahipleri

Antalya Valiliği; Antalya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Güney Antalya Turizm Altyapı Birliği; Akdeniz Üniversitesi Biyoloji Bölümü ve Su Ürünleri Fakültesi; TODOSK; Kemer Tanıtım Vakfı; Sualtı Suüstü Aktiviteleri Çevre Koruma ve Yardımlaşma Derneği; Ulupınar Çevre Koruma Kooperatifi; WWF Türkiye; SAD-AFAG Tekirova Temsilciliği.

Başak Avcıoğlu, Cem Orkun Kırac

Tahtalı Dağları önemli doğa alanı topografya haritası

Tahtalı Dağları önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Acer hyrcanum ssp. sphaerocaryum</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Alkanna attilae</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Alkanna macrophylla</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Alkanna pamphylica</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Allium junceum ssp. tridentatum</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Allium sandrasicum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Alyssum discolor</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Alyssum pterocarpum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Ampharcarpos exsul</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Anthemis ammophilla</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Arabis lycia</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Arenaria luschanii</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Asperula antalyensis</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Asperula pseudochlorantha</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Asyneuma lycium</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Asyneuma pulvinatum</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Ballota cristata</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Bufonia paniculata ssp. orientalis</i>	I	0	-	CR	Var	B1, B2
<i>Calamintha pamphylica ssp. davisii</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Carum rupicola</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Centaurea dichroa</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Centaurea pestalozzae</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea wagenitzii</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Cephalaria scoparia</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Colchicum psaridis</i>	0	0	-	EN	Var	A2, B1
<i>Colchicum sanguicolle</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Crocus biflorus ssp. wattiorum</i>	I	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Crocus cancellatus ssp. lycius</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Crocus wattiorum</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Cyclamen trochopteranthum</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Dorystoechas hastata</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Echinops emiliae</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Echinops onopordum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Eremopoa attalica</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Erica sicula subsp. libanotica</i>	0	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Eryngium thorifolium</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Galanthus peshmenii</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Gaudiniopsis huber-morathii</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Globularia davisiana</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Glycyrrhiza asymmetrica</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Iris xanthosperia</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Lamyropsis lycia - Akdeniz</i>	0	0	-	EN	Var	B1
<i>Lathyrus belinensis</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Lathyrus phaselitanus</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Nepeta phyllochlamys</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Onosma nydeggeri</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Onosma strigosissimum</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Ophrys climacis</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Origanum minutiflorum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Origanum solymicum</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Paronychia argyroloba</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Paronychia davisii</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Paronychia lycica</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Phlomis chimerae</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Phlomis grandiflora</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Phlomis lycia</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Phoenix theophrasti</i>	0	0	NT	EN	Var	A2, B1
<i>Picris campylocarpa</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Pyrus serikensis</i>	I	0	VU	EN	Var	A1, A2
<i>Rhamnus pyrellus</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Ricotia davisiana</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Rubia davisiana</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Saponaria dalmatii</i>	I	0	-	DD	Var	A2
<i>Scrophularia candelabrum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Scrophularia uniflora</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Sideritis albiflora</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Sideritis lycia</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Silene leptoclada</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Silene tunicoides</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Stachys sericantha</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Stachys bombycina</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Tanacetum praeteritum ssp. praeteritum</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Teucrium ekimii</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
<i>Teucrium montbretii ssp. pamphylicum</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Teucrium odontites</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Thlaspi papillosum</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Thymus revolutus</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Trigonella carica</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Trigonella lycia</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Velezia pseudorigida</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Velezia tunicoides</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum bourgeauanum</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Verbascum chazaliei</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Verbascum davisianum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Verbascum detersile</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum spodiotrichum</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Veronica lycia</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Vicia eristalioides</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
 <i>Bubo bubo</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Circaetus gallicus - Avrupa</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Dendrocopos medius</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Emberiza caesia</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Falco eleonora</i>	0	0	LC	LC	7 Çift (Üreme)	CI
<i>Falco peregrinus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Gypaetus barbatus - Akdeniz ve Anadolu</i>	0	0	LC	VU	Var (Üreme)	CI
<i>Ketupa zeylonensis - Güney Anadolu</i>	0	0	LC	(CR)	Var (Üreme)	B1, B2, CI
<i>Sitta krueperi</i>	0	0	NT	(NT)	Yaygın (Üreme)	CI
 <i>Lutra lutra</i>	0	0	NT	-	Var	CI
<i>Monachus monachus</i>	0	0	CR	(CR)	Var	A1, CI
<i>Monachus monachus - Doğu Akdeniz</i>	0	0	CR	(CR)	Var	B1, CI
 <i>Lyciasalamandra billae</i>	I	I	EN	CR	Var	A1, A2, A4, CI
 <i>Caretta caretta</i>	0	0	EN	(EN)	38 yuva	A1, CI
<i>Caretta caretta - Akdeniz</i>	0	0	EN	(EN)	38 yuva	B1, B3, CI
<i>Lacerta oertzeni</i>	0	0	-	LC	Var	A2, A4, CI
<i>Lacerta pamphylica</i>	I	0	-	LC	Var	A2, A4, CI
<i>Ophiomorus punctatissimus</i>	0	0	-	LC	Var	A2, A4
<i>Ophiomorus punctatissimus - Teke Yarımadası</i>	0	0	-	LC	Var	B2, CI
 <i>Maniola megalis</i>	I	0	-	-	Var	A4, CI

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Coenagrion syriacum</i>	0	0	-	NT	Var	A2, C1

Crocus wattiorum © Yasemin Konuralp

Ophrys climacis © Onder Erdem

Güllük Dağı

AKD024
İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Güllük Dağı © Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 35274 ha
Boylam : 30,46°D
Enlem : 36,94°K
Yükseklik : 40 m - 1663 m
İl(ler) : Antalya
İlçe(ler) : Korkuteli, Antalya merkez
Koruma Statüleri : Milli park, yaban hayatı geliştirme sahası

■ **Alanın Tanımı:** Güllük Dağı, Antalya şehir merkezi ile Korkuteli ilçesi arasında yer alır. Alanın kuzey sınırı Antalya-Korkuteli karayoludur. Alandaki en yüksek dağ 1663 metrelik yüksekliğe sahip olan Kocadağ'dır. Alandan Karaman ve Boyalı çayları doğar. Güllük Dağı'nın kuzey yamaçlarında ülkemizin en iyi korunmuş arkeolojik alanlarından biri olan Termessos antik kenti bulunur. Dağlık alanlar denizel kökenli kireçtaşlarından oluşmuş olup alanın doğusu Antalya traverten platosunun bir kısmını kapsamaktadır.

■ **Habitatlar:** Alanda Akdeniz iklimine özgü iyi korunmuş maki ve iğneyapraklı ormanlar ile yüksek dağ bozkırları, nehir kıyısı ve kayalık bitki toplulukları bulunur. Alanda ardıç (*Juniperus excelsa*), *J. foetidissima*, meşe (*Quercus infectoria*), kızılçam (*Pinus brutia*) karışımı ormanların yanında saf kızılçam ormanları da yer almaktadır. Alandaki çaylar boyunca nehir kıyısı bitki örtüsü görülür.

■ **Türler:** ÖDA birçok tür grubu için önemlidir. Bu grupların başında bitkiler gelir. Alanda 39 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Alanda bulunan ve ülkemizde endemik bitki türlerinden 2 tanesinin bilinen dünya dağılımı Güllük Dağı ÖDA'sı ile sınırlıdır: *Verbascum leptocladum* ve *Verbascum dumulosum*.

ÖDA özellikle, Akdeniz Bölgesine özgü kuş türleri için önemlidir. Bunların başında zeytin mukallidi (*Hippolais olivetorum*), kara boğazlı ötleğen (*Sylvia rueppellii*) ve kızıl kirazkuşu (*Emberiza caesia*) gelir.

Güllük Dağı, memeli hayvanlar için büyük önem taşır. Alanda nesli küresel ölçekte tehlike altında bulunan yaban keçisine (*Capra aegagrus*) rastlanır. ÖDA, alageyiklerin (*Dama dama*) ülkemizde yabani popülasyonunun bulunduğu tek alandır. Bunun yanında vaşak (*Lynx lynx*) ve karakulak (*Caracal caracal*) da alanda yaşayan diğer önemli memeli türlerdir.

Dar yayılışlı ve nesli küresel ölçekte tehlike altında olan *Lyciasalamandra antalyana* adlı semender alanda yaşamaktadır.

Akdeniz biyomuna özgü ve ülkemize endemik büyük esmer (*Maniola megalis*) ve Anadolu çokgözlüsü (*Plebeius hyacinthus*) alandaki önemli kelebek türleridir. Bölgesel ölçekte tehlike

altında olan yalancı apollo (*Archon apollinus*) ve Bavius (*Pseudophilotes bavius*) gibi kelebek türlerine de ev sahipliği yapar.

Dar yayılışlı *Ceragrion georgifreyi* ve *Coenagrion syriacum* kızıböcekleri alanda yaşamaktadır.

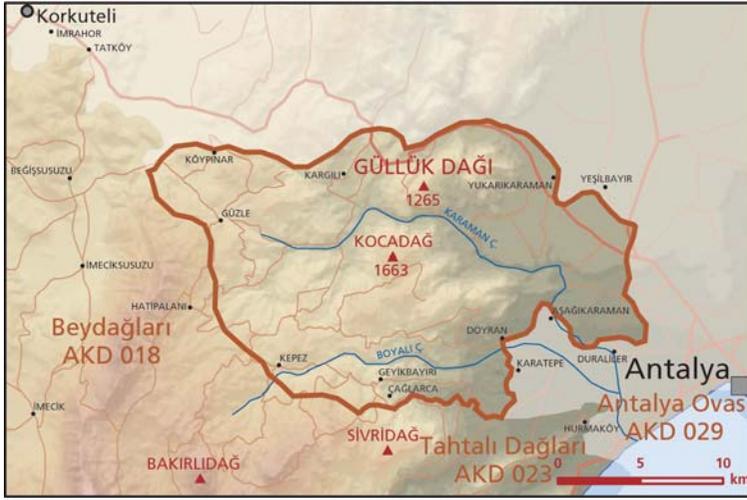
■ **Alan Kullanımı:** Alanda tarım, turizm ve ormancılık faaliyetleri bulunur. Termessos (Güllük Dağı) Milli Parkı yoğun ziyaretçi trafiğine sahiptir. Bölgede günübirlik turizm ve dağcılık faaliyetleri de gerçekleştirilir. ÖDA'nın doğu kısmı Antalya şehrine yaslanmış olup bu kesimde tarımsal faaliyetler yürütülmektedir.

■ **Tehditler:** Yaz aylarında zaman zaman görülen orman yangınları ÖDA için başlıca tehdit unsurudur. Alanın güneyinde Doyran Deresi üzerine Doyran Barajı inşa edilmiş, bu kısımdaki doğal yaşam ortamları zarar görmüştür.

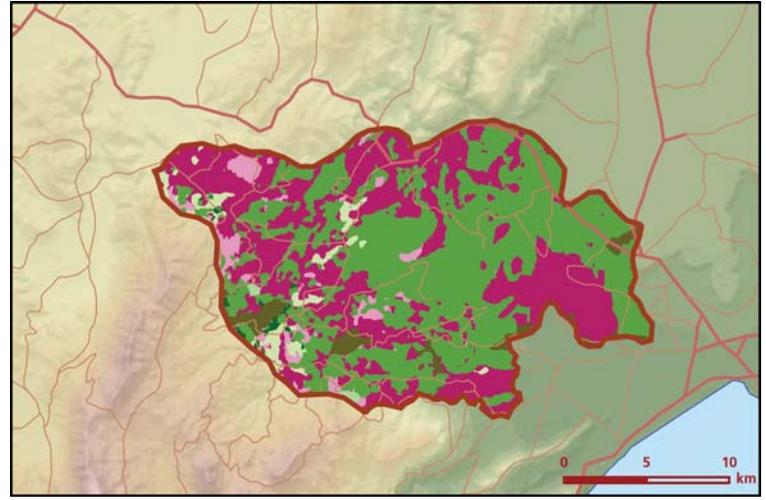
■ **Koruma Çalışmaları:** Güllük Dağı ve Kocadağ'ın kuzey yamaçları 1970 yılından beri milli park statüsüyle koruma altındadır.

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Antalya Valiliği; Antalya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Korkuteli Kaymaklığı; Korkuteli Belediyesi.

■ **Murat Ataol**

Güllük Dağı önemli doğa alanı topografya haritası

Güllük Dağı önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Alkanna pamphylica</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Alkanna pinardii</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Allium junceum ssp. tridentatum</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Allium sandrasicum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Alyssum huber-morathii</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Aristolochia lycica</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Aristolochia stenosphon</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Bupleurum subuniflorum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Campanula lycica</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Campanula rimarum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Carduus rechingeranus</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Carlina oligocephala ssp. pallescens</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Centaurea luschaniana</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Centaurea lycia</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Colchicum baytopiorum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Colchicum psaridis</i>	0	0	-	EN	Var	A2, B1
<i>Conringia grandiflora</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Corydalis pashei</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Crocus cancellatus ssp. lycius</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Dorystoechas hastata</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Eremopoa attalica</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Eryngium thoriifolium</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Galium isauricum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Muscari muscarimi</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Onosma strigosissimum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Origanum minutiflorum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Paronychia argyroloba</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Petrorhagia hispidula</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Picris campylocarpa</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Rhamnus pyrellus</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Sideritis pisidica</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Sideritis stricta</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Stachys aleurites</i>	1	0	-	NT	Var	A2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Stachys pinardii</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Thymus revolutus</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Trigonella lycica</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Trigonella pamphylica</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum dumulosum</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
<i>Verbascum leptocladum</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
 <i>Emberiza caesia</i>	0	0	LC	LC	Yaygın (Üreme)	C1
<i>Hippolais olivetorum</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lanius nubicus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Pyrhcorax pyrrhcorax</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Sitta krueperi</i>	0	0	NT	(NT)	Yaygın (Üreme)	C1
<i>Sylvia rueppelli</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
 <i>Capra aegagrus</i>	0	0	VU	-	Var	A1, C1
<i>Caracal caracal</i> - Orta Doğu	0	0	LC	(EN)	Var	B1, C1
<i>Dama dama</i> - Düzlerçami	0	0	LC	(CR)	Var	B1, B2, C1
<i>Lynx lynx</i>	0	0	NT	-	Var	C1
 <i>Lyciasalamandra antalyana</i>	I	0	EN	EN	Var	A1, A2, A4, C1
 <i>Anthocharis damone</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Archon apollinus</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Maniola megalis</i>	I	0	-	-	Var	A4, C1
<i>Plebeius hyacinthus</i>	I	0	-	-	Var	A2, A4, C1
<i>Pseudophilotes bavius</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Pseudophilotes vicrama</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Thymelicus acteon</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
 <i>Ceriagrion georgifreyi</i>	0	0	-	NT	Var	A2, A4, C1
<i>Coenagrion syriacum</i>	0	0	-	NT	Var	A2, C1

Alageyik (*Dama dama*) © Bünyad Dinç

Karakuyu Sazlığı

AKD025
İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Karakuyu Sazlığı © Barbaros Demirci

Yüzölçümü : 1582 ha
Boylam : 30,25°D
Enlem : 38,06°K
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı

Yükseklik : 1000 m - 1030 m
İl(ler) : Afyonkarahisar
İlçe(ler) : Dinar

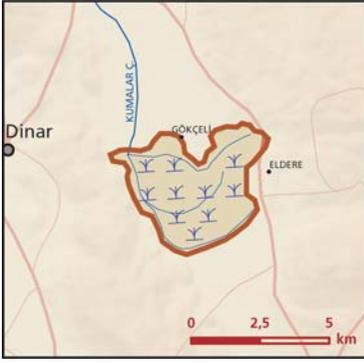
- **Alanın Tanımı:** Dinar ilçe merkezinin yaklaşık 16 kilometre doğusunda bulunan sulak alandır. Afyonkarahisar-Antalya karayolu, alanın hemen yanından geçer ve gölün doğu ve güneydoğusunu çevreler. ÖDA'nın kuzey ve doğusunu Karakuş Dağları'nın batı uzantısı, güneyini ise Söğüt Dağları'nın kuzeydoğuya yaptığı uzantı sınırlandır. Karakuyu Sazlığı; sulama, taşkından koruma ve elektrik üretimi amaçlarıyla Büyük Menderes Nehri'nin kaynağında, DSİ tarafından uzunluğu 14,647 metreye ulaşan seddeler inşa edilerek meydana getirilmiş bir yapay sulakalandır. Sazlığın ana kaynağı, alanın kuzeydoğusundaki Eldere köyünün içinden çıkan tatlı su kaynağıdır. Sazlığı besleyen ana kaynak bu olmakla birlikte güneydeki İncesu köyünden ve kuzeydeki Kumalar Dağı'ndan gelen mevsimsel dereler de gölete akar.
- **Habitatlar:** ÖDA'nın sınırları içinde kalan alanın tamamı tatlı su gölü habitatıdır ve göl alanının hemen hemen tamamı yoğun sazlıklarla, hasırotu (*Typha domingensis*), kamış ve nilüferlerle (*Nymphaea alba*) kaplıdır. Karakuyu Sazlığı çevresinde ayrıca Gökçeli, Karakuyu, İncesu, Çapalı ve Bülüçalan köylerine ait buğday, arpa, şekerpancarı ve haşhaş ekiminin yoğunlaştığı tarım arazileri de bulunur.
- **Türler:** Sukuşlan için önemli bir üreme alanıdır. Sazlıkta alaca balıkçıl (*Ardeola ralloides*), pasbaş patka (*Aythya nyroca*), saz delicesi (*Circus aeruginosus*), turna (*Grus grus*), küçük balaban (*Ixobrychus minutus*) ve nesli tehlike altında olan dikkuyruk (*Oxyura leucocephala*) ürer.
- **Alan Kullanımı:** Alanın çevresinde ağırlıklı olarak kuru ve sulu tarım ile meyvecilik yapılmaktadır. Giderek azalmakla birlikte hayvancılık devam etmektedir.
- **Tehditler:** Karakuyu Sazlığı'nın çevresindeki köylerde buğday, arpa, şekerpancar, haşhaş ağırlıklı tarım faaliyetleri için göletten su çekilmektedir.
- **Koruma Çalışmaları:** Doğa Koruma ve Milli Parklar Afyonkarahisar Şube Müdürlüğü yetkilileri periyodik olarak alan üzerinde kontrollerini yapmakta ve Bölge Jandarma Komutanlığı Karakuyu Sazlığı'nı her gün düzenli olarak kontrol etmektedir.

Karakuyu Sazlığı © Okan Koçyiğit

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Afyonkarahisar Valiliği; Afyonkarahisar İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi; Süleyman Demirel Üniversitesi; DSİ Isparta Bölge Müdürlüğü; Doğa Derneği; Burdur Kuş Gözlem Topluluğu.

■ **Okan Koçyiğit**

Karakuyu Sazlığı önemli doğa alanı topografya haritası

Karakuyu Sazlığı önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Ardeola ralloides</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Aythya nyroca</i> - D. Avrupa ve Akdeniz	0	0	NT	VU	20 Çift (1996 Üreme)	BI, CI
<i>Circus aeruginosus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Grus grus</i> - Anadolu ve Karadeniz	0	0	LC	(EN)	1 Çift (Üreme)	BI, CI
<i>Ixobrychus minutus</i>	0	0	LC	LC	30-60 Çift (1998 Üreme)	CI
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	2-3 Çift (Üreme)	AI, BI, CI

Saz delicesi (*Circus aeruginosus*) © Soner Bekir

Gölcük Gölü

AKD026

İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Gölcük Gölü © Murat Ataç

Yüzölçümü : 433 ha
Boylam : 30,50°D
Enlem : 37,73°K
Yükseklik : 1365 m - 1615 m
İl(ler) : Isparta
İlçe(ler) : Isparta merkez
Koruma Statüleri : Tabiat parkı

■ **Alanın Tanımı:** Gölcük Gölü, Isparta'ya 12 kilometre uzaklıkta şehrin güneybatısında yer alan sönmüş bir yanardağ kraterinde bulunmaktadır. Gölün en derin yeri 36 metredir. Aladağ (Gelinçik) kütlesinin kuzeyinde bulunan orta yükseklikte dağ ve tepelerle kuşatılmıştır. Gölün yerleştiği çukurun çevresinde volkanik kayalar geniş yer tutar. Çukurun dibinde, bir tanesi ilgi çekecek biçimde yükselen, traktitlerden oluşmuş konik volkanik tepeler vardır. Göl, Isparta halkının önemli mesire yerlerinden biridir.

■ **Habitatlar:** ÖDA, volkanik göl ve civarındaki ince kıyı şeridinden oluşur. Gölün etrafı seyrek ağaçlar, sulu tarım alanları ve meyve bahçelerinden oluşur.

■ **Türler:** Gölcük Gölü, içsu balıkları için önemli bir alandır. Ülkemize endemik ve nesli dünya ölçeğinde tehlike altında bulunan dişli sazancık (*Aphanius anatoliae*), *Hemigrammocapoeta kemali* türlerinin yanı sıra yine ülkemize endemik bir tür olan saz balığı (*Tylognathus klatti*) alanda bulunan önemli canlılardır.

Coenagrion ornatum adlı kızböceği de alandaki önemli türler arasında yer alır.

■ **Alan Kullanımı:** Göl, 1978'de kurulmuş olan orman içi dinlenme yeriyile çevre halkının gözde bir mesire alanıdır. Piknik, yürüyüş ve benzer etkinlikler için kullanılır. Göle yakın bir restoran vardır.

Ayrıca, Isparta kentinin çevresindeki meyve ve sebze bahçeleri için de önemlidir. Bir sifon aracılığıyla emilen sular, gölün kuzey kenarında açılan bir tünelle Isparta Ovası'nın güney kenarına indirilerek sulamada kullanılır. Alanda rastlanan eski tünel kalıntılarında, Isparta Ovası'nın sulanmasında göl sulanından ilkçağdan beri yararlandığı anlaşılmaktadır.

■ **Tehditler:** Gölde yaşayan balık türleri, yabancı balık türlerinin salınması sebebiyle tehdit altındadır.

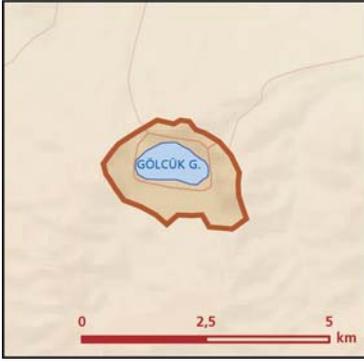
■ **Koruma Çalışmaları:** Tabiat parkı statüsü olan alanda bilinen başka bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

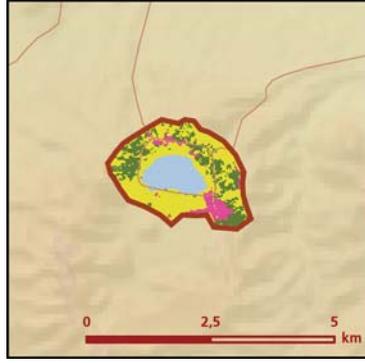
Ağaç kurbağası (*Hyla arborea*) © Laurens Vogelaers

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Isparta Valiliği; Isparta İl Çevre ve Orman Müdürlüğü.

■ **Bahtiyar Kurt**

Gölcük Gölü önemli doğa alanı topografya haritası

Gölcük Gölü önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Aphanius anatoliae</i>	I	0	EN	DD	Var	A1, C1
<i>Aphanius anatoliae splendens</i>	I	0	CR	(CR)	Var	B1, B2, C1
<i>Hemigrammocapoeta kemali</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2, C1
<i>Tylognathus klatti</i>	I	0	DD	DD	Var	A2, C1
 <i>Coenagrion ornatum</i>	0	0	-	-	Var	C1

Coenagrion ornatum © Marcel Wasscher

Barla Dağı

AKD027
İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Cyclamen mirabile © Önder Erdem

Yüzölçümü : 59400 ha
Boylam : 30,64°D
Enlem : 38,03°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 940 m - 2799 m
İl(ler) : Isparta
İlçe(ler) : Senirkent, Uluborlu, Eğirdir, Gönen, Atabey

■ **Alanın Tanımı:** Barla Dağ'ları, Göller Bölgesi'nde Eğirdir Gölü'nün batısında yer alan dağ silsilesidir. Kuzeyde Uluborlu ve Senirkent ilçelerinin tarım alanlarıyla, güneyde ise Gönen-Atabey karayoluyla sınırlanır. Uluborlu ilçesinin güneyindeki Uluborlu Barajı da alan içinde kalır. Batı Toroslar dağ silsilesine dahildir. Yüksekliği 2000 metreyi aşan dağlardan oluşan alanda kalkerli kayaç yapısı hâkimdir. Arkeolojik öneme sahip Pisidia bölgesinde olduğundan içinde çok sayıda antik kent ve höyük bulunur. Akdeniz ve İç Anadolu bölgeleri arasında geçiş bölgesi olması nedeniyle de her iki bölgeye ait iklim ve canlı çeşitliliği özelliklerini yansıtır.

■ **Habitatlar:** ÖDA; boylu ardıç (*Juniperus excelsa*), sedir (*Cedrus libani*) ve karaçam (*Pinus nigra* ssp. *pallasiana*) ağırlıklı karışık iğneyapraklı ormanlar, kermes meşesi (*Quercus coccifera*) ağırlıklı maki ve öncü maki toplulukları, dağ bozkırları, yüksek dağ çayırları ve kuru tarım alanlarından oluşur. Maki bitki örtüsü 1300 metre yüksekliğe kadar gözlenebilirken, iğneyapraklı ağaç türlerinin bulunduğu saf ve karışık orman toplulukları 1800 metreye kadar yayılış gösterir. Orman örtüsünün üzerinde ise alpin kuşak için karakteristik olan bitki türleri bulunmaktadır.

■ **Türler:** Bitki türleri açısından son derece zengin bir alandır. Alan 16 bitki taksonu için ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bunlar arasında nesli küresel ölçekte tehlike altında ve dar yayılışlı türler bulunur: *Centaurea mykalea*, *Clypeola ciliata*, *Cyclamen mirabile*, *Erysimum pallidum*, *Festuca punctoria*, *Verbascum sorgerae*.

Alanda yaşayan kelebek türlerinin arasında nesli bölgesel ölçekte tehlike altında olan turuncu süslü doğu kelebeği (*Anthocharis damone*) ve sarı lekeli sızıp (*Thymelicus acteon*) bulunur.

■ **Alan Kullanımı:** Alanda hayvancılık, ormancılık ve az miktarda tarım yapılır. Alanda çok fazla yerleşim birimi bulunmaz. Dağın eteklerinde bir dokuma fabrikası bulunmaktadır ve yöre insanının geçim kaynaklarından olan halıcılık için hizmet vermektedir. Doğa yürüyüşleri, turmanma ve fotoğrafçılık için alan ziyaretçi almaktadır.

■ **Tehditler:** Özellikle alçak alanlardaki bitki örtüsü aşırı otlama tehdidi altındadır. Yasadışı orman kesimi ve tarla açma faaliyetleri diğer tehditlerdir. Bitki dokusundaki tahribat, erozyon ve dolayısıyla toprak kaybını getirmektedir.

■ **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

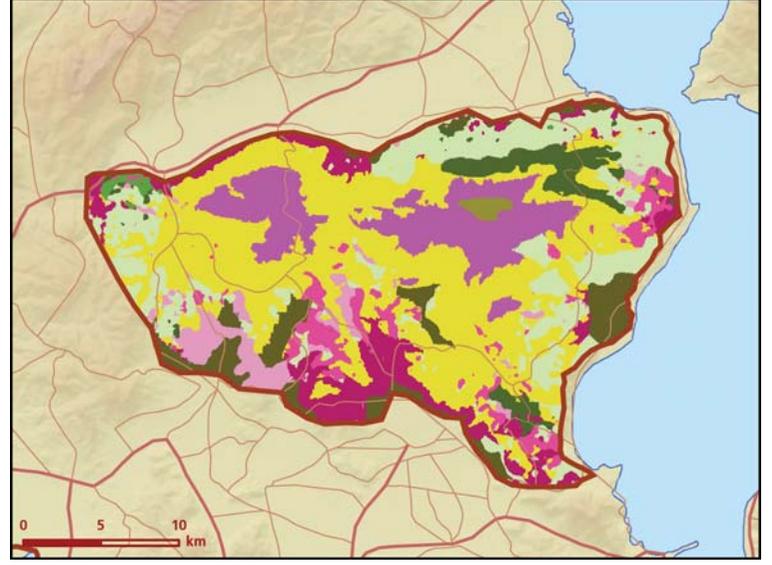
Barla Dağı © Ali İhsan Gökçen

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Isparta Valiliği; Isparta İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Süleyman Demirel Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü, Orman Mühendisliği Bölümü; Eğirdir Turizm Tanıtma ve Doğa Sporları Derneği (ETUDOSD).

■ **Bahtiyar Kurt**

Barla Dağı önemli doğa alanı topografya haritası

Barla Dağı önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Aethionema thesiifolium</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Alkanna phrygia</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Asperula nitida ssp. hirtella</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Astragalus gilvus</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Campanula macrostyfa</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Centaurea mykalea</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Clypeola ciliata</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Cyclamen mirabile</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Erysimum pallidum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Festuca punctoria</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Hieracium phrygiense</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Lamium pisidicum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Papaver strictum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Rosularia sempervivum ssp. glaucophylla</i>	1	0	-	EN	Var	B1
<i>Valeriana oligantha</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Verbascum sorgerae</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Anthocharis damone</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Thymelicus acteon</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1

Eğirdir Gölü

AKD028

İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Eğirdir Gölü © Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 62621 ha
Boylam : 30,86°D
Enlem : 38,08°K
Yükseklik : 915 m - 1870 m
İl(ler) : Isparta
İlçe(ler) : Eğirdir, Gelendost, Senirkent, Yalvaç
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı

- **Alanın Tanımı:** Eğirdir Gölü, Isparta ili sınırları içinde kalan oligotrofik ve tektonik oluşumlu bir göldür. Deniz seviyesinden yaklaşık 1000 metre yükseklikte, Barla ve Dedegöl dağlarının arasında yer alan gölün kuzeyde kalan ve daha küçük olan kısmına Hoyran Gölü, güneydeki bölüme ise Eğirdir Gölü denir. ÖDA, kuzeybatıdaki 1803 metre yüksekliğe ulaşan ve göl kıyısından dik yarılarla yükselen Kirişli Dağı'nı da kapsar.
- **Habitatlar:** ÖDA; tatlı göl yüzeyi, tarım alanları, meyve bahçeleri, sazlık alanlar, mevsimsel çayırlar, bozkır ve maki ve öncü maki topluluklarından oluşur. ÖDA, yazları genellikle kuruyan 3 küçük dere ile beslenir ve güneyinde bulunan bir kanal ile Kovada Gölü'ne akar. Kuzey kısımları nispeten daha sıg olup derelerin göle açıldığı noktalar sazlıklarla kaplıdır. Alanın etrafı genel olarak bağ, bahçeler ve kısmen ikinci konutlarla çevrilidir.
- **Türler:** Eğirdir Gölü birçok canlı grubu için önemli bir alandır. *Glaucopteryx sorgeae* dünya ölçeğinde tehlike altında bulunan ve ÖDA'da yaşayan önemli bir bitki türüdür. Bölge özellikle kış aylarında sığırlar için ülkemizin en önemli göllerinden biridir. Gölde yüksek sayılarda elmabaş patka (*Aythya ferina*), tepeli patka (*Aythya fuligula*), macarördeği (*Netta rufina*) ve sakarmekke (*Fulica atra*) kuşlanmaktadır. Alanda yapılan kış ortası su kuşu sayımlarına göre 2002 yılında 96 bin 184, 2005 yılında 129 bin 727 ve son olarak 2006 sayımlarında 63 bin 201 sığırları sayılmıştır. Saz kedisi (*Felis chaus*) ve susamuru (*Lutra lutra*) alandaki önemli memeli türleridir. Alanda ova kurbağasının ülkemize endemik bir alttürü olan *Rana ridibunda caralitana* yaşamaktadır. ÖDA özellikle içsu balıkları açısından büyük öneme sahiptir. Dünya üzerinde sadece Eğirdir Gölü'nde yaşadığı bilinen *Pseudophoxinus egridiri* balık türü alandaki en önemli canlı türlerinin başında gelmektedir. Öte yandan, yine nesli dünya ölçeğinde tehlike altında bulunan *Cobitis (Bicanestrinia) turcica* ve dar yayıllı *Pseudophoxinus handlirschi* balık türleri de alanın önemini artırmaktadır.

Nesli bölgesel ölçekte tehlike altında olan turuncu süslü doğu keleşbeği (*Anthocharis damone*)

- ve karagözlü mavi keleşbeği (*Glaucopteryx alexis*) yaşamaktadır.
- **Alan Kullanımı:** Alandaki temel insan faaliyetleri elma üretimi ve balıkçılıktır. Isparta merkezde yaşayanlara ait ikinci konutlar ve askeri saha sebebiyle bazı dönemlerde insan faaliyetleri artış gösterir.
- **Tehditler:** Alan üzerindeki tehditlerin başında kontrolsüz sulama suyu alımı ve DSI'nin çok sayıda sulama projeleri sebebiyle gölün su rejimine yaptığı müdahaleler gelmektedir. Gölün su seviyesi son 25 yıl içinde 2,5 metre azalmıştır. Gölde sudak (*Stizostedion lucioperca*) aşılmasından sonra Eğirdir Gölü'ne endemik balık türleri çok azalmış veya tümüyle yok olmuştur. Yasadışı ve aşırı avcılık yapılan alanı kentsel, tarımsal ve endüstriyel atıkların meydana getirdiği kirlilik de tehdit etmektedir.
- **Koruma Çalışmaları:** Eğirdir Gölü'nde kış aylarında Doğa Derneği ve ilgili kuş gözlem toplulukları tarafından düzenli olarak kuş ortası sığırları sayımları gerçekleştirilmektedir.

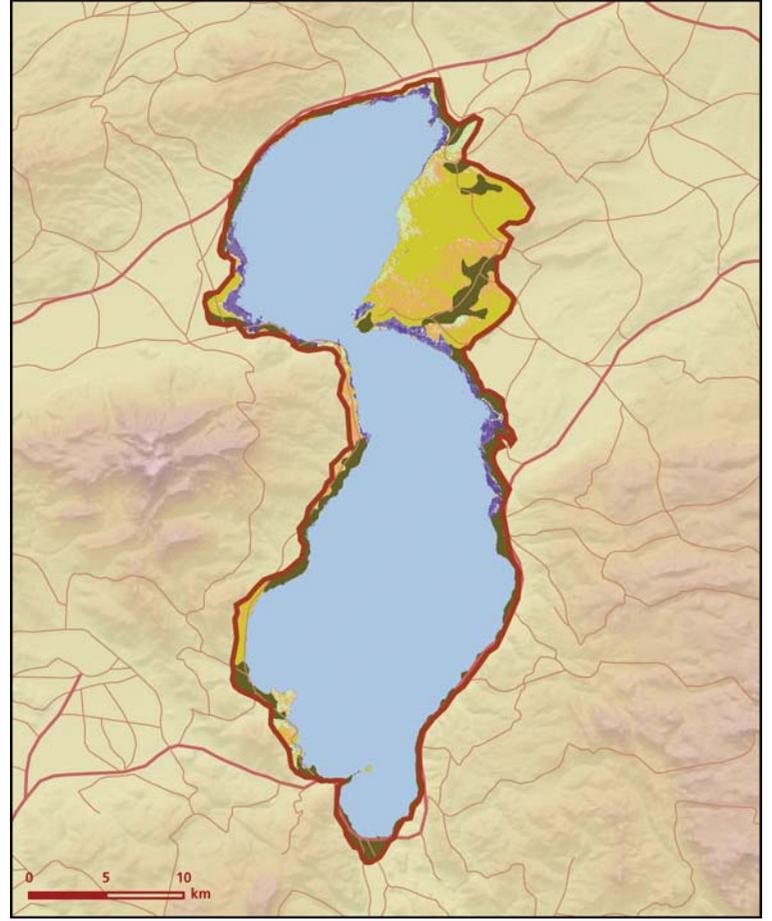
■ Yere İlgili Sahipleri

Isparta Valiliği; Isparta İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Eğirdir Kaymaklığı; Gelendost Kaymaklığı; Senirkent Kaymaklığı; Yalvaç Kaymaklığı; Eğirdir İlçe Jandarma Komutanlığı; Gelendost İlçe Jandarma Komutanlığı; Senirkent İlçe Jandarma Komutanlığı; Yalvaç İlçe Jandarma Komutanlığı.

■ Bahtiyar Kurt

Eğirdir Gölü önemli doğa alanı topografya haritası

Eğirdir Gölü önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Gaudiopsis sorgerae</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
 <i>Aythya ferina</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	12290-40740 Birey (Kışlama)	A3, B3, C3
<i>Aythya fuligula</i> - O. Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	6500-12665 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Buteo rufinus</i>	0	0	LC	(NT)	Var (Üreme)	C1
<i>Circus aeruginosus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Cygnus columbianus</i> - Hazar	0	0	LC	(VU)	10-17 Birey (Kışlama)	B1, B3, C1, C3
<i>Fulica atra</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	60000-180410 Birey (1996 Kışl.)	A3, B3, C3
<i>Ixobrychus minutus</i>	0	0	LC	LC	30-90 Çift (Üreme)	C1
<i>Netta rufina</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	785-15050 Birey (Kışlama)	A3, B3, C3
<i>Phalacrocorax pygmeus</i> - GD. Avrupa ve Türkiye	0	0	LC	LC	81 Birey (1990 Kışlama)	C1
 <i>Felis chaus</i> - Orta Doğu	0	0	LC	(EN)	Var	B1, C1
<i>Lutra lutra</i>	0	0	NT	-	Var	C1
 <i>Rana ridibunda caralitana</i>	I	0	LC	LC	Var	B2, C1
 <i>Cobitis (Bicanestrinia) turcica</i>	I	0	-	EN	Var	A1, C1
<i>Pseudophoxinus egridiri</i>	I	I	CR	CR	Var	A1, A2, C1
<i>Tylognathus klatti</i>	I	0	DD	DD	Var	A2, C1
 <i>Anthocharis damone</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
 <i>Leucorrhinia pectoralis</i>	0	0	-	-	Var	C1

Antalya Ovası

AKD029

Çok Acil
Gerileme (-2)

Antalya Falezleri © Murat Ataç

Yüzölçümü : 27060 ha
Boylam : 30,99°D
Enlem : 36,87°K
Yükseklik : 0 m - 70 m
İl(ler) : Antalya
İlçe(ler) : Manavgat, Serik, Antalya merkez
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı, özel çevre koruma bölgesi

- **Alanın Tanımı:** Antalya Ovası, tarihi Pamphylia Ovası'nın deniz kıyısındaki kumul ve sulakalan habitatları ile Antalya şehrinin kıyı kesimindeki traverten basamağından oluşur. Ova batıda Antalya şehir merkezi, doğuda ise Side ile sınırlanır. Aksu ve Köprü çaylarının kıyıda yığıldığı bataklık, alüvyal düzlükler ve bunlar arasında alçak tepelikler halindedir. ÖDA, Antalya şehir merkezinin doğusunda, kuzey güney doğrultusunda akan Aksu Çayı'nın doğu ve batısında yaklaşık 13 kilometre uzunluğunda ve 5 kilometre eninde olan az bozulmuş doğal alanları içine alır. Türkiye'nin Akdeniz kıyılarındaki en büyük ikinci kumul alanını içermesi nedeniyle önemlidir.
- **Habitatlar:** ÖDA; Doğu Akdeniz'e özgü maki toplulukları, kayalık bitki toplulukları, nehir kıyısı bitki toplulukları, kızılçam (*Pinus brutia*) ormanı, kumul bitki örtüsü, fıstıkçamu (*Pinus pinea*) ağırlıklı kumul ormanı ve delta ekosistemi ile verimli tarım alanlarından oluşur. Maki birlikleri, genel olarak bitki türleri çeşitliliği bakımından zengindir. Her dem yeşil çallıların egemen olduğu maki birliklerindeki baskın bitki türleri *Quercus coccifera*, *Myrtus communis*, *Erica manipuliiflora*, *Cistus* spp., *Olea europea*, *Arbutus unedo*, *Pistacia terabinthus* ve *Pistacia lentiscus* türleridir. Kumul tepeler üzerinde gelişen, genellikle kuraklığa karşı dayanıklı ve tuza karşı toleranslı türler ise *Pinus pinea*, *Daphne oleoides*, *Rhamnus oleoides*, *Ostrya alba*, *Pistacia lentiscus*, *Sarcopoterium spinosum*, *Thymelaea hirsuta*, *Cionura erecta* ve *Polygonum maritimum* türleridir.
- **Türler:** Antalya Ovası zengin bitki çeşitliliğine sahiptir. Alanda 28 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. *Gypsophila pilulifera*, *Stachys butleri*, *Trigonella arenicola*, *Trigonella polycarpa* bitki türleri dünyada sadece Antalya Ovası'nda bulunur. Alanda *Alkanna macrophylla*, *Gaudiniopsis sorgerae* ve *Pyrus serikensis* gibi nesli tehlike altında ve dar yayılışlı çok sayıda bitki türü yaşamaktadır.
Ovada üreyen kuş türleri arasında İzmir yalçapğını (*Halcyon smyrnensis*), uzunbacak (*Himantopus himantopus*), zeytin mukallidi (*Hippolais olivetorum*), dikkuyrıklı ötleğen (*Prinia gracilis akylidizi*) ve kara boğazlı ötleğen (*Sylvia ruppelli*) bulunur.
Kıyıda kumul yüksek sayılarda denizkaplumbağasının (*Caretta caretta*) ve az sayıda yeşil denizkaplumbağasının (*Chelonia mydas*) ürettiği alanlardır. Alanda nilkaplumbağası

(*Trionyx triunguis*) da bulunmaktadır.

ÖDA'daki kelebek türleri arasında ülkemize endemik büyük esmer kelebek (*Maniola megalis*), nesli küresel ölçekte tehlike altında olan Osmanlı ateşi (*Lycaena otomana*) ile nesli bölgesel ölçekte tehlike altında olan kara gözlü mavi kelebek (*Glaucopteryx alexis*) ve bavius (*Pseudophilotes bavii*) bulunur.

Nesli küresel ölçekte tehlike altında olan *Onychogomphus assimilis* kızıboğazi türü de alanda yaşamaktadır.

- **Alan Kullanımı:** Alanda tarım, hayvancılık ve yoğun olarak turizm faaliyetleri gerçekleştirilir. Turizm merkezi ilan edilen kıyı şeridi yoğun yapılaşma ile karşı karşıyadır.
- **Tehditler:** Alandaki en önemli tehdit plansız turizm faaliyetleri ve bu faaliyetlerin neden olduğu yapılaşmadır. Kumsallarda inşa edilen resmi kurumlara ait dinlenme tesisleri ve yazlık kamplar nedeniyle kumullar önemli ölçüde tahrip olmuştur.
Kumsalda yumurtlayan denizkaplumbağalarının yavruları da dinlenme tesisleri ile otellerin ışıklarından ve özellikle Belek'te hafriyat dökülmesinden olumsuz etkilenmektedir.
Sulak alanlarda kurutma çalışmaları yapılarak yeni tarım alanları oluşturulmaktadır. Taban suyunun artması sonucu aşırı tuzlanma meydana geldiğinden dolayı tarım alanlarında verim düşmektedir.
Yasadışı kum çıkarımı, şehir çöplerinin alana dökülmesi, plansız peyzaj düzenlemeleri ve yoğun ziyaretçi baskısı sonucu alandaki canlı türleri tehdit altındadır.
- **Koruma Çalışmaları:** Alanda bulunan Belek Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde, Özel Çevre Koruma Kurulu Başkanlığı ve Akdeniz Üniversitesi Biyolojik Çeşitlilik Araştırma, Geliştirme ve Uygulama Merkezi işbirliğinde bir yönetim planı hazırlanmıştır. Belek kumullarında Almanya ve Türkiye hükümetlerinin işbirliğiyle Türkiye'nin ilk biyotop sınıflandırması yapılmıştır.

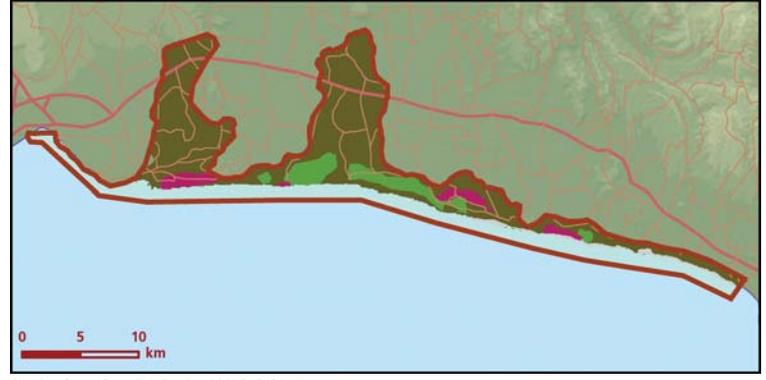
Yerel İlgili Sahipleri

Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı; Antalya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Antalya Orman Bölge Müdürlüğü; Akdeniz Üniversitesi Çevre Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi; Akdeniz Üniversitesi Biyoloji Bölümü; Akdeniz Üniversitesi Biyolojik Çeşitlilik Araştırma, Geliştirme ve Uygulama Merkezi; Antalya Barosu; Doğa Derneği; TEMA Vakfı Batı Akdeniz Temsilciliği; Biyologlar Derneği; Çevre Gönüllüleri Derneği; Türkiye Tabiatını Koruma Derneği Antalya Şubesi; Side Doğa Gönüllüleri Derneği; Manavgat Sivil Toplum Platformu; Antalya Kuş Gözlem Topluluğu; Akdeniz Üniversitesi Kuş Gözlem Kulübü.

Lale Aktaş, Özgün Sözüer

Antalya Ovası önemli doğa alanı topografya haritası

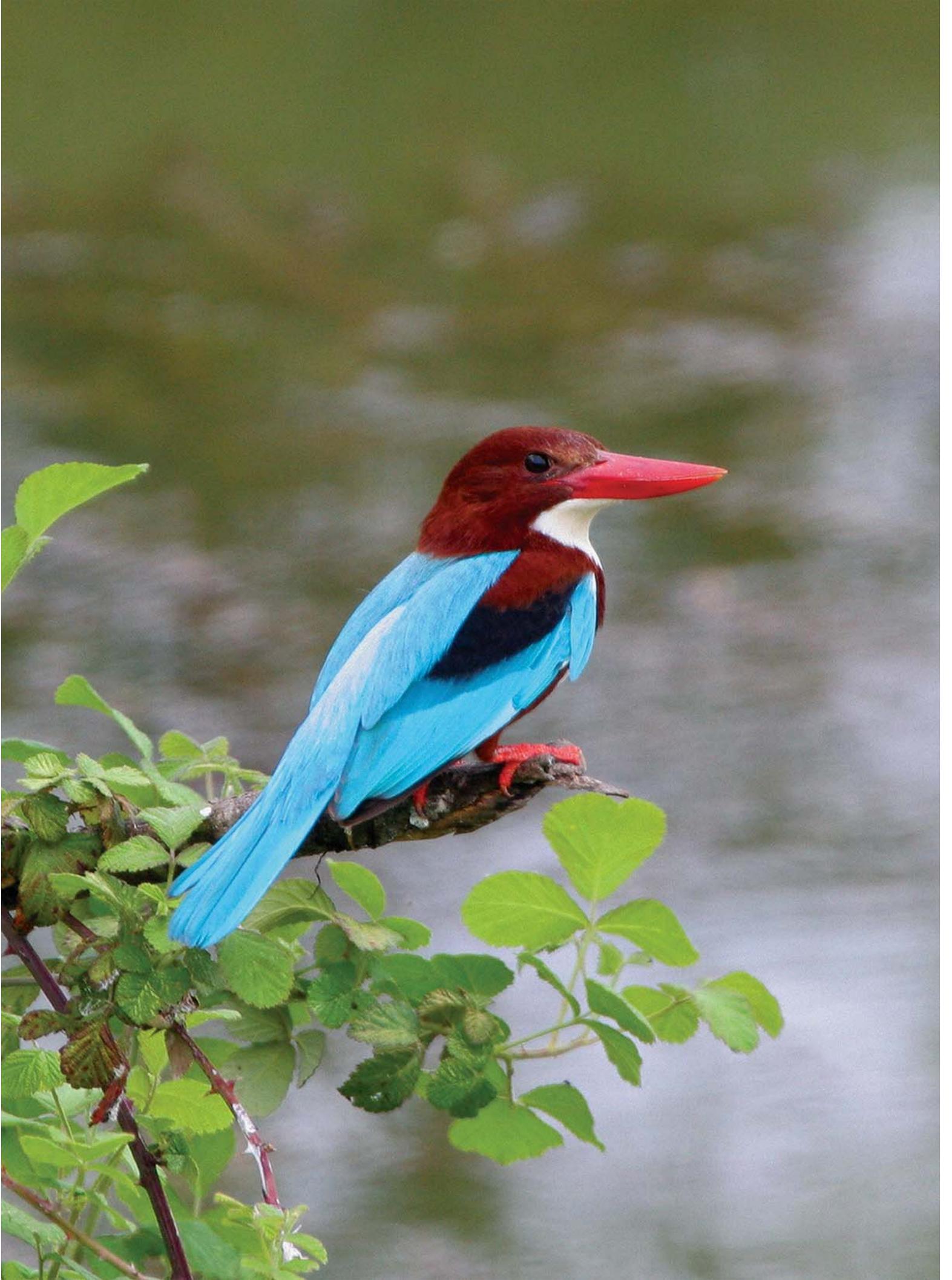
Antalya Ovası önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Alkanna macrophylla</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Alkanna pinardii</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Allium junceum ssp. tridentatum</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Allium sandrasicum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Anthemis ammophilla</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Bupleurum pulchellum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Centaurea aegialophila</i>	0	0	-	EN	Var	A2, B1
<i>Centaurea pamphylica</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Galium pseudocapitatum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Gaudiniopsis sorgerae</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Glycyrrhiza asymmetrica</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Gypsophila pilulifera</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
<i>Minuartia mesogitana ssp. macrocarpa</i>	I	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Onosma strigosissimum</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Petrorhagia hispidula</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Petrorhagia pamphylica</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Picris campylocarpa</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Polygonum praelongum - Anadolu</i>	0	0	-	EN	Var	B1
<i>Pyrus serikensis</i>	I	0	VU	EN	Var	A1, A2
<i>Rostraria obtusiflora ssp. amblyantha</i>	0	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Stachys aleurites</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Stachys bombycina</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Stachys butleri</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Teucrium montbretii ssp. pamphylicum</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Thymus revolutus</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Trigonella arenicola</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
<i>Trigonella polycarpa</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Velezia pseudorigida</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Anthus campestris</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Halcyon smyrnensis - Anadolu</i>	0	0	LC	EN	1-2 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Himantopus himantopus - D. Avrupa ve D. Akdeniz</i>	0	0	LC	LC	2 Çift (Üreme)	C1
<i>Hippolais olivetorum</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Melanocorypha calandra</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Prinia gracilis akyildizi</i>	0	0	LC	VU	20 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Sylvia rueppelli</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Caretta caretta</i>	0	0	EN	(EN)	385 yuva (1998) - 745 yuva (2002)	A1, A3, C1
<i>Caretta caretta</i> - Akdeniz	0	0	EN	(EN)	385 yuva (1998) - 745 yuva (2002)	B1, B3, C1
<i>Chelonia mydas</i>	0	0	EN	(CR)	2-8 yuva	A1, C1
<i>Chelonia mydas</i> - Akdeniz	0	0	EN	(CR)	2-8 yuva	B1, C1
<i>Trionyx triunguis</i> - Doğu Akdeniz	0	0	CR	CR	Var	B1, C1
 <i>Aphanius fasciatus</i>	0	0	DD	LC	Var	C1
 <i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Lycaena ottomana</i>	0	0	VU	VU	Var	A1
<i>Lycaena ottomana</i> - Güney Anadolu	0	0	VU	VU	Var	B1, C1
<i>Maniola megalis</i>	1	0	-	-	Var	A4, C1
<i>Pseudophilotes bavius</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
 <i>Onychogomphus assimilis</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, C1

Denizkaplumbağası (*Caretta caretta*) © Osman Turgut

İzmir yalıçapkını (*Halcyon smyrnensis*) © Kazım Çapacı

Aksu Vadisi

AKD030

İzlenmesi Gerekli
Gerileme (-1)

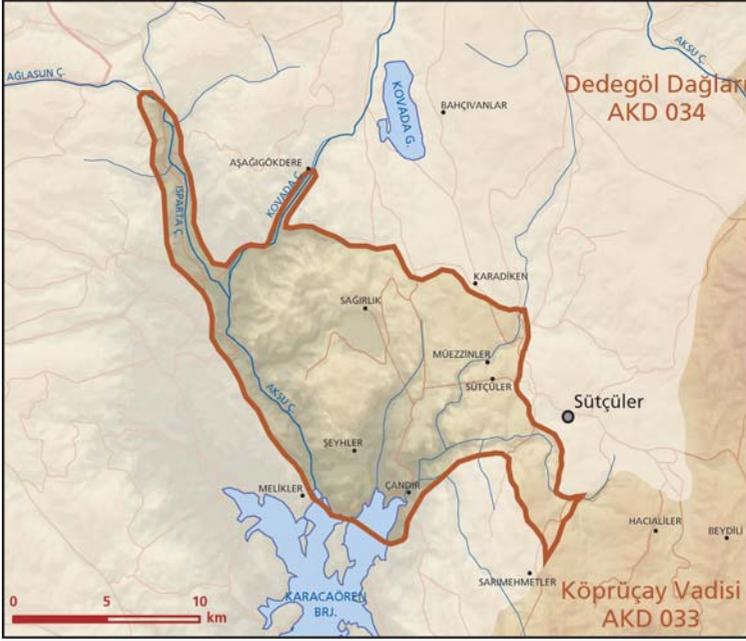
© Atlas arşivi

Yüzölçümü : 22182 ha | **Yükseklik** : 250 m - 1450 m
Boylam : 30,87°D | **İl(ler)** : Isparta, Burdur
Enlem : 37,51°K | **İlçe(ler)** : Eğirdir, Isparta merkez, Ağlasun, Sütçüler, Bucak
Koruma Statüleri : Tabiat parkı

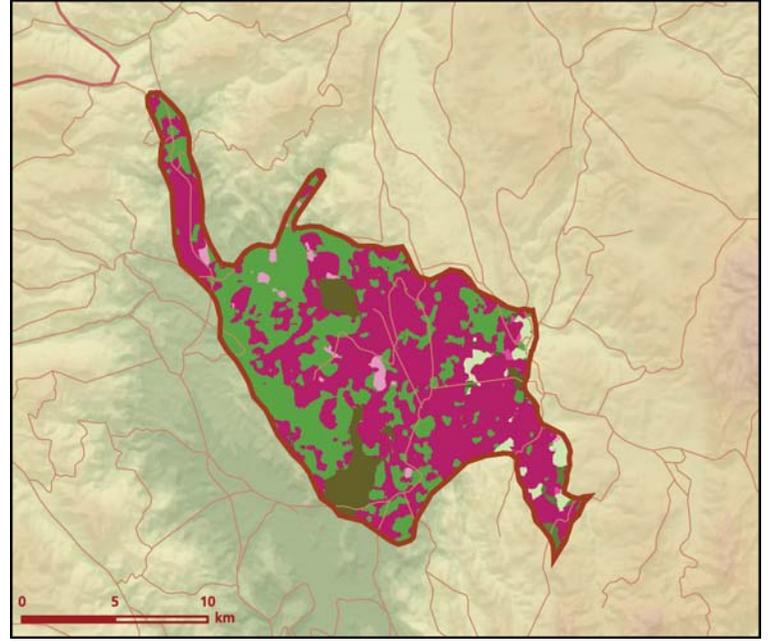
- **Alanın Tanımı:** Alan, Köprüçay Vadisi'nin kuzeydoğusunda Aksu Çayı ve onun ana kollarından biri olan Çığırın Deresi'ni çevreleyen vadilerden oluşur. Alanın kuzeyinde Kovada Gölü bulunur. Alanın doğu sınırını Ovacık Dağı, batı sınırını ise Antalya-Isparta karayolu oluşturur. Akdeniz iklimi görülen alandaki vadiler kızılçam (*Pinus brutia*) ormanları ve maki topluluklarıyla çevrilidir.
- **Habitatlar:** Alan kızılçam ve az miktarda karaçam (*Pinus nigra* ssp. *pallasiana*) ormanları, maki ve öncü maki toplulukları, nehir kıyısı bitki toplulukları, tarım alanları ile meşe ve ardıç topluluklarından oluşur. Tarım alanları Aksu Çayı ve Çığırın Deresi'nin bulunduğu bölgede yoğunlaşır. İğneyapraklı ormanlar ise alanın batı kısmında baskın olarak bulunur.
- **Türler:** Alan nesli küresel ölçekte tehlike altında ve dar yayılışlı olan *Globularia hedgwi* ve *Verbascum pumiliiforme* bitki türleri için ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Alanda ÖDA kriterlerini sağlamamakla beraber kızıl akbaba (*Gyps fulvus*) üremektedir. Alandaki çay ve dereler içsu balıkları için önemlidir. Nesli küresel ölçekte tehlike altında ve dar yayılışlı olan *Capoeta antalyensis* ile *Cobitis (Bicanestrinia) turcica* alandaki önemli türlerdir. Bölgesel ölçekte tehlike altında olan *Salmo trutta macrostigma* balık taksonu da alanda yaşamaktadır. Alan, Akdeniz biyomuna özgü bir kelebek türü olan büyük esmer (*Maniola megalis*) için önemli bir yaşam alanıdır.
- **Alan Kullanımı:** Alanda tarım, hayvancılık ve ormancılık faaliyetleri gerçekleştirilir.
- **Tehditler:** Alanın güney kısmında Aksu Çayı ile Çığırın Deresi'nin bir kısmı Karacaören Baraj Gölü'nün suları altında kalmıştır. Bu durumun alandaki içsu balıklarını nasıl etkilediği bilinmemektedir.
- **Koruma Çalışmaları:** Alanın bir bölümü tabiat parkı olarak koruma altındadır.

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Isparta Valiliği; Burdur Balıtlığı; Isparta İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Burdur İl Çevre ve Orman Müdürlüğü.

■ **Dicle Tuba Kılıç**

Aksu Vadisi önemli doğa alanı topografya haritası

Aksu Vadisi önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Globularia hedgeri</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Verbascum pumiliforme</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
 <i>Capoeta antalyensis</i>	I	0	DD	VU	Var	A1, A2, C1
<i>Cobitis (Bicanestrinia) turcica</i>	I	0	-	EN	Var	A1, C1
<i>Salmo trutta macrostigma</i>	0	0	LC	(VU)	Var	B1, C1
 <i>Maniola megal</i>	I	0	-	-	Var	A4, C1

Dağ alası (*Salmo trutta macrostigma*) © Johannes Schöffmann

Burnaz Kumsalı

AKD031

İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

© Erdem Yavaşca

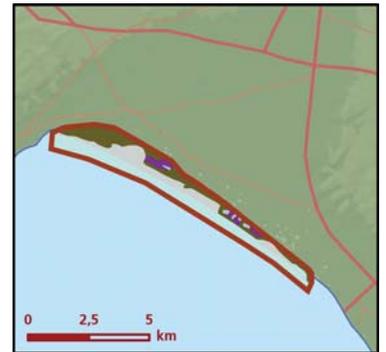
Yüzölçümü : 1361 ha
Boylam : 36,06°D
Enlem : 36,91°K
Koruma Statüleri : Arkeolojik sit alanı

Yükseklik : 0 m - 6 m
İl(ler) : Hatay
İlçe(ler) : Dörtyol, Ezin

- **Alanın Tanımı:** ÖDA, İskenderun Körfezi'nde Erzin ilçesi sınırları içerisinde yer alan 14 kilometrelik kıyı şeridini ve yakın çevresini içerir. Bu kıyı şeridinin 6 kilometrelik kumul kısmı plaj olarak yoğun şekilde kullanılır.
- **Habitatlar:** ÖDA, kıyı şeridinden itibaren kumul düzlükleri, kumul çalılıkları, kum alımı sonucu meydana gelen çukurların yağmur veya taban sularıyla dolmasından oluşan göletler, çevresindeki sazlık alanlar ve Erzin'e doğru narenciye bahçeleri ile tarım alanlarını içerir. ÖDA içindeki göletler göç zamanında kuşlar tarafından konaklama amacıyla kullanılır.
- **Türler:** Alan, dünyada sadece Kıbrıs, Suriye, Lübnan, İsrail ve Türkiye'de kıyı kumulları ve biraz içerideki kumullarda yaşayan İskenderun kertenkelesinin (*Acanthodactylus schreiberi*) Türkiye'de bilinen tek yaşam alanı olmasından dolayı ÖDA kriterlerini sağlar.
- **Alan Kullanımı:** ÖDA yakınındaki yerleşimlerde tarım, narenciye ve turizm en önemli geçim kaynağıdır. Burnaz plajı yöre halkı tarafından günübirlik ve çadır kamping olarak yoğun olarak kullanılmaktadır. Son yıllarda ikincil konutlarda yapımda artış gözlenmektedir. Sazlık alanlarda taban suyu seviyesinin düşürülerek tarım alanı kazanılması amacıyla geçmişte okaliptüs ağaçlandırmaları yapılmıştır. Alanın bir kısmı kum ocağı olarak kullanılmıştır.
- **Tehditler:** ÖDA'nın doğal özelliklerini en çok tehdit eden hususlar tarım faaliyetleri, yoğun günübirlik kullanım ve ikincil konut yapılaşmasıdır.
Ceyhan terminalinden petrol yüklemeye gelen tankerlerden kaynaklanan sızıntılar ve yeni yükleme yapılmadan önce tankların deniz suyu ile yıkanıp boşaltılması bölgede petrol kirliliğine sebep olarak denizel ve karasal yaşamı olumsuz olarak etkilemektedir. Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattı'nın faaliyete geçmesiyle bölgede artacak deniz transferi petrol kirliliği riskini büyük oranlarda artıracaktır. Gerekli önlemlerin ilgili kurum ve kuruluşlarca vakit geçirmeden alınması gerekmektedir.
Ayrıca İskenderun Körfezi'ndeki akıntılarla karasal ve deniz kökenli katı atıklar sahillere kadar ulaşarak kumsalda kirliliğe sebep olmaktadır.
- **Koruma Çalışmaları:** Alandaki arkeolojik sit alanlarının dışında bilinen koruma çalışması yoktur.

Burnaz Kumsalı önemli doğa alanı topografya haritası

Burnaz Kumsalı önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Hatay İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Hatay İl Jandarma Komutanlığı Çevre Koruma Timi Komutanlığı; Erzin Çevre Koruma Derneği; Erzin Belediyesi

■ **Yıldırım Lise**

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Acanthodactylus schreiberi</i>	0	0	EN	EN	Var	A1, A2, A4, C1
<i>Acanthodactylus schreiberi</i> - Iskenderun	0	0	EN	EN	Var	B1, B2, C1

Acanthodactylus schreiberi © Bayram Göçmen

Sultan Dağları

AKD032

İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Sultan Dağları © Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 209947 ha
Boylam : 31,42°D
Enlem : 38,22°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 1000 m - 2610 m
İl(ler) : Isparta, Konya, Afyon
İlçe(ler) : Sultandağı, Çay, Ilgın, Akşehir, Yalvaç, Doğanhisar, Şarki karaağaç, Derbent, Hüyük, Beyşehir

- **Alanın Tanımı:** Sultan Dağları, Akdeniz Bölgesi ile İç Anadolu Bölgesi arasında sınır oluşturur. Kuzeyde Akşehir ve Eber gölleri ile güneyde Beyşehir Gölü arasında kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanır. Yükseltisi kuzeybatıya doğru gittikçe artarak 2610 metreye ulaşır. Dağ sırasının iki cephesinin farklı iklim kuşaklarına (Akdeniz ve İran-Turan) sınır oluşturması ve bin metrelik ova tabanından başlayıp 2610 metreye kadar yükselmesi nedeniyle birbirinden çok farklı bitki türleri için uygun yaşam alanları sağlar.
- **Habitatlar:** Alanda karaçam (*Pinus nigra* ssp. *pallasiana*) ve meşe (*Quercus*) ormanları, çalı toplulukları ve yüksek dağ bozkırları, alpin çayırlar, kuru tarım alanları ve kayalık bitki toplulukları bulunur.
- **Türler:** Sultan Dağları bitkileri için önemli olup endemik tür sayısı oldukça yüksektir. Alanda 55 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. *Astragalus scholerianus* ve *Campanula iconia* türleri Sultan Dağları'na endemiktir.
Bunun yanında alan yırtıcılar ve orman kuşları için önemlidir. Nesli bölgesel ölçekte tehlike altında olan sakallı akbaba (*Gypaetus barbatus*) alandaki kayalıklarda üremektedir.
Nesli dünya ölçeğinde tehlike altında olan *Montivipera xanthina*, Sultan Dağları'nda yaşayan önemli sürüngen türüdür.
Alanda yaşayan apollo (*Parnassius apollo*) kelebek türünün nesli dünya ölçeğinde tehlike altındadır. Ülkemize endemik ve Akdeniz biyomuna özgü bir tür olan Anadolu çokgözlüsü (*Plebeius hyacinthus*) ve nesli bölgesel ölçekte tehlike altında olan birçok kelebek türü de alanda yaşamaktadır.
- **Alan Kullanımı:** Yoğun olarak hayvancılık, tarım ve ormancılık yapılır. Yerleşim alanları genelde kuzey kesimlerde dağ eteklerinde yer alırken güneydoğuya doğru arazinin alçalmasıyla akarsu vadileri boyunca iç kesimlere doğru yayılma imkânı bulmuştur. Aynı alanlarda tarım faaliyetleri yapılmakta, ayrıca mera alanları hayvan otlatmak için kullanılmaktadır.
- **Tehditler:** Dağ eteklerinde ve köylere yakın kesimlerdeki orman alanlarında yürütülen kaçak ağaç kesimleri ve yoğun hayvancılık faaliyetleri alanın doğal bitki örtüsüne zarar vermektedir.

Ayrıca alanda zaman zaman orman yangınları da görülmektedir.

- **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

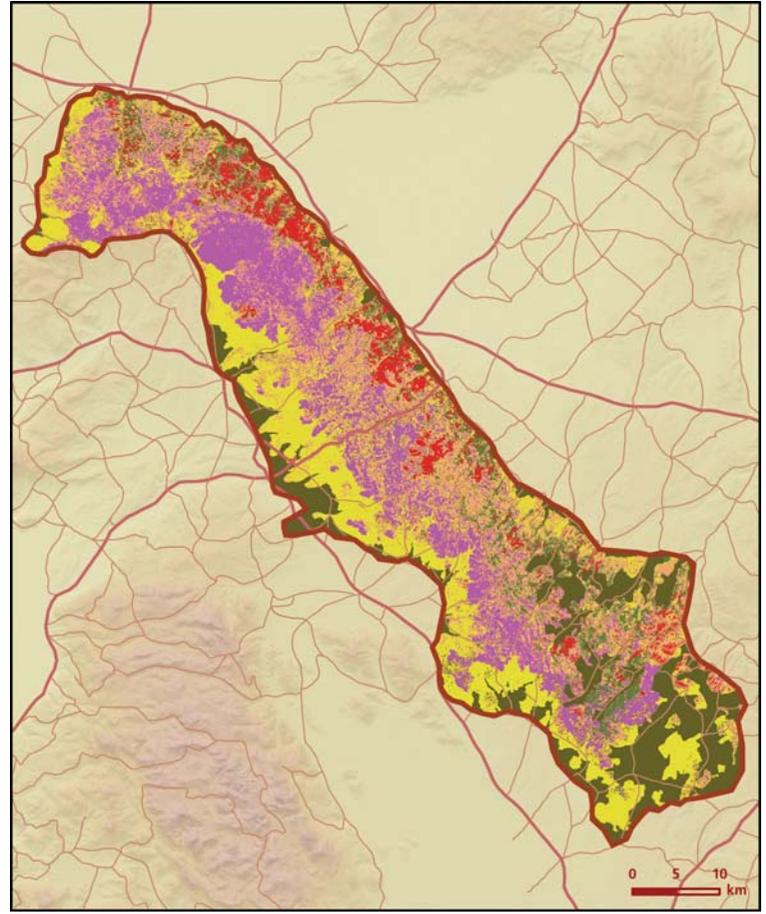
Papaver spicatum © Yasemin Konuralp

- **Yerel İlgili Sahipleri**
Isparta Valiliği; Konya Valiliği; Afyon Valiliği; Isparta İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Konya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Afyon İl Çevre ve Orman Müdürlüğü.

- **Murat Ataol**

Sultan Dağları önemli doğa alanı topografya haritası

Sultan Dağları önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Acantholimon confertiflorum</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Acer hyrcanum ssp. sphaerocaryum</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Achillea kotschyi ssp. canescens</i>	I	0	-	LC	Var	B2
<i>Alkanna phrygia</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Alkanna sieheana</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Allium sieheanum</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Anthemis fulvida</i>	I	0	-	DD	Var	A2
<i>Anthemis wallii</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Asparagus lycaonicus</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Asphodeline anatolica</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Astragalus akscheherensis</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus paecilanthus</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Astragalus phrygius</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Astragalus scholerianus</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
<i>Astragalus sorgerae</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Bolanthus chelerioides</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Bupleurum lycaonicum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Campanula fruticulosa</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Campanula iconia</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Centaurea germanicopolitana</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea pseudoreflexa</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Cerastium macranthum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Cyclamen cilicium</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Cyclamen mirabile</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Doronicum reticulatum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Galium tmoleum</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Geranium glaberrimum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Geranium lasiopus</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Haplophyllum vulcanicum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Helictotrichon pubescens ssp. longifolia</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Hieracium phrygiense</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Hieracium stellidorsum</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Hypericum aviculariifolium ssp. uniflorum</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Micromeria cristata ssp. xylorrhiza</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Nepeta plinux</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Papaver spicatum</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Papaver strictum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Paronychia davisii</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Petrorhagia hispidula</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Rosularia davisii</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Saponaria pamphylica</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Saponaria syriaca</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Scorzonera suberosa ssp. cariensis</i>	1	0	-	LC	Var	B2
<i>Sideritis leptoclada</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Sideritis phrygia</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Sideritis pisidica</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Silene haradjianii</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Silene leptoclada</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Sterigmostemum sulphureum ssp. glandulosum</i>	1	0	-	VU	Var	B1
<i>Thlaspi papillosum</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Valeriana oligantha</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Velezia pseudorigida</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum adenocarpum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum phrygium</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Verbascum sorgerae</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
 <i>Buteo rufinus</i>	0	0	LC	(NT)	Var (Üreme)	C1
<i>Circaetus gallicus - Avrupa</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Dendrocopos medius</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Dendrocopos syriacus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Emberiza hortulana</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Gypaetus barbatus - Akdeniz ve Anadolu</i>	0	0	LC	VU	Var (Üreme)	C1
<i>Lanius collurio</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lanius nubicus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lullula arborea</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Pyrhocorax pyrrhocorax</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Sylvia rueppelli</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
 <i>Montivipera xanthina</i>	0	0	CR	LC	Var	A1, C1
 <i>Archon apollinus - Anadolu</i>	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Euphydryas orientalis - Anadolu</i>	0	0	-	CR	Var	B1, C1
<i>Glaucopsyche alexis - Anadolu</i>	0	0	-	VU	Var	B1

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Muschampia proteides</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	BI, CI
<i>Nymphalis xanthomelas</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	BI
<i>Parnassius apollo</i>	0	0	VU	VU	Var	AI
<i>Plebeius hyacinthus</i>	1	0	-	-	Var	A2, A4, CI
<i>Pseudophilotes bavius</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	BI, CI
<i>Pseudophilotes vicrama</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	BI

Pseudophilotes bavius © Ahmet Baytaş

Köprüçay Vadisi

AKD033

Acil
Aynı (0)

Köprülü Kanyon © Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 147045 ha
Boylam : 31,17°D
Enlem : 37,32°K
Koruma Statüleri : Milli park

Yükseklik : 30 m - 2548 m
İl(ler) : Antalya, Isparta
İlçe(ler) : Sütçüler, Manavgat, İbradı, Serik

■ **Alanın Tanımı:** ÖDA, Köprüçay'ı ve çayın oluşturduğu derin vadi ile kuzeyde Sarp, batıda Bozburun ve Ovacık dağlarını kapsar. Kuzeyinde Dedegöl Dağları ÖDA'sı, batısında ise Aksu Vadisi ÖDA'sı ile komşudur. Hemen doğusunda Akseki ve İbradı ormanları yer alır. ÖDA, kuzey güney doğrultusunda uzanan Köprüçay Vadisi'nin yaklaşık 60 kilometresini içine alır. Vadi geneli sert kireçtaşlarından oluşmuştur. Alanın orta kısmında yer alan Köprülü Kanyon Milli Parkı, önemli bir turizm merkezidir.

■ **Habitatlar:** Köprüçay Vadisi, iyi korunmuş maki ve çok zengin orman bitki örtüsü, yüksek dağ çayırları ve nehir kıyısı bitki topluluklarından oluşur. Alanda ağırlıklı olarak yüksekten alçağa doğru Toros sediri (*Cedrus libani*) ve göknar (*Abies cilicica*) kanşık ormanı, Toros iğneyapraklı-yaprak dökken kanşık ormanı ve kızılçam (*Pinus brutia*) ormanı bulunur. Alanda gür sedir ormanları vardır. Dünyanın en iyi korunmuş saf Akdeniz servisi (*Cupressus sempervirens*) ormanları ÖDA içerisinde yer alır. ÖDA'da ormanların alçak yerlerinde kızılçam altı maki örtüsü, yüksek kesimlerinde ise ardıç (*Juniperus excelsa*) ve yüksek dağ çayırları hâkimdir.

■ **Türler:** Köprüçay Vadisi özellikle bitkiler açısından son derece zengindir. Alanda 41 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. *Cerastium pisidicum*, *Herniaria piscida* ve *Stefanoffia insoluta* bitki türlerinin dünyadaki bilinen tek dağılımı Köprüçay Vadisi'dir.

Barındırdığı derin vadi, yüksek dağ bozkırları, maki ve ormanlık alanlar nedeniyle kuşlar açısından da önemli olan alanda kızıl akbaba (*Gyps fulvus*), yoz atmaca (*Accipiter brevipes*), kaya kartalı (*Aquila chrysaetos*), yılan kartalı (*Circus gallicus*) gibi yırtıcılar üremektedir. Alanda Akdeniz biyomuna özgü kızıl kirazkuşu (*Emberiza caesia*) ve zeytin mukallidi (*Hippolais olivetorum*) gibi türlerin yanı sıra ortanca ağaçkakan (*Dendrocopos medius*) ve Anadolu sivacı (*Sitta krueperi*) bulunur.

Beşkonak köyünün kuzeyinde bulunan Köprü İmağı Vadisi mağaralarında *Blasius nalburunlu* yarasası (*Rhinolophus blasii*), büyük nalburunlu yarasası (*Rhinolophus ferrumequinum*), küçük akşamcı yarasası (*Nyctalus leisleri*), büyükkulaklı yarasası (*Myotis bechsteini*) ve uzunkanatlı çöl yarasası (*Miniopterus schreibersi*) bulunur.

ÖDA'da, bilinen dünya dağılımı Antalyanın doğusuyla sınırlı ve nesli küresel ölçekte tehlike altında olan (*Lyciasalamandra atifi*) bulunur.

Ülkemize endemik dar yayıllı Toros kertenkelesi (*Lacerta danfordi*) ve Pamfilya kertenkelesi (*Lacerta pamphylica*) alanda yaşayan önemli sürüngen türleridir.

Alanın su rejimine ve kalitesine bağımlı içsu balığı olan *Capoeta antalyensis* ve *Pseudophoxinus antalyae* ülkemize endemiktir ve dünya çapında korunması öncelikli türler arasındadır.

Nesli küresel ölçekte tehlike altında olan apollo (*Parnassius apollo*) ve Türkiye'ye endemik Anadolu çokgözlüsü (*Plebeius hyacinthus*) alanda görülen kelebek türlerindedir.

■ **Alan Kullanımı:** Alanda turizm, tarım ve hayvancılık yapılır. Rafting, doğa yürüyüşleri, dağ bisikleti, kampçılık, dağcılık gibi doğa sporları alanda yapılmaktadır. Civar köylerde yaşayan yöre halkının vadi boyunca tesisleri vardır. Bunun yanı sıra geniş nehir tabanında yer yer kuru tarım, alanın batısındaki yüksek kesimlerinde ise hayvancılık yapılır.

■ **Tehditler:** Alan üzerindeki en ciddi tehdit, yapımı planlanan iki barajdır. Alanın güney kısmında yapılması planlanan Beşkonak Barajı ile kuzeyinde yapılacak üzere master planı tamamlanmış olan Kasımlar Barajı, alandaki birçok nesli tehlike altında olan türü olumsuz etkileyecektir.

Alanın yüksek kesimlerdeki çayırlar, tarım alanı olarak açılmakta ve burada bulunan bitki örtüsü zarar görmektedir.

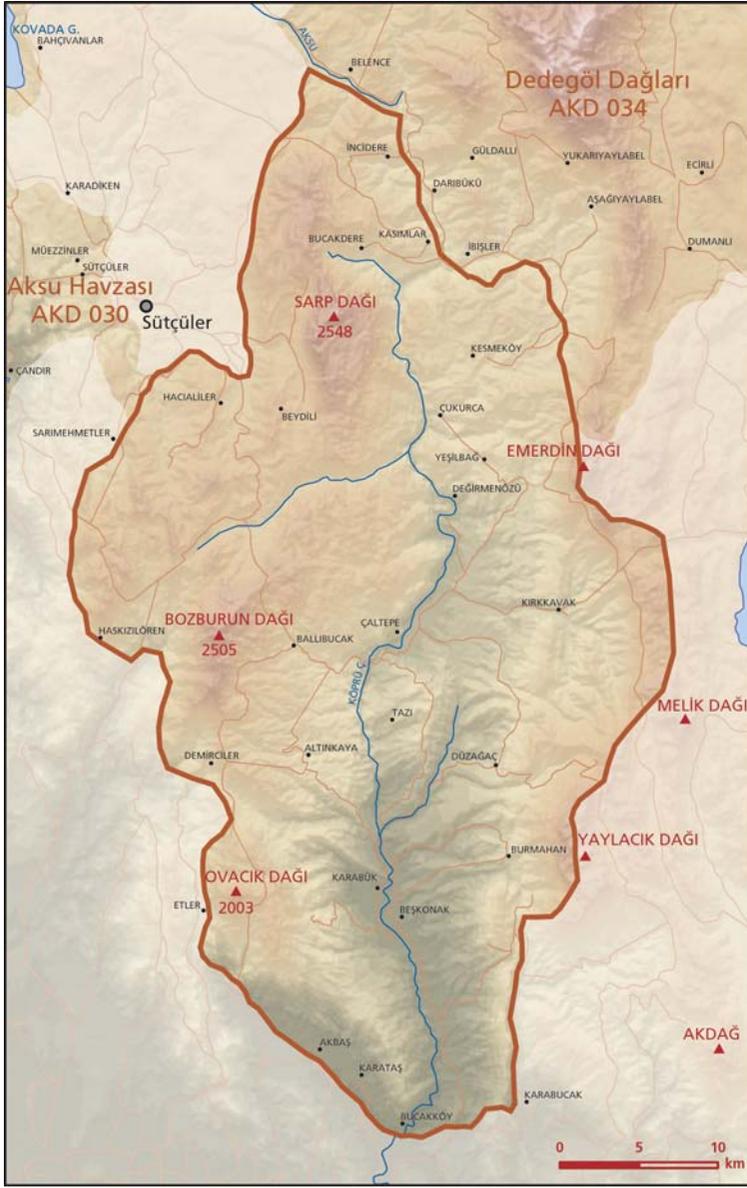
Yoğun turizm kaynaklı baskının etkisi özellikle dere boyundaki bitki örtüsünde görülmektedir.

Alanda gerçekleştirilen plansız yapılaşma ve civardaki tarım uygulamaları Köprüçay'ın su kalitesini düşürmektedir.

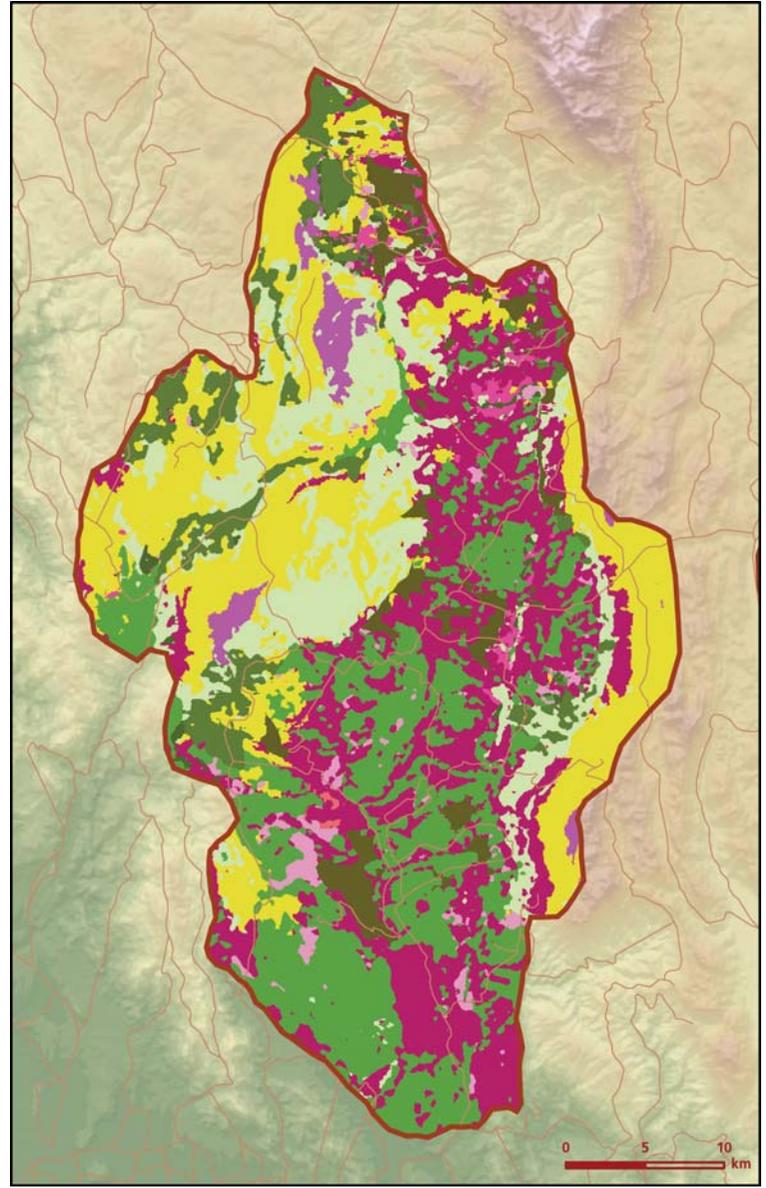
■ **Koruma Çalışmaları:** Çevre ve Orman Bakanlığı, 2000 yılında Dünya Bankası aracılığıyla Küresel Çevre Fonu'ndan (GEF) sağlanan finansmanla bölgede Biyolojik Çeşitlilik ve Doğal Kaynak Yönetimi Projesi'ni başlatmıştır. 2007 yılında tamamlanması öngörülen proje kapsamında katılımcı yaklaşımla etkili ve sürdürülebilir bir koruma alanı yönetimi oluşturulması amaçlanmaktadır.

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Antalya Valiliği; Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü; Antalya Orman Bölge Müdürlüğü; Antalya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Sütçüler Kaymakamlığı; Manavgat Kaymakamlığı; İbradı Kaymakamlığı; Serik Kaymakamlığı; Sütçüler Belediyesi; Manavgat Belediyesi; İbradı Belediyesi; Serik Belediyesi.

■ **Ferdî Akarsu, Damla Akyıldız, Burcu Meltem Arık**

Köprüçay Vadisi önemli doğa alanı topografya haritası

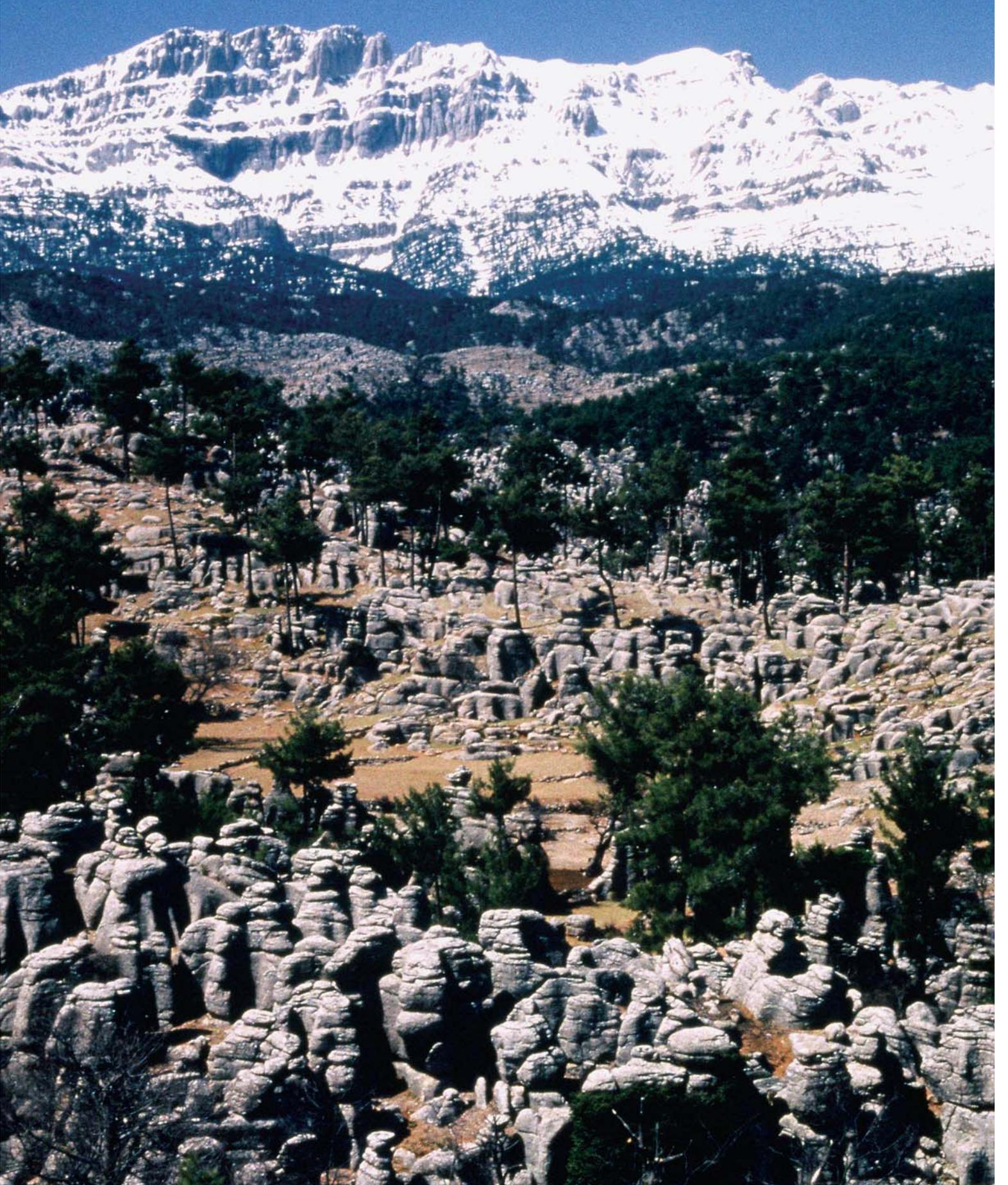

Köprüçay Vadisi önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Acer hyrcanum ssp. sphaerocaryum</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Achillea kotschyi ssp. canescens</i>	I	0	-	LC	Var	B2
<i>Amphoricarpos praedictus</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Asperula stricta ssp. elmaliensis</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Asphodeline turcica</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Ballota cristata</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Bupleurum davisii</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Campanula antalyensis</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Centaurea drabifolia ssp. austro-occidentalis</i>	I	0	-	LC	Var	B2
<i>Cerastium pisidicum</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Crocus asumaniae</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Echinops onopordum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Eremopoa attalica</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Erodium pelargoniflorum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Gaudiniopsis macra ssp. micropyroides</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Geranium glaberrimum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Globularia trichosantha ssp. longisepala</i>	I	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Glycyrrhiza asymmetrica</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Helichrysum chasmolycicum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Hellenocarum pisidicum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Herniaria piscida</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Hypericum ternatum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Iris pamphylica</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Muscari muscarimi</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Nepeta plinux</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Omphalodes riplejana</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Origanum minutiflorum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Ranunculus gueneri</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Rhamnus nitidus</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Ricotia varians</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Rosa dumalis ssp. antalyensis</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Rosularia sempervivum ssp. glaucophylla</i>	I	0	-	EN	Var	B1
<i>Sideritis stricta</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Silene delicatula ssp. pisidica</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Stachys aleurites</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Stachys antalyensis</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Stachys chamosericea</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Stefanoffia insoluta</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Trigonella pamphylica</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Valeriana oligantha</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Veronica panormitana ssp. baradostensis</i>	0	0	-	VU	Var	B1, B2
 <i>Accipiter brevipes</i> - Avrupa	0	0	LC	VU	I Çift (Üreme)	C1
<i>Alcedo atthis</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Aquila chrysaetos</i>	0	0	LC	LC	Nadir (Üreme)	C1
<i>Caprimulgus europaeus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Circaetus gallicus</i> - Avrupa	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Dendrocopos medius</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Emberiza caesia</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Gyps fulvus</i>	0	0	LC	LC	4-6 Çift (Üreme)	C1
<i>Hippolais olivetorum</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lanius collurio</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lanius nubicus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Sitta krueperi</i>	0	0	NT	(NT)	Yaygın (Üreme)	C1
 <i>Miniopterus schreibersii</i>	0	0	LC	NT	Var	C1
<i>Myotis bechsteini</i> - Antalya	0	0	VU	VU	Var	B1, B2, C1
<i>Nyctalus leisleri</i> - Antalya	0	0	NT	LC	Var	B2, C1
<i>Rhinolophus blasii</i>	0	0	NT	VU	Var	C1
<i>Rhinolophus blasii</i> - Doğu Akdeniz	0	0	NT	VU	Var	B1, C1
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	0	0	NT	NT	Var	C1
 <i>Lyciasalamandra atifi</i>	I	0	EN	EN	Var	A1, A2, A4, C1
 <i>Lacerta danfordi</i>	I	0	-	LC	Var	A2, A4, C1
<i>Lacerta pamphylica</i>	I	0	-	LC	Var	A2, A4, C1
 <i>Capoeta antalyensis</i>	I	0	DD	VU	Var	A1, A2, C1
<i>Pseudophoxinus antalyae</i>	I	0	-	DD	Var	A2, C1

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Salmo trutta macrostigma</i>	0	0	LC	(VU)	Var	BI, CI
 <i>Parnassius apollo</i>	0	0	VU	VU	Var	A1
<i>Plebeius hyacinthus</i>	1	0	-	-	Var	A2, A4, CI

Köprülü Kanyon © Ali İhsan Gökçen

Dedegöl Dağları

AKD034
İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Dedegöl Dağları © Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 138568 ha
Boylam : 31,25°D
Enlem : 37,74°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 820 m - 2992 m
İl(ler) : Isparta, Konya
İlçe(ler) : Şarkikaraağaç, Gelendost, Eğirdir, Beyşehir, Yenişarbademli, Aksu, Sütçüler

■ **Alanın Tanımı:** Dedegöl Dağları, Beyşehir ve Eğirdir gölleri arasında kuzey güney doğrultusunda uzanan bir dağ silsilesidir. Alanın doğu sınırını Beyşehir Gölü ve göle dökülen Büyük Çay'ın kolları oluşturur. Batı sınırını ise Aksu Çayı'nın havzası belirler. Dağ silsilesi büyük ölçüde kireçtaşlarından oluşmuştur. Bölge İç Anadolu ile Akdeniz arasında yer aldığından canlı toplulukları bu iki bölgenin de özelliklerini taşımaktadır.

■ **Habitatlar:** ÖDA; alçak kesimlerde maki toplulukları, ova bozkırları, kızılçam (*Pinus brutia*) ve nehir kıyısı bitki toplulukları, tarım alanları, yükseldikçe Toros göknarı (*Abies cilicica* ssp. *isaurica*), sedir (*Cedrus libani*) ve karaçam (*Pinus nigra* ssp. *pallasiana*) karışık ormanları, ağaç sınırı üzerinde dağ bozkırları ve boylu ardıc (*Juniperus excelsa*) ve kokulu ardıc (*J. foetidissima*) topluluklarından, sarp kayalık bitki örtüsünden oluşur.

■ **Türler:** Dedegöl Dağları birçok canlı grubu için önemli bir alandır. Alanda 37 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Dağ silsilesinin yüksek bölümleri bitkiler açısından oldukça zengindir. Alanda çok sayıda endemik bitki türü bulunmaktadır. Bu türlerden *Sempervivum ispartae* ve *Silene ispartensis*'in bilinen dünya dağılımı Dedegöl Dağları ile sınırlıdır.

Bölge aynı zamanda birçok kuş türüne ev sahipliği yapar. Kaya kartalı (*Aquila chrysaetos*) ve sakallı akbaba (*Cypaetus barbatus*) alanda yaşayan önemli yırtıcı kuş türlerindedir.

Özellikle yarasa türleri için önem taşıyan alanda, nesli küresel ölçekte tehlike altına olan uzunayaklı yarası (*Myotis capaccinii*) yaşamaktadır.

Akdeniz biyomuna özgü ve dar yayılışlı olan *Lacerta danfordi* isimli kertenkele alandaki önemli sürüngen türüdür.

ÖDA'da yaşayan ve ülkemize endemik *Pseudophoxinus handlirschi*, nesli küresel ölçekte tehlike altında ve dar yayılışlı bir içsu balığıdır.

Bunun yanında birçok kelebek türü de alanda barınmaktadır. Nesli küresel ölçekte tehlike altında olan apollo (*Parnassius apollo*) ile Akdeniz biyomuna özgü ve ülkemize endemik olan Anadolu çokgözlüsü (*Plebeius hyacinthus*) ve Sertavul çokgözlüsü (*Polyommatus sertavulensis*) alandaki önemli kelebek türleridir.

■ **Alan Kullanımı:** Alanda tarım, hayvancılık ve ormancılık yapılır. ÖDA'yı çevreleyen ilçelerdeki geçim kaynaklarının başında meyvecilik ve sebzeçilik gelmektedir. Özellikle elma üretimi bölgede önemli bir yer tutar. Bunun yanında gül üreticiliği yine bölgedeki önemli gelir kaynaklarından birisidir. Hayvancılık yine yöre halkının geçim kaynakları arasında bulunur. Bölgede hem küçükbaş hem de büyükbaş hayvancılık faaliyetleri yürütülmektedir.

■ **Tehditler:** Orman örtüsü sürekli kesimle karşı karşıyadır ve gün geçtikçe daralmaktadır.

Buna ek olarak otlatma baskısı hem alçak bitki topluluklarına zarar vermekte hem de yeni ağaçların büyümesine izin vermemektedir.

■ **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

Toros kertenkelesi (*Lacerta danfordi*) © Bayram Göçmen

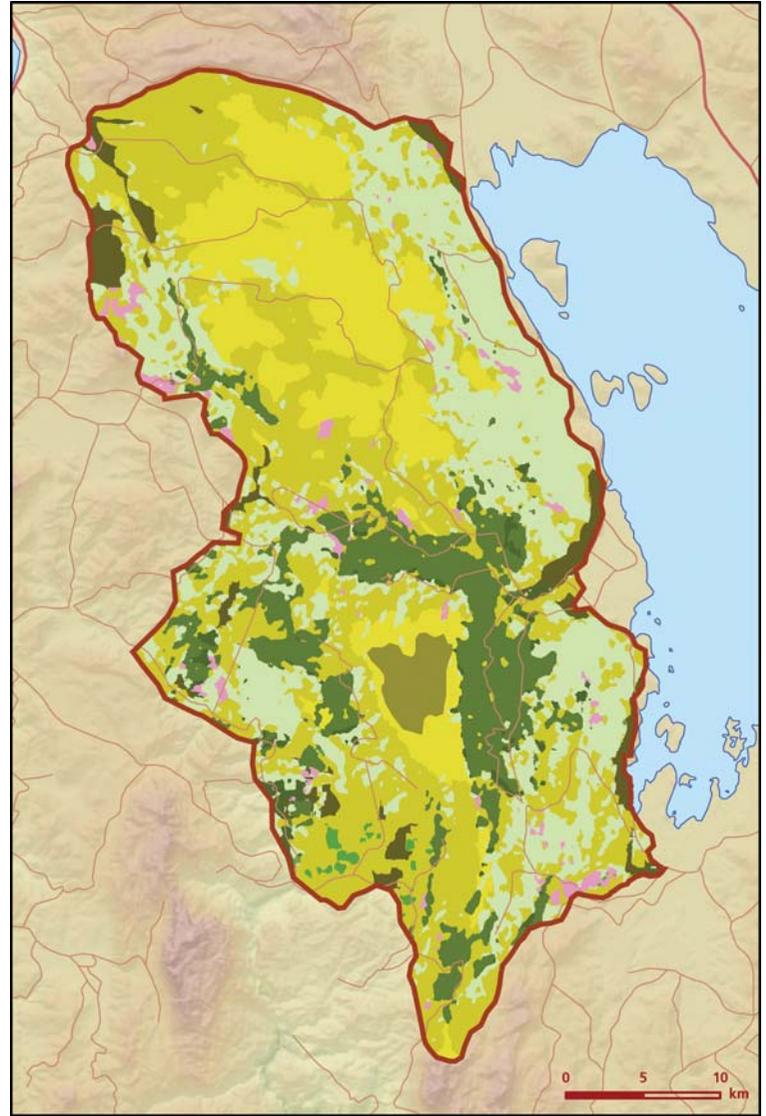
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Isparta Valiliği; Konya Valiliği; Isparta İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Konya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi.

■ **Bahtiyar Kurt**

Dedegöl Dağları önemli doğa alanı topografya haritası

Dedegöl Dağları önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Acer hyrcanum ssp. sphaerocaryum</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Alyssum cephalotes</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Arenaria isaurica</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus isparticus</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Astragalus paecilanthus</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Astragalus sorgerae</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Bupleurum davisii</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Carduus recharginganus</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Centaurea anthemifolia</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Cerastium macranthum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Crenosciadium siifolium</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Dianthus cibrarius</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Eryngium palmito</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Fritillaria whittallii</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Galium sorgerae</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Galium tmoleum</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Geranium glaberrimum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Geranium lasiopus</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Haplophyllum pumiliforme</i>	1	0	-	NT	Var	A2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Hieracium pseudodontotrichum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Hypericum aviculariifolium ssp. uniflorum</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Micromeria cristata</i>	I	0	-	DD	Var	A2
<i>Papaver strictum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Paronychia arabica ssp. euphratica</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Paronychia argyroloba</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Ranunculus gueneri</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Rhamnus nitidus</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Rosa dumalis ssp. antalyensis</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Rosularia sempervivum ssp. glaucophylla</i>	I	0	-	EN	Var	B1
<i>Sempervivum ispartae</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
<i>Sempervivum pisidicum</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Silene ispartensis</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Silene lycaonica</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Silene oreades</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Valeriana oligantha</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Verbascum adenocarpum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum sorgerae</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
 <i>Aquila chrysaetos</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Buteo rufinus</i>	0	0	LC	(NT)	Var (Üreme)	C1
<i>Caprimulgus europaeus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Dendrocopos medius</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Dendrocopos syriacus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Emberiza hortulana</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Gypaetus barbatus</i> - Akdeniz ve Anadolu	0	0	LC	VU	Var (Üreme)	C1
<i>Lanius collurio</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lanius minor</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Pyrhocorax pyrrhocorax</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Sylvia rueppelli</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
 <i>Miniopterus schreibersii</i>	0	0	LC	NT	Var	C1
<i>Myotis blythii</i>	0	0	LC	LC	Var	C1
<i>Myotis capaccinii</i>	0	0	VU	LC	Var	A1, C1
<i>Myotis myotis</i>	0	0	NT	LC	Var	C1
 <i>Lacerta danfordi</i>	I	0	-	LC	Var	A2, A4, C1
 <i>Pseudophoxinus handlirschi</i>	I	0	CR	CR	Var	A1, A2, C1
 <i>Archon apollinus</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Muschampia proteides</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Parnassius apollo</i>	0	0	VU	VU	Var	A1
<i>Plebeius hyacinthus</i>	I	0	-	-	Var	A2, A4, C1
<i>Polyommatus iphigenia iphicarmon</i>	I	0	-	-	Var	B2, C1
<i>Polyommatus sertavulensis</i>	I	0	-	-	Var	A2, A4, C1

Geranium glaberrimum © Erdoğan Tekin

Ophrys hygrophilla © Onder Erdem

Sivaci (*Sitta europea*) © Halim Diker

Beyşehir Gölü

AKD035

Korumaya Bağımlı
Gerileme (-1)

© Cüneyt Oğuztüzün

Yüzölçümü : 91947 ha
Boylam : 31,51°D
Enlem : 37,78°K
Yükseklik : 1120 m - 1525 m
İl(ler) : Konya, Isparta
İlçe(ler) : Şarkikaraağaç, Hüyük, Beyşehir, Yenişarbademli
Koruma Statüleri : Milli park, doğal sit alanı, arkeolojik sit alanı

■ **Alanın Tanımı:** Türkiye'nin en büyük tatlı su gölüdür. Toroslar arasında kuzeybatı-güneydoğu yönünde uzanan bir çukurluk içerisinde yer alır. Gölün havzasının batısı Toros Dağları'nın uzantısı olan Dedegöl (Anamas) Dağları, kuzeydoğusu Sultan Dağları'nın yükselteleri, doğusu Erenkilit Dağı ve Kızılören Dağı ile sınırlanır. Beyşehir Gölü, sahip olduğu biyolojik çeşitlilik ve insan etkinlikleri açısından büyük önem taşır. Alanda iki milli park ile doğal, kentsel ve arkeolojik sit alanları bulunur.

■ **Habitatlar:** Alan, göl aynası, gölü çevreleyen bataklık ve sazlık alanlar, bozkırlar, tarım alanları ve meşe ormanlarından oluşur. Göl ve çevresi zengin bir sucul bitki örtüsüne sahiptir. Kuzey, güney ve batıdaki dağlar İç Anadolu'ya özgü meşe ormanları ve yer yer bozkırlarla kaplıdır. Göl içerisinde yükseklikleri 20-50 metre arasında değişen 33 ada bulunur.

■ **Türler:** Farklı tür grupları için önem taşıyan alanda ülkemize endemik *Bolanthus spergulifolius*, *Campanula macrostyla* ve *Silene sipylea* adlı bitki türleri ÖDA kriterlerini sağlamaktadır.

Beyşehir Gölü kuşlar için önemli bir üreme ve kışlama alanıdır. Alanda küçük orman kartalı (*Aquila pomarina*), alaca balıkcıl (*Ardeola ralloides*), küçük balaban (*Ixobrychus minutus*), gece balıkcılı (*Nycticorax nycticorax*) ve sumru (*Sterna hirundo*) türer. Elmabaş patka (*Aythya ferina*), sakarmekke (*Fulica atra*) ve macarördeği (*Netta rufina*) alanda çok yüksek sayılarda kışlayan kuş türleri arasında yer alır.

ÖDA'da ova kurbağasının ülkemize endemik bir alttürü olan *Rana ridibunda caralitana* yaşamaktadır.

Göl ve çevresindeki su kaynakları, özellikle içsu balıkları açısından son derece önemlidir. ÖDA'da dünyada sadece bu alanda bulunan *Alburnus akili*, *Chondrostoma beysehirense*, *Cobitis (Beysheria) bilseli* ve *Pseudophoxinus battalgili* türleri ile ülkemize endemik *Capoeta pestai*, *Cobitis (Bicanestrinia) turcica*, *Gobio gobio microlepidotus*, *Leuciscus anatolicus* ve *Pseudophoxinus handlirschi* balıkları bulunur. *Alburnus akili*'nin neslinin tümüyle tükenmediği kabul edilmektedir

Bölgesel ölçekte tehlike altında olan Anadolu zıpzı (*Muschampia proteides*), Bavius

(*Pseudophilotes bavius*) ve Anadolu gelinciğinin (*Tomares nogelli*) yanı sıra ülkemize endemik Anadolu çokgözlüsü (*Plebeius hyacinthus*) alandaki önemli kelebek türleridir.

■ **Alan Kullanımı:** Ana geçim kaynakları tarım hayvancılık ve balıkçılıktır. Özellikle tahıl ve baklagiller üretimi yaygındır. Alanın özellikle doğu kısmında yerleşim birimleri bulunur. Beyşehir Gölü'nden yakalanan balıkların işleyen 15 adet balık işleme fabrikası bulunur. Göl sulama amaçlı kullanılmaktadır. Gölün güneydoğusunda yer alan Beyşehir Kanalı ile önce Suğla Ovası'na giden göl suları, buradan da Apa Barajı'na aktarılarak Çumra Ovası sulamasında kullanılmakta ve Tuz Gölü'ne drene edilmektedir.

■ **Tehditler:** Beyşehir Gölü'nün sulak alan yapısına yönelik en önemli tehdit, DSİ'nin yürüttüğü 12 projeden oluşan Konya Ovası Projeleri'dir. Projeler ile yaklaşık 300 bin hektar alanın sulu tarıma geçmesi planlanmıştır. Ancak DSİ tarafından gölden alınan su miktarı gölün su seviyesini ve doğal yapısını olumsuz etkileyecek düzeydedir.

Yabancı balık türlerinin göle atılması sonucunda alana endemik balık türlerinin nesli tükenme noktasına gelmiştir. 1978 yılında sudak (*Stizostedion lucio-perca*) balığı atılmış, 1993 ise yılında levrek aşılmıştır. Özellikle son yirmi yılda balıkçı teknelerinin sayısının büyük hızla artması ve yasak dönemde de balık avının yaygın olarak yapılması, balıkların göle verdiği rahatsızlığın yıl boyunca sürmesine neden olmuştur.

Göl, güneyindeki kasabalarda kurulu silah fabrikalarının atıkları ile kirlenmektedir. Henüz planlama aşamasında olan ve göle olumsuz etkisi olabilecek diğer tesisler ise, büyük bir gübre fabrikası ve gölün güneyindeki linyit rezervlerini kullanacak bir termik santraldir.

■ **Koruma Çalışmaları:** Alanda WWF Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı) tarafından Konya Kapalı Havzası'nın Akılcı Kullanımı'na Doğru Projesi Beyşehir Gölü Pilot Projesi yürütülmektedir. Bunun yanı sıra Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından Beyşehir Gölü Milli Parkı Uzun Devreli Gelişme Planı, Kızıldağ Uzun Devre Gelişme Planı ve Konya Valiliği tarafından Beyşehir Gölü Yüzeysu Toplama Havzası Yönetim Planı yürütülmektedir.

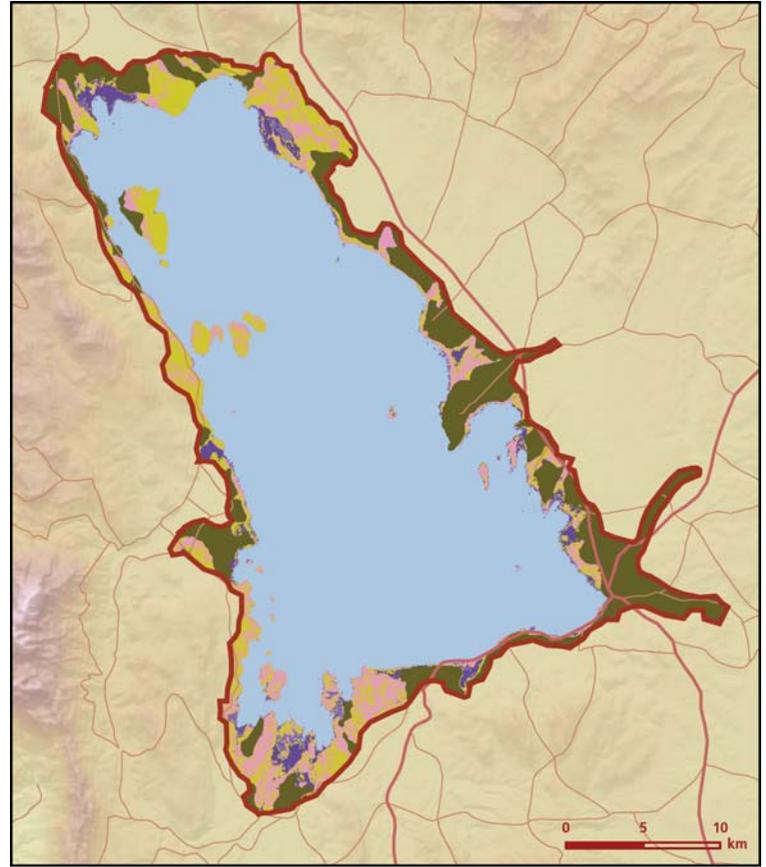
■ Yerel İlgili Sahipleri

Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü; Kültür ve Turizm Bakanlığı; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı; DSİ Genel Müdürlüğü; Konya Valiliği; Isparta Valiliği; Selçuk Üniversitesi; Süleyman Demirel Üniversitesi; TAGEM Eğirdir Su ürünleri Araştırma Enstitüsü; WWF-Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı); Beyşehir Çevre Gönüllüleri Derneği; Beyşehir Kültür ve Turizm Derneği; Beyşehir Doğal Güzellikleri Koruma ve Turizm Derneği; KONCED; Selçuk Üniversitesi Beyşehir Meslek Yüksekokulu Doğa Gözlem Topluluğu.

■ Murat Çevik, Ayşe Ezer

Beyşehir Gölü önemli doğa alanı topografya haritası

Beyşehir Gölü önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Bolanthus spergulfolius</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Campanula macrostyla</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Silene sipylea</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
 <i>Aquila pomarina</i>	0	0	LC	LC	1 Çift (Üreme)	C1
<i>Ardeola ralloides</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	30-90 Çift (1998 Üreme)	C1
<i>Aythya ferina</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	15700-47883 Birey (Kışlama)	A3, B3, C3
<i>Ciconia ciconia</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	LC	60 Çift (Üreme)	C1
<i>Circus aeruginosus</i>	0	0	LC	LC	5-10 Çift (Üreme)	C1
<i>Fulica atra</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	130200-163378 Birey (Kışlama)	A3, B3, C3
<i>Ixobrychus minutus</i>	0	0	LC	LC	30 Çift (Üreme)	C1
<i>Lanius collurio</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Larus cachinnans</i> - Beyşehir popülasyonu	0	0	LC	(EN)	100 Çift (Üreme)	B1, B2, B3, C3
<i>Netta rufina</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	5600-10004 Birey (Kışlama)	A3, B3, C3
<i>Nycticorax nycticorax</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	5-10 Çift (Üreme)	C1
<i>Sterna hirundo</i> - Güney Avrupa	0	0	LC	LC	Nadir (Üreme)	C1
 <i>Lutra lutra</i>	0	0	NT	-	Var	C1
 <i>Rana ridibunda caralitana</i>	I	0	LC	LC	Var	B2, C1
 <i>Emys orbicularis</i>	0	0	NT	NT	Var	C1
 <i>Alburnus akili</i>	I	I	VU	EX	Var	A1, A2, C1
<i>Capoeta pestai</i>	I	0	NT	CR	Var	A1, A2, C1
<i>Chondrostoma beysehirense</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2, C1
<i>Cobitis (Beysheria) biseli</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2, C1
<i>Cobitis (Bicanestrinia) turcica</i>	I	0	-	EN	Var	A1, C1
<i>Gobio gobio microlepidotus</i>	I	0	LC	-	Var	B2, C1
<i>Leuciscus anatolicus</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2, C1

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Pseudophoxinus battalgili</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2, C1
<i>Tylognathus klatti</i>	1	0	DD	DD	Var	A2, C1
 <i>Muschampia proteides</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Plebeius hyacinthus</i>	1	0	-	-	Var	A2, A4, C1
<i>Pseudophilotes bavius</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Pseudophilotes vicrama</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Tomares nogelli</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1

Beyşehir Gölü © Ahmet Baytaş

Alaca balıkcıl (*Ardeola ralloides*), Benekli kaplumbağa (*Emys orbicularis*) © Özkan Üner

Kızılot

AKD036

Acil
Gerileme (-1)

Kızılot © Fatih Özenbaş

Yüzölçümü : 8135 ha
Boylam : 31,49°D
Enlem : 36,73°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 0 m - 65 m
İl(ler) : Antalya
İlçe(ler) : Manavgat

■ **Alanın Tanımı**: Kızılot, Antalya'nın Manavgat ilçesi sınırları içerisinde yaklaşık 35 kilometre uzanan uzun ve ince kıyı şerididir. Side antik kenti ile Manavgat Çayı'nın oluşturduğu deltayı içine alır. Manavgat Çayı ile Karpuz (Alara) Çayı arasında yaklaşık 16 kilometre uzunluğunda bir kumsal bulunur. Eskiden yapılan kum ve çakıl alımı nedeniyle alanın özellikle batısındaki kumul yapı bozulmuştur. Manavgat Çayı üzerindeki barajlar nedeniyle alana sediman girişi oldukça azalmıştır. Golf sahasına dönüştürülmesiyle gündeme gelen Sorgun Ormanı da ÖDA sınırları içindedir.

■ **Habitatlar**: ÖDA; kumul bitki örtüsü, tarım alanları, maki ve kızılçam (*Pinus brutia*) topluluklarından oluşur. Alanın özellikle doğu kısmı ince kum ve çakıl karışık kumullardan oluşur. Bu kısımda küçük kum tepeleri sık bitki örtüsüyle kaplıdır. Manavgat Çayı'nın batısında kalan kıyıda ise seyrek bitki örtüsü bulunur. Kızılçam toplulukları, Sorkun köyü ile deniz arasında kalan alanda yer alır. Tarım alanları, Manavgat ilçesi etrafında yoğunlaşmıştır.

■ **Türler**: Alanın kuzey kısmı dünyada sadece burada bulunan *Orobanche sideana* bitki türü için önem taşır. Ülkemize endemik ve dar yayılışlı *Campanula telmessi* ve *Centaurea pamphylica* da alanda yaşayan diğer önemli türlerdir.

Kızılot, Türkiye'deki denizkaplumbağası yuvalama alanlarından biridir. Alanda hem denizkaplumbağası (*Caretta caretta*) hem de yeşil denizkaplumbağası (*Chelonia mydas*) ürer. Ülkemize endemik ve Akdeniz biyomuna özgü olan büyük esmer (*Maniola megalis*) alandaki önemli kelebek türüdür.

Nesli küresel ölçekte tehlike altında olan *Brachythemis fuscopallata* adlı kızböceği de alanda yaşamaktadır.

■ **Alan Kullanımı**: Tarım ve turizm ana geçim kaynağıdır. Alanın batı sahillerinde özellikle Side çevresinde turistik yapılaşma vardır. Yaz tatillerinde popüler bir dinlenme alanıdır. Kıyıda amatör balıkçılık yapılmaktadır.

■ **Tehditler**: En ciddi tehdit, alandaki kumul ve ormanların Turizm ve Kültür Bakanlığı tarafından golf ve otel alanı olarak tahsis edilmesidir. Alandaki inşaatların bir kısmı yasadışı yollarla yapılmaktadır.

Eskiye oranla azalmış olsa da hâlâ devam eden kum çıkarımı, alandaki kumul ekosistemini tehdit etmektedir. Işık kirliliği, denizkaplumbağalarının üreme başarısını olumsuz etkilemektedir. Sahildeki sürat tekneleri hız limitlerini aşarak kaplumbağalara zarar vermektedir.

■ **Koruma Çalışmaları**: Side Doğa Gönüllüleri ve birçok sivil toplum kuruluşunun desteğiyle oluşturulan Sorgun Platformu, alandaki golf ve otel inşaatlarını durdurmak için bir kampanya yürütmektedir.

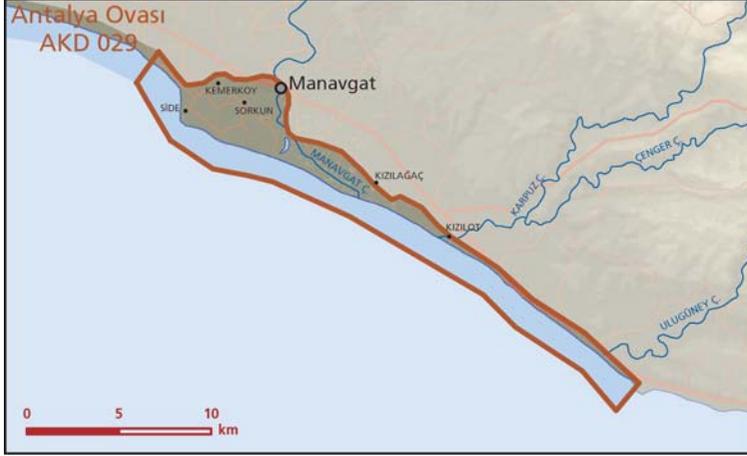

Brachythemis fuscopallata © Marcel Wasscher

■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Antalya Valiliği; Manavgat Kaymaklığı; Manavgat Belediyesi; Antalya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Antalya Tarım İl Müdürlüğü; Kızılot Belediyesi; İl Jandarma Komutanlığı; WWF Türkiye; Side Doğa Gönüllüleri.

■ **Burcu Meltem Arık**

Kızılot önemli doğa alanı topografya haritası

Kızılot önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Campanula telmessi</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea aegialophila</i>	0	0	-	EN	Var	A2, B1
<i>Centaurea pamphylica</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Orobancha sideana</i>	1	1	-	CR	Var	A1, A2
 <i>Caretta caretta</i>	0	0	EN	(EN)	125-270 yuva	A1, C1
<i>Caretta caretta - Akdeniz</i>	0	0	EN	(EN)	125-270 yuva	B1, B3, C1
<i>Chelonia mydas</i>	0	0	EN	(CR)	1-3 yuva	A1, C1
<i>Chelonia mydas - Akdeniz</i>	0	0	EN	(CR)	1-3 yuva	B1, C1
 <i>Aphanius fasciatus</i>	0	0	DD	LC	Var	C1
 <i>Maniola megalis</i>	1	0	-	-	Var	A4, C1
 <i>Brachythemis fuscopallata</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, C1

Akseki ve İbradı Ormanları

AKD037
İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Akseki © Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 134492 ha
Boylam : 31,73°D
Enlem : 37,21°K
Yükseklik : 165 m - 2390 m
İl(ler) : Antalya, Konya
İlçe(ler) : İbradı, Akseki, Manavgat, Ahırılı, Seydişehir, Derebucak
Koruma Statüleri : Milli park, yaban hayatı geliştirme sahası, kentsel ve arkeolojik sit alanı

■ **Alanın Tanımı**: ÖDA; Manavgat ilçesinin kuzeydoğusunda Akseki ve İbradı havzaları olmak üzere iki ana bölümden oluşur. Akseki Havzası'nda Ürküten Dağı, Şerif Dağı, Esereyrek Dağı ve Gidengemez Dağı yer alırken; İbradı Havzası, Üzümdere'nin kuzeybatısından Kırac Dağı, Lök Dağı, Pınarcık Dağı olarak uzanır. Manavgat Çayı ve kolları bölgenin en önemli su kaynağıdır. Alanda dünyanın bilinen en uzun yeraltı su sistemini barındıran mağaralar bulunur. Bölgedeki mağaraların en önemlisi Altınbeşik Düdensuyu Mağarası'dır. ÖDA'nın diğer jeolojik özellikleri ise iyi gelişmiş dolin, polye, düden, obruk gibi karstik yapıları barındırmasıdır. Avrupa'nın korunmada öncelikli yüz orman alanından bir olan Akseki ve İbradı Ormanları olgun ve az bozulmuş bir orman dokusuna sahiptir ve soğanlı bitkiler ile yaban hayatı açısından oldukça zengindir.

■ **Habitatlar**: ÖDA'da geniş yer kaplayan Akdeniz iğneyapraklı dağ ormanları, alçak rakımlı kuru iğneyapraklı ormanlar ve maki toplulukları ile bozkırlar ve nehir kıyısı bitki toplulukları bulunur. Bölgenin en korunaklı ormanları karstik platolar üzerindedir. ÖDA'da boylu ardıc (*Juniperus excelsa*), kızılçam (*Pinus brutia*), Toros göknarı (*Abies cilicica* ssp. *isaurica*) ve sedir (*Cedrus libani*) saf veya karışık ormanlar oluşur. ÖDA'nın iç kesimlerinde (Derebucak-Cevizli arasında) karaçam (*Pinus nigra* ssp. *pallasiana*) ormanları baskındır. Havzada zengin bir yapıda olan maki formasyonu içinde bulunan kermes meşesi (*Quercus coccifera*), *Phlomis grandiflora*, akçakesme (*Phillyrea latifolia*), tespih (*Styrax officinalis*), pembe çiçekli laden (*Cistus creticus*), *Fontanesia phylliroides*, menengiç (*Pistacia terebinthus*) ve erguvan (*Cercis siliquastrum*) gibi çalı türlerine geniş alanlarda ve orman içinde rastlanmaktadır. Alanın büyük bir kısmı sarp kayalıklarla kaplı ve çok engebeli yüzeyse kayaçlarla örtülüdür. Bu nedenle havzada kaya vejetasyonu da yaygındır.

■ **Türler**: Otsu bitkiler açısından oldukça zengin olan ÖDA, kriterleri sağlayan 23 bitki taksonuna ev sahipliği yapar. Bunlardan 3'ü dünya üzerinde sadece buraya özgüdür: *Colchicum inundatum*, *Ornithogalum macrum* ve *Silene isaurica*.

ÖDA'da, yırtıcı kuşlar ve birçok Akdeniz orman biyomu kuş türü üremektedir. Yırtıcı kuşlardan özellikle gökdoğan (*Falco peregrinus*), tavşancıl (*Hieraetus fasciatus*) ve küçük kartal (*Hieraetus pennatus*) önem taşır.

Bütünlüğü bozulmamış ormanları ve kayalık yamaçlarıyla bölge, yaban hayatı açısından da önemlidir. Av baskısı yüzünden belli oranda zarar görmüş olsa da arazinin sarplığı yabani

hayvanların saklanması için hâlâ uygun olanaklar sunmaktadır. Yaban hayatı açısından ilk akla gelen tür, nesli küresel ölçekte tehlike altında olan yabankeçisidir (*Capra aegagrus*). Akdeniz bölgesine endemik bir memeli türü olan yünlü kaya uyuru (*Dryomys laniger*) da burada yaşamaktadır. Endemik ve nesli küresel ölçekte tehlike altında olan bir tür kara semenderi olan *Lyciasalamandra atifi*, endemik Toros kertenkelesi (*Lacerta danfordi*) ve Pamfilya kertenkelesi (*Lacerta pamphylica*) ÖDA'da yaşamaktadır.

Bölgedeki akarsular endemik incibalgı türlerinden *Alburnus baliki* ve otbalığı türlerinden *Pseudophoxinus antalyae* türlerine ev sahipliği yapmaktadır.

■ **Alan Kullanımı**: Bölgedeki en önemli geçim kaynağı ormancılık, doğal bitki toplayıcılığı, el sanatları ve son yıllarda gelişen turizmdir. Tarımsal toprakların azlığı, iş alanlarının sınırlılığı nedeni ile bölgede daha çok el sanatları ve yörenin biyolojik çeşitliliği yansıtan kekik, andız yağı, nergis soğanı, kardelen ticaretinin yanında özellikle Cevizli'de kuru çiçek düzenlemesi gelişmiştir.

■ **Tehditler**: Alan üzerindeki önemli tehditlerden biri yoğun orman kullanımı ve kaçak kesimlerdir. Bir diğer önemli tehdit ise yabani bitkilerin toplanmasıdır. Özellikle kardelen (*Galanthus elwesii*), akonit (*Eranthis hyemalis*), kekik (*Thymus spicata*), yabani orkide (*Orchis* sp.), adaçayı (*Salvia* sp.), sümbül (*Muscari* sp.) gibi bitkilerin popülasyonları aşırı toplanma yüzünden tehdit altındadır.

Alandaki diğer tehditler aşırı otlama, plansız yapılaşma ve yol çalışmaları ile yasadışı avcılıktır.

■ **Koruma Çalışmaları**: ÖDA içinde yer alan Altınbeşik Mağarası Milli Parkı 1156 hektarlık yüzölçümüyle 1994 yılında koruma altına alınmıştır. Milli parkın uzun devre gelişme planı hazırlama çalışmaları sürmektedir.

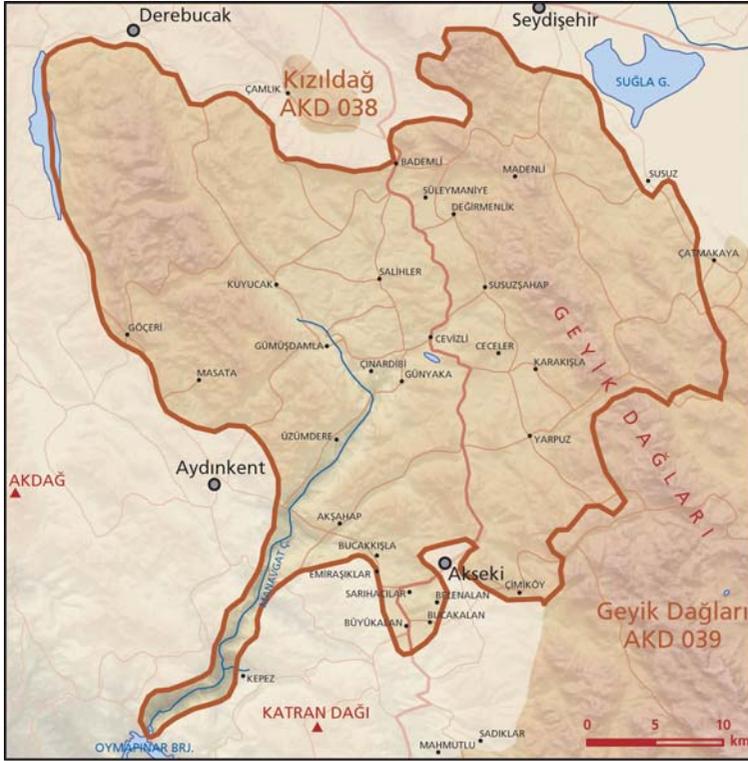
Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü ve WWF-Türkiye, Dünyaya Armağanlar Projesi kapsamında alanda bir milli park oluşturulması için bilimsel ve sosyal çalışmalar yürütmektedir.

ÇEKÜL, Çevre ve Orman Bakanlığı ile işbirliği içerisinde kültürel değerlerin korunmasını hedefleyen çalışmalarını 2000 yılından beri bölgede yürütmektedir.

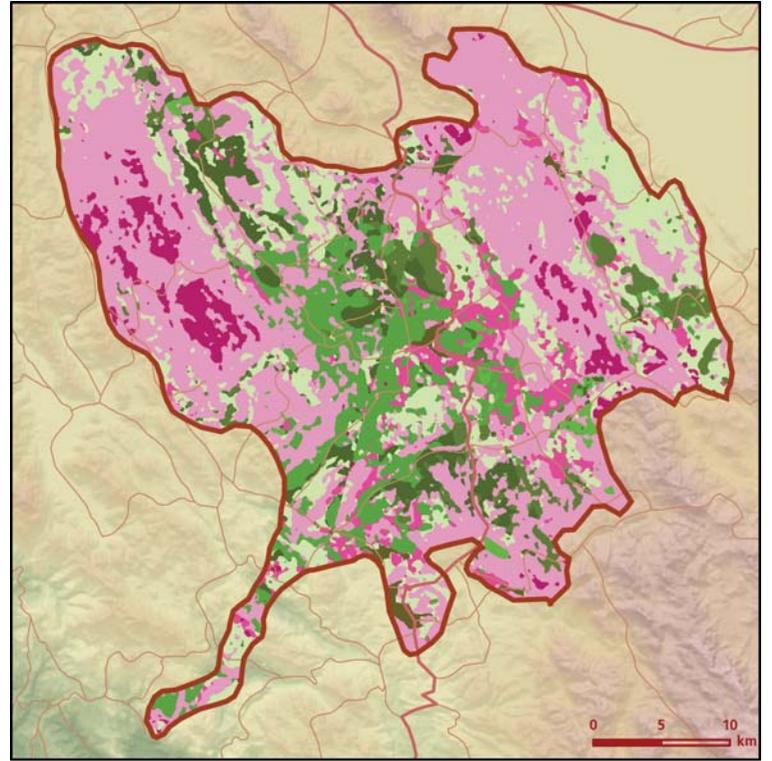
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Antalya Valiliği; Antalya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Antalya Tanım İl Müdürlüğü; İbradı Kaymaklığı; Akseki Kaymaklığı; Akseki Orman İşletme Müdürlüğü; WWF-Türkiye; ÇEKÜL

■ **Yıldırım Lise**

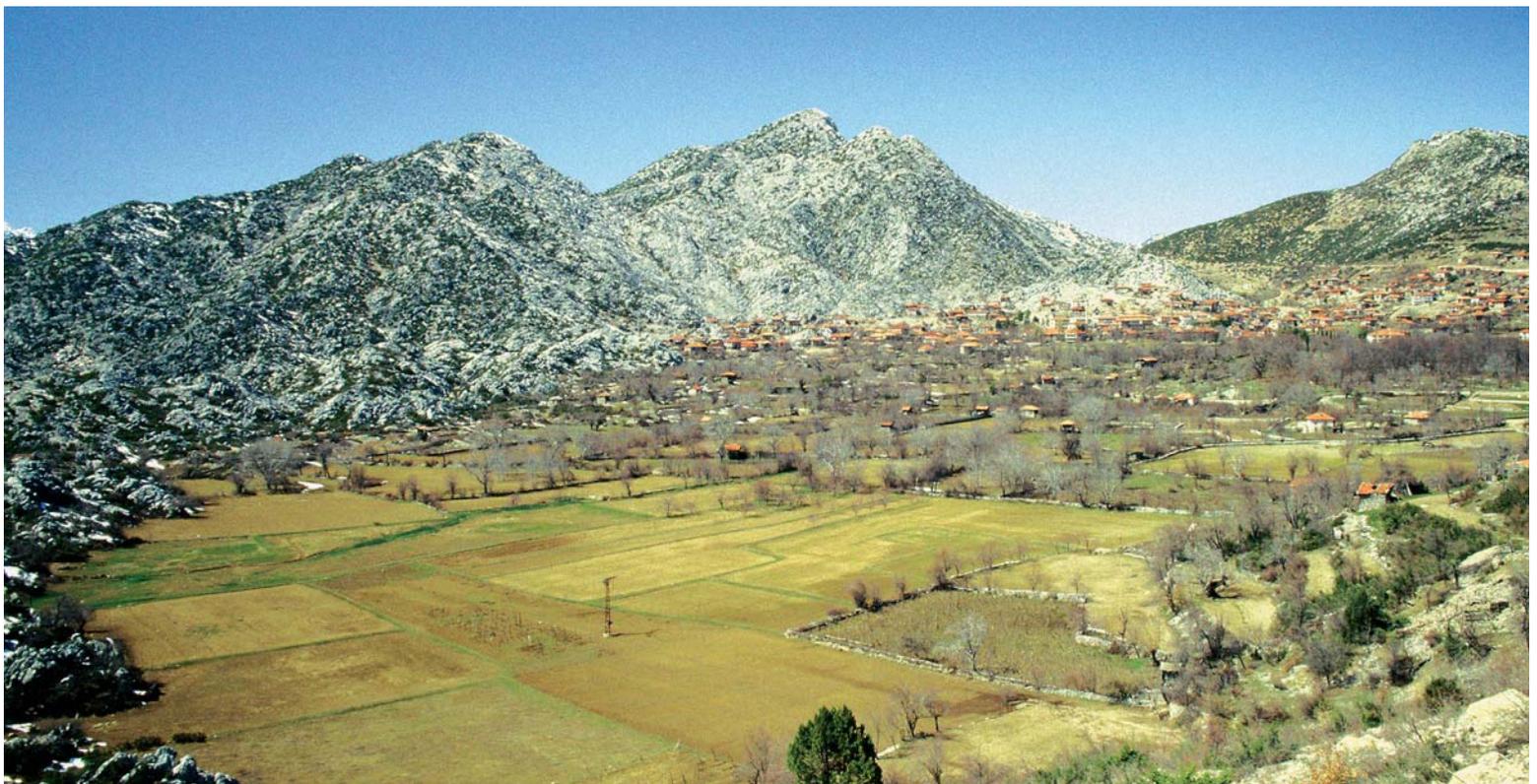
Akseki ve Ibradı Ormanları önemli doğa alanı topografya haritası

Akseki ve Ibradı Ormanları önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Arenaria isaurica</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Asperula cilicica</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Astragalus ocakverdii</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Astragalus seydishehircus</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Centaurea antalyense</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Colchicum inundatum</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Crocus asumaniae</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Crocus cancellatus ssp. pamphylicus</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Galium isauricum</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Glycyrrhiza asymmetrica</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Iris pamphylica</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Iris stenophylla ssp. stenophylla</i>	I	0	-	VU	Var	B1
<i>Kitaibelia balarsae</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Lathyrus tauricola</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Omphalodes riplejana</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Ophrys climacis</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Ophrys hygrophila</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Ophrys reinholdii ssp. leucotaenia</i>	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Ornithogalum macrum</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Sedum samium ssp. micranthum</i>	I	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Silene isaurica</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Tordylium ketenoglu</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Trigonella pamphylica</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Circaetus gallicus - Avrupa</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Dendrocopos leucotos</i>	0	0	LC	LC	Nadir (Üreme)	C1
<i>Dendrocopos medius</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Dendrocopos syriacus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Dryocopus martius</i>	0	0	LC	LC	Nadir (Üreme)	CI
<i>Falco peregrinus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Hieraaetus pennatus</i> - Avrupa	0	0	LC	LC	5 Çift (Üreme)	CI
<i>Hieraaetus fasciatus</i> - Akdeniz	0	0	LC	EN	1 Çift (Üreme)	BI, CI
<i>Lullula arborea</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Picus canus</i>	0	0	LC	LC	15-20 Çift (Üreme)	CI
<i>Sitta krueperi</i>	0	0	NT	(NT)	750 Çift (Üreme)	CI
 <i>Capra aegagrus</i>	0	0	VU	-	Var	A1, CI
<i>Dryomys laniger</i>	1	0	NT	LC	Var	A2, A4, CI
<i>Dryomys laniger</i> - Orta Toroslar	1	0	NT	LC	Var	B2, CI
<i>Lynx lynx</i>	0	0	NT	-	Var	CI
<i>Miniopterus schreibersii</i>	0	0	LC	NT	Var	CI
<i>Spermophilus xanthopyrmus</i> - Orta Toroslar	0	0	LC	NT	Var	B2, CI
 <i>Lyciasalamandra atifi</i>	1	0	EN	EN	Var	A1, CI
 <i>Lacerta danfordi</i>	1	0	-	LC	Var	A2, A4, CI
<i>Lacerta pamphylica</i>	1	0	-	LC	Var	A2, A4, CI
<i>Testudo graeca</i>	0	0	VU	NT	Var	A1, CI
 <i>Alburnus baliki</i>	1	0	-	-	Var	A2, CI
<i>Pseudophoxinus antalyae</i>	1	0	-	DD	Var	A2, CI
<i>Salmo trutta macrostigma</i>	0	0	LC	(VU)	Var	BI, CI
 <i>Anthocharis damone</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	BI
<i>Archon apollinus</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	BI, CI
<i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	BI
<i>Muschampia proteides</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	BI, CI
<i>Pseudophilotes bavius</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	BI, CI
<i>Thymelicus acteon</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	BI
 <i>Coenagrion ornatum</i>	0	0	-	-	Var	CI

Akseki İbradı © Ali İhsan Gökçen

Crocus asumaniae © Onder Erdem

Kızıldağ

AKD038

İzlenmesi Gerekli
Gerileme (-1)

Centaurea mykalea © Mecit Vural

Yüzölçümü : 2210 ha

Boylam : 31,67°D

Enlem : 37,35°K

Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 1350 m - 1977 m

İl(ler) : Konya, Antalya

İlçe(ler) : Derebucak, Akseki

- **Alanın Tanımı:** Kızıldağ, Antalya ile Konya il sınırında, Derebucak ve Seydişehir ilçeleri arasında yer alır. Akseki-İbradi Ormanları ÖDA'sının hemen kuzeyindedir. Suludere ve Korikini mağaraları da alan içinde yer alır. Kalkerlerden oluşan Toros sıradağları kuşağı içinde kalmasına rağmen deniz altı volkanizmasının eseri olan serpantin kayaçlarından oluşmuş olan bir dağ kütesidir. Alanın jeolojik yapısı ve çevresinin daha yüksek dağ sıraları ile kapanmış olması sayesinde dar yayılışlı endemik bitkiler için uygun bir yaşam alanı sağlamıştır.
- **Habitatlar:** Alan; büyük ölçüde açılmış kızılçam (*Pinus brutia*) ormanları, ardıç (*Juniperus*) ve kayalık bitki toplulukları ve dağ bozkırlarından oluşmaktadır.
- **Türler:** ÖDA küçük olmasına rağmen bitkiler açısından oldukça zengindir. Alanda 17 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Ülkemize endemik ve nadir birçok bitki türünü barındırmaktadır. *Bommuellera kiyakii*, *Rindera dumanii* ve *Sideritis ozturkii*'nin ise dünya üzerinde ise sadece bu alanda yaşadığı bilinmektedir.
- **Alan Kullanımı:** Alanda, hayvancılık ve tarım yapılır. ÖDA içinde bulunan tek köy olan Çamlık köyü, Kızıldağ ile Akdağ arasındaki vadiye yerleşmiştir. Köy çevresinde küçük parçalar halinde tarım yapılan alanlar mevcuttur.
- **Tehditler:** Geçmişte pek çok kez görülmüş olan orman yangınları, ÖDA için halen başlıca tehdit olmaya devam etmektedir.
Kızıldağ'a endemik olan *Sideritis ozturkii* bitkisinin kontrolsüz olarak toplanması, bu tür için ayrıca bir tehdittir.
- **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

Kızıldağ önemli doğa alanı topografya haritası

Kızıldağ önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Yerel İlgili Sahipleri

Antalya Valiliği; Konya Valiliği; Antalya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Konya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Derebucak Kaymaklığı; Akseki Kaymaklığı; Derebucak Belediyesi; Akseki Belediyesi.

Murat Ataol

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Alkanna pamphylica</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Bornmuellera kiyakii</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Centaurea mykalea</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Cephalaria anatolica</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Cerastium macranthum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Eryngium palmito</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Gaudiniopsis sorgerae</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Onosma cappadocicum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Polygonum karacaei</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Rindera dumanii</i>	1	1	-	CR	Var	A1, A2
<i>Saponaria pamphylica</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Sedum eriocarpum ssp. caricum</i>	1	0	-	EN	Var	B1
<i>Sideritis ozturkii</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Silene tunicoides</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Verbascum adenocarpum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum sorgerae</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Viola pentadactyla</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1

Astragalus beauty, *Astragalus microcephalus*, *Astragalus angustifolius* © Mecit Vural

Geyik Dağları

AKD039

İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Geyik Dağları © Oya Gökçen

Yüzölçümü : 251601 ha
Boylam : 32,20°D
Enlem : 36,97°K
Koruma Statüleri : Yaban hayatı geliştirme sahası

Yükseklik : 415 m - 2877 m
İl(ler) : Antalya, Konya, Karaman
İlçe(ler) : Akseki, Bozkır, Gündoğmuş, Hadim

■ **Alanın Tanımı:** Geyik Dağları, Antalya'nın doğusundaki Taşeli Platosu'nda kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanan sıradağlardır. Yüksek bir deve hörgücü görünümündedir. Gevne ve Üllüğüne yaylan Geyik Dağları'nın güney yamaçlarından doğar. Balçılar Çayı ve kolları alanın doğu sınırını oluşturur. Dağın kuzey yamaçları konumundan ötürü yaz aylarında da karlıdır. Alanda buzul oluşumları da bulunmaktadır. Bu dağ silsilesi Konya, Karaman ve Antalya illeri arasında bir sınır teşkil etmektedir. ÖDA'nın batı kısmı, Akdeniz Bölgesi'ndeki en nemli yaşam alanlarından birine ev sahipliği yapmaktadır. ÖDA çevresinde ziyaret alan mağaralar ve arkeolojik sit alanları vardır.

■ **Habitatlar:** ÖDA; Toros göknarı (*Abies cilicica* ssp. *isauria*), sedir (*Cedrus libani*) karaçam (*Pinus nigra* ssp. *pallasiana*), ardıç türleri (*Juniperus* sp.), kermes meşesi (*Quercus coccifera*) ormanları, maki toplulukları, kuru tarım alanları, yüksek dağ bozkırları ve çayır/la ile kireçtaşı kayalıkları üzerindeki bitki topluluklarından oluşur. Alanda 1600-1700 metre yüksekliğe kadar iğneyapraklı ve yaprak döken ağaçlardan oluşan orman vejetasyonu yer almaktadır. Salamat Yaylası civarındaki sedir (*Cedrus libani*) ormanları dikkat çekici niteliktedir. Orman sınırının üstündeki bölgelerde ise yüksek dağ çayır/la, Akdeniz dağ bozkırları, taşlık alanlar, kireçtaşı kayalıklar ve bunlara özgü bitki toplulukları bulunmaktadır.

■ **Türler:** ÖDA sahip oldukları bitki çeşitliliği nedeniyle son derece önemlidir. Alanda 97 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bunlardan *Alkanna oreodoxa*, *Arenaria mons-cragus*, *Centaurea pseudokotschyi*, *Chaerophyllum aksekiense*, *Kundmannia anatolica*, *Poa pseudobulbosa* ve *Prangos heyniae*'nin bilinen dünya dağılımı Geyik Dağları'yla sınırlıdır. ÖDA'nın kuzeydoğu kısmında Akseki ilçesi yakınlarında yer alan Çimi Yaylası soğanlı bitkiler açısından oldukça önemlidir.

Alanda üreyen önemli kuş türlerinin başında sakallı akbaba (*Cypaetus barbatus*) ve gökkuzgun (*Coracias garrulus*) gelir.

Türkiye'ye endemik yünlü kaya uyuru (*Dryomys laniger*) önemli yaşam alanlarından biri olan ÖDA'da, nesli küresel ölçekte tehlike altında olan yabankeçisi (*Capra aegagrus*) üremektedir. Nesli küresel ölçekte tehlike altında ve ülkemize endemik olan *Lyciasalamandra atifi* adlı

semender türü de alanda yaşamaktadır.

Dar yayılışlı ve Akdeniz biyomuna özgü Pamfilya kertenkelesi (*Lacerta pamphylica*) alandaki önemli sürüngen türüdür.

Ülkemize endemik Sertavul çokgözlüsünün (*Polyommatus sertavulensis*) yanı sıra bölgesel ölçekte tehlike altında olan yalancı apollo (*Archon apollinus*), Anadolu zıpzı (*Muschampia proteides*) ve bavius (*Pseudophilotes bavius*) gibi kelebek türleri de alanda yaşamaktadır.

■ **Alan Kullanımı:** ÖDA'da ormancılık, geleneksel yaylacılık, arıcılık, az miktarda tarım ve ticari amaçlı bitki toplayıcılığı yapılmaktadır. ÖDA sınırları içinde arkeolojik öneme sahip yapılara yönelik olarak günübirlik turizm faaliyetleri yapılmaktadır. ÖDA ayrıca doğa gözlemcileri tarafından ziyaret edilmektedir.

Özellikle Çimi köyü ve yaylasının ülkemiz çiçek soğanı ticaretinde çok önemli bir yeri vardır. Toros Dağları'ndaki ticari toplamlar ilk olarak Çimi Yaylası'ndan yapılmıştır. Çimi köylüleri yaklaşık yüz yıldan beri doğadan kardelen toplamayı devam ettirmektedir.

■ **Tehditler:** ÖDA'nın güney sınırı içindeki Akdağ'da kış ve dağ sporlarına yönelik turizm faaliyetleri planlanmaktadır. Bu faaliyetlerin dağdaki bitki örtüsü ve yaban hayatını nasıl etkileyeceği bilinmemektedir.

Alanın kuzey kısmında Bozkır Barajı'nın yapımı planlanmaktadır. Barajın alanı nasıl etkileyeceği bilinmemektedir.

Özellikle Çimi Yaylası civarında yapılan soğanlı bitki sökümleri yıllık olarak belirlenen kotalara göre yapılması gerekirken çoğu zaman aşırı sökümler yapıldığı bilinmektedir.

■ **Koruma Çalışmaları:** Soğanlı bitki sökümlerinin doğayı en az etkileyecek şekilde yapılması için yöre halkına yönelik eğitim çalışmaları yapılmıştır; bunlara devam edilmesi gerekmektedir. Bölgede yabankeçisinin korunması için Gündoğmuş Yaban Hayatı Geliştirme Sahası ilan edilmiştir.

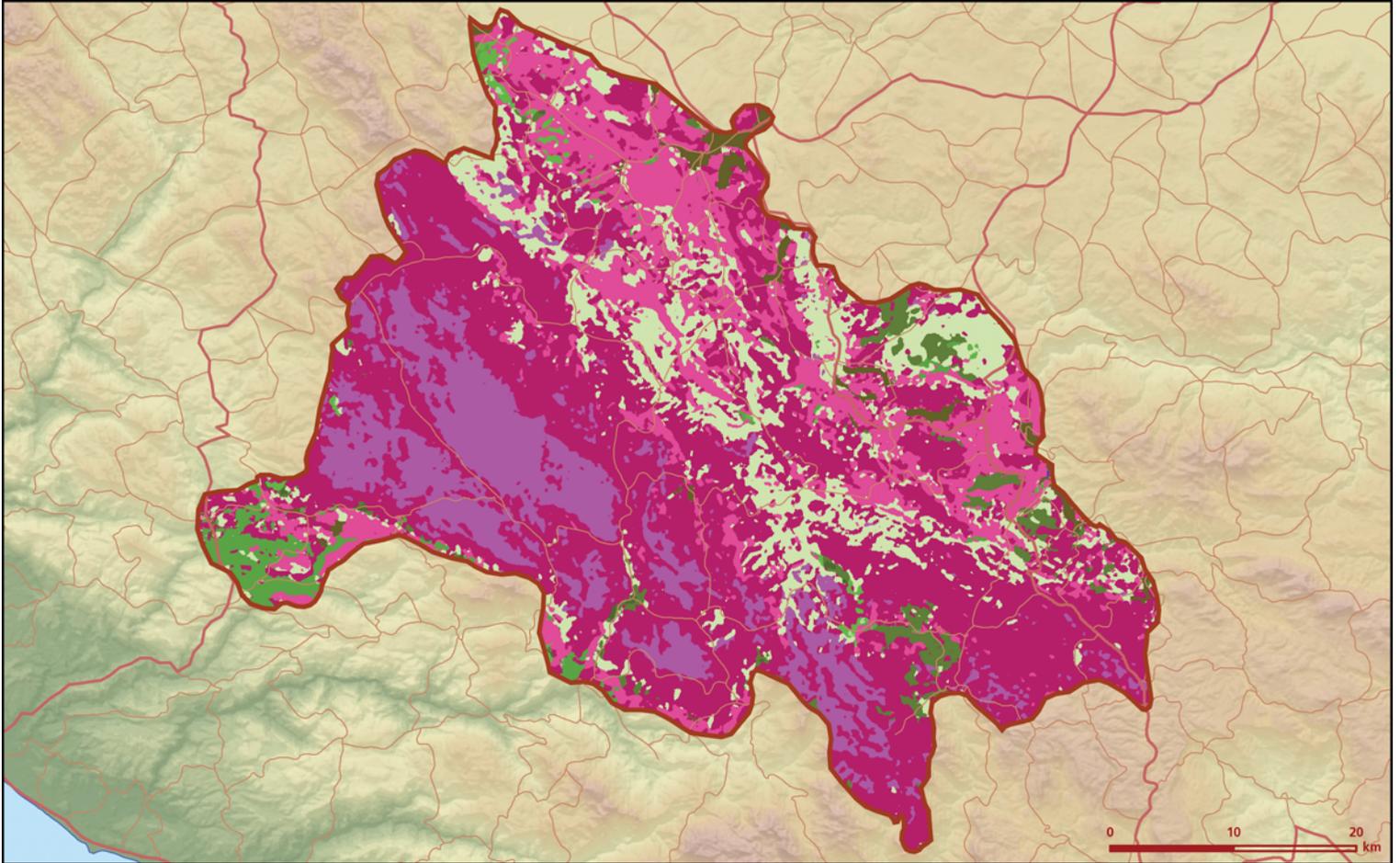
■ Yere İlişli Sahipleri

Antalya Valiliği; Konya Valiliği; Karaman Valiliği; Antalya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü; Konya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Karaman İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Akseki Belediyesi; Bozkır Belediyesi; Gündoğmuş Belediyesi; Hadim Belediyesi.

■ Esra Kartal, Yıldray Lise

Geyik Dağları önemli doğa alanı topografya haritası

Geyik Dağları önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Acantholimon confertiflorum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Acer hyrcanum ssp. sphaerocarum</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Alkanna oreodoxa</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Alkanna verecunda</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Allium goekyigitii</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Allium junceum ssp. tridentatum</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Allium karacae</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Allium koyuncui</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Anthemis pestalozzae</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Arabis davisii</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Arenaria isaurica</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Arenaria mons-cragus</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Arenaria pamphylica ssp. alpestris</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Aristolochia lycica</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Asplenium tadei</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Astragalus antalyensis</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus cedreticola</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus cedrorum</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Astragalus isauricus</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Astragalus mitchelianus</i>	0	0	-	-	Var	A2
<i>Astragalus seydishehiricus</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Astragalus yilmazii</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Bupleurum davisii</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Bupleurum pulchellum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Bupleurum subuniflorum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Calamintha pamphylica ssp. pamphylica</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Centaurea antalyense</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Centaurea isaurica</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Centaurea pestalozzae</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea pseudokotschyi</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Cerastium macranthum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Chaerophyllum aksekiense</i>	1	1	-	CR	Var	A1, A2
<i>Clypeola ciliata</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Colchicum balansae</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Colchicum heldreichii</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Conringia grandiflora</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Crocus cancellatus ssp. pamphylicus</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Cyclamen cilicium</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Cynoglossis chetkiana ssp. chetkiana</i>	1	0	-	VU	Var	B1
<i>Delphinium petrodavisanum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Delphinium virgatum</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Eryngium davisii</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Eryngium hedgeanum</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Euphorbia davisii</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Ferula parva</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Fritillaria acmopetala ssp. wendelboi</i>	1	0	-	EN	Var	B1, B2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Fritillaria latakensis</i> - Batı Akdeniz	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Fritillaria whittallii</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Galium isauricum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Galium sorgerae</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Gaudiniopsis macra ssp. micropyroides</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Geranium glaberrimum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Geranium lasiopus</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Gypsophila serpylloides</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Helichrysum plicatum ssp. isauricum</i>	1	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Hesperis pseudoarmena</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Hyacinthella venusta</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Hypericum polyphyllum ssp. subcordatum</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Iris pamphylica</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Iris purpureobracteata</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Iris stenophylla ssp. allisonii</i>	1	0	-	CR	Var	B1, B2
<i>Johrenia silenoides</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Kundmannia anatolica</i>	1	1	-	CR	Var	A1, A2
<i>Lathyrus tauricola</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Linaria corifolia</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Marrubium globosum ssp. micranthum</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Muscari muscarimi</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Myosotis ramosissima ssp. uncata</i>	1	0	-	EN	Var	B1
<i>Nepeta phyllochlamys</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Nepeta plinux</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Origanum bilgeri</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Origanum saccatum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Paronychia mughlaii</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Petrorhagia peroninii</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Phlomis grandiflora</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Poa davisii</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Poa pseudobulbosa</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Polygonum salebrosum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Prangos heyniae</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Rosularia sempervivum ssp. glaucophylla</i>	1	0	-	EN	Var	B1
<i>Salvia adenocaulon</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Sartoria hedysaroides</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Senecio tauricolus</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Sideritis arguta</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Sideritis congesta</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Sideritis libanotica ssp. violascens</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Silene leptoclada</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Silene lycanica</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Silene oreades</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Tordylium ketenoglui</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Torilis triradiata</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Trigonella lycica</i>	1	0	-	NT	Var	A2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Tulipa cinnabarina</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Tulipa karamanica</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Verbascum adenocarpum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum flavipannosum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Viola isaurica</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
 <i>Bubo bubo</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Coracias garrulus</i> - Avrupa	0	0	NT	VU	Var (Üreme)	B1, C1
<i>Emberiza hortulana</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Gypaetus barbatus</i> - Akdeniz ve Anadolu	0	0	LC	VU	Var (Üreme)	C1
<i>Lullula arborea</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
 <i>Capra aegagrus</i>	0	0	VU	-	Var	A1, C1
<i>Dryomys laniger</i>	1	0	NT	LC	Var	A2, A4, C1
<i>Dryomys laniger</i> - Orta Toroslar	1	0	NT	LC	Var	B2, C1
<i>Spermophilus xanthoprimum</i> - Orta Toroslar	0	0	LC	NT	Var	B2, C1
 <i>Lyciasalamandra atifi</i>	1	0	EN	EN	Var	A1, C1
 <i>Lacerta pamphylica</i>	1	0	-	LC	Var	A2, A4, C1
 <i>Anthocharis damone</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Archon apollinus</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Muschampia proteides</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Polyommatus sertavulensis</i>	1	0	-	-	Var	A2, A4, C1
<i>Pseudophilotes bavius</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Pseudophilotes vicrama</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1

Arabis davisii © Erdogan Tekin

Alkanna oreodoxa © Yasemin Konuralp

Kargı Çay Vadisi

AKD040

Korumaya Bağımlı
Aynı (0)

Osmanlı ateşi (*Lycaena ottomana*) © Ahmet Baytaş

Yüzölçümü : 7392 ha

Boylam : 32,05°D

Enlem : 36,66°K

Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 175 m - 1640 m

İl(ler) : Antalya

İlçe(ler) : Gündoğmuş, Alanya

■ **Alanın Tanımı:** Kargı Çay Vadisi, Alanya'nın yaklaşık 12 kilometre kuzeyinde yer alan derin bir vadidir. Akdağ'dan doğan çay, doğu batı doğrultusunda akarak Akdeniz'e dökülür. Alanın doğusunda Akdağ, batısında ise Alanya – Gündoğmuş karayolu bulunur. Alan kuzeyde Sakarteppe güneyde ise Bademağacı'nın alçak tepelerini içine alır. Kireçtaşlarından oluşan vadi yaklaşık 20 kilometre uzunluğundadır. Alanya'ya oldukça yakın ÖDA içerisinde az sayıda yerleşim bulunmaktadır. Alanda bulunan köylerde yaylacılık yapılır.

■ **Habitatlar:** ÖDA yüksek dağ çayırları, kanşık iğneyapraklı ormanlar, maki ve öncü maki toplulukları, kuru tarım alanları ve nehir kıyısı bitki örtüsünden oluşur. Vadi yamaçları genel olarak kızılçam (*Pinus brutia*) ve karaçam (*P. nigra ssp. pallasiana*) ormanlarıyla kaplıdır. Yükseklerde ise Toros göknarı (*Abies cilicica ssp. isaurica*), sedir (*Cedrus libani*) ve andız (*Juniperus drupacea*) toplulukları bulunur. Vadi tabanı ve orman içindeki açık alanlar bitkiler açısından zengindir.

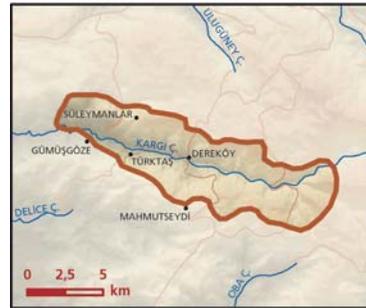
■ **Türler:** ÖDA, bitkiler açısından oldukça önemlidir. Alanda 19 bitki türü ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bu türlerden *Ferulago isaurica*, mevcut kayıtlar doğrultusunda dünya üzerinde sadece bu bölgede yaşamaktadır.

Nesli küresel ölçekte tehlike altında olan Osmanlı ateşi (*Lycaena ottomana*), nesli bölgesel ölçekte tehlikede olan bavus (*Pseudophilotes bavus*) ve ülkemize endemik olan büyük esmer (*Maniola megalis*) alandaki önemli kelebek türleridir.

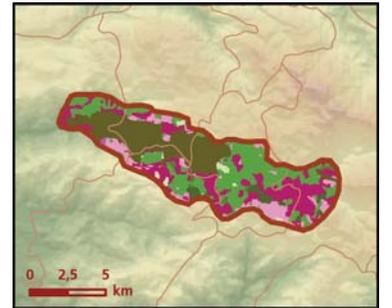
■ **Alan Kullanımı:** Bölge halkının başlıca geçim kaynağı tarım ve hayvancılık faaliyetleridir. Bunun yanında alan Alanya'da bulunan turistler tarafından ziyaret edilmektedir.

■ **Tehditler:** Bölgede yürütülen tarım ve hayvancılık faaliyetleri nedeniyle doğal bitki örtüsü bozulmaya yüz tutmuştur. Bunun yanında ÖDA, Alanya ilçesinde artan ikinci konut ve turistik tesis yeri talebi dolayısıyla yapılaşma tehlikesi altındadır. Yapımı planlanan Beşkonak Barajı alan üzerindeki diğer bir önemli tehdittir.

■ **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması yoktur.

Kargı Çay Vadisi önemli doğa alanı topografya haritası

Kargı Çay Vadisi önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Antalya Valiliği; Antalya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Alanya Kaymakamlığı; Gündoğmuş Kaymakamlığı; Alanya Belediyesi; Gündoğmuş Belediyesi.

■ **Bahtiyar Kurt**

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Arabis alaryense</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Arenaria pamphylica ssp. alpestris</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Asperula cilicica</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Bupleurum subuniflorum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Calamintha pamphylica ssp. pamphylica</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Cephalaria gazipashensis</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Cephalaria isaurica</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Eryngium palmito</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Ferulago isaurica</i>	1	1	-	CR	Var	A1, A2
<i>Gaudiniopsis macra ssp. micropyroides</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Muscari muscarimi</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Origanum bilgeri</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Origanum husnucan-baseri</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Origanum saccatum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Phlomis monocephala</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Potentilla isaurica</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Rhamnus pyrellus</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Sideritis arguta</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Sideritis argyrea</i>	1	0	-	NT	Var	A2
 <i>Lycaena ottomana</i>	0	0	VU	VU	Var	A1
<i>Lycaena ottomana</i> - Güney Anadolu	0	0	VU	VU	Var	B1, C1
<i>Maniola megalä</i>	1	0	-	-	Var	A4, C1
<i>Pseudophilotes bavius</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1

Dimçay Vadisi

AKD041

İzlenmesi Gerekli
Gerileme (-1)

© Cüneyt Oğuztüzün

Yüzölçümü : 9490 ha

Boylam : 32,17°D

Enlem : 36,54°K

Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 0 m - 1649 m

İl(ler) : Antalya

İlçe(ler) : Alanya

■ **Alanın Tanımı**: Antalya'nın Alanya ilçesinin güneydoğusunda yer alır. Dimçay Deresi'nin oluşturduğu vadi ve Cebireis Dağı'nı kapsar. ÖDA sınırları bölgedeki köylerle çevrilmiştir. Bölge turizm açısından oldukça yoğun olarak kullanılmaktadır.

Alanda Dim mağaraları isminde irili ufaklı çok sayıda mağara bulunur.

■ **Habitatlar**: Bölge genel olarak kızılçam ve Akdeniz'e özgü makiliklerle kaplıdır. Dimçay Vadisi hızlı akan bir dere ve etrafındaki yüksek ağaçlardan oluşur.

■ **Türler**: Alanda puhu (*Bubo bubo*) üremektedir.

Vadi, nesli küresel ölçekte tehlike altında olan Osmanlı ateşi (*Lycaena ottomana*) ve nesli tehlike altında olan büyük esmer (*Maniola megalis*), turuncu süslü doğu kelebeği (*Anthocharis damone*) ve bavius (*Rubrabterus bavius*) kelebekleri için önemlidir.

Alanda *Coenagrion ornatum* ve *Onychogomphus assimilis* kızıböcekleri yaşamaktadır.

■ **Alan Kullanımı**: Alanya sahilleri ülkemizin turizm açısından en yoğun bölgelerinden biridir. Dimçay'ın denize döküldüğü bölgelerde turizm tesisleri bulunmakta ve özellikle yaz aylarında yoğun talep görmektedir. Yine Dimçay, rafting ve trekking sporları için kullanılmaktadır. Vadiye alabalık çiftliği de bulunmaktadır.

■ **Tehditler**: Bölgedeki turizm faaliyetlerinin alanın taşıma kapasitesi göz önünde bulundurularak kontrollü bir şekilde yapılması gerekmektedir.

■ **Koruma Çalışmaları**: Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

Osmanlı ateşi (*Lycaena ottomana*) © Ahmet Baytaş

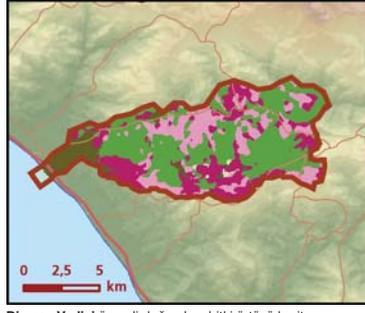
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Antalya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Alanya Kaymaklığı; Alanya Çevre Gönüllüleri.

■ **Özgür Koç, Bahtiyar Kurt**

Dimçay Vadisi önemli doğa alanı topografya haritası

Dimçay Vadisi önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Bubo bubo</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
 <i>Anthocharis damone</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	BI
<i>Lycaena ottomana</i>	0	0	VU	VU	Var	AI
<i>Lycaena ottomana</i> - Güney Anadolu	0	0	VU	VU	Var	BI, CI
<i>Maniola megalis</i>	1	0	-	-	Var	A4, CI
<i>Pseudophilotes bavius</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	BI, CI
 <i>Coenagrion ornatum</i>	0	0	-	-	Var	CI
<i>Onychogomphus assimilis</i>	0	0	VU	VU	Var	AI, CI

Onychogomphus assimilis © Jean Pierre Boudot

Gazipaşa - Anamur Kıyıları

AKD042
Korumaya Bağımlı
Gerileme (-1)

Gazipaşa - Anamur kıyısı © Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 27618 ha
Boylam : 32,54°D
Enlem : 36,12°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 0 m - 1060 m
İl(ler) : Mersin
İlçe(ler) : Alanya, Gazipaşa, Anamur

- **Alanın Tanımı:** Demirtaş beldesi, Gazipaşa ve Anamur ilçeleri arasındaki kıyı şerhidir. Genelde sarp ve girintili çıkıntılı olan kıyı şerhinde yer yer kumsallar bulunur. Anamur ilçe merkezinin kıyısında yaklaşık 12 kilometre uzunluğunda, Gazipaşa ilçe merkezinin batısında yaklaşık 10 kilometre uzunluğunda ve Demirtaş'ın güneyinde yaklaşık 8 kilometre uzunluğunda bir kumsal bulunur. Kıyının diğer kesimleri denize kadar ulaşan kireçtaşı yalılarla ile birden sarplıdır. Karadaki yapı denizde de benzer bir değişim gösterir ve kumlu yumuşak zemin yerini tüm bölgeyi kaplayan kayalık alanlara bırakır. Deniz ve kara arasında oluşmuş çok sayıda havali deniz mağaraları bulunur. Alan, başta deniz memelileri ve sürüngenleri olmak üzere pek çok göçmen türün yoğunlaştığı bir alandır.
- **Habitatlar:** Alanın geneli yüksek kesimlerden aşağıya doğru karışık Akdeniz kızılçam (*Pinus brutia*) ormanı, maki ve garig ile kapalı kayalıklardan oluşur. Sahilinde ise geniş kum ve çakıl kumsallar yer alır. Kumsal gerisinde ikinci konutlar ve tarım arazileri yer alır. Denizde kayalık alan ve deniz çayırları (*Posidonia oceanica*) bulunur.
- **Türler:** Alanda ÖDA kriterlerini sağlayan bitki türleri *Campanula telmessi*, *Allium rupicola* ve *Centaurea aegialophila*'dır.
ÖDA kriterlerini sağlamamakla beraber, boz yelkovan (*Calonectris diomedea*) açık denizde görüldükçe, tepeli karabatak (*Phalacrocorax aristotelis*) kayalık kıyılarda ve özellikle Aksaz Adası'nda görüldü.
Kilikya kolonisi olarak adlandırılan, Türkiye sahillerinde bilinen en kalabalık ve sürekli üreyen Akdeniz foku (*Monachus monachus*) kolonisinin en önemli bölümü bu alan içinde barınmaktadır. Alan içinde her sene doğum gerçekleşen toplam dört fok üreme mağarası bulunur. Son on yıl içinde Kilikya kolonisinde doğan 18 fok yavrusundan 17 tanesi bu alan içinde dünyaya gelmiştir. Alan aynı zamanda uzunayaklı yarası (*Myotis capaccinii*) için önemli üreme alanıdır.
Alandaki sahiller, denizkaplumbağası (*Caretta caretta*) ve nilkaplumbağası (*Trionyx triunguis*) için önemli üreme kumsalıdır.
Nesli küresel ölçekte tehlike altında olan Osmanlı ateşi (*Lycaena ottomana*) ile nesli bölgesel ölçekte tehlike altında olan san lekeli zıpzıp (*Thymelicus acteon*) alandaki önemli kelebek türleridir.
Akdeniz biyomuna özgü ve dar yayılışlı bir kızböceği türü olan *Ceragrion georgifreyi* de alanda yaşamaktadır.

- **Alan Kullanımı:** Alanda balıkçılık, tarım, hayvancılık ve turizm faaliyetleri yapılır. Tüm alanda yoğun olarak balıkçılık yapılmaktadır. Gazipaşa'da orkinos çiftlikleri bulunur. Açık deniz tipi olan yüzer havuzlar kıyının batı bölümünde yer alır. Göçerler Kuzilliman bölgesini keçi kışlatmak için kullanır. Ot toplayıcılığı da yöre köylüleri tarafından yoğun olarak yapılan bir uğraştır. Kırsal yerleşimler muzculuk ve seracılık yapılmaktadır. Anamur kumsalının batısı tamamen ikinci konutlarla kaplanmıştır.
- **Tehditler:** Alan üzerindeki önemli tehdit plansız ve kaçak balıkçılık uygulamalarıdır. Bölgede balıkçılık amaçlı patlayıcı kullanılmaktadır ve zıpkınla avcılık yapılmaktadır. Kaçak olarak uygulanmaya devam eden kafesle avcılık başta orfoz (*Epinephelus marginatus*) olmak üzere bazı balık türleri üzerinde önemli baskı oluşturur. Kafesçilik birçok balık türünün küçük boylarını henüz erginleşmeden tüketmektedir. Sportif amaçlı balıkçılık, özellikle fokların üreme döneminde mağaralara yakın alanlarda yapıldığında yavru fokların anne tarafından terk edilip ölümlerine sebep olacak kadar ciddi sonuçlar doğurmaktadır. Son yıllarda artan orman yangınları sonucu açılan araziler muz bahçelerine dönüşmektedir. Bahçelerde kullanılan tarımsal kimyasallar su havzasının ve drenaj sonucu denizin kirlenmesine neden olmaktadır.
- **Koruma Çalışmaları:** Bölgedeki Akdeniz foku kolonisinin durumunun incelenmesi amacıyla ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsü'nce (DBE) TÜBİTAK destekli izleme projesi yürütülmektedir. LEVANT Doğa Koruma Derneği alanın korunmasına yerel halkın katılımını sağlamada en uygun modelin geliştirilmesi amacıyla eko-turizm denemeleri yapmaktadır. Ayrıca LEVANT Doğa Koruma Derneği ve ODTÜ DBE, istilacı türlere karşı Akdeniz'in savunuculuğunu yaptığı düşünülen deniz çayırının (*Posidonia oceanica*) doğu sınırını genişletmek amacıyla çayır iyileştirme ve transplantasyon çalışmaları yapmaktadır.

■ Yerel İlgili Sahipleri

Mersin Valiliği; Antalya Valiliği; Anamur Kaymaklığı; Anamur Belediye Başkanlığı; Bozyazı Kaymaklığı; Bozyazı Belediye Başkanlığı; Adana Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu; Orta Doğu Teknik Üniversitesi Deniz Bilimleri Enstitüsü; LEVANT Doğa Koruma Derneği; Gözsüze Deniz Kaplumbağaları ve Doğal Hayatı Koruma Derneği; Sahil Güvenlik Komutanlığı.

■ Ali Cemal Gücü, Gül Moran

Gazipaşa - Anamur Kıyıları önemli doğa alanı topografya haritası

Gazipaşa - Anamur Kıyıları önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Allium rupicola</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Campanula telmessi</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea aegialophila</i>	0	0	-	EN	Var	A2, B1
 <i>Miniopterus schreibersii</i>	0	0	LC	NT	Var	C1
<i>Monachus monachus</i>	0	0	CR	(CR)	Var	A1, C1
<i>Monachus monachus</i> - Doğu Akdeniz	0	0	CR	(CR)	Var	B1, C1
<i>Myotis capaccinii</i>	0	0	VU	LC	Var	A1, C1
 <i>Caretta caretta</i>	0	0	EN	(EN)	240-289 yuva	A1, C1
<i>Caretta caretta</i> - Akdeniz	0	0	EN	(EN)	240-289 yuva	B1, B3, C1
<i>Trionyx triunguis</i> - Doğu Akdeniz	0	0	CR	CR	Var	B1, C1
 <i>Lycaena ottomana</i>	0	0	VU	VU	Var	A1
<i>Lycaena ottomana</i> - Güney Anadolu	0	0	VU	VU	Var	B1, C1
<i>Thymelicus acteon</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
 <i>Ceragrion georgifreyi</i>	0	0	-	NT	Var	A2, A4, C1

Akdeniz foku (*Monachus monachus*) © Cem Orkun Kırac

Gevne Vadisi ve Gökbel Yaylası

AKD043

Korumaya Bağımlı
Gerileme (-1)

Fritillaria acmopetala ssp. *wendelboi* © Önder Erdem

Yüzölçümü : 22377 ha
Boylam : 32,44°D
Enlem : 36,66°K
Yükseklik : 900 m - 2150 m
İl(ler) : Antalya, Konya
İlçe(ler) : Alanya, Hadım
Koruma Statüleri : Yaban hayatı geliştirme sahası

■ **Alanın Tanımı:** Orta Toroslar'da bulunan Gevne Vadisi ve Gökbel Yaylası, Antalya ve Konya illeri arasında Geyik Dağları'nın güney ucunda yer alır. Geyik Dağları'ndan doğan Gevne Çayı yaklaşık 35 kilometre kuzey-güney doğrultusunda akar ve Sanpınar Yaylası'nda doğuya doğru yön değiştirir. Gökbel Yaylası ise alanın batı kısmında 1500 metre yükseklikte, Akdağ ve Sulugöl Tepe tarafından çevrelenmiştir. Alan yaylalar ve derin vadilerden oluşur.

■ **Habitatlar:** ÖDA; ardıç toplulukları, maki ve öncü maki toplulukları, nehir kıyısı bitki toplulukları, kayalık bitki toplulukları, karaçam (*Pinus nigra* ssp. *pallasiana*), kızılçam (*Pinus brutia*) ve Toros göknarı (*Abies cilicica* ssp. *isaurica*) ormanları, yaprak döken ile karışık iğneyapraklı ormanlar, yüksek dağ çayırları, bozkır ve tarım alanlarından oluşur.

■ **Türler:** Alanda 52 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bu bitkilerden üçünün dünyada yalnızca bu alanda bulunduğu bilinmektedir. Bu türler *Minuartia asiyeae*, *Centaurea hadimensis* ve *Amebia purpurea*'dır.

ÖDA'da ülkemize endemik ve Akdeniz biyomuna özgü bir sürüngen türü olan Pamfilya kertenkelesi (*Lacerta pamphylica*) yaşamaktadır.

■ **Alan Kullanımı:** ÖDA'da hayvancılık, tarım, arıcılık, soğanlı bitki ve mantar toplayıcılığı ile az miktarda turizm faaliyetleri gerçekleştirilir. Her yıl Gökbel Yaylası'nda geleneksel güreş müsabakaları düzenlenir.

■ **Tehditler:** Alanya-Taşkent karayolu yapımı sırasında alandaki endemik bitki türleri büyük ölçüde zarar görmüştür. Alandaki bir başka tehdit ekonomik değere sahip kardelen ve siklamen gibi bitki türlerinin yüksek miktarlarda toplanmasıdır. Aşırı otlama, kaçak ağaç kesimi ile yasadışı avcılık ve balıkçılık alan üzerindeki diğer tehditlerdir. Toros göknarının taze sürgünlerinin hayvan yemi olarak kullanılması bu ağaç türünde kabuk böceğinin yaygınlaşmasına neden olmaktadır.

■ **Koruma Çalışmaları:** Beyreli Köyü Kültür ve Yardımlaşma Derneği, alanın doğasının korunması ile ilgili çalışmalar gerçekleştirmektedir.

Türkiye Tabiatını Koruma Derneği, ülkemize endemik 25 bitki türünün korunmasına yönelik Tehdit Altındaki Bitki Türlerinin Buldukları Ekosistemlerin Korunması ve Yönetim Projesi

çerçevesinde alanda çalışmalar gerçekleştirmiştir.

Kırsal Çevre ve Ormanlık Sorunları Araştırma Derneği, Gevne Vadisi'nde Bitki Gen Kaynaklarının Yerinde Korunmasına Yöre Halkının Katılımının Sağlanması konulu bir çalışma yapmıştır.

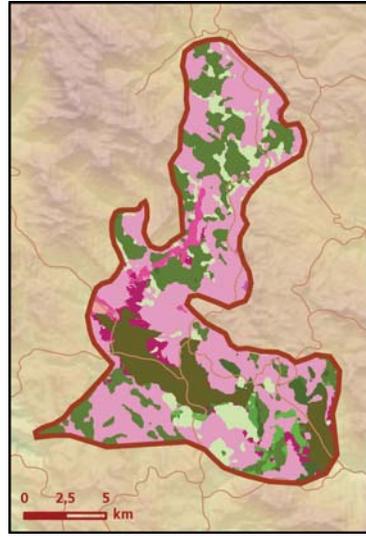
Yerel İlgili Sahipleri

Antalya Valiliği; Konya Valiliği; Antalya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Konya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Alanya Ticaret ve Sanayi Odası; Konya Ticaret Odası; Beyreli Köyü Kültür ve Yardımlaşma Derneği; Türkiye Tabiatını Koruma Derneği; Kırsal Çevre ve Ormanlık Sorunları Araştırma Derneği; Hadım Meslek Yüksek Okulu Avcılık Bölümü.

Esra Kartal

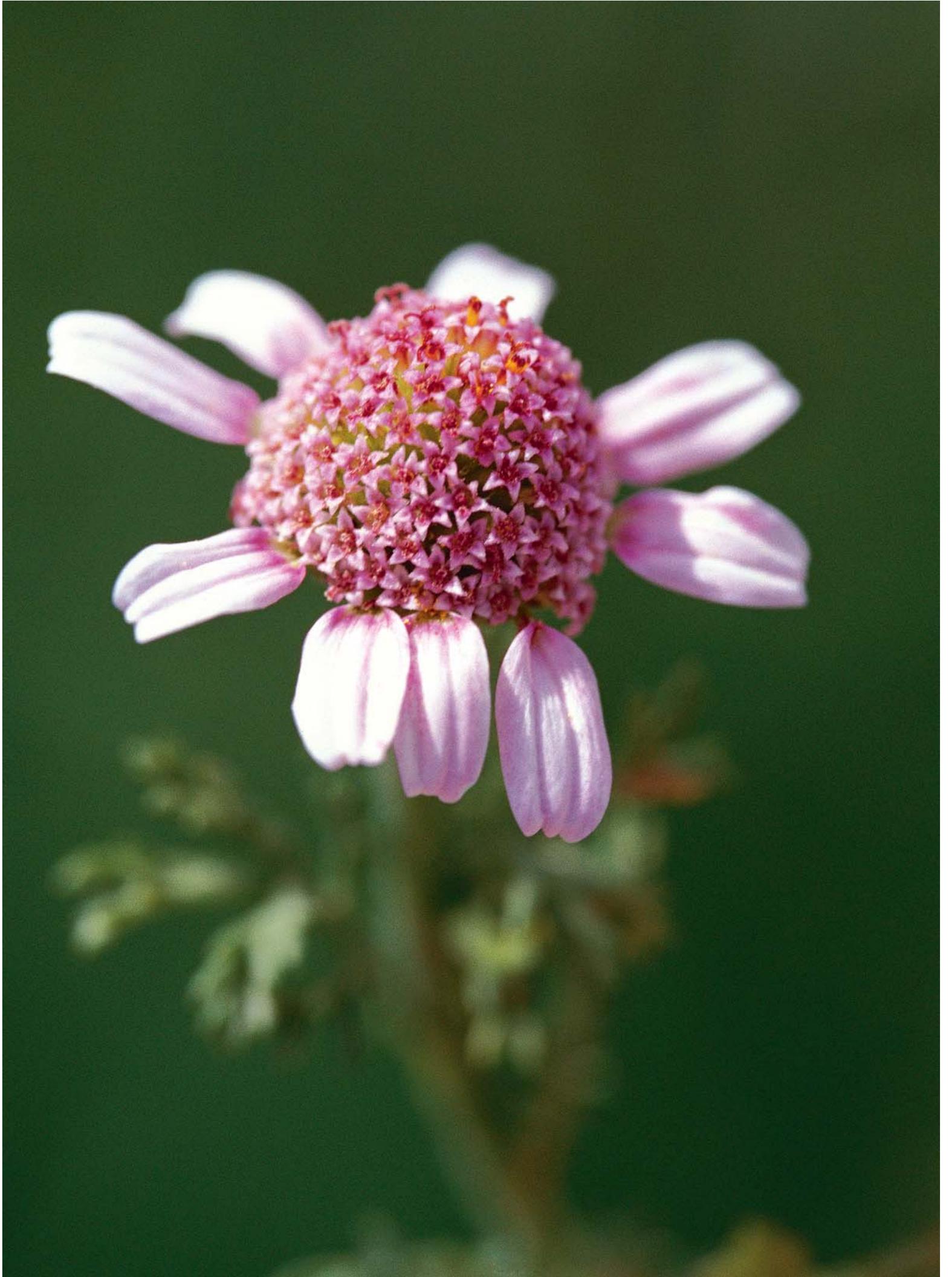
Gevne Vadisi ve Gökbel Yaylası önemli doğa alanı topografya haritası

Gevne Vadisi ve Gökbel Yaylası önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Aethionema alanyae</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Alkanna verecunda</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Allium goekyigitii</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Allium karacae</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Anthemis pestalozzae</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Arabis alanyense</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Arenaria mcneillii</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Arenaria pamphylica ssp. alpestris</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Arenaria speluncarum</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Arnebia purpurea</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Asperula cilicica</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Astragalus cedrorum</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Bellevalia mathewii</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Bupleurum subuniflorum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Calamintha pamphylica ssp. pamphylica</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Campanula myrtifolia</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Centaurea cheirolepidoides</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Centaurea deflexa</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea hadimensis</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
<i>Centaurea isaurica</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Cerastium macranthum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Chrysophthalmum gueneri</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Colchicum heldreichii</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Crenosciadium siifolium</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Delphinium petrodavisanum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Eryngium davisii</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Eryngium polycephalum</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Fritillaria acmopetala ssp. wendelboi</i>	I	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Fritillaria whittallii</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Gaudiniopsis macra ssp. micropyroides</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Glaucium cappadocicum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Hypericum neurocalycinum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Minuartia asiyeae</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
<i>Muscari muscarimi</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Nepeta plinux</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Origanum husnucaan-baseri</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Origanum saccatum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Paronychia cataonica</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Pentanema alanyense</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Phlomis monocephala</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Potentilla isaurica</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Sartoria hedyaroides</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Senecio farfarifolius</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Senecio tauricolus</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Sideritis arguta</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Sideritis libanotica ssp. violascens</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Silene leptoclada</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Tanacetum argenteum ssp. flabellifolium</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Thymbra sintenisii ssp. isaurica</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Verbascum flavipannosum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Viola isaurica</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
 <i>Lacerta pamphylica</i>	I	0	-	LC	Var	A2, A4, C1

Anthemis pestalozzae © Erdoğan Tekin

Taşeli Platosu

AKD044

İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Taşeli Platosu © Hakan Yiğitbaşoğlu

Yüzölçümü : 113460 ha	Yükseklik : 280 m - 2339 m
Boylam : 32,73°D	İl(ler) : Mersin, Karaman, Antalya
Enlem : 36,38°K	İlçe(ler) : Ermenek, Sanveliler, Gazipaşa, Anamur, Bozyazı
Koruma Statüleri : Yok	

■ **Alanın Tanımı:** Antalya ve Mersin illeri arasında uzanan Taşeli Platosu, doğuda Göksu Nehri ile kuzeyde Göksu'nun kollarından biri olan Ermenek Çayı tarafından yarılmış karstik bir platodur. Batı kesiminde 2100 metrelerde olan yükseklik doğuda 1300 metrelere düşer. En yüksek noktası Bahadır Tepesi'dir. Kalker ve dolomitlerden oluşan platoda kalkerlerin erimesiyle ortaya çıkmış çukurluklar olan halkın "kepir", "koyak", "kokurdan" gibi isimler verdiği binlerce dolin bulunmaktadır. Dolinlerin çoğunda suların yeraltına daldığı düdenler bulunmaktadır. Dünyanın en derin onikinci mağarası aynı zamanda Türkiye'nin en derin mağarası olan 1429 metre derinlikteki Peynirlikönü Düdeni de bu alandır. Alana düşen yağmur suları ve eriyen kar, kalkerli yapının gözeneklerinden hızla süzülüp yeraltına girdiği için plato yüzeyinde su bulunmaz. Bu nedenle alan, insan nüfusunun en düşük düzeyde kaldığı yerlerden biridir. Yeraltına giren sular, platonun kuzeyinde Ermenek Çayı'nı, güneyinde başta Anamur Çayı olmak üzere diğer küçük akarsu kollarını besleyen karstik kaynaklar olarak ortaya çıkarlar.

■ **Habitatlar:** Alan, karışık iğneyapraklı ormanlar, sedir (*Cedrus libani*), karaçam (*Pinus nigra* ssp. *pallasiana*), kızılçam (*Pinus brutia*) ve ardıc (*Juniperus*) ormanları ile göknar, meşe (*Quercus*), maki ve öncü maki toplulukları, dağ bozkırlarından oluşur.

■ **Türler:** Taşeli Platosu, barındırdığı bitki türleri dolayısıyla ÖDA statüsü kazanmaktadır. Alanda bulunan endemik bitkilerden *Asphodeline sertachae*, *Eryngium isauricum* ve *Scorzonera longiana*'nın dünya üzerinde sadece bu alanda bulunduğu bilinmektedir.

Dar yayılışlı bir kertenkele türü olan *Lacerta pamphylica* alandaki önemli sürüngen türüdür.

■ **Alan Kullanımı:** Platonun yüksekliği, karstik alanlara özgü engebesi ve su azlığı, üzerinde yoğun insan aktivitesine izin vermemektedir. ÖDA'daki yerleşim alanları, yükseltilerin azaldığı doğu kesimlerde ve Anamur Çayı ve kolları boyunca kurulmuştur. Yüksek alanlar kısmen yayla olarak kullanılmaktadır.

■ **Tehditler:** Alan üzerinde bilinen bir tehdit bulunmamaktadır.

■ **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

Calamintha tauricola © Mecit Vural

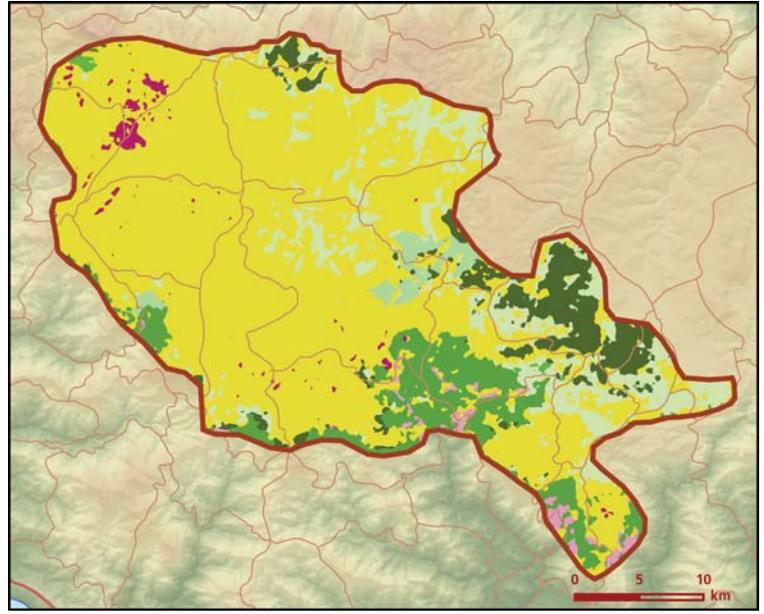
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Mersin Valiliği; Karaman Valiliği; Antalya Valiliği; Mersin İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Karaman İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Antalya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü.

■ **Murat Ataol**

Taşeli Plateosu önemli doğa alanı topografya haritası

Taşeli Plateosu önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

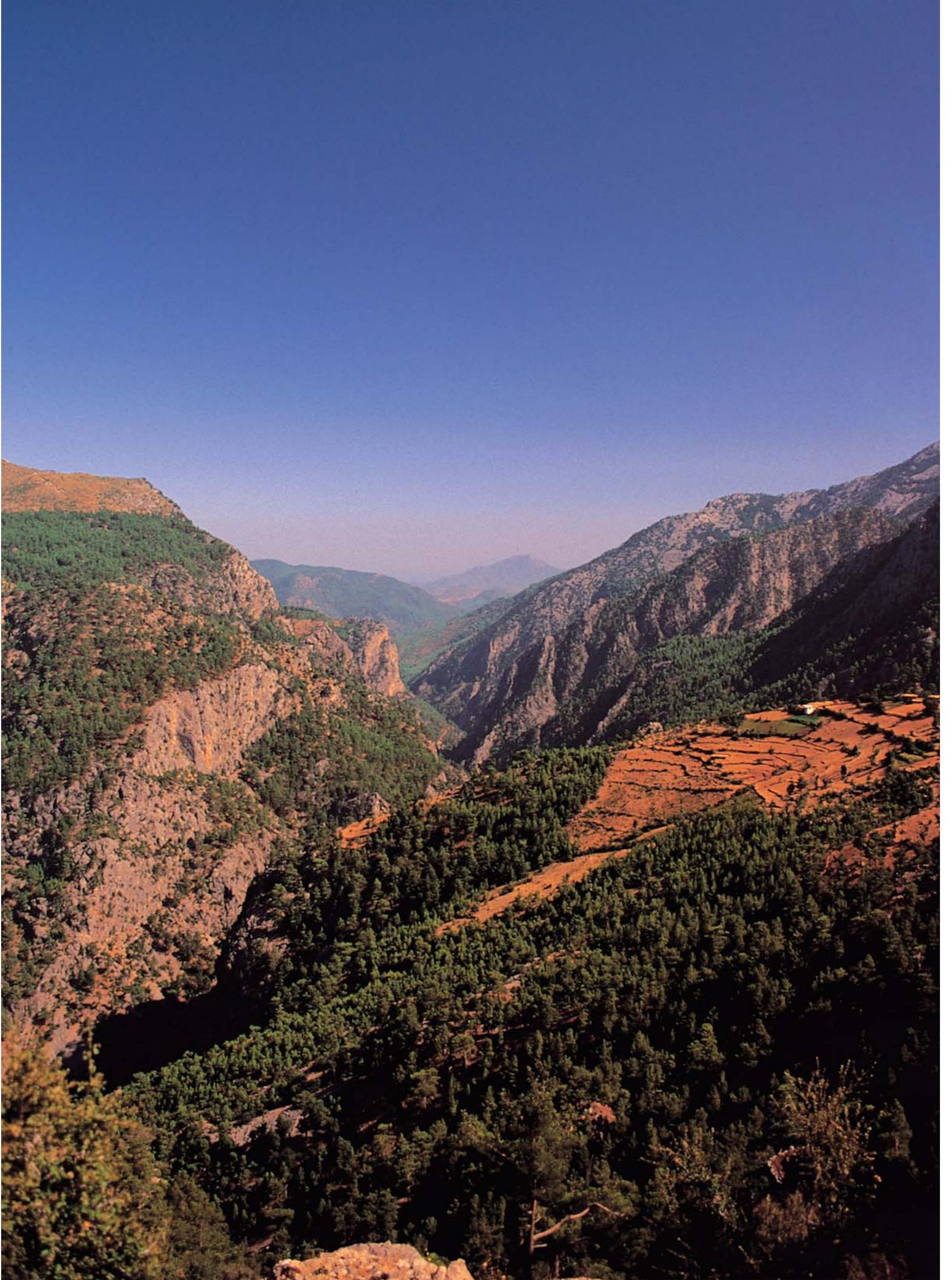
Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Asphodeline sertachae</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Colchicum imperatoris-friderici</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Eryngium isauricum</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Fritillaria acmopetala ssp. wendelboi</i>	I	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Hypericum imbricatum</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Nepeta nuda ssp. glandulifera</i>	I	0	-	CR	Var	B1
<i>Scorzonera longiana</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Sideritis vuralii</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Lacerta pamphylica</i>	I	0	-	LC	Var	A2, A4, C1

Anthemis pestalozzae © Erdoğan Tekin

Fritillaria acmopetala ssp. *wendelboi* © Onder Erdem

© M. Oktar Güllüoğlu

Ermenek Vadisi

AKD045

Acil
Aynı (0)

Ermenek Vadisi © Gökhan Tan

Yüzölçümü : 139820 ha
Boylam : 32,91°D
Enlem : 36,65°K
Yükseklik : 200 m - 2427 m
İl(ler) : Karaman, Mersin
İlçe(ler) : Mut, Ermenek, Başyayla, Sarıveliler, Gülpınar, Anamur
Koruma Statüleri : Yaban hayatı geliştirme sahası

■ **Alanın Tanımı:** Göksu Nehri'nin en büyük kolu olan Ermenek Çayı'nın Orta Toroslar'ı yarmasıyla oluşmuş derin bir vadidir. Vadi, Taşeli Platosu'nun kuzeyinde yer alır. Vadinin kuzeybatısında Geyik Dağları, doğusunda ise Kızıldağ, Teke ve Hisar Dağları yer alır. ÖDA, Ermenek ilçesi ile Ermenek Çayı ve kollarını çevreleyen platolara içinde kalır. ÖDA'nın jeolojik yapısı büyük ölçüde kireçtaşı kayalıklarından ve mağaralardan oluşur. İran-Turan ve Akdeniz bölgeleri arasında kalması nedeniyle canlı çeşitliliği açısından son derece zengindir. Alandaki derin vadilerde Akdeniz ikliminin etkileri görülür.

■ **Habitatlar:** ÖDA'nın iklimi daha yumuşak olan alçak bölgelerinde maki ve öncü maki toplulukları, tarım alanları, kızılçam (*Pinus brutia*) ormanları, daha sert olduğu yüksek kesimlerindeyse ağırlıklı olarak Toros göknarı (*Abies cilicica* ssp. *isaurica*) ya da karaçam (*Pinus nigra* ssp. *pallasiana*) topluluklarıyla kanşık sedir (*Cedrus libani*) ormanları uzanır. Yüksek yerlerdeyse dağ bozkırları ve boylu ardıc (*Juniperus excelsa*) ağırlıklı ardıc ormanları bulunur. Bu ormanlar günümüzde büyük ölçüde azalmış ve seyrelmiştir. Alanın bazı yerlerinde kermes meşesi (*Quercus coccifera*) toplulukları vardır.

■ **Türler:** Ermenek Vadisi bitki çeşitliliği ve nadir bitki türleri açısından oldukça zengindir. Alanda 95 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bilinen dünya dağılımı sadece bu alanda olan 13 bitki türü bulunur. Bunlar *Alkanna dumanii*, *Alkanna saxicola*, *Campanula leucosiphon*, *Campanula pubicalyx*, *Consolida lineolata*, *Cousinia davisiana*, *Delphinium kitianum*, *Euphorbia isaurica*, *Isatis ermenekensis*, *Sedum cilicicum*, *Silene ermenekensis*, *Cephalaria ekimiana*, *Verbascum isauricum*, *Verbascum leuconeurum* adlı bitki türleridir.

Kaya kartalı (*Aquila chrysaetos*), puhu (*Bubo bubo*), yılan kartalı (*Circaetus gallicus*), gökkuzgun (*Coracias garulus*), gökdoğan (*Falco peregrinus*), zeytin mukallidi (*Hippolais olivetorum*), orman toygan (*Lullula arborea*) alanda üreyen önemli kuş türlerindedir.

ÖDA'da Türkiye'ye endemik bir memeli türü olan yünlü kaya uyurunun (*Dryomys laniger*) yanı sıra Anadolu geleneği (*Spermophilus xanthophymnus*), sivriburunlu bataklıkfaresi (*Neomys anomalus*) ve susamuru (*Lutra lutra*) bulunmaktadır.

Bununla birlikte, Akdeniz biyomuna özgü bir sürüngen türü olan *Lacerta danfordi* alanda yaşamaktadır.

Sertavul çokgözlüsü (*Polyommatus sertaulensis*) alandaki önemli kelebek türüdür.

■ **Alan Kullanımı:** Ermenek Vadisi'nde en önemli geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Tarım genellikle meyveciliktir. Kuru tarım için elverişli alanlar oldukça azdır. Alanda özellikle Ermenek ilçesinin yakınlarında madencilik yapılır. Bölge halkı baharda Ege Bölgesi'ne tarım işçisi olarak gider. Bölgede keçicilik yapılmaktadır.

■ **Tehditler:** Alan üzerindeki en ciddi tehdit, su rejimine yapılan müdahalelerdir. Ermenek Çayı üzerine alanın doğu sınırında Gezende Barajı inşa edilmiştir. Yine Ermenek Çayı üzerine Ermenek ilçe merkezinin güneyinde inşa edilmesi planlanan Ermenek Barajı'yla, Konya Ovası'nın sulanması amaçlanmaktadır. Bu baraj ile alanda meydana gelecek iklim değişikliğinin özellikle bitki türleri üzerindeki etkisi bilinmemektedir.

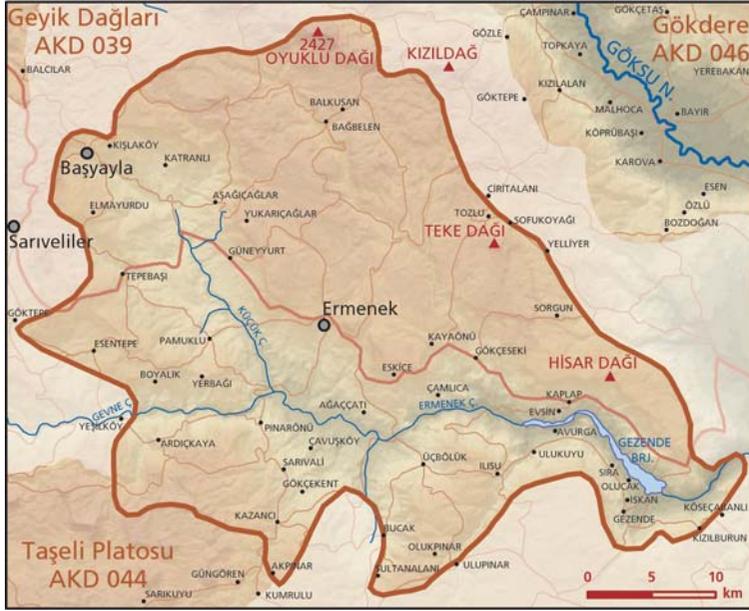
Bunun yanı sıra, aşırı otlatma baskısı ve tarım alanı açmak için doğal alanların tahribatı alan üzerindeki önemli sorunlar arasında yer alır.

■ **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması yoktur.

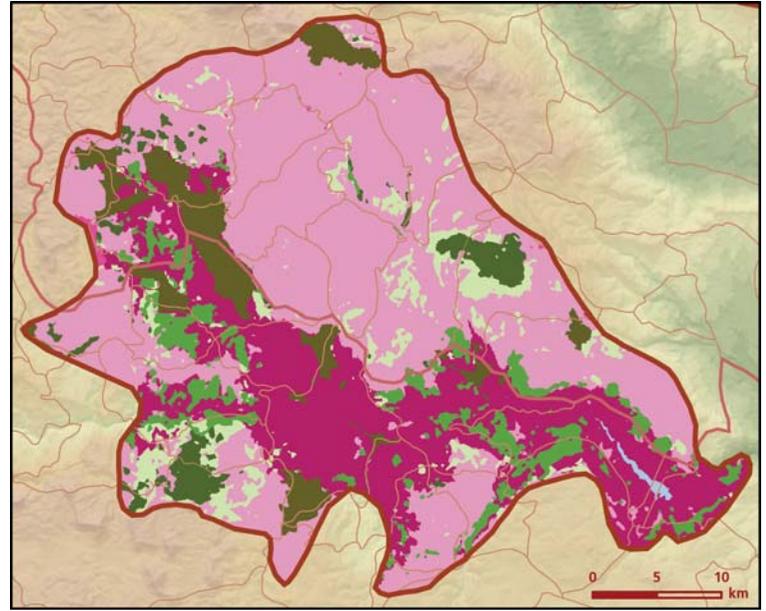
■ Yere İlgili Sahipleri

Mersin Valiliği; Karaman Valiliği; Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Av Yaban Hayatı Dairesi; Mersin İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Karaman İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Mut Kaymaklığı; Ermenek Kaymaklığı; Başyayla Kaymaklığı; Sarıveliler Kaymaklığı; Gülpınar Kaymaklığı; Anamur Kaymaklığı.

■ **Ferdî Akarsu, Burcu Meltem Arık**

Ermenk Vadisi önemli doğa alanı topografya haritası

Ermenk Vadisi önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Aethionema alanya</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Aethionema karamanicum</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Alkanna aucherana</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Alkanna dumanii</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
<i>Alkanna hispida</i>	I	0	-	EN	Var	A1
<i>Alkanna punctulata</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Alkanna saxicola</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Alkanna sieheana</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Allium isauricum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Amygdalus zielinskii</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Anthemis fimbriata</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Anthemis pestalozzae</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Arenaria speluncarum</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Aristolochia isaurica</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Aristolochia stenosphon</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Asparagus coodei</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Astragalus albertshoferi</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus albicalycinus</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus anamurensis - Anadolu</i>	0	0	-	EN	Var	B1
<i>Astragalus isauricus</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Astragalus roseocalycinus</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Bolanthus chelerioides</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Bupleurum lycanonicum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Bupleurum zoharii</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Calamintha tauricola</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Campanula leucosphon</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Campanula macrostyla</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Campanula myrtifolia</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Campanula pubicalyx</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Centaurea deflexa</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea isaurica</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Centaurea pinetorum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Cephalaria ekimiana</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Clypeola ciliata</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Consolida lineolata</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Cousinia davisiana</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Cousinia ermenekensis</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Crenosciadium siifolium</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Cynoglossis chetkiana ssp. chetkiana</i>	1	0	-	VU	Var	B1
<i>Delphinium kitianum</i>	1	1	-	CR	Var	A1, A2
<i>Delphinium petrodavisianum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Dianthus stramineus</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Dorycnium sanguineum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Erodium pelargoniflorum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Euphorbia davisii</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Euphorbia isaurica</i>	1	1	-	CR	Var	A1, A2
<i>Fritillaria acmopetala ssp. wendelboi</i>	1	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Gladiolus anatolicus</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Gladiolus humilis</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Helichrysum plicatum ssp. isauricum</i>	1	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Hyacinthella venusta</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Hypericum polyphyllum ssp. polyphyllum</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Inula sarana</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Isatis ermenekensis</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Lamium tenuiflorum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Lathyrus cilicicus</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Marrubium globosum ssp. micranthum</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Minuartia isaurica</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Nepeta nuda ssp. glandulifera</i>	1	0	-	CR	Var	B1
<i>Onobrychis argyrea ssp. isaurica</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Ononis basiadnata</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Origanum leptocladum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Paronychia argyroloba</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Pimpinella isaurica</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Poa speluncarum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Polygala inexpectata</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Prenanthes oyukludagensis</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Ranunculus dissectus ssp. ermenekensis</i>	1	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Salvia adenocaulon</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Salvia albimaculata</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Satureja cilicica</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Sedum cilicicum</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Sedum ermenekensis</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Senecio tauricolus</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Sideritis bilgerana</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Sideritis hololeuca</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Sideritis libanotica ssp. violascens</i>	1	0	-	NT	Var	B2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Sideritis vuralii</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Silene capillipes</i>	I	0	-	EN	Var	A1
<i>Silene ermenekensis</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Tanacetum argenteum ssp. flabellifolium</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Tanacetum oxystegium</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Teucrium cavernarum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Torilis triradiata</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Tulipa cinnabarina</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Verbascum chionophyllum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum inulifolium</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Verbascum isauricum</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Verbascum leuconeurum</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Verbascum microcephalum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum pseudoholotrichum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum rubricaulis</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Veronica bombycina ssp. bolcardaghensis</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Veronica macrostachya ssp. sorgerae</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Viola isaurica</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
 <i>Aquila chrysaetos</i>	0	0	LC	LC	Nadir (Üreme)	C1
<i>Bubo bubo</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Circaetus gallicus</i> - Avrupa	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Coracias garrulus</i> - Avrupa	0	0	NT	VU	Var (Üreme)	B1, C1
<i>Dendrocopos syriacus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Emberiza caesia</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Emberiza hortulana</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Falco peregrinus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Hippolais olivetorum</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lullula arborea</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
 <i>Dryomys laniger</i>	I	0	NT	LC	Var	A2, A4, C1
<i>Dryomys laniger</i> - Orta Toroslar	I	0	NT	LC	Var	B2, C1
<i>Lutra lutra</i>	0	0	NT	-	Var	C1
<i>Neomys anomalus</i> - Ermenek	0	0	LC	-	Var	B2, C1
<i>Spermophilus xanthoprimum</i> - Orta Toroslar	0	0	LC	NT	Var	B2, C1
 <i>Lacerta danfordi</i>	I	0	-	LC	Var	A2, A4, C1
 <i>Polyommatus sertavulensis</i>	I	0	-	-	Var	A2, A4, C1

Gökdere

AKD046

Yeterince Bilinmiyor
Aynı (0)

© Şebnem Eras

Yüzölçümü : 60595 ha
Boylam : 33,15°D
Enlem : 36,85°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 160 m - 1918 m
İl(ler) : Karaman, Mersin
İlçe(ler) : Karaman merkez, Mut

- **Alanın Tanımı:** ÖDA, Mersin'in Mut ilçesinin kuzeybatısında yer alır. Karaman – Mut ve Karaman-Ermek karayolları arasında bulunur. Göksu Vadisi'nin yukarı kısmını ve vadiyi çevreleyen yamaçları içine alır. Kuzeyinde Kemer Dağı, doğusunda Avlama Dağı, batısında Kızıldağ ile çevrilidir.
- **Habitatlar:** ÖDA, Göksu Nehri ve nehir kıyısı bitki toplulukları, maki ve kermes meşesi (*Quercus coccifera*) toplulukları, ardıç (*Juniperus sp.*) ve az miktarda kızılçam (*Pinus brutia*) ormanları, ova ve dağ bozkırları ile tarım alanlarından oluşur. Göksu ve kollarının genişlediği düz alanlarda kuru ve sulu tarım yapılır. Ardıç ormanları alanın batı ve güneybatısında yoğunlaşır.
- **Türler:** Gökdere, bitkiler açısından öne çıkan bir alandır. Dünya yayılışı alanla sınırlı olduğu bilinen dört bitki türü burada yaşamını sürdürmektedir: *Aristolochia geniculata*, *Stachys anamurensis*. Bunun dışında alanda ülkemize endemik ve dünya ölçeğinde nesli tehlike altında bulunan *Alkanna punctulata*, *Astragalus chamberlainianus*, *Dorycnium sanguineum*, *Lathyrus cilicicus*, *Stachys cydni* bitki türleri de yer almaktadır.
- **Alan Kullanımı:** Alanda tarım ve hayvancılık yapılır. Göksu Nehri'nin oluşturduğu verimli alanlar nedeniyle bölge halkının temel geçim kaynağı tarımdır. Sebze ve meyve üreticiliği bölgenin en önemli gelir kaynaklarının başında gelir. Bunun yanında hububat üretimi de yapılır. Bölgede hayvancılık faaliyetleri de gerçekleştirilmektedir.
- **Tehditler:** Alan üzerindeki en ciddi tehdit Göksu Nehri üzerine yapımı planlanan Mut ve Kepezkaya barajlarıdır. ÖDA'nın güney sınırına inşa edilmesi planlanan Mut Barajı, Göksu Nehri'nin ÖDA sınırları içindeki kısmının yaklaşık yüzde 50'sini yok edecektir.
- **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

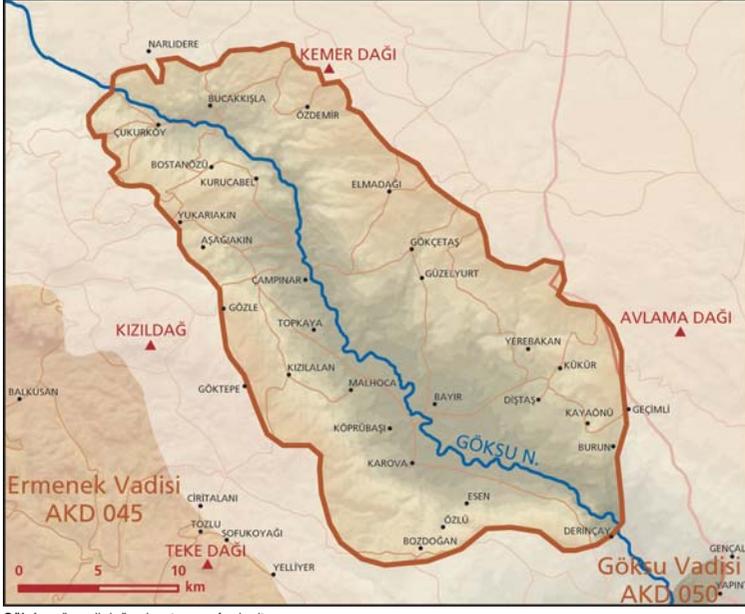

Teucrium cavemarum © Mecit Vural

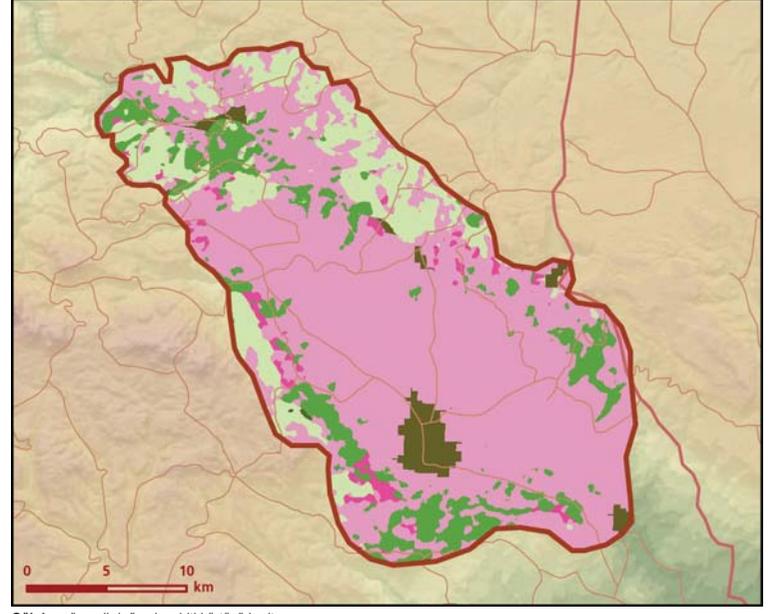
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Karaman Valiliği; Mersin Valiliği; Karaman İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Mersin İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Mut Kaymaklığı; Mut Belediyesi.

■ **Bahtiyar Kurt**

Gökdere önemli doğa alanı topografya haritası

Gökdere önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Alkanna punctulata</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Aristolochia geniculata</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Asparagus coodei</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Astragalus chamberlainianus</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Dorycnium sanguineum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Lathyrus cilicicus</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Sedum samium ssp. micranthum</i>	I	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Stachys anamurensis</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Stachys cydni</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Verbascum rubricaula</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Veronica macrostachya ssp. sorgerae</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2

Bozyazı Kıyıları

AKD047
İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

© Cüneyt Oğuztüzün

Yüzölçümü : 2148 ha
Boylam : 33,08°D
Enlem : 36,09°K
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı

Yükseklik : 0 m - 330 m
İl(ler) : Mersin
İlçe(ler) : Bozyazı

- **Alanın Tanımı:** ÖDA, Mersin'in Bozyazı ilçesinin hemen doğusunda bulunan Kızıllıman Burnu ve çevresindeki kıyı şeridini kapsar. Türkiye'nin en güney ucu olan Anamur Burnu'nun doğusunda yer alır. Batıda Bozyazı'nın tarım alanları, doğuda ise Karaharnup Deresi'nin denize döküldüğü yer ile sınırlanır. Sırtını kuzeyindeki Toros Dağları'nın yükseltilerine dayanmış olan ÖDA, önemini doğal kıyı habitatlarından almaktadır.
- **Habitatlar:** Kıyıya yakın kesimlerinde Akdeniz'e özgü maki toplulukları barındıran alanın kuzeyi kızılçam (*Pinus brutia*), ardıç (*Juniperus excelsa*) ve göknar (*Abies cilicica*) kanşık ormanlarına sahiptir. Kıyıları genellikle sarp kayalıklı ve önemli sayıda deniz mağaraları barındırır. Bu mağaralar bölgede Akdeniz foklarının barınması ve üremesi için son derece önemlidir.
- **Türler:** Bozyazı kıyıları nesli dünya ölçeğinde tehlike altında olan Akdeniz fokunun (*Monachus monachus*) görüldüğü önemli alanlardan biridir. Batı Mersin (Dağlık Taşeli) sahillerinde Türkiye'de bilinen en kalabalık ve üreyen yerleşik koloninin bir bölümü bu alanı yoğun olarak kullanmaktadır.
- **Alanın Tanımı:** ÖDA kriterlerini sağlamamakla beraber yine kayalık kıyılarda tepeli karabatak (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*) yaşamaktadır.
- **Alan Kullanımı:** Alanda tarım, balıkçılık, arıcılık, hayvancılık, turizm ve az miktarda orman işçiliği yapılır. Sebze ve muz yetiştiriciliği sera tarımcılığının ana öğeleridir. Küçükbaş ve büyükbaş hayvancılık ise az miktarda yapılmaktadır. Alanda turizm etkinlikleri günümüzde hareketlenmeye başlamıştır. Bölge özellikle yerli turistlerin ziyaret ettiği bir alandır. Alanın özellikle kuzeyindeki orman alanlarında orman işçiliği de yaygındır.
- **Tehditler:** ÖDA için en önemli tehdit yasadışı ve aşırı trol avcılığıdır. Eskisine göre azalmakla birlikte patlayıcılarla yapılan yasadışı balık avcılığı doğal hayata karşı diğer bir tehdit unsurudur. Bozyazı turizm açısından gelişmek isteyen bir ilçedir. Bu nedenle yapılan ikinci konutların sayısı artmaktadır. Son yıllarda turizm yatırımcılarının bölgede büyük yatırım baskısı oluşturması özellikle fokların bulunduğu, doğallığını korumuş kıyı alanlarını olumsuz etkileyecektir. Bunun yanı sıra hayvancılığın yaygın olduğu alanlarda belirli dönemlerde otlatma baskısı

görülmür.

- **Koruma Çalışmaları:** Sualtı Araştırmaları Demeği Akdeniz Foku Araştırma Grubu (SAD-AFAG) ve ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsü (DBE) uzun yıllardır deniz ve kıyı alanlarını izleme ve koruma çalışmaları yürütmektedir. Nesli tehlike altında olan Akdeniz fokuna odaklanan çalışmalar deniz ve kıyı ekosisteminin bir bütün olarak korunmasını hedeflemektedir. ODTÜ-DBE ve SAD-AFAG işbirliği ile 1999 yılında alandaki Kızıllıman Burnu kıyılarında bir balıkçılığa kapalı alan (BKA) önerilmiş ve bu balıkçıların da mutabakatı ile Tarım Bakanlığı tarafından onaylanarak Su Ürünleri Sirküleri'nde yayınlanmıştır. Daha sonra SAD-AFAG ODTÜ-DBE ile işbirliği içinde, ÜNDP-GEF destekli bir araştırma ve koruma projesi gerçekleştirmiş ve Kızıllıman'daki BKA içinde balık stokları araştırılarak özellikle balık boylarında koruma öncesi ve sonrası mukayesesi yapılmıştır. Bu çalışma ile yıpranmış deniz ekosistemlerinin bu tip küçük ölçekteki BKA'lar ile tekrar toparlanmasının mümkün olduğu ispatlanmıştır.
- Alan orfoz (*E. marginatus*) ve lagos (*E. caninus*) balığının dağılımı yaptığı önemli bir alandır. SAD-AFAG, 2002 yılında Su Ürünleri Sirküler toplantılarında Akdeniz'de azalmış olan bentik balıklardan orfoz ve lagos balıklarının her türlü zıpkınla avcılığının yasaklanarak korunmalarını teklif etmiştir. Bu teklif kabul edilerek o tarihten bu yana sirkülerde yer almıştır. Ayrıca SAD-AFAG Bozyazı temsilciliği alanda fok gözlemleri yapmakta ve FokData veri tabanına aktarmaktadır.

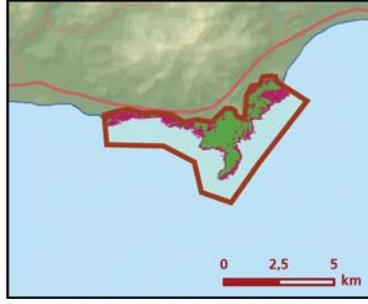
■ **Yerli İlgili Sahipleri**

Mersin Valiliği; Bozyazı Kaymaklığı; Bozyazı Belediyesi; ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsü; Su Altı Araştırmaları Demeği Akdeniz Foku Araştırma Grubu Bozyazı Temsilciliği; Bozyazı Su Ürünleri Kooperatifi.

- **Burcu Meltem Arık, Cem Orkun Kuraç**

Bozyazı Kiyıları önemli doğa alanı topografya haritası

Bozyazı Kiyıları önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Monachus monachus</i>	0	0	CR	(CR)	Var	A1, C1
<i>Monachus monachus</i> - Doğu Akdeniz	0	0	CR	(CR)	Var	B1, C1

Phlomis leucophracta © Cem Orkun Kiraç

Gülнар

AKD048

İzlenmesi Gerekli
Bilinmiyor (?)

Gülнар © Cem Orkun Kırac

Yüzölçümü : 17571 ha
Boylam : 33,37°D
Enlem : 36,27°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 65 m - 1035 m
İl(ler) : Mersin
İlçe(ler) : Gülнар, Aydincık

- **Alanın Tanımı:** Gülнар Önemli Doğa Alanı, Mersin'in Gülнар ilçesinden güney doğrudan uzanarak Aydincık ilçesine kadar olan tepelik bölgeyi ve Sıraç Dağı'nı içine alır. Aydincık ve Gülнар ilçelerini birbirine bağlayan karayolu alanın ortasından geçer. Sipahili Deresi yine ÖDA içerisinden uzanarak Akdeniz'e ulaşır. ÖDA sınırları içerisinde yer alan Eskişöğüt köyü yakınındaki Yalandünya Mağarası alanın en önemli doğal yapılarından biridir.
- **Habitatlar:** ÖDA; ova bozkırları, kızılçam (*Pinus brutia*) ormanları, yer yer maki bitki örtüsü, meyve bahçeleri ve tarım alanlarından oluşur. Kızılçam ormanları ve makiler alanın güney ve batı kısımlarında bulunur. Sipahili Deresi ve kolları boyunca sulu tarım yapılır.
- **Türler:** Gülнар, bitkiler açısından da oldukça önemli bir alandır. Alanda 14 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bu bitkilerden *Micromeria dolichodonta*, *Ophrys isaura*, *Scrophularia mersinensis* ve *Verbascum cymigerum*'un bilinen dünya dağılımı Gülнар ÖDA'sı ile sınırlıdır. Yalandünya Mağarası, bölgedeki yarasalar için önemli bir yuvalama ve konaklama alanıdır. Kırpıklı yarası (*Myotis emarginatus*), Akdeniz nalburunlu yarasası (*Rhinolophus euryale*), nalburunlu büyük yarası (*Rhinolophus ferrumequinum*) ve nalburunlu küçük yarası (*Rhinolophus hipposideros*) Yalandünya Mağarası'nda bulunan yarası türleridir.
- **Alan Kullanımı:** Bölge halkının büyük çoğunluğunun geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Bölge yaylalarında hububat ve bağcılık yaygın olup, meyve yetiştiriciliği de yapılmaktadır.
- **Tehditler:** Yalandünya Mağarası günübirlik turizme açıktır. Mağaralarda yapılan turizm faaliyetleri yarasaların varlığı için tehdit oluşturmaktadır. Bunun yanında bölgede yapılan otlama ve tarım uygulamalarının da alanda bulunan bitki türlerini nasıl etkilediği bilinmemektedir.
- **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

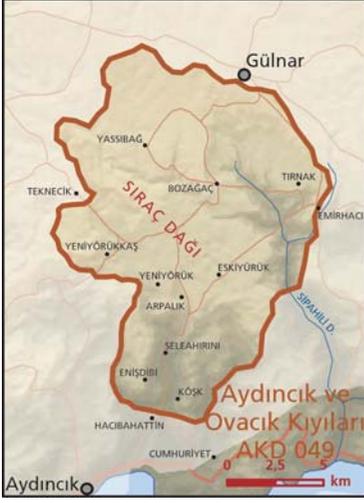

Sideritis brevidens © Mecit Vural

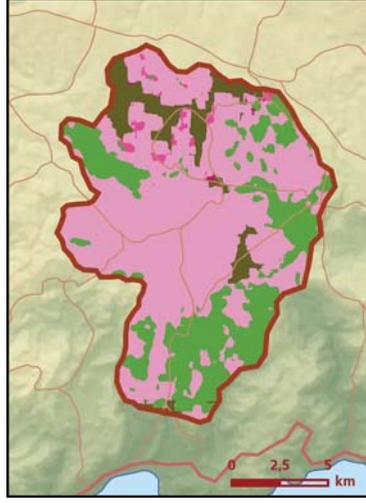
■ Yeri İlgili Sahipleri

Mersin Valiliği; Mersin İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Aydincık Kaymaklığı; Gülнар Kaymaklığı; Aydincık Belediyesi; Gülнар Belediyesi.

■ Bahtiyar Kurt

Gülnar önemli doğa alanı topografya haritası

Gülnar önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Kirpikli yarasası (*Myotis emarginatus*) © Laurens Vogelaers

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Astragalus albicalycinus</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus huber-morathii</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Lathyrus cilicicus</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Micromeria dolichodonta</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
<i>Ononis basiadnata</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Ophrys isaura</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Scrophularia mersinensis</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Sideritis brevidens</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Sideritis vuralii</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Stachys pseudopinardii</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Symphytum longisetum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Trigonella plicata</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum cymigerum</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Verbascum linguifolium</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Myotis emarginatus</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, C1
<i>Rhinolophus euryale</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, C1
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	0	0	NT	NT	Var	C1
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	0	0	LC	NT	Var	C1

Aydıncık ve Ovacık Kıyıları

AKD049
İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

© Fatih Özenbaş

Yüzölçümü : 26459 ha
Boylam : 33,59°D
Enlem : 36,17°K
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı, arkeolojik sit alanı

Yükseklik : 0 m - 499 m

İl(ler) : Mersin

İlçe(ler) : Gülnar, Aydıncık, Silifke

- **Alanın Tanımı:** Aydıncık ve Ovacık kıyıları Mersin ilinin Taşucu ve Aydıncık ilçeleri arasında yer alır. Alan batıda Aydıncık ilçe merkezi doğuda ise Yassıdamlar köyü ile sınırlanır. İçerisinde kıyı alanlarının yanı sıra irili ufaklı altı ada ve Kızlarsivrisi Tepesi de bulunur. Kireçtaşı olan bölge mağara oluşumuna son derece uygun olduğundan pek çok kıyı mağarası barındırmaktadır. Türkiye'de bilinen en kalabalık ve sürekli üreyen tek Akdeniz foku (*Monachus monachus*) kolonisi Ovacık kıyılarındadır da içine alan dağlık Kilikya sahilinde yaşamaktadır.
- **Habitatlar:** ÖDA; kuru tarım alanları, kızılçam ormanı, maki ve garig kayalıklar ve vejetasyonla kaplı yalyarlar ile yer yer kumsallardan oluşur. Geneli kayalık olan alanda, ince kumdan oluşan küçük kumsal ve kum-çakıl karışık alanlar bulunur. Sualtındaysa *Posidonia* deniz çayırlarının oluşturduğu zengin ve hassas bir habitat bulunur. Ayrıca Bölükada Burnu ile anakara arasındaki Köşere mevki, dolma kumsal olup içinde küçük bir sulak alan barındırır.
- **Türler:** Aydıncık ve Ovacık kıyılarındadır dünyada sadece burada bulunan *Crucianella sorgerae* ve ülkemize endemik *Colchicum imperatoris-friderici* bitki türleri yaşamaktadır. Özellikle ÖDA'da bulunan adalarda gökdoğan (*Falco peregrinus*) ve ada martısı (*Larus audouinii*) üremektedir. Ayrıca, ÖDA kriterlerini sağlamamakla beraber tepeli karabatak (*Pahalcrocorax aristotelis desmarestii*) yaşamaktadır. ÖDA'da bulunan kayalık alanlar nesli dünya ölçeğinde tehlikede olan Akdeniz fokunun (*Monachus monachus*) ürettiği alanlardan biridir. Ovacık kıyılarındadır fokların kullandığı belirlenen 2 üreme ve 6 aktif dinlenme mağarası bulunur. Bölgesel ölçekte tehlike altında olan bavius (*Pseudophilotes bavius*), Himalaya mavi kelebeği (*Pseudophilotes vicrama*) ve san lekeli zıpızp (*Thymelicus acteon*) alanda görülen kelebek türleri arasındadır.
- **Alan Kullanımı:** Tarım, hayvancılık ve balıkçılık yapılan alanda ikinci konut yerleşimi de bulunmaktadır. Tarım su bulunan yerlerde seracılık olarak yapılır. Aydıncık ovası yerleşim ve yer yer tarım (özellikle seracılık) amaçlı kullanılmaktadır. Hayvancılık yapan göçebe Yörükler kiralama usulüyle dağlık kesimleri otlama amaçlı kullanılmaktadır. Yine dağlık kesimlerde yabani ot toplayıcılığı oldukça yaygındır. Mersin-Antalya karayolunun virajlı ve bozuk olması

- nedeniyle yörede yoğun bir turizm etkisi görülmemektedir. Bununla beraber yapılaşmaya uygun alanlar ikinci konutlarla kaplıdır.
- **Tehditler:** 2005 yılı itibarıyla Anamur-Taşucu arasında yol genişletme çalışmaları başlamıştır. Bu amaçla ağaç kesimi yapılmaktadır. Kış aylarında, Kargıcak Boğazı'nda otlama baskısı olmaktadır. Balıkçılık amaçlı patlayıcı kullanımı son yıllarda azalma eğiliminde olmakla beraber hâlâ alanı tehdit eden önemli faktörlerden biridir. Zıpkınla ve kafesle avcılık birçok balık türü üzerinde önemli baskı oluşturmaktadır. Adalarda bulunan hayvanlar ada martılarını üreme döneminde olumsuz etkilemektedir.
- **Koruma Çalışmaları:** ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsü (DBE), Akdeniz fokunu korumak amacıyla 1994 yılından bu yana bölgede araştırma, koruma ve eğitim projeleri yürütmektedir. 1998-2003 yılları arasında çalışmalar Sualtı Araştırmaları Derneği - Akdeniz Foku Araştırma Grubu (SAD-AFAG) ile ortak yürütülmüştür. ODTÜ-DBE ve yöre balıkçısının da desteği ile Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı tarafından 1999 yılında büyük ölçekli avcılığa kapatılan aşın yıpratılmış ekosistemdeki koruma sonrası değişimlerin izlenmesini amaçlayan TÜBİTAK destekli çalışmalar yürütülmektedir. SAD-AFAG 2002-2004 yılları arasında Avrupa Birliği SMAP programı kapsamında "Bio-Çeşitlilik Sıcak Alanlarının Korunması ve Yönetimi: Bir Akdeniz Ağı" adlı bir proje yürütmüştür. Alanda süratli bir tekneyle, civar deniz alanında denetleme yapılmaktadır. SAD-AFAG Aydıncık Temsilciliği alanda fok gözlemleri yapmakta ve FokData veri tabanına aktarmaktadır. LEVANT Doğa Koruma Derneği, eko-turizm denemeleri yapmaktadır. Ayrıca ODTÜ DBE ile yabancı istilacı türlere karşı Akdeniz'in savunuculuğunu yaptığı düşünülen deniz çayırının (*Posidonia oceanica*) sınırnı genişletmek amacıyla çayır yenileme ve transplantasyon çalışmaları yapılmaktadır. SAD-AFAG 2002 yılında Su Ürünleri Sirküler toplantılarında Akdeniz'de azalmış olan bentik balıklardan orfoz (*E. marginatus*) ve lagos (*E. caninus*) balıklarının her türlü zıpkınla avcılığının yasaklanmasını sağlamıştır.

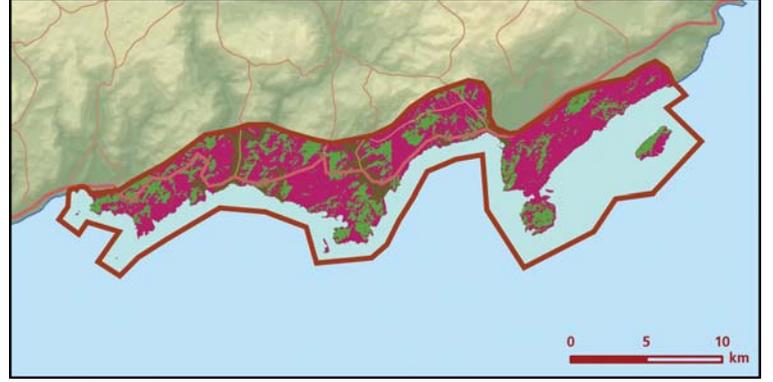
■ Yere İlgili Sahipleri

Mersin Valiliği; Silifke Kaymakamlığı; Aydıncık Kaymakamlığı; Silifke Belediyesi; Aydıncık Belediyesi; Yeşilovacı Belediyesi; Adana Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu; Orta Doğu Teknik Üniversitesi Deniz Bilimleri Enstitüsü; SAD-AFAG; LEVANT Doğa Koruma Derneği; Aydıncık Çevre Koruma, Tanıtma ve Kültür Derneği; Kuş Araştırmaları Derneği.

■ Evren Çağlayan, Ali Cemal Gücü, Cem Orkun Kırac

Aydınçık ve Ovacık Kıyıları önemli doğa alanı topografya haritası

Aydınçık ve Ovacık Kıyıları önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Colchicum imperatoris-friderici</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Crucianella sorgerae</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
 <i>Falco peregrinus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Larus audouinii</i>	0	0	NT	(NT)	20-30 Çift (Üreme)	C1
 <i>Monachus monachus</i>	0	0	CR	(CR)	Var	A1, C1
<i>Monachus monachus - Doğu Akdeniz</i>	0	0	CR	(CR)	Var	B1, C1
 <i>Pseudophilotes bavius - Anadolu</i>	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Pseudophilotes vicrama - Anadolu</i>	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Thymelicus acteon - Anadolu</i>	0	0	-	VU	Var	B1

Göksu Vadisi

AKD050

Acil
Aynı (0)

Göksu Vadisi © Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 52861 ha
Boylam : 33,65°D
Enlem : 36,42°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 20 m - 1160 m
İl(ler) : Mersin
İlçe(ler) : Silifke, Gülnar, Mut

■ **Alanın Tanımı:** Geyik Dağları'ndan beslenen Göksu Nehri, Mut civarında Ermenek Çayı ile birleşerek Silifke'de oluşturduğu delta üzerinden Akdeniz'e dökülür. ÖDA, Göksu Nehri'nin Silifke ile Mut arasında kalan vadi alanını kapsar. Göksü, genel olarak dar ve kıvrımlı bir vadidir. Mut civarında genişleyen vadi tabanı Kargıcak köyü yakınlarında daralarak deltaya kadar uzanır. Toros Dağları sıcak Akdeniz ikliminin iç kesimlere ulaşmasını engellerken Göksu Nehri, Orta Toroslar'ın parçası olan Taşeli Platosu'nu aşarak yumuşak iklim koşullarını iç kesimlere taşıyan bir vadi oluşturmuştur. Bu da alanın flora açısından büyük zenginlik taşımasını sağlamaktadır.

■ **Habitatlar:** ÖDA; Göksu Nehri, nehir kıyısı bitki toplulukları, kızılçam ormanları (*Pinus brutia*), maki bitki örtüsü toplulukları ve tarım alanlarından oluşur. Alanda sarp kayalıklar ve derin kanyonlar bulunur. Tarım alanları, genişleyen vadi tabanındadır.

■ **Türler:** Göksu Vadisi birçok canlı grubundan tür için önemli bir alandır. Alanda 14 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. *Alkanna milliana* ve *Onobrychis mutensis* bitki türlerinin dünya dağılımı ÖDA ile sınırlıdır.

Öte yandan vadi kuşlar için de önemli bir doğa alanıdır. Bölgede küçük akbaba (*Neophron percnopterus*), bıyıklı doğan (*Falco biarmicus*), tavşancıl (*Hieratus fasciatus*) ve kızıl akbaba (*Gyps fulvus*) gibi yırtıcı kuş türleri yaşamaktadır.

Göksu Vadisi nesli dünya ölçeğinde tehlike altında bulunan yabankeçisi (*Capra aegagrus*) için de önemli bir barınma alanıdır.

Alan, Akdeniz biyomuna endemik ve dar yayılışlı bir sürüngen türü olan Pamfilya kertenkelesi (*Lacerta pamphylica*) için önemlidir.

ÖDA bölgesel ölçekte tehlike altında olan kelebek türleri için de önemlidir. Bu türlerin başında yalancı apollo (*Archon apollinus*), bavius (*Pseudophilotes bavius*) ve Anadolu gelinciği (*Tomares*

nogelli) gelir.

■ **Alan Kullanımı:** ÖDA'da vadi tabanı boyunca tarım faaliyetleri yürütülmektedir. Özellikle akarsuya yakın bölgelerde sulcu tarım gelişmiştir. Bunun yanında bölgede genel olarak sebze ve meyve yetiştiriciliği yapılmaktadır.

■ **Tehditler:** Göksu nehri üzerine yapılması planlanan Kayraktepe Barajı ÖKA üzerindeki en büyük tehdittir. Barajın yapımı vadiye yaşamını sürdüren nesli tehlike altındaki türlerin yaşamını olumsuz etkileyecektir.

■ **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

Yaban Keçisi (*Capra aegagrus*) © Hakan Uğurlu

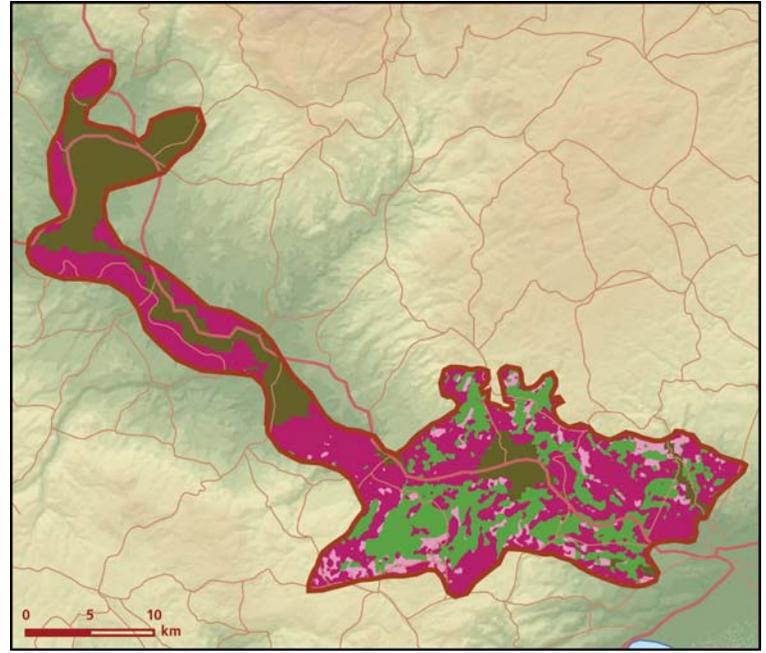
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Mersin Valiliği; Mersin İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Silifke Kaymakamlığı; Mut Kaymakamlığı; Silifke Belediyesi; Mut Belediyesi.

■ **Murat Ataol, Bahtiyar Kurt**

Göksu Vadisi önemli doğa alanı topografya haritası

Göksu Vadisi önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Alkanna milliana</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Asperula lilaciflora ssp. mutensis</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Astragalus albicalycinus</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus huber-morathii</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Astragalus roseocalycinus</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Bupleurum polyactis</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea pinetorum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Colchicum imperatoris-friderici</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Fritillaria assyrica ssp. melanthera</i>	I	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Onobrychis mutensis</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
<i>Ononis basiadnata</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Teucrium odontites</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Verbascum inulifolium</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Verbascum orbicularifolium</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Bubo bubo</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Falco biarmicus</i> - Avrupa ve Anadolu	0	0	LC	VU	2-3 Çift (Üreme)	C1
<i>Gyps fulvus</i>	0	0	LC	LC	5-10 Çift (Üreme)	C1
<i>Hieraetus fasciatus</i> - Akdeniz	0	0	LC	EN	1 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Hippolais olivetorum</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lanius collurio</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Neophron percnopterus</i> - Avrupa	0	0	LC	EN	Var (Üreme)	B1, C1
<i>Capra aegagrus</i>	0	0	VU	-	Var	A1, C1
<i>Lacerta pamphylica</i>	I	0	-	LC	Var	A2, A4, C1
<i>Testudo graeca</i>	0	0	VU	NT	Var	A1, C1
<i>Anthocharis damone</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Archon apollinus</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Glaucopteryx alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Pseudophilotes bavius</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Pseudophilotes vicrama</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Tomares nogelli</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1

Göksu Deltası

AKD051

Korumaya Bağımlı
Aynı (0)

Siğir balıklı (Bubulcus ibis) © H. Çağlar İnce

Yüzölçümü : 21752 ha

Boylam : 33,99°D

Enlem : 36,33°K

Yükseklik : 0 m - 90 m

İl(ler) : Mersin

İlçe(ler) : Silifke

Koruma Statüleri : Özel çevre koruma bölgesi, Ramsar alanı, doğal sit alanı

- **Alanın Tanımı:** ÖDA, Göksu Nehri'nin Akdeniz'e döküldüğü yerde oluşmuş bir sulak alandır. Taşeli Platosu'ndan doğan ve Geyik Dağları'ndan gelen sularla beslenen Göksu Nehri'nin taşıdığı sedimentler sonucu oluşmuştur. Göksu Nehri'nin denize döküldüğü yerin batısında irili ufaklı dört göl (Paradeniz Dalyanı, Akgöl, Kuğu, Arapalanı) bulunur. Akdeniz kıyılarındaki en önemli ve nispeten az bozulmuş sulakalanlardan biridir. Kuş türleri açısından son derece zengin olan alan, yerli ve yabancı kuş gözlemcilerinin uğrak yeridir.
- **Habitatlar:** Delta; tarım arazileri, göller ve sazlık alanlar, tuzcul sulakalanlar, kumsallar, kumullar ve yerleşim merkezlerinden oluşur. Alanda iki büyük göl bulunur. Bunlar denizle irtibatlı ve kum seddiyle denizden ayrılan Paradeniz Dalyanı ve daha çok tatlı su gölü karakteri taşıyan Akgöl'dür. Deltada ayrıca Akgöl ve Paradeniz arasında yer alan Kuğu Gölü ve Paradeniz'in doğusunda bulunan çok tuzlu Arapalanı Gölü vardır. Göllerin tuzluluk oranı gelgitte bağlı olarak değişir. Deltanın uç kısmında İncekum Burnu olarak bilinen ince kumlu bir bölge bulunur. Göksu Nehri günümüzdeki yatağına yerleştirildikten sonra bu kumlu alanın ucu aşınmaya başlamıştır.
- **Türler:** Göksu Deltası birçok tür grubu için önemli bir sulakalandır. Deltada 12 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Ülkemizde endemik ve çoğunluğu kumlu bitki örtüsüne ait türler arasında *Aristolochia krausei*, *Bellevalia modesta*, *Beta adanensis*, *Beta trojana*, *Bromus psammophilus* ve *Stachys pseudopinnardii* yer alır. Alan su kuşları için üreme ve kışlama dönemlerinde önem taşır. Alanda üreyen kuş türleri arasında pasbaş patka (*Aythya nyroca*), akça cılıbit (*Charadrius alexandrinus*), İzmir yalıcakını (*Halcyon smyrnensis*), yaz ördeği (*Marenonetta angustirostris*) ve saz horozu (*Porphyrio porphyrio caspius*) bulunur. Deltada kışlayan önemli türlerin başında boz kaz (*Anser anser*), büyük orman kartalı (*Aquila clanga*), şah kartal (*Aquila heliaca*), kır baykuşu (*Asio flammeus*), Sibirya kazı (*Branta ruficollis*), küçük kuğu (*Cygnus columbianus*), turna (*Grus grus*), tepeli pelikan (*Pelecanus crispus*), küçük karabatak (*Phalacrocorax pygmaeus*) ve flamingo (*Phoenicopterus roseus*) gelir. Akdeniz foku (*Monachus monachus*) ÖDA kıyılarını beslenme amaçlı olarak kullanır. Göksu Deltası'ndaki ince kumlu alan denizkaplumbağası (*Caretta caretta*) ve yeşil denizkaplumbağasının (*Chelonia mydas*) Akdeniz'de ürettiği önemli alanlardan biridir. Delta, kara gözlü mavi kelebek (*Glaucopsyche alexis*), Akdeniz melikesi (*Melanargia titea*),

Himalaya mavi kelebeği (*Pseudophilotes vicrama*) ve karamavi (*Scolitantides orion*) kelebek türleri için de önemli bir alandır.

Kızböceği türlerinden Akdeniz biyomuna özgü ve dar yayıllı bir tür olan *Ceragrion georgifreyi* ile nesli küresel ölçekte tehlike altında olan *Brachythemis fuscopallata* ve *Onychogomphus assimilis* alanda yaşamaktadır.

- **Alan Kullanımı:** Tarım, hayvancılık, balıkçılık ve az miktarda turizm faaliyetleri yapılır. Deltada en önemli alan kullanımını tarım faaliyetleri oluşturur. Hem kuru hem sulu tarım yapılır. Kıyı ve tepelik alanlar arasında kalan bölgelerde zeytincilik ve bağcılık yapılır.

Geçmiş yıllarda büyük öneme sahip olan hayvancılık, günümüzde otlakların tarım ve yerleşim alanlarına dönüştürülmesi sonucunda önemini kaybetmiştir. Hayvancılık yaz aylarında bölgeye gelen yürüklük tarafından yapılmaktadır.

Alanda kıyı ve açık deniz balıkçılığı yapılır. Balıkçılığın yanı sıra yörede mavi yengeç ve karides avcılığı da önemli bir yer tutmaktadır.

Deltanın bir kısmı özel mülkiyettir ve belirli bir bölümünde ikinci yazlık konutlar bulunur. Kışları çoğunlukla boş olan bu alan yazın yerli turistler için popüler bir alan haline gelir.

- **Tehditler:** Alandaki en ciddi tehdit su rejimine yapılan müdahalelerdir. Delta, daha önceki yıllarda çok geniş kapsamlı kurutma ve sulama projeleriyle büyük oranda tarım alanlarına dönüştürülmüştür. Göksu Nehri ve kolları üzerine inşa edilmesi planlanan bir dizi baraj inşaatı nedeniyle, nehir tarafından taşınan sedimentlerin azalması ve deltanın doğal yapısının bozulması tehlikesi vardır. Bu barajların arasında en tehlikeli olanı Kayraktepe Barajı'dır.

Alan üzerindeki bir diğer tehdit yapılaşma baskısıdır. Özel çevre koruma bölgesi dışındaki tarım arazilerinde ikinci konutlar inşa edilmektedir.

Tarım alanlarından gelen atıklardan sulakalan sistemi olumsuz etkilenmektedir. Alanda kaçak avcılık yapılmaktadır.

- **Koruma Çalışmaları:** Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı (ÖÇKKB), Gazi Üniversitesi ve Doğal Hayatı Koruma Derneği desteğiyle, Göksu Deltası Yönetim Planı'nı hazırlamıştır. Silifke Özel Çevre Koruma Müdürlüğü, alana gelen ziyaretçilerin giriş çıkış kontrolünü ve avcılık denetimi yapmaktadır.

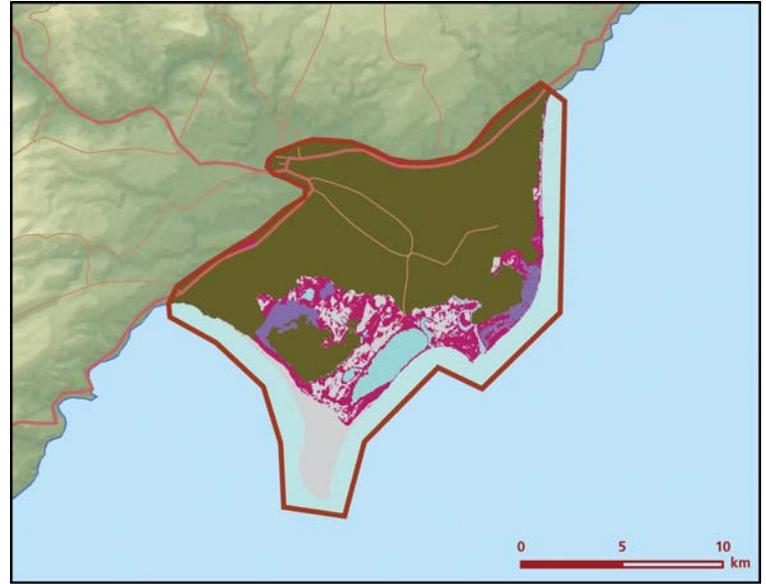
Yerel İlgili Sahipleri

Mersin (İçel) Valiliği; Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı; Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Sulak Alan Şube Müdürlüğü; Gazi Üniversitesi; Silifke Kaymaklığı; Taşucu Kaymaklığı; Silifke Belediyesi; Taşucu Belediyesi; Doğa Derneği.

Burcu Meltem Arık

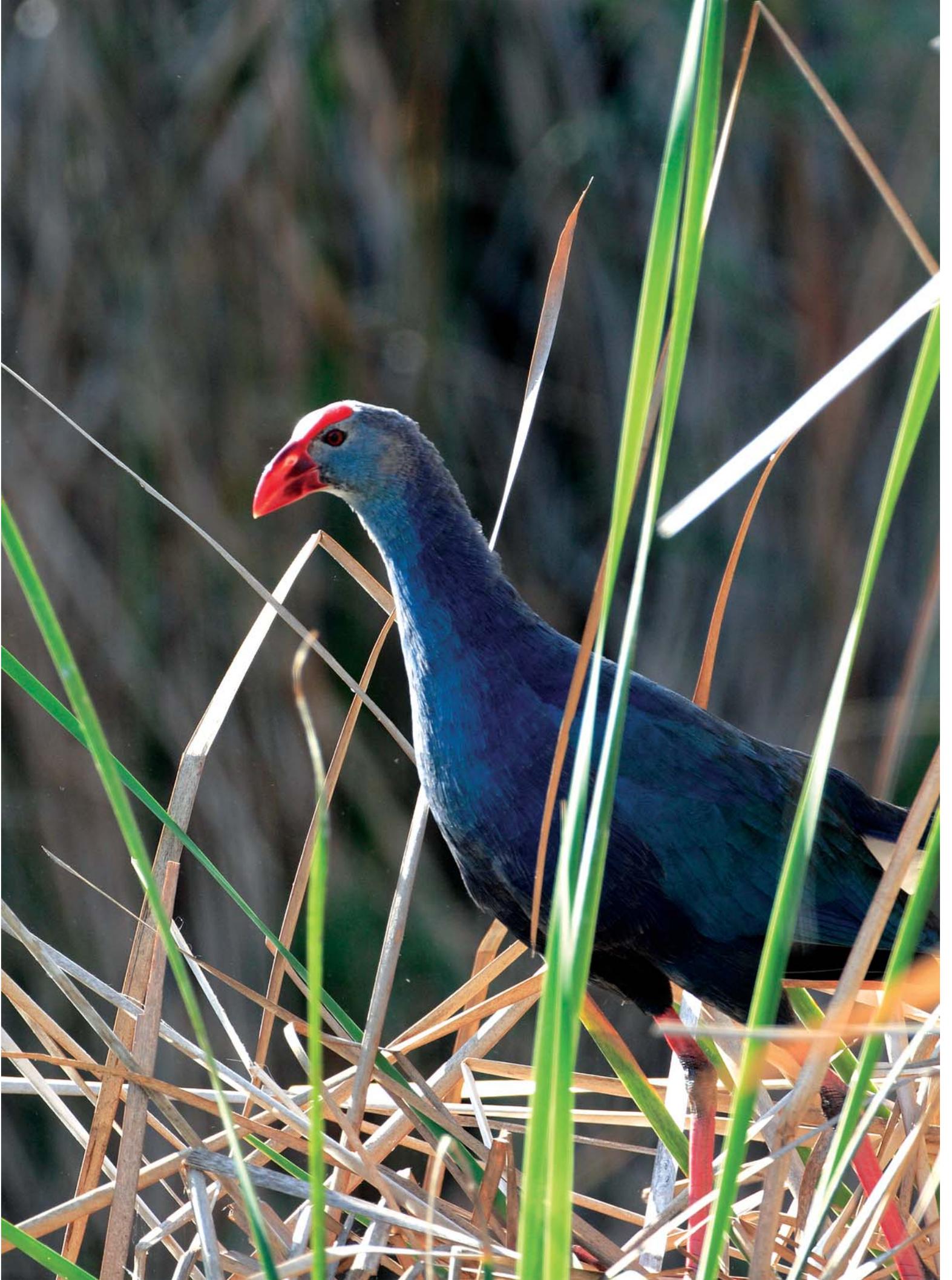
Göksu Deltası önemli doğa alanı topografya haritası

Göksu Deltası önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Alhagi mannifera</i> - Akdeniz	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Allium junceum ssp. tridentatum</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Ambrosia maritima</i> - Doğu Akdeniz	0	0	-	EN	Var	B1
<i>Aristolochia krausei</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Bellevalia modesta</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Beta adanensis</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Beta trojana</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Bromus psammophilus</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Cyprinia gracilis</i>	0	0	-	EN	Var	A2, B1
<i>Fritillaria assyrica ssp. melananthera</i>	1	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Hypericum polyphyllum ssp. polyphyllum</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Stachys pseudopinaridii</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Acrocephalus melanopogon</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Anas crecca</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	14952 Birey (1992 Kışlama)	B3, C3
<i>Anas penelope</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	6150-11648 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Anser anser</i> - Karadeniz ve Türkiye	0	0	LC	LC	680-1450 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Anthus campestris</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Aquila clanga</i> - Avrupa	0	0	VU	EN	6-20 Birey (1995 Kışlama)	B1, C1
<i>Aquila heliaca</i>	0	0	VU	LC	6 Birey (1993 Kışlama)	C1
<i>Ardea purpurea</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	50 Çift (Üreme)	C1
<i>Ardeola ralloides</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	70 Çift (Üreme)	C1
<i>Asio flammeus</i>	0	0	LC	LC	Var (Kışlama)	C1
<i>Aythya nyroca</i> - D. Avrupa ve Akdeniz	0	0	NT	VU	30 Çift (1995 Üreme)	B1, C1
<i>Botaurus stellaris</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Branta ruficollis</i>	0	0	VU	VU	32 Birey (2002 Kışlama)	A1, B1, C1
<i>Burchinus oedicnemus</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	VU	60 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Calandrella brachydactyla</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Casmerodius albus</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	5 Çift (Üreme)	C1
<i>Charadrius alexandrinus</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	200 Çift (Üreme)	B3, C1, C3
<i>Ciconia ciconia</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	LC	5000-22000 Birey (Göç)	A3, B3, C1, C3
<i>Ciconia ciconia</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Ciconia nigra</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	LC	268 Birey (1995 Göç)	B3, C1, C3
<i>Circus aeruginosus</i>	0	0	LC	LC	30-40 Çift (Üreme)	C1
<i>Cygnus columbianus</i> - Hazar	0	0	LC	(VU)	6-10 Birey (Kışlama)	B3, C1, C3
<i>Egretta garzetta</i> - D. Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	15 Çift (Üreme)	C1
<i>Fulica atra</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	25000-36240 Birey(1995 Kışlama)	B3, C3
<i>Glareola pratincola</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	300 Çift (Üreme)	B3, C1, C3
<i>Grus grus</i> - Anadolu ve Karadeniz	0	0	LC	(EN)	125-291 Birey (2005 Kışlama)	B1, B3, C1, C3
<i>Halcyon smyrnensis</i> - Anadolu	0	0	LC	EN	10 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Himantopus himantopus</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	40 Çift (Üreme)	C1
<i>Ixobrychus minutus</i>	0	0	LC	LC	50-60 Çift (Üreme)	C1
<i>Marmionetta angustirostris</i> - D. Akdeniz	0	0	VU	VU	50 Çift (1995 Üreme)	A1, B1, B3, C1, C3
<i>Melanocorypha calandra</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Nycticorax nycticorax</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	150 Çift (Üreme)	C1
<i>Pelecanus crispus</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	VU	LC	28-56 Birey (Kışlama)	A1, B3, C1, C3
<i>Pelecanus onocrotalus</i> - Avrupa ve Ön Asya	0	0	LC	LC	1500 Birey (2003 Göç)	B3, C1, C3
<i>Phalacrocorax pygmeus</i> - GD. Avrupa ve Türkiye	0	0	LC	LC	46-180 Birey (Kışlama)	C1
<i>Phoenicopterus roseus</i> - D. Akdeniz	0	0	LC	LC	1000-2951 Birey (Kışlama)	B3, C1, C3
<i>Plegadis falcinellus</i> - Ön Asya	0	0	LC	LC	10 Çift (Üreme)	C1
<i>Plegadis falcinellus</i> - Ön Asya	0	0	LC	LC	2500 Birey (Göç)	B3, C1, C3
<i>Porphyrio porphyrio caspius</i>	0	0	LC	LC	300 Çift (Üreme)	B3, C1, C3
<i>Prinia gracilis akyildizi</i>	0	0	LC	VU	30-100 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Sterna albifrons</i> - D. Avrupa	0	0	LC	LC	150 Çift (Üreme)	C1
<i>Tadorna ferruginea</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	(LC)	350-2160 Birey (Üreme sonrası)	B3, C1, C3
<i>Tadorna ferruginea</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	(LC)	1050 Birey (2004 Kışlama)	B3, C1, C3
<i>Vanellus spinosus</i> - Balkanlar ve Anadolu	0	0	LC	VU	300 Çift (Üreme)	B1, C1
 <i>Monachus monachus</i>	0	0	CR	(CR)	Var	A1, C1
<i>Monachus monachus</i> - Doğu Akdeniz	0	0	CR	(CR)	Var	B1, C1
 <i>Caretta caretta</i>	0	0	EN	(EN)	89-117 yuva	A1, C1
<i>Caretta caretta</i> - Akdeniz	0	0	EN	(EN)	89-117 yuva	B1, B3, C1
<i>Chelonia mydas</i>	0	0	EN	(CR)	12-20 yuva	A1, C1
<i>Chelonia mydas</i> - Akdeniz	0	0	EN	(CR)	12-20 yuva	B1, B3, C1
 <i>Alosa fallax nilotica</i>	0	0	DD	-	Var	C1
<i>Aphanius fasciatus</i>	0	0	DD	LC	Var	C1
 <i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Melanargia titea</i> - Doğu Akdeniz	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Pseudophilotes vicrama</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Scolitantides orion</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
 <i>Brachythemis fuscopalliata</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, C1
<i>Ceragrion georgifreyi</i>	0	0	-	NT	Var	A2, A4, C1
<i>Onychogomphus assimilis</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, C1

Saz horozu (*Porphyrio porphyrio caspius*) © Özkan Uner

Limonlu Havzası

AKD052

İzlenmesi Gerekli
Bilinmiyor (?)

Limonlu Çayı © Cüneyt Oğuztüzün

Yüzölçümü : 24303 ha
Boylam : 34,15°D
Enlem : 36,53°K
Koruma Statüleri : Arkeolojik sit alanı

Yükseklik : 0 m - 870 m
İl(ler) : Mersin
İlçe(ler) : Erdemli, Silifke

■ **Alanın Tanımı**: ÖDA, Mersin ilinin güneybatısındaki Limonlu Çayı'nın havzasını kapsar. Doğuda Mersin'in Erdemli ilçesinde bulunan Limonlu Kasabası ile batıda Göksu Deltası arasındaki kıyı şeridi ve tepeleri içine alır. Alanın kuzeyinde bulunan Limonlu Çayı, Orta Toroslar'da Karaaydın yöresinin kuzeyindeki dağlardan doğup Limonlu kasabasında denize dökülür. Çay, derin kanyonlar oluşturur. Alanın büyük bir kısmı karstik kayalardan oluşur. Alan tarihte pek çok uygarlığa ev sahipliği yaptığundan dolayı zengin kültürel değerlere sahiptir. Korykos, Meryemlik, Narlı Kuyu, Cennet ve Cehennem Mağaraları, Astım Mağarası ve vadinin içinde bulunan sukemerleri alandaki önemli doğal ve tarihi kalıntılardır. Cehennem mağarası olarak bilinen alan 100 metre derinliğinde bir obruktur. Denizlerle ilgili önemli araştırmalar yürüten Orta Doğu Teknik Üniversitesi'ne bağlı Deniz Bilimleri Araştırma Enstitüsü Limonlu kasabasıdır.

■ **Habitatlar**: Alan; Limonlu Çayı, bu çayın oluşturduğu sarp kayalara sahip kanyonlar, nehir kıyısı bitki toplulukları, kızılçam ormanı (*Pinus brutia*), Akdeniz'e özgü maki toplulukları, ve garig ile az miktarda kumul bitki örtüsü ve sulu tarım alanından oluşur. Alana öncü maki toplulukları hâkimdir ve baskın türler arasında kermes meşesi, zeytin, keçiboynuzu, sakız ağacı, sandal ağacı ve mersin bulunur. Havzanın kuzeydoğusunda kızılçam ormanı bulunur. Vadi boyunca çınarlar vardır. Limonlu Çayı'nın denize döküldüğü yerde küçük bir kumul alan bulunur.

■ **Türler**: ÖDA'da bulunan Türkiye'ye endemik *Aristolochia krausei*, *Stachys pseudopinardii*, *Verbascum orbicularifolium* bitki türleri dar yayılışlı ve nesli küresel ölçekte tehlike altındadır. Limonlu Havzası'nda, nesli küresel ölçekte tehlikede olan ve bilinen dünya dağılımı sadece bu ÖDA olan Silifke dikenli faresi (*Acomys cilicicus*) adında bir memeli türü bulunur. Limonlu Havzası'nda bulunan Cennet, Cehennem ve Astım mağaraları önemli sayıda yarasalar türünü barındırır. Bu türler arasında Mısır meyve yarasası (*Rousettus aegyptiacus*), büyük nalburunlu yarasalar (*Rhinolophus ferrumequinum*), küçük nalburunlu yarasalar (*Rhinolophus hipposideros*), Akdeniz nalburunlu yarasası (*Rhinolophus euryale*), Mehely'in nalburunlu yarasası (*Rhinolophus mehelyi*), küçük farekulaklı yarasalar (*Myotis blythii*) ve serbestkuyruklu yarasalar (*Tadarida teniotis*) yer alır.

Akdeniz biyomuna özgü, ülkemize endemik bir yılan türü olan *Eirenis aurolineatus* alanda yaşamaktadır.

Karagözlü mavi kelebek (*Glaucopsyche alexis*) ve Akdeniz melikesi (*Melanargia titea*) alanda bulunur ve nesli bölgesel ölçekte tehlike altında olan kelebek türleridir.

Alan, nesli dünya ölçüğünde tehlike altında olan *Onychogomphus assimilis*, Akdeniz biyomuna özgü *Gomphus davidi* ile dar yayılışlı *Coenagrion syriacum* kızböcekleri için önemlidir.

■ **Alan Kullanımı**: Hayvancılık ve tarım yapılan alanda aynı zamanda yoğun turizm faaliyetleri bulunur. Alanın kıyı kesiminde yazlık konutlar mevcuttur ve yeni yazlık konut inşaatları da devam etmektedir. Özellikle yerli turistler ve günübirlik turizm açısından oldukça popüler bir alandır. Hayvancılık alanın kuzeyindeki yaylalarda yaygındır. Limonlu Çayı Vadisi yürüklerin yayla göçü yolu üzerindedir. Özellikle Limonlu kasabası ve çay vadisinde limon ve nar yetiştirilir.

■ **Tehditler**: Alandaki en önemli tehdit günübirlik turizm baskısıdır. Kıyıda konutların artışı alandaki habitat kaybını hızlandırmakta ve atıksu altyapı tesisinin olmayışı da deniz kirliliğine yol açmaktadır.

Kızılçam ormanlarında piknik yapan ziyaretçilerden kaynaklanan orman yangınları olmaktadır. Yaylalarda hayvancılığın azalmasına rağmen otlama baskısı sürmektedir.

■ **Koruma Çalışmaları**: Alanda bulunan ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsü, deniz canlıları ile ilgili araştırma yapmakta ve merkezi Mersin'de bulunan Levant Doğa Koruma Derneği koruma ve bilinçlendirme çalışmaları yürütmektedir.

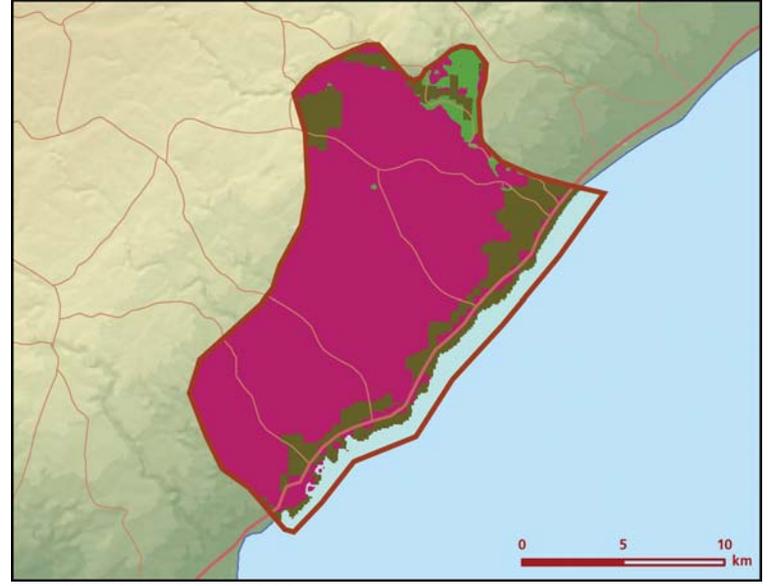
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

İçel Vailiği; Erdemli Kaymakamlığı; Silifke Kaymakamlığı; Erdemli Belediyesi; Silifke Belediyesi; Limonlu Belediyesi; ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsü; Levant Doğa Koruma Derneği.

■ **Lale Aktay, Burcu Meltem Arık, Önder Çırık, Ahmet Karataş**

Limonlu Havzası önemli doğa alanı topografya haritası

Limonlu Havzası önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Aristolochia krausei</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Stachys pseudopinardii</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum orbicularifolium</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
 <i>Acomys cilicicus</i>	I	I	CR	-	Var	A1, A2, A4, C1
<i>Myotis blythii</i>	0	0	LC	LC	Var	C1
<i>Rhinolophus euryale</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, C1
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	0	0	NT	NT	Var	C1
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	0	0	LC	NT	Var	C1
<i>Rhinolophus mehelyi</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, C1
<i>Rousettus aegyptiacus</i>	0	0	LC	LC	Var	C1
<i>Tadarida teniotis</i> - Orta Doğu-Kafkaslar	0	0	LC	LC	Var	B3, C1
 <i>Eirenis aurolineatus</i>	I	0	-	LC	Var	A2, A4, C1
 <i>Aphanius fasciatus</i>	0	0	DD	LC	Var	C1
 <i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Melarargia titea</i> - Doğu Akdeniz	0	0	-	EN	Var	B1, C1
 <i>Coenagrion syriacum</i>	0	0	-	NT	Var	A2, C1
<i>Gomphus davidi</i>	0	0	-	NT	Var	A2, A4, C1
<i>Onychogomphus assimilis</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, C1

Silifke dikenlifaresi (*Acomys cilicicus*) © Ahmet Karataş

Alata Kumulları

AKD053
İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Kumul bitkileri (*Pancretium maritimum*, *Eryngium maritimum*, *Medicago marina*) © Mecit Vural

Yüzölçümü : 747 ha
Boylam : 34,35°D
Enlem : 36,62°K
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı

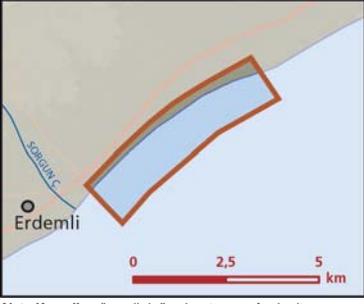
Yükseklik : 0 m - 10 m
İl(ler) : Mersin
İlçe(ler) : Erdemli

- **Alanın Tanımı:** Alata Kumulları, Mersin (İçel) ilinin Erdemli ilçesine üç kilometre mesafede ve 4000 dekarlık alana sahip olan Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü sınırları içinde yer alır. Doğu Akdeniz'in bozulmuş kıyı yapısı göz önünde bulundurulduğunda Mersin-Erdemli arasında bozulmadan kalabilmiş tek alandır. 5 bin 500 metrelik sahil şeridinde sahiptir.
- **Habitatlar:** İnce kum ve çakılın karışık olduğu kumul bir alandır. Akdeniz'e özgü kumul bitki örtüsü, özellikle kum zambağının bulunduğu bir alandır.
- **Türler:** Alata Kumulları'nda nesli küresel ölçekte tehlike altında olan denizkaplumbağası (*Caretta caretta*) ve yeşil denizkaplumbağası (*Chelonia mydas*) üremektedir.
- **Alan Kullanımı:** Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü alanda turuncgil, tropik meyveler, bağcılık, sebze, iç ve dış mekân süs bitkileri ve arıcılık konularında uygulamalı araştırma yapmaktadır.
- **Tehditler:** Enstitüye ait bir alanda bulunduğu için nispeten korunaklı bir alandır.
- **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir doğa koruma çalışması yoktur.

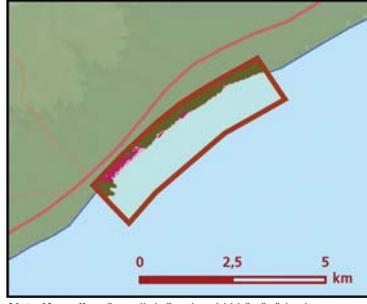

Convolvulus althaeoides © Mecit Vural

- **Yerel İlgili Sahipleri**
Mersin Valiliği; Erdemli Kaymaklığı; Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü; Mersin Üniversitesi.
- **Burcu Meltem Arık**

Alata Kumullari önemli doğa alanı topografya haritası

Alata Kumullari önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Caretta caretta</i>	0	0	EN	(EN)	27 yuva (2002)	A1, C1
<i>Caretta caretta</i> - Akdeniz	0	0	EN	(EN)	27 yuva (2002)	B1, B3, C1
<i>Chelonia mydas</i>	0	0	EN	(CR)	134 yuva (2002)	A1, C1
<i>Chelonia mydas</i> - Akdeniz	0	0	EN	(CR)	134 yuva (2002)	B1, B3, C1

Denizkaplumbağası (*Caretta caretta*) © Osman Turgut

Bolkar Dağları

AKD054

Acil
Gerileme (-1)

© Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 399366 ha
Boylam : 34,46°D
Enlem : 37,26°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 210 m - 3524 m
İl(ler) : Mersin, Niğde, Konya
İlçe(ler) : Ereğli, Pozantı, Ulukışla, Ayrancı, Karaisalı, Halkapınar, Tarsus, Çamliyayla, Mersin merkez, Erdemli

- **Alanın Tanımı:** Doğu Akdeniz Bölgesi ve Orta Anadolu Platosu arasında kalan büyük bir dağ silsilesidir. İki bölgenin geçiş noktasında bulunması ve büyük çeşitlilik gösteren jeomorfolojik yapısı, Bolkar Dağları'nın doğal yaşam ve nadir türler açısından Türkiye'nin en benzersiz alanlarından biri olmasını sağlamıştır. Dağın orta bölümündeki yüksek dağ çayırları (alpin kuşak) temmuz ayına kadar karlarla kaplıdır ve yer yer buzul gölleri içerir. Bu göllerden birinde (Kara Göl) dünyanın başka hiçbir yerinde yaşamayan ve nesli tükenmekte olan Toros kurbağası (*Rana holtzi*) yaşar. ÖDA, yaban hayatı açısından çok zengindir.
- **Habitatlar:** Akdeniz bölgesindeki en geniş yüksek dağ çayır topluluklarını içerir. Dağların güney yamaçları farklı Akdeniz bitki örtüsü tipleri bulunur. Bu bölgedeki derin kanyonlar ılıman ve nemli mikroklimeye sahiptir, bu nedenle Türkiye'nin başka bölgelerinde görülmeyen bazı yarı tropikal canlı türlerini barındırır. Kuzey yamaçlarda ise tipik Orta Anadolu karasal iklimi gözlenir ve bu bölge dağ bozkırları ve seyrelmiş orman örtüsüyle kaplıdır.
- **Türler:** Bölge ülkemizdeki en eşsiz yaban hayatı alanlarından birisidir. Birçok canlı grubundan öncelikli türler alanda bulunmaktadır. Alanda Türkiye'ye endemik yaklaşık 300 bitki türü bulunmaktadır. Bu türlerden 10 kadının bilinen dünya dağılımının Bolkar Dağları ile sınırlı olduğu bilinmektedir. Alan başta yırtıcılar olmak üzere kuşlar açısından da oldukça önemlidir. Alanda üreyen bıyıklı doğan (*Falco biarmicus*), sakallı akbaba (*Gypaetos barbatus*), küçük akbaba (*Neophron percnopterus*), kara çaylak (*Milvus migrans*) ve urkeklik (*Tetraogallus caspius*) korumada öncelikli kuşlardan bazılarıdır. Bolkar Dağları sahip olduğu memeli türleri açısından da ülkemizin en önemli alanlarından bir tanesidir. Yabankeçisi (*Capra aegagrus*), vaşak (*Lynx lynx*), yünlü kaya uyuru (*Dryomys laniger*) ve üç ayrı yarasa türü alana ÖDA statüsü kazandırmaktadır. Dünya üzerinde yalnızca bir noktada yaşadığı bilinen Toros kurbağası (*Rana holtzi*) Bolkar Dağları'nın en önemli türlerinden birisidir. Kara Göl ve Çinili Göl bölgesine endemik bu canlı türü Bolkar Dağları'nın öncelikli türlerinin başında gelmektedir.

Bolkar Dağları kelebekler ve kızıböcekleri açısından da önemlidir. Ülkemize endemik iki ayrı kelebek türü Bolkar Dağları'nda bulunmaktadır.

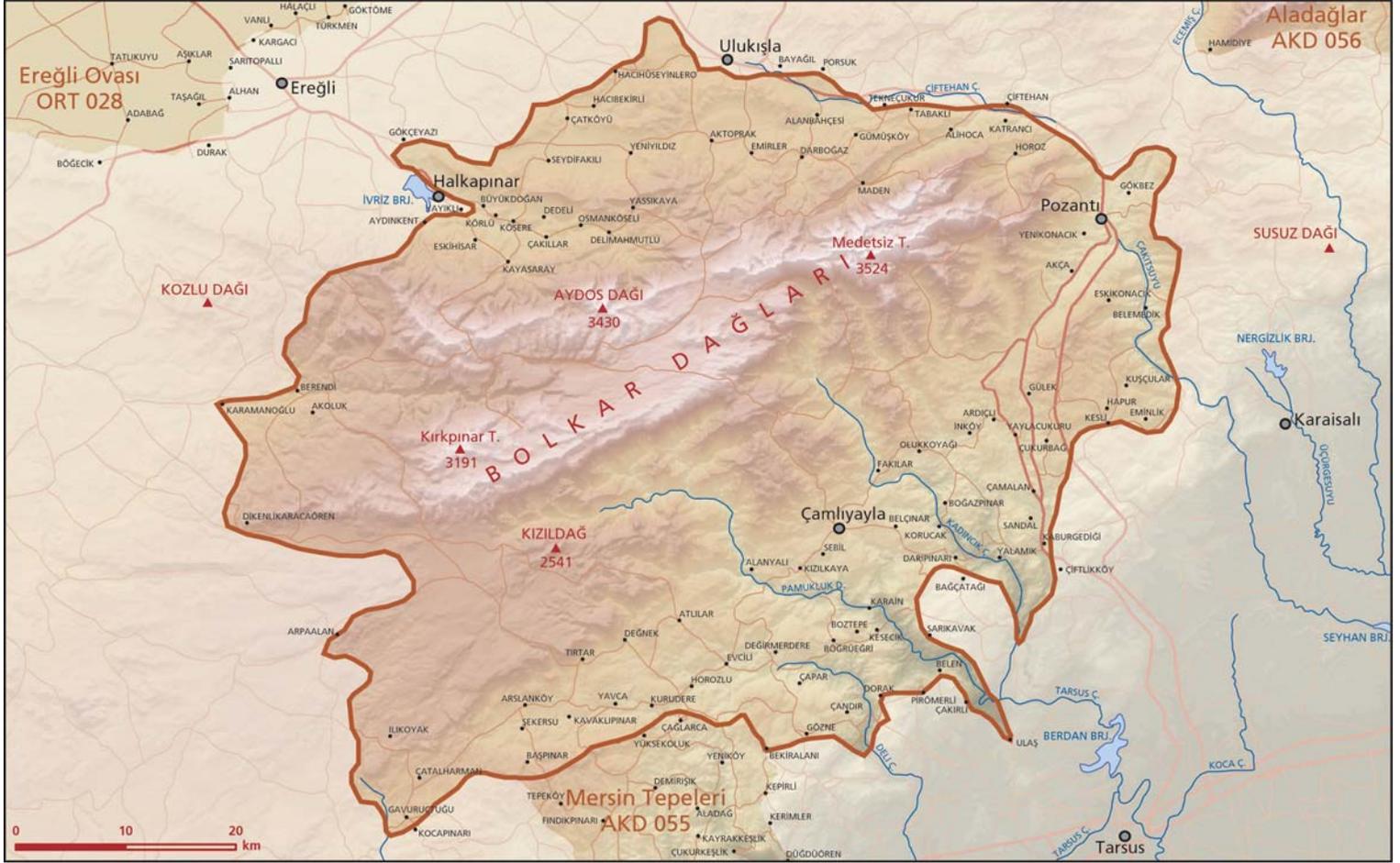
- **Alan Kullanımı:** ÖDA'daki başlıca insan faaliyetleri hayvancılık ve ormancılıktır. Bolkar Dağları, Akdeniz göçer kültürünün yaşamaya devam ettiği nadir alanlardan biridir. Yaz aylarında yaylalara göç eden yörükler alanı başta hayvancılık faaliyetleri olmak üzere yoğun olarak kullanmaktadır.
- **Tehditler:** Alandaki tehditlerin başında, bölgede inşa edilen barajlar gelmektedir. Baraj yapımının gerek su rejimine müdahale, gerekse doğal yapının bozulması anlamında bölgeyi tehdit etmektedir. Bölgede yoğun şekilde yapılan otlama faaliyetleri bitki örtüsüne zarar vermektedir. Özellikle keçilerin yoğun baskısı yeni ağaçların yetişmesine birçok yerde izin vermemektedir. Bölgede kaçak ağaç kesimi de devam etmekte ve alanın doğal bütünlüğüne zarar vermektedir.
- **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

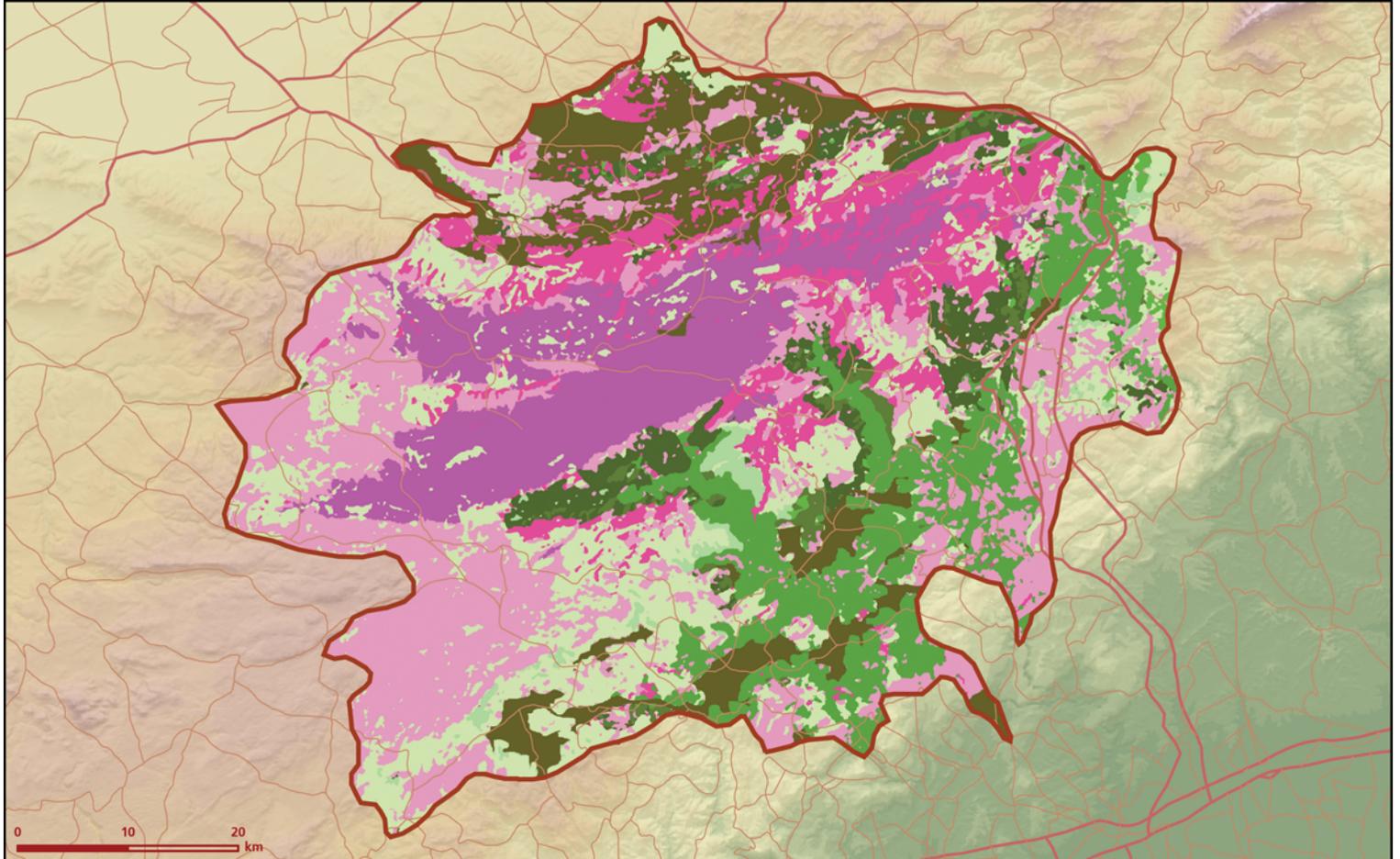
Yünlü kaya uyuru (*Dryomys laniger*) © Ahmet Karataş

- **Yerel İlgili Sahipleri**
Niğde İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Konya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Mersin İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Çamliyayla Kaymakamlığı; Pozantı Kaymakamlığı;Ulukışla Kaymakamlığı ; Halkapınar Kaymakamlığı; Çamliyayla İlçe Jandarma Komutanlığı; Pozantı İlçe Jandarma Komutanlığı; Ulukışla İlçe Jandarma Komutanlığı; Halkapınar İlçe Jandarma Komutanlığı.

- **Bahtiyar Kurt**

Bolkar Dağları önemli doğa alanı topografya haritası

Bolkar Dağları önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Achillea kotschyi</i> ssp. <i>canescens</i>	1	0	-	LC	Var	B2
<i>Achillea monocephala</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Achillea spinulifolia</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Aethionema demirizii</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Aethionema glaucescens</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Aethionema huber-morathii</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Aethionema schistosum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Ajuga reptans</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Alchemilla paracomactilis</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Alkanna aucherana</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Alkanna pinardii</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Allium alpinarii</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Allium deciduum</i> ssp. <i>retrosum</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Allium gayi</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Alyssum cilicicum</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Anthemis adonidifolia</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Anthemis fimbriata</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Anthemis oxylepis</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Anthyllis vulneraria</i> ssp. <i>variegata</i>	1	0	-	LC	Var	B2
<i>Aristolochia cilicica</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Asperula cilicica</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Asperula stricta</i> ssp. <i>grandiflora</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Asplenium reuteri</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Astragalus aydosensis</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus goeznensis</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Astragalus nigrifructus</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus pineticola</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus schottianus</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Astragalus stenosemioides</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Astragalus suberosus</i> ssp. <i>mersinensis</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Brachypodium kotschy</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Bupleurum pauciradiatum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Campanula axillaris</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Campanula bluemelii</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Campanula psilostachya</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Centaurea amanicola</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea anthemifolia</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Centaurea calcitrapa</i> ssp. <i>cilicica</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Centaurea chrysantha</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Centaurea sieheana</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea solstitialis</i> ssp. <i>carneola</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Chamaecytisus drepanolobus</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Colchicum balansae</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Consolida cruciata</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Cousinia ermenekensis</i>	1	0	-	NT	Var	A2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Crocus cancellatus ssp. cancellatus</i>	1	0	-	LC	Var	B2
<i>Crocus paschei</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Crocus reticulatus ssp. hittiticus</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Crocus sieheanus</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Cyclamen cilicium</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Cyclamen pseud-ibericum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Cynoglossis chetkiana ssp. chetkiana</i>	1	0	-	VU	Var	B1
<i>Cyprinia gracilis</i>	0	0	-	EN	Var	A2, B1
<i>Dianthus nihatii</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Draba acaulis</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Draba elegans</i>	1	1	-	CR	Var	A1, A2
<i>Ebenus cappadocica</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Ebenus longipes</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Echinophora carvifolia</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Echinops mersinensis</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Erodium leucanthum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Erodium micropetalum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Euphorbia rhytidosperra</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Euphorbia schottiana</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Euphorbia thompsonii</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Ferulago pachyloba</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Festuca cataonica</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Flueggea anatolica</i>	1	1	EN	CR	Var	A1, A2
<i>Fritillaria aurea</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Galanthus nivalis ssp. cilicicus</i>	0	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Galium membranaceum</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Gentiana boissieri</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Gentianella holosteoides</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Geranium lasiopus</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Gnaphalium leucopil</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Helichrysum peshmenianum</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Heptaptera cilicica</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Heracleum pastinaca</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Hesperis campicarpa</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Hesperis kotschy</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Hesperis matronalis ssp. cilicica</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Hyacinthella glabrescens</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Hyacinthella hispida</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Hyacinthella lazulina</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Hypericum crenulatum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Hypericum havvae</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Hypericum kotschyianum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Hypericum rupestre</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Hypericum vacciniifolium</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Iris junonia</i>	1	0	-	NT	Var	A2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Iris sprengeri</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Isatis callifera</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Isatis frigida</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Johrenia alpina</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Kitaibelia balansae</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Lamium eriocephalum ssp. eriocephalum</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Lathyrus cilicicus</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Limonium tamaricoides</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Linaria genistifolia ssp. polyclada</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Linum anisocalyx</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Linum ciliatum</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Linum empetrifolium</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Micromeria cilicica</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Myosotis diminuta - Anadolu</i>	0	0	-	EN	Var	B1
<i>Myosotis ramosissima ssp. uncata</i>	1	0	-	EN	Var	B1
<i>Omphalodes luciliae ssp. cilicica</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Onobrychis beata</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Onosma papillosum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Ophrys cilicica</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Ophrys iceliensis</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Origanum boissieri</i>	1	1	-	CR	Var	A1, A2
<i>Origanum micranthum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Papaver arachnoideum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Pastinaca zozimoides</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Poa speluncarum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Polygala inexpectata</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Potentilla pulvinaris ssp. argentea</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Potentilla pulvinaris ssp. pulvinaris</i>	1	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Potentilla tauricola</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Prenanthes glareosa</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Reseda balansae</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Rosularia tauricola</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Salvia cilicica</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Salvia modesta</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Salvia quezelii</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Scandix balansae</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Scilla cilicica</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Scorzonera lacera</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Scutellaria rubicunda ssp. pannosula</i>	1	0	-	CR	Var	B1, B2
<i>Sedum ince</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Senecio farfarifolius</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Senecio tauricolus</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Serratula lasiocephala</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Sideritis serratifolia</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Silene fenzi</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Silene pompeipolitana</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Silene squamigera</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Tanacetum argenteum ssp. flabellifolium</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Thlaspi cilicicum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Thlaspi elegans</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Thurya capitata</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Thymelaea cilicica</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Tordylium elegans</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Tordylium pustulosum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Trigonella cilicica</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Trigonella plicata</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Trigonella rhytidocarpa</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Trigonella rigida</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Triplerospermum kotschyi</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Valeriana bolkarica</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum chlorostegium</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum cilicicum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum linearilobum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Verbascum lyratifolium</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Verbascum meincheanum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Verbascum tauri</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Veronica bombycina ssp. bolcardaghensis</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Veronica kotschyana</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Veronica macrostachya ssp. sorgerae</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Veronica surculosa</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Aegolius funereus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Aquila chrysaetos</i>	0	0	LC	LC	10-20 Çift Üreme)	C1
<i>Bubo bubo</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Buteo rufinus</i>	0	0	LC	(NT)	Yaygın (Üreme)	C1
<i>Caprimulgus europaeus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Circaetus gallicus - Avrupa</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Dendrocopos medius</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Dendrocopos syriacus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Emberiza caesia</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Emberiza hortulana</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Falco biarmicus - Avrupa ve Anadolu</i>	0	0	LC	VU	2-5 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Falco peregrinus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Gypaetus barbatus - Akdeniz ve Anadolu</i>	0	0	LC	VU	5-10 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Gyps fulvus</i>	0	0	LC	LC	15-30 Çift (Üreme)	C1
<i>Lanius collurio</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lanius minor</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lanius nubicus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lullula arborea</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Milvus migrans - Avrupa</i>	0	0	LC	VU	10 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Neophron percnopterus - Avrupa</i>	0	0	LC	EN	Var (Üreme)	B1, C1

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Pyrrhocorax pyrrhocorax</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Sitta krueperi</i>	0	0	NT	(NT)	Yaygın (Üreme)	CI
<i>Sylvia rueppelli</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Tetraogallus caspius</i> - Anadolu ve Kafkasya	0	0	LC	VU	30-50 Çift (Üreme)	B1, CI
 <i>Capra aegagrus</i>	0	0	VU	-	Var	A1, CI
<i>Chionomys nivalis</i> - Orta Toroslar	0	0	NT	LC	Var	B2, CI
<i>Crocidura arispa</i>	1	0	-	LC	Var	A2, A4, CI
<i>Dryomys laniger</i>	1	0	NT	LC	Var	A2, A4, CI
<i>Dryomys laniger</i> - Bolkar Dağları	1	0	NT	LC	Var	B2, CI
<i>Lynx lynx</i>	0	0	NT	-	Var	CI
<i>Plecotus macrobullaris macrobullaris</i>	0	0	-	NT	Var	B3, CI
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	0	0	NT	NT	Var	CI
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	0	0	LC	NT	Var	CI
 <i>Rana holtzi</i>	1	1	CR	LC	Var	A1, A2, A4, CI
<i>Salamandra infraimmaculata</i> - Doğu Toroslar	0	0	LC	NT	Var	B2, CI
 <i>Coronella austriaca</i> - Bolkar Dağları	0	0	-	LC	Var	B2, CI
<i>Eirenis aurolineatus</i>	1	0	-	LC	Var	A2, A4, CI
<i>Lacerta danfordi</i>	1	0	-	LC	Var	A2, A4, CI
<i>Montivipera xanthina</i> - Bolkar Dağları	0	0	CR	(CR)	Var	B1, B2, CI
 <i>Anthocharis damone</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Archon apollinus</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, CI
<i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Melanargia titea</i> - Doğu Akdeniz	0	0	-	EN	Var	B1, CI
<i>Muschampia proteides</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, CI
<i>Nymphalis xanthomelas</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Polyommatus eros molleti</i>	1	0	-	-	Var	B2, CI
<i>Polyommatus poseidon</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, CI
<i>Pseudophilotes bavius</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, CI
<i>Pseudophilotes vicrama</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Pyrgus bolkariensis</i>	1	0	-	-	Var	A2, A4, CI
<i>Thymelicus acteon</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Tomares nogelli</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, CI
 <i>Coenagrion ornatum</i>	0	0	-	-	Var	CI
<i>Onychogomphus assimilis</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, CI

Bolkar Dağları © Ali İhsan Gökçen

Toros kurbaçası (*Rana holtzi*) © Ali İhsan Gökçen

Mersin Tepeleri

AKD055

Korumaya Bağımlı
Aynı (0)

Sason Kanyonu © Hakan Öge

Yüzölçümü : 46185 ha
Boylam : 34,45°D
Enlem : 36,89°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 90 m - 2020 m
İl(ler) : Mersin
İlçe(ler) : Mersin merkez, Erdemli

- **Alanın Tanımı:** Mersin Tepeleri, Mersin ilinin hemen kuzeybatısında yer alan bir dizi vadi ve bu vadileri çevreleyen tepelerden oluşur. Alanda vadiler oluşturan başlıca su kaynakları Kızıldere, Mezitli ve Sandal dereleridir. ÖDA'nın hemen kuzeyinde bir diğer önemli doğa alanı olan Bolkar Dağları bulunur. Mersin ilinin göç alması ve sürekli genişlemesi sonucunda alandaki yapılaşma artmaktadır. Aynı zamanda ilin mesire ve ikincil konut yeridir. Alan Bolkarlar'da bulunan platolardaki yaylalara giden yörük yolları üzerinde yer alır.
- **Habitatlar:** Mersin tepeleri, ağırlıklı olarak Doğu Akdeniz'e özgü maki toplulukları, yükseklerde kızılçam (*Pinus brutia*) ormanları ve dağ bozkırları, az miktarda tarım alanı ve nehir kıyısı bitki topluluklarından oluşur. Maki topluluklarındaki en yaygın bitki türleri defne (*Laurus* sp.), keçiboynuzu (*Ceratonia* sp.), zeytin (*Olea* sp.) ve belirli yerlerde sandal (*Arbutus andrachne*) ağacıdır. Alan içerisinde yükseklik arttıkça maki yerini kızılçam ormanına bırakır. ÖDA'da bulunan derelerin oluşturduğu, bazılarının oldukça derin kanyonlarda yer yer nehir kıyısı bitki topluluklarına rastlanır. Yazın çoğunlukla kuruyan dere boylarında tarım alanları bulunur. Yüksek dağ çayırıları ise alanın kuzeybatısındaki dağlık alanda bulunur.
- **Türler:** Alanda 12 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bunlar arasındaki *Aethionema demirizi*'nin bilinen dünya dağılımı ÖDA'nın kuzeybatısı ile sınırlıdır. Türkiye'ye endemik *Echinops mersinensis*, *Heptaptera cilicica*, *Linum antisocalyx*, *Phelipanche tzvelevii*, *Salvia quezelii*, *Sideritis cilicica*, *Thlaspi elegans*, *Verbascum linearilobum* bitki türleri de alanda bulunmaktadır. Alandaki vadilerde tavşancıl (*Hieraetis fasciatus*) ve gökkuzgun (*Coracias garrulus*) kuş türleri üremektedir. Akdeniz biyomuna endemik ve dar yayılışlı bir yılan türü olan *Eirenis aurolineatus* alanda yaşamaktadır.
- **Alan Kullanımı:** ÖDA'da ikinci konut yapımı yaygın olmakla beraber, hayvancılık ve sebze-meyve yetiştiriciliği de yapılır. Mersin şehrinde yaşayan insanların, serin ve deniz manzaralı olması nedeniyle ikincil konut alanı olarak tercih ettikleri bir alandır. Alanda ayrıca son yıllarda seracılık ve limon bahçeleri yaygınlaşmaya başlamıştır.

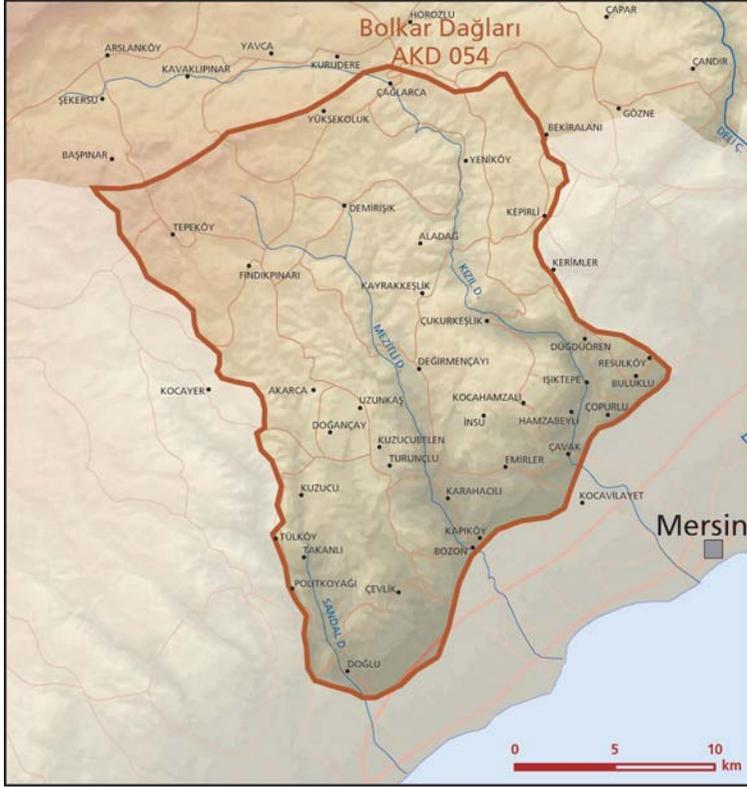
- **Tehditler:** Alan üzerindeki en ciddi tehdit, Mersin ilinin büyümesiyle artan ikincil yazlık konutlardır. Bunun yanı sıra maliklere kapalı tepelerde son yıllarda seracılık yaygınlaşmıştır. Makiler kesilerek sera bahçesi açılmaktadır. Mersin ilindeki yapılaşma tepelerdeki taş ocağı sayısının artmasına neden olmuştur.
- **Koruma Çalışmaları:** Bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

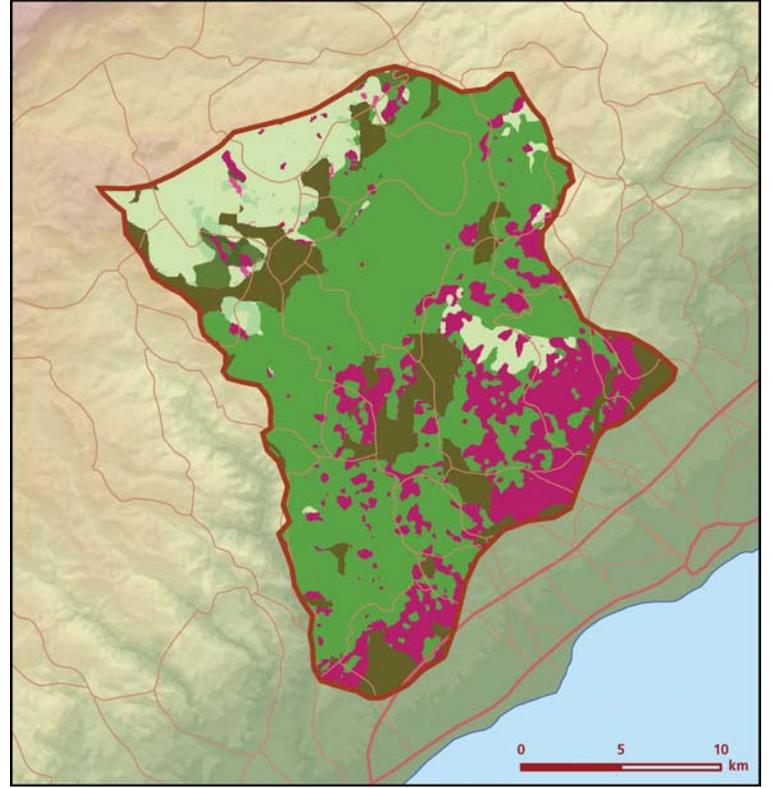
Ablepharus budaki © Bayram Göçmen

■ **Yeri İlgili Sahipleri**
Mersin Valiliği; Mersin İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Erdemli Kaymakamlığı; Erdemli Belediyesi.

■ **Burcu Meltem Arık, Önder Cırık**

Mersin Tepeleri önemli doğa alanı topografya haritası

Mersin Tepeleri önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Aethionema demirzii</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Cyprinia gracilis</i>	0	0	-	EN	Var	A2, B1
<i>Echinops mersinensis</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Euphorbia thompsonii</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Heptaptera cilicica</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Linum anisocalyx</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Phelipanche tzvelevii</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Salvia quezelii</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Sideritis cilicica</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Teucrium montbrettii ssp. montbrettii</i>	0	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Thlaspi elegans</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum linearilobum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Coracias garrulus</i> - Avrupa	0	0	NT	VU	Var (Üreme)	B1, C1
<i>Hieraetus fasciatus</i> - Akdeniz	0	0	LC	EN	1-2 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Erenis aurolineatus</i>	1	0	-	LC	Var	A2, A4, C1
<i>Testudo graeca</i>	0	0	VU	NT	Var	A1, C1

Aladağlar

AKD056

İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Emli Vadisi © Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 243999 ha | **Yükseklik** : 420 m - 3756 m
Boylam : 35,29°D | **İl(ler)** : Kayseri, Adana, Niğde
Enlem : 37,81°K | **İlçe(ler)** : Yahyalı, Çamardı, Kozan, Feke, Aladağ, Pozantı
Koruma Statüleri : Milli park, yaban hayatı geliştirme sahası

■ **Alanın Tanımı:** Aladağlar, Seyhan Nehri'nin batısında, Yahyalı, Çamardı ve Aladağ ilçelerinin arasında yer alan oldukça büyük bir dağ silsilesidir. ÖDA'nın bir yüzü İç Anadolu, diğer yüzü ise Akdeniz'e bakar. Bundan dolayı her iki bölgenin iklim ve bitki örtüsü özelliklerini gösterir. En yüksek yeri olan Demirkazık Tepesi 3756 metre yüksekliğindedir. Yükseklerinde buzullar ve buzul gölleri bulunmaktadır. Ayrıca derin kanyonlar, sarp kayalıklar, taşlık yamaçlar bulunmaktadır. ÖDA içerisinde yer alan sivri ve dik yamaçlar, özellikle dağcılar ve kuş gözlemcilerinin ilgisini görmektedir.

■ **Habitatlar:** ÖDA; ardıç (*Juniperus*) ve kermes meşesi (*Quercus coccifera*) ağırlıklı maki toplulukları, kızılçam (*Pinus brutia*), karaçam (*Pinus nigra ssp. pallasiana*) ve sedir (*Cedrus libani*) ormanları ile karışık iğneyapraklı ormanlar, yüksek dağ çayırları ve tarım alanlarından oluşur. Aladağlar'ın Akdeniz'e bakan yamaçlarını ağırlıklı olarak Toros sediri ve göknar (*Abies cilicica*) karışık ormanı oluşturur. ÖDA'nın alçak kesimlerinde makiler hâkim bitki örtüsüyken, yükseklerde çıktıkça karaçam, göknar ve sedir ormanları yerini alır. Ağaç sınırından sonraki yüzeylerde Akdeniz'e özgü yüksek dağ çayırları görülür. Alanın İç Anadolu'ya bakan yamaçları ise bu bölgeye özgü dağ bozkırlarını barındırır.

■ **Türler:** Aladağlar canlı çeşitliliği açısından son derece zengin alanlardan biridir. Endemizm açısından da önemli yer tutan alanda 57 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Dünyada sadece Aladağlar'da bulunan *Alchemilla rivularis*, *Astragalus stridii*, *Delphinium nydeggeri*, *Dianthus goerkii*, *Galium aladaghense*, *Hedysarum anitauricum*, *Potentilla aladaghensis*, *Thlaspi crassum* ve *Veronica tauricola* ÖDA'nın en öncelikli bitki türleridir.

Aladağlar kuşlar açısından da son derece zengin ve önemli bir alandır. Alanda kaya kartalı (*Aquila chrysaetos*), gökdoğan (*Falco peregrinus*) sakallı akbaba (*Gypaetus barbatus*), kızıl akbaba (*Gyps fulvus*), küçük kartal (*Hieraetus pennatus*), küçük akbaba (*Neophron percnopterus*) gibi yırtıcı türlerin yanı sıra puhu (*Bubo bubo*), kırmızı gagalı dağkargası (*Pyrhocorax pyrrhocorax*), urkeklik (*Tetraogallus caspius*) üremektedir.

Alanda yaşayan önemli memeli türlerinin başında dağkeçisi (*Capra aegagrus*), kar faresi

(*Chionomys nivalis*), saz kedisi (*Felis chaus*), susamuru (*Lutra lutra*) ve bataklık faresi (*Neomys teres*) gelir.

Akdeniz biyomuna özgü ve Türkiye'ye endemik olan *Eirenis barani* sürüngen türü alanda yaşamaktadır.

Nesli küresel ölçekte tehlike altında olan *Barbatula seyhanensis* isimli içsu balığı ÖDA'da yaşayan önemli türler arasındadır.

Aladağlar çok sayıda kelebek türüne de ev sahipliği yapar. Bu türler arasında nesli küresel ölçekte tehlike altında olan apollo keleşbeği (*Pamassius apollo*) ile nesli bölgesel ölçekte tehlike altında olan çokgözlü poseydon (*Polyommatus poseidon*), bavius (*Pseudophilotes bavius*), sarı ayaklı Nimfalis (*Nymphalis xanthomelas*) ve ülkemize endemik Aladağ zıpzı (*Pyrgus aladaghensis*) yer alır.

■ **Alan Kullanımı:** Alanda hayvancılık, tarım ve az miktarda turizm yapılır. Aladağlar özellikle yazın yürükler tarafından yayla olarak kullanılır. Hayvancılık mevsimsel olarak yaygındır. Bunun yanı sıra alan yurtiçi ve yurtdışından tırmanış ve yürüyüş amaçlı gelen turistler tarafından neredeyse yılın her zamanında kullanılır.

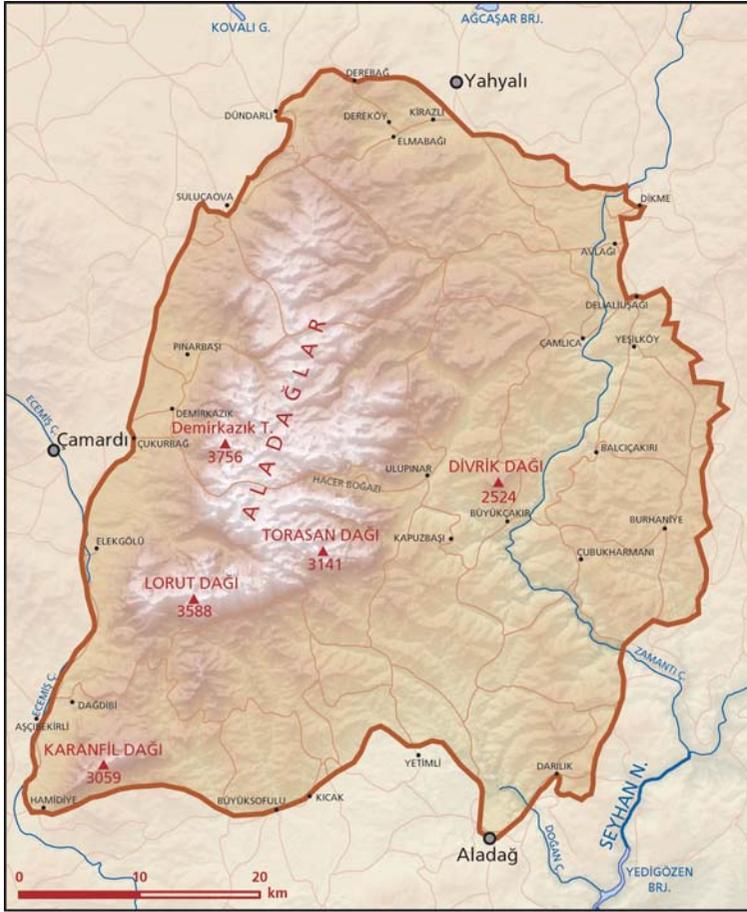
■ **Tehditler:** Yaylacılık dönemlerinde aşın otlama alanındaki bitki örtüsüne zarar vermektedir. Özellikle yazın turist sayısının artması, alandaki bitki örtüsü üzerinde önemli bir baskı oluşturmaktadır.

■ **Koruma Çalışmaları:** ÖDA'da bilinen bir koruma çalışması yoktur.

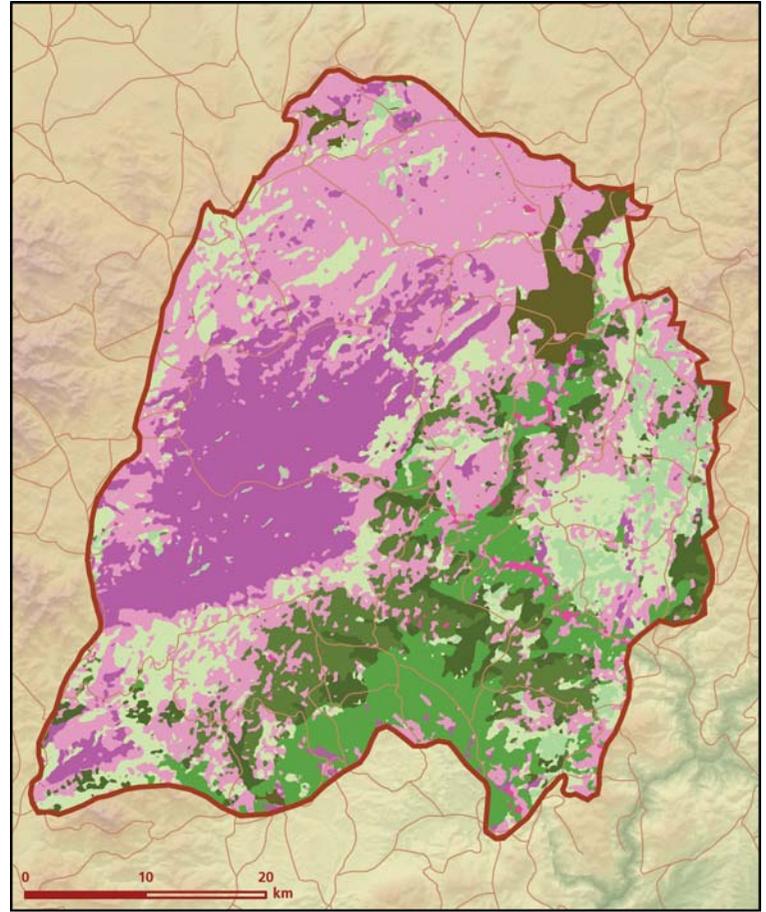
■ Yeri İlgili Sahipleri

Adana Valiliği; Niğde Valiliği; Kayseri Valiliği; Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü; Av Yaban Hayatı Şube Müdürlüğü; Yahyalı Kaymakamlığı; Çamardı Kaymakamlığı; Kozan Kaymakamlığı; Feke Kaymakamlığı; Aladağ Kaymakamlığı; Pozantı Kaymakamlığı; Niğde Üniversitesi; Çukurova Üniversitesi; Erciyes Üniversitesi.

■ **Burcu Meltem Arık**

Aladağlar önemli doğa alanı topografya haritası

Aladağlar önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Achillea spinulifolia</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Alchemilla rivularis</i>	I	I	-	DD	Var	A2
<i>Alyssum caespitosum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Alyssum trapeziforme</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Asphodeline cilicica</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Asphodeline prismatocarpa</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Astragalus bakirdaghensis</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Astragalus stridii</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Ballota macrodonta</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea antitauri</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea chrysantha</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Centaurea ptosimopapoides</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Cirsium ellenbergii</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Cousinia cirsioides</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Crocus sieheanus</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Delphinium nydeggeri</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Dianthus goerkii</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Draba acaulis</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Ebenus cappadocica</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Ferula drudeana</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Ferula longipedunculata</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Ferulago pachyloba</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Galium aladaghense</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Galium sieheanum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Gnaphalium leucopil</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Hedysarum antitauricum</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Hesperis campicarpa</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Hieracium argaeum</i>	I	0	-	EN	Var	A1
<i>Hyacinthella lazulina</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Hypericum crenulatum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Isatis frigida</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Lamium eriocephalum ssp. eriocephalum</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Lamium garganicum ssp. pulchrum</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Nepeta aristata</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Omphalodes luciliae ssp. cilicica</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Onosma cappadocicum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Paracaryum reuteri</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Potentilla aladaghensis</i>	I	I	-	NT	Var	A2
<i>Potentilla pulvinaris ssp. argentea</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Potentilla pulvinaris ssp. pulvinaris</i>	I	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Rosularia sempervivum ssp. glaucophylla</i>	I	0	-	EN	Var	B1
<i>Salvia eriophora</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Sedum ince</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Senecio tauricolus</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Sideritis phlomoides</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Thesium cilicicum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Thlaspi crassum</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Thlaspi rosulare</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Thurya capitata</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Thymelaea cilicica</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Trigonella kotschy</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Trigonella rhytidocarpa</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Valeriana bolkarica</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum adenocaulon</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Veronica kotschyana</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Veronica tauricola</i>	I	I	-	NT	Var	A2
<i>Viola sandrasea ssp. cilicica</i>	I	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Aquila chrysaetos</i>	0	0	LC	LC	Yaygın (Üreme)	C1
<i>Bubo bubo</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Dendrocopos syriacus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Emberiza hortulana</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Falco peregrinus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Gypaetus barbatus</i> - Akdeniz ve Anadolu	0	0	LC	VU	5 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Gyps fulvus</i>	0	0	LC	LC	10 Çift (Üreme)	C1
<i>Hieraetus pennatus</i> - Avrupa	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lanius collurio</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lanius minor</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lullula arborea</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Neophron percnopterus</i> - Avrupa	0	0	LC	EN	Var (Üreme)	B1, C1
<i>Pyrhocorax pyrrhocorax</i>	0	0	LC	LC	40 Çift (1968 Üreme)	C1

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Tetraogallus caspius</i> - Anadolu ve Kafkasya	0	0	LC	VU	20 Çift (Üreme)	BI, CI
 <i>Capra aegagrus</i>	0	0	VU	-	Var	A1, CI
<i>Chionomys nivalis</i> - Orta Toroslar	0	0	NT	LC	Var	B2, CI
<i>Felis chaus</i> - Orta Doğu	0	0	LC	(EN)	Var	BI, CI
<i>Lutra lutra</i>	0	0	NT	-	Var	CI
<i>Neomys teres</i> - Aladağlar	0	0	LC	LC	Var	B2, CI
 <i>Salamandra infraimmaculata</i> - Doğu Toroslar	0	0	LC	NT	Var	B2, CI
 <i>Eirenis barani</i>	1	0	-	LC	Var	A2, A4, CI
 <i>Barbatula seyhanensis</i>	1	0	VU	EN	Var	A1, A2, CI
 <i>Archon apollinus</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	BI, CI
<i>Coenonympha leander dierli</i>	1	0	-	-	Var	B2, CI
<i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	BI
<i>Muschampia proteides</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	BI, CI
<i>Nymphalis xanthomelas</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	BI
<i>Parnassius apollo</i>	0	0	VU	VU	Var	A1
<i>Polyommatus poseidon</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	BI, CI
<i>Pseudophilotes bavius</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	BI, CI
<i>Pseudophilotes vicrama</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	BI
<i>Pyrgus aladaghensis</i>	1	0	-	-	Var	A2, A4, CI
<i>Tomares nogelli</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	BI, CI

Lekeli semender (*Salamandra infraimmaculata*) © Ufuk Özbe

Aladağlar - Emli Vadisi © Ali İhsan Gökçen

Hacer Boğazi © Ali İhsan Gökçen

Kazanlı

AKD057

İzlenmesi Gerekli
Bilinmiyor (?)

Yeşil deniz kaplumbağası (*Chelonia mydas*) © Zafer Kızılkaya

Yüzölçümü : 1617 ha
Boylam : 34,78°D
Enlem : 36,80°K
Yükseklik : 0 m - 12 m
İl(ler) : Mersin
İlçe(ler) : Kazanlı, Yayladağı
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı

- **Alanın Tanımı:** Mersin Körfezi'nde Mersin şehir merkezinin doğusunda yer alan kumsaldır. Uzunluğu yaklaşık 4 kilometre olan kumsalda güneybatıya turistik tesisler bulunur.
- **Habitatlar:** ÖDA, maki, öncü maki, kumsal ekosistemi ve az miktarda tarım alanından oluşur.
- **Türler:** Alan nesli küresel ölçekte tehdit altında olan *Bromus psammophilus* bitkisi için ÖDA kriterlerini sağlamaktadır.
Kıyı kumsalları ise deniz kaplumbağası (*Caretta caretta*) ve yeşil deniz kaplumbağasının (*Chelonia mydas*) Doğu Akdeniz'de ürettiği önemli alanlardan biridir.
ÖDA aynı zamanda dar yayıllı ve Akdeniz biyomuna özgü bir kızböceği türü olan *Ceragrion georgifreyi* için önemlidir.
- **Alan Kullanımı:** Alanda yoğun olarak seracılık yapılırken, tarım, turizm ve az miktarda endüstriyel faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Kıyı şeridi boyunca çok sayıda restoran, çay bahçesi ve benzeri yapılar bulunur. Alanın batı sınırında Kromsan fabrikası bulunmaktadır.
- **Tehditler:** Alandaki turizm faaliyetleri, Kromsan fabrikası ve Kazanlı Belediyesi'nin ışıklandırma sistemi denizkaplumbağalarının üreme başarısını olumsuz etkilemektedir.
Alanın batı kısmında yoğunlaşan seralar kumsalların daralmasına, dolayısıyla kaplumbağaların yaşam alanının daralmasına neden olmaktadır.
Tarım alanlarından ve fabrikadan kaynaklanan kirlilik alanı tehdit etmektedir.
- **Koruma Çalışmaları:** Çevre ve Orman Bakanlığı, Hacettepe Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi ve Doğal Hayatı Koruma Derneği (WWF Türkiye) geçtiğimiz yıllarda alanda deniz kaplumbağalarının durumunun ve yuvalarının belirlenmesi için çeşitli çalışmalar gerçekleştirmiştir.

Ceragrion georgifreyi © Marcel Wasscher

■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Mersin Valiliği; Mersin Jandarma Komutanlığı; Kazanlı Kaymakamlığı; Kazanlı Belediyesi; Mersin Çevre ve Orman Müdürlüğü; Kazanlı Kaymakamlığı; Kazanlı Belediyesi; Kazanlı Chelonia Mydas Çevre Koruma Derneği; WWF Türkiye.

■ **Dicle Tuba Kılıç**

Kazanlı önemli doğa alanı topografya haritası

Kazanlı önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Bromus psammophilus</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
 <i>Caretta caretta</i>	0	0	EN	(EN)	2-7 yuva	A1, C1
<i>Caretta caretta - Akdeniz</i>	0	0	EN	(EN)	2-7 yuva	B1, C1
<i>Chelonia mydas</i>	0	0	EN	(CR)	105 yuva (2001) - 344 yuva (2002)	A1, C1
<i>Chelonia mydas - Akdeniz</i>	0	0	EN	(CR)	105 yuva (2001) - 344 yuva (2002)	B1, B3, C1
 <i>Ceriagrion georgifreyi</i>	0	0	-	NT	Var	A2, A4, C1

Seyhan Deltası

AKD058

Acil
Gerileme (-2)

Saz kedisi (*Felis chaus*) © Soner Bekir - DoğaBel

Yüzölçümü : 41025 ha
Boylam : 35,18°D
Enlem : 36,65°K
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı, yaban hayatı geliştirme sahası, Ramsar alanı

Yükseklik : 0 m - 55 m
İl(ler) : Adana, Mersin
İlçe(ler) : Karataş, Tarsus

- **Alanın Tanımı:** ÖDA; Seyhan Nehri ve Tarsus (Berdan) Çayı'nın Akdeniz'e döküldüğü bölge ile Tuzla ve Akyatan göllerinden oluşur. Tuzla Gölü, Seyhan ağzının doğusunda yer alır ve Çukurova'daki göllerin en batıda olanıdır. Gölün suyu yılın büyük bölümünde hafif tuzludur. Kış aylarında su seviyesinin artmasıyla tuzluluk oranı azalır. Deltanın diğer bir önemli parçası da Akyatan Gölü'dür. Akyatan, Türkiye'nin en büyük lagün gölüdür.
- **Habitatlar:** ÖDA; tatlı ve tuzcul çayır ve bozkırlar, kalıcı ve geçici göller, nehir boyu, kumullar, tarım alanları, ağaçlandırma alanları ve yerleşim birimlerinden oluşur. Tuzla Gölü'nün güneydoğusunda, kısmen Seyhan'ın eski yatağı üzerinde sık bitki örtüsüyle kaplı tatlı su bataklıkları, tuzcul bataklıklar ve gölcükler bulunur.
- **Türler:** Seyhan Deltası bitkiler açısından oldukça önemlidir. Alanda 19 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bunların çoğu dar yayılışlı ve nesli küresel ölçekte tehlike altında olan türlerdir.
Tuzla ve Akyatan gölleri kuşlar için yılın her döneminde önem taşır. Birçok kuş türü alanı kışlamak ve üremek için kullanılmaktadır. Alanda bulunan öncelikli kuş türlerinin başında, alanda üreyen yaz ördeği (*Marmaronetta angustirostris*) ve alanda kışlayan dikkuyruk ördekleri (*Oxyura leucocephala*) gelmektedir. Alandaki diğer önemli türler akça cılıbit (*Charadrius alexandrinus*) ve flamingodur (*Phoenicopterus roseus*). Göç döneminde ve kış aylarında on binlerce su kuşunu barındırır.
Saz kedisi (*Felis chaus*) alanda yaşayan önemli canlı türlerinden biridir.
Seyhan Deltası kıyılarında, yeşil denizkaplumbağası (*Chelonia mydas*) ve az sayıda denizkaplumbağası (*Caretta caretta*) yuvalamaktadır. Dar yayılışlı ve Akdeniz biyomuna özgü bir yılan türü olan *Eirenis aurolineatus* alandaki bir başka önemli sürüngen türüdür.
Nesli küresel ölçekte tehlike altında bulunan *Brachythemis fuscopallata* isimli kuzböceği türü alanda bulunmaktadır.
- **Alan Kullanımı:** Bölgede tarım, hayvancılık ve balıkçılık yapılmaktadır. Çukurova Deltası'nın Ceyhan, Seyhan ve Berdan nehirlerinin taşıdığı alüvyonlar sonucu oluşan toprakları, iklim koşullarının uygunluğu nedeniyle Türkiye'nin en verimli topraklarıdır. Deltadaki toplam arazinin yüzde 60'ını tarım arazileri oluşturmaktadır.
Bölgede hayvancılık büyükbaş, küçükbaş ve kanatlı hayvan yetiştiriciliği üzerinde yoğunlaşmıştır. Tuzla dalyanında yıllık ortalama balık verimi 40 tondur. Akyatan dalyanında

- ise balık verimi 250 tonun üzerindedir. Alan ayrıca kuş gözlemcileri ve doğa fotoğrafçıları için önemli bir uğrak yeridir.
- **Tehditler:** Alan üzerindeki en önemli tehdit, su rejimine müdahaledir. Devlet Su İşleri'nin (DSİ) Aşağı Seyhan Sulama Projesi'nin IV. ve sonuncu aşamasında Tuzla ve Akyatan göllerine yakın, taban suyu yüksek arazilerin kurutulması yönünde çalışmalar yürütülmektedir. 35 bin hektar hazine arazisinin kurutulması ve özel arazi sahipleri arasında paylaşılması amaçlanmış, deltada bazı küçük bataklık ve mevsime bağlı oluşan sulakalan habitatları kurularak tahrip edilmiştir. Yine DSİ tarafından bağlanacak tahliye kanalları ile Tuzla Gölü'nün tuzluluk oranı azaltılarak balıkçılığın geliştirilmesi amacıyla iki küçük kanalla göle az miktarda su verilmesi planlanmıştır. Çukurova Deltası'ndaki en az kirlenmiş sulakalan olan Tuzla Gölü'nde oluşturulacak hidrolojik değişiklikler göldeki doğal yaşam için son derece önemlidir.
Akyatan Gölü ve Akdeniz arasında uzanan yaklaşık 2500 ha kumul alan, 1960'lı yıllardan beri ağaçlandırılmaktadır. Deltaya yabancı pek çok ağaç türünün kullanıldığı bu çalışmalar Seyhan Nehri ağzının batısında da sürdürülmektedir. Ağaçlandırma, nemli kumul ve bataklık habitatlarını tehdit etmektedir.
Yazlık konut ve turistik tesisler, başta Beyazkum Sahili (Bahşiş) olmak üzere, Tuzla Gölü civarı ve Karataş yakınlarındaki kumullar ve kumul bitki örtüsünü tahrip etmektedir. Akyatan ve Tuz gölleri kıyılarında, yeni yazlık tesislerin yapımı planlanmaktadır.
ÖDA'daki kumullarda son yıllarda artan tarım alanları, yeraltı sularının kullanılmasıyla alandaki su dengesinin bozulmasına ve kumul yapısının bozulmasına neden olmaktadır.
Çukurova Deltası'nın merkezindeki yoğun tarım yapılan alanlardan ve çevredeki sanayi ve yerleşim alanlarından gelen kimyasallar, Akyatan Gölü'nü hızla kirlenmektedir.
- **Koruma Çalışmaları:** WWF-Türkiye, Akyatan kumsallarındaki yeşil deniz kaplumbağalarının korunması için Adnan Menderes ve Hacettepe üniversiteleriyle birlikte izleme ve koruma çalışmaları yürütmektedir.
Doğa Derneği, Tuzla ve Akyatan göllerinde Çukurova Üniversitesi kuş gözlem topluluğuyla birlikte kuş ortası su kuşu sayımları gerçekleştirmektedir.

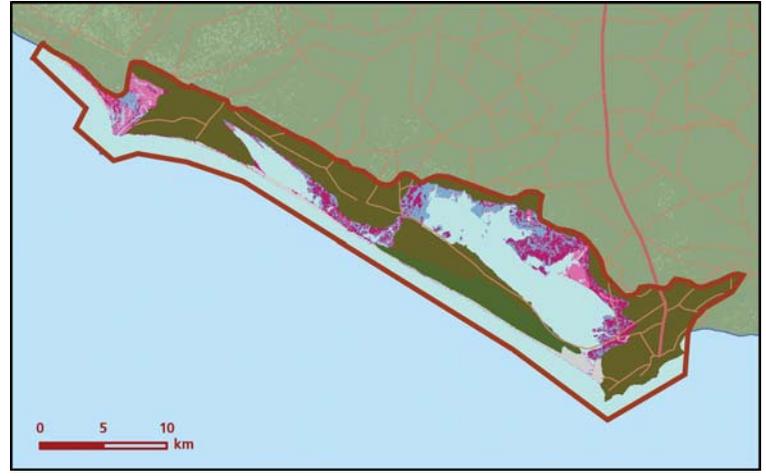
■ Yere İlgili Sahipleri

Adana Valiliği; Adana İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Adana Büyükşehir Belediyesi; Tarım İl Müdürlüğü; Çukurova Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü; Çevre ve Tüketici Koruma Derneği; WWF-Türkiye; Doğa Derneği; Çukurova Üniversitesi Kuş Gözlem Topluluğu.

■ Aşya Könte

Seyhan Deltası önemli doğa alanı topografya haritası

Seyhan Deltası önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Alhagi mannifera</i> - Akdeniz	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Alkanna pinardii</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Allium gayi</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Ambrosia maritima</i> - Doğu Akdeniz	0	0	-	EN	Var	B1
<i>Anthemis halophila</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Astragalus suberosus ssp. mersinensis</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Bellevalia modesta</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Beta adanensis</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Bromus psammophilus</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Bupleurum polyactis</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Bupleurum zoharii</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea calcitrapa ssp. cilicica</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Centaurea solstitialis ssp. carneola</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Cyprinia gracilis</i>	0	0	-	EN	Var	A2, B1
<i>Glycyrrhiza flavescens</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Heptaptera cilicica</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Hypericum polyphyllum ssp. polyphyllum</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Linum anisocalyx</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Silene pompeipolitana</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Acrocephalus melanopogon</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Anas crecca</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	12600-13000 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Anas penelope</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	5921-13900 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Anthus campestris</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Aythya ferina</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	12140-16801 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Burchinus oedicnemus</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	VU	50 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Calandrella brachydactyla</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Calidris minuta</i> - Avrupa ve Batı Afrika	0	0	LC	LC	5165 Birey (1990 Göç)	B3, C3
<i>Casmerodius albus</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	416 Birey (1992 Kışlama)	C1
<i>Charadrius alexandrinus</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	3918 Birey (1990 Göç)	B3, C1, C3
<i>Charadrius alexandrinus</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	330-450 Birey (2005 Kışlama)	B3, C1, C3
<i>Charadrius alexandrinus</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	1210-1690 Çift (1997 Üreme)	A3, B3, C1, C3
<i>Ciconia ciconia</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	LC	3600-5000 Birey (Göç)	B3, C1, C3
<i>Fulica atra</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	28100-46000 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Glareola pratincola</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	130-210 Çift (Üreme)	B3, C1, C3

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Grus grus</i> - Anadolu ve Karadeniz	0	0	LC	(EN)	670-1320 Birey (Kışlama)	B1, B3, C1, C3
<i>Halcyon smyrnensis</i> - Anadolu	0	0	LC	EN	10-25 Çift (2004 Üreme)	B1, C1
<i>Himantopus himantopus</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	30 Çift (Üreme)	C1
<i>Himantopus himantopus</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	300-500 Birey (Göç)	B3, C1, C3
<i>Ixobrychus minutus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Marmonetta angustirostris</i> - D. Akdeniz	0	0	VU	VU	35-55 Çift (Üreme)	A1, B1, B3, C1, C3
<i>Melanocorypha calandra</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	230-978 Birey (Kışlama)	A1, A3, B1, B3, C1, C3
<i>Phalacrocorax pygmeus</i> - GD. Avrupa ve Türkiye	0	0	LC	LC	45 Birey (1990 Kışlama)	C1
<i>Phoenicopterus roseus</i> - D. Akdeniz	0	0	LC	LC	1000-18930 Birey (Kışlama)	A3, B3, C1, C3
<i>Porphyrio porphyrio caspius</i>	0	0	LC	LC	5-10 Çift (Üreme)	C1
<i>Prinia gracilis akyildizi</i>	0	0	LC	VU	Yaygın (Üreme)	B1, C1
<i>Recurvirostra avosetta</i> - Akdeniz ve GD. Avrupa	0	0	LC	LC	430-1589 Birey (Göç)	B3, C1, C3
<i>Recurvirostra avosetta</i> - Akdeniz ve GD. Avrupa	0	0	LC	LC	47-231 Birey (Kışlama)	C1
<i>Sterna albifrons</i> - D. Avrupa	0	0	LC	LC	330-490 Çift (1997 Üreme)	B3, C1, C3
<i>Sterna caspia</i> - Avrupa	0	0	LC	LC	34 Birey (2004 Kışlama)	C1
<i>Tadorna tadorna</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	854 Birey (1992 Kışlama)	B3, C3
<i>Vanellus spinosus</i> - Balkanlar ve Anadolu	0	0	LC	VU	50-80 Çift (1997 Üreme)	B1, C1
 <i>Felis chaus</i> - Orta Doğu	0	0	LC	(EN)	Var	B1, C1
 <i>Caretta caretta</i>	0	0	EN	(EN)	3-23 yuva	A1, C1
<i>Caretta caretta</i> - Akdeniz	0	0	EN	(EN)	3-23 yuva	B1, B3, C1
<i>Chelonia mydas</i>	0	0	EN	(CR)	186-515 yuva	A1, C1
<i>Chelonia mydas</i> - Akdeniz	0	0	EN	(CR)	186-515 yuva	B1, B3, C1
<i>Eirenis aurolineatus</i>	1	0	-	LC	Var	A2, A4, C1
<i>Emys orbicularis</i>	0	0	NT	NT	Var	C1
<i>Testudo graeca</i>	0	0	VU	NT	Var	A1, C1
<i>Trionyx triunguis</i> - Doğu Akdeniz	0	0	CR	CR	Var	B1, C1
 <i>Alosa fallax nilotica</i>	0	0	DD	-	Var	C1
<i>Aphanius fasciatus</i>	0	0	DD	LC	Var	C1
 <i>Brachythemis fuscopalliat</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, C1
<i>Coenagrion ornatum</i>	0	0	-	-	Var	C1

Tuzla Gölü © Murat Bozdoğan

Su çulluđu (*Gallinago gallinago*) © Ali Murtaza Doğan

Ceyhan Deltası

AKD059

Koruma Bağımlı
Gerileme (-1)

Yumurtalık Lagünü © Aykut Ince

Yüzölçümü : 34073 ha
Boylam : 35,58°D
Enlem : 36,66°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 0 m - 90 m
İl(ler) : Adana
İlçe(ler) : Ramsar alanı, tabiatı koruma alanı, doğal sit alanı

- **Alanın Tanımı:** Ceyhan Deltası Önemli Doğa Alanı; Çukurova'nın doğu kısmını oluşturan, Ceyhan Nehri'nin Akdeniz'e döküldüğü yerde oluşmuş bir sulakalan sistemidir. Adana ilinin Yumurtalık ve Karataş ilçeleri arasında yer alan ÖDA'da en büyük sulakalan oluşumları Yumurtalık lagünleri ve Ağyatan Gölü'dür. Yumurtalık denize açık bir lagündür. Ağyatan Gölü'nün de denizle ince bir bağlantısı vardır ve hafif tuzludur. Alandaki diğer önemli göller Yelkoma, Darboğaz, Ömer ve Yapı gölleridir. Delta hâlâ hareketlidir ve yapısı bu nedenle dinamikdir. Karataş ilçesi, bir başka ÖDA olan Seyhan Deltası ile arasında sınır oluşturur.
- **Habitatlar:** ÖDA; lagünler, nehir boyu, kumul alanlar, sazlık alanlar, maki toplulukları, tuzcul çayır ve bataklıklar, adalar, ağaçlandırma alanları ve tarım alanlarından oluşur. Alanın en baskın yaşam alanları tuzcul çamur düzlükleri, göller ve kumullardır. Kumulların yüksekliği 15 metreyi bulur. Ömer Gölü ve Yumurtalık Lagünü arasındaki kumul alanda Halep çamı (*Pinus halepensis*) ormanı bulunur. Ceyhan Nehri kıyısında ve Ceyhan Nehri'nin eski yatağı boyunca sazlıklar uzanır.
- **Türler:** Alanda 17 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bitki çeşitliliği ve endemizmi açısından oldukça zengin olan alanda ülkemize endemik *Astragalus subtilifolius*, *Bupleurum polyactis*, *Bupleurum zoharii*, *Centaurea calcitrapa* ssp. *cilicica*, *Centaurea solstitialis* ssp. *carneola*, *Gladiolus humilis*, *Heptaptera cilicica*, *Iris xanthospuria*, *Ophrys transhyrcana* ssp. *amanensis*, *Puccinellia koeieana* ssp. *anatolica*, *Tordylium elegans*, *Tordylium pustulosum* ve *Verbascum pterocladum* adlı bitki taksonları bulunur.
ÖDA, su kuşları için önemli kışlama ve üreme alanıdır. Alanda bulunan tuzcul çayır ve bataklıklar ile göl çevresindeki çamur düzlükleri, kıyı kuşları için önemli üreme ve beslenme alanlarıdır. ÖDA'daki adalar ise özellikle sumru türleri için önemlidir. Alanda üreyen önemli kuş türlerinin arasında akça cılibit (*Charadrius alexandrinus*), bataklıklırlangıcı (*Glareola pratincola*), İzmir yalıçapkını (*Halcyon smyrnensis*), dikkuyruklu ötleğen (*Prinia gracilis akyildizi*), küçük sumru (*Sterna albifrons*) ve mahmuzlu kızıkuşu (*Vanellus spinosus*) bulunur. ÖDA'da kuşlayan türler arasında ise fiyu (*Anas penelope*), karakarnlı kumkuşu (*Calidris alpina*), küçük

kumkuşu (*Calidris minuta*), turna (*Grus grus*), çamurçulluğu (*Limosa limosa*), dikkuyruk (*Oxyura leucocephala*), Hazar sumrusu (*Sterna caspia*) ve suna (*Tadorna tadorna*) bulunur. ÖDA'da göç döneminde de leylek (*Ciconia ciconia*), flamingo (*Phoenicopterus roseus*) ve kaşıkçı (*Platalea leucorodia*) yer alır.

ÖDA'da susamuru (*Lutra lutra*) ve gelengi (*Spermophilus xanthophymnus*) memeli türleri yaşamaktadır.

Delta, denizkaplumbağası (*Caretta caretta*) ve yeşil denizkaplumbağasının (*Chelonia mydas*) Doğu Akdeniz'de ürettiği önemli alanlardan biridir.

Ceyhan deltası, *Alosa fallax nilotica* ve *Aphanius fasciatus* içsu balık türleri için de önem taşımaktadır.

Alanda dar yayıllı *Coenagrion syriacum* isimli kızıböceği yaşamaktadır.

■ **Alan Kullanımı:** Alanda yaygın olarak tarım, dalyan balıkçılığı ve hayvancılık yapılır. Bazı bitkilerden hasır gereçler de yapılır.

■ **Tehditler:** Alan üzerindeki en önemli tehditlerden biri tarım alanlarının genişlemesidir. Mevcut ekili alanlar dışında özellikle Ceyhan Nehri'nin eski yatağının yakınlarında yeni tarlalar açılmaktadır.

Alan üzerindeki bir diğer önemli tehdit ise aşırı otlatmadır. Hayvan sürüleri sabahın erken saatlerinde sürüler halinde alana girmekte ve gün boyunca burada otlatılmaktadır.

Alanı plansız yapılaşma, hemen doğusundaki ağır sanayi tesisleri ve Süğözü Termik Santrali da etkilemektedir. Alan yakınlarından geçen Bakü-Ceyhan Boru Hattı da herhangi bir sızıntı olasılığına karşı izlenmelidir.

■ **Koruma Çalışmaları:** Kuş Araştırmaları Derneği alanda Yumurtalık Lagünü Yönetim Planı Projesini yürütmektedir. Ekolojik Araştırmalar Derneği (EKAD) ise yeşil alandaki denizkaplumbağalarını izlemekte ve yerel yönetimlere yönelik bilgilendirme çalışmaları yapmaktadır.

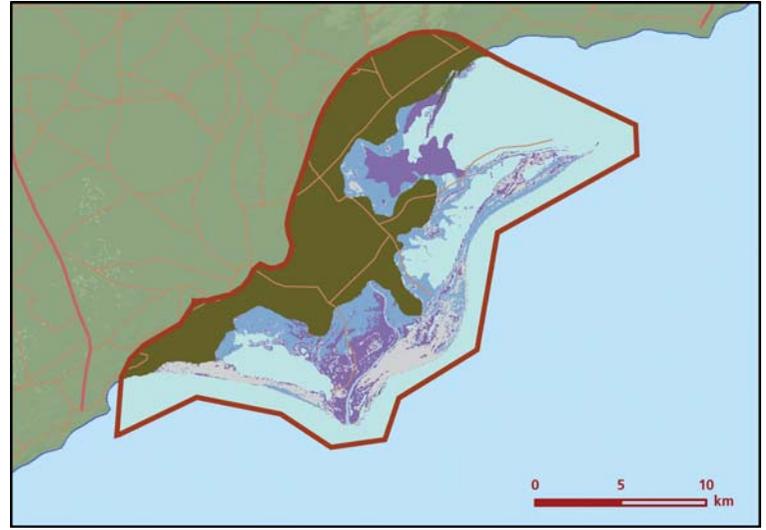
■ Yerel İlgili Sahipleri

Adana Valiliği; Adana İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Yumurtalık Kaymaklığı; Yumurtalık Belediyesi; Kuş Araştırmaları Derneği; Çukurova Üniversitesi Biyoloji Bölümü; WWF Türkiye; EKAD.

■ **Burcu Meltem Arık, Süleyman Ekşioğlu, Melike Hemmani**

Ceyhan Deltası önemli doğa alanı topografya haritası

Ceyhan Deltası önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Alhagi mannifera</i> - Akdeniz	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Ambrosia maritima</i> - Doğu Akdeniz	0	0	-	EN	Var	B1
<i>Astragalus subuliferus</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Bupleurum polyactis</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Bupleurum zoharii</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea calcitrapa ssp. cilicica</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Centaurea solstitialis ssp. carneola</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Cyprinia gracilis</i>	0	0	-	EN	Var	A2, B1
<i>Gladiolus antakiensis</i> - Akdeniz	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Gladiolus humilis</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Heptaptera cilicica</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Iris xanthospuria</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Ophrys transhyrcana ssp. amanensis</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Puccinellia koeieana ssp. anatolica</i>	1	0	-	LC	Var	B2
<i>Tordylium elegans</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Tordylium pustulosum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Verbascum pterocladum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Acrocephalus melanopogon</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Anas penelope</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	14320-27190 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Anthus campestris</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Burchinus oedicnemus</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	VU	3 Çift (Üreme)	C1
<i>Calandrella brachydactyla</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Calidris alpina</i> - Ön Asya ve Doğu Akdeniz	0	0	LC	LC	7239 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Calidris minuta</i> - Avrupa ve Batı Afrika	0	0	LC	LC	2200 Birey (1996 Kışlama)	B3, C3
<i>Caprimulgus europaeus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Casmerodius albus</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	147 Birey (1993 Kışlama)	C1
<i>Charadrius alexandrinus</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	356-805 Birey (Kışlama)	B3, C1, C3
<i>Charadrius alexandrinus</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	600 Çift (Üreme)	B3, C1, C3
<i>Ciconia ciconia</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	LC	12439 Birey (1990 Göç)	A3, B3, C1, C3
<i>Circus aeruginosus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Fulica atra</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	26000 Birey (1992 Kışlama)	B3, C3
<i>Glareola pratincola</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	115 Birey (1990 Üreme)	C1

(*Glaucopteryx alexis-mating pair*) © Ahmet Baytaş

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Grus grus</i> - Anadolu ve Karadeniz	0	0	LC	(EN)	22-86 Birey (Kışlama)	B1, B3, C1, C3
<i>Halcyon smyrnensis</i> - Anadolu	0	0	LC	EN	5-15 Çift (2005 Üreme)	B1, C1
<i>Limosa limosa</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	VU	1289-1350 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	191 Birey (1993 Kışlama)	A1, A3, B1, B3, C1, C3
<i>Phoenicopterus roseus</i> - D. Akdeniz	0	0	LC	LC	5000 Birey (1999 Göç)	B3, C1, C3
<i>Platalea leucorodia</i> - D. Avrupa	0	0	LC	LC	300 Birey (1999 Göç)	B3, C1, C3
<i>Prinia gracilis akyildizi</i>	0	0	LC	VU	89-200 Çift (2005 Üreme)	B1, C1
<i>Recurvirostra avosetta</i> - Akdeniz ve GD. Avrupa	0	0	LC	LC	1217 Birey (1999 Kışlama)	B3, C1, C3
<i>Sterna albifrons</i> - D. Avrupa	0	0	LC	LC	300 Çift (Üreme)	B3, C1, C3
<i>Sterna caspia</i> - Avrupa	0	0	LC	LC	6 Birey (2004 Kışlama)	C1
<i>Tadorna tadorna</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	1452 Birey (2005 Kışlama)	B3, C3
<i>Vanellus spinosus</i> - Balkanlar ve Anadolu	0	0	LC	VU	10 Çift (Üreme)	B1, C1
 <i>Lutra lutra</i>	0	0	NT	-	Var	C1
<i>Spermophilus xanthoprimum</i> - Yumurtalık	0	0	LC	NT	Var	B2, C1
 <i>Caretta caretta</i>	0	0	EN	(EN)	3 yuva	A1, C1
<i>Caretta caretta</i> - Akdeniz	0	0	EN	(EN)	3 yuva	B1, C1
<i>Chelonia mydas</i>	0	0	EN	(CR)	20-22 yuva	A1, C1
<i>Chelonia mydas</i> - Akdeniz	0	0	EN	(CR)	20-22 yuva	B1, B3, C1
<i>Emys orbicularis</i>	0	0	NT	NT	Var	C1
<i>Testudo graeca</i>	0	0	VU	NT	Var	A1, C1
<i>Trionyx triunguis</i> - Doğu Akdeniz	0	0	CR	CR	Var	B1, C1
 <i>Alosa fallax nilotica</i>	0	0	DD	-	Var	C1
<i>Aphanius fasciatus</i>	0	0	DD	LC	Var	C1
 <i>Coenagrion syriacum</i>	0	0	-	NT	Var	A2, C1

Yumurtalık Lagünü © Murat Bozdoğan

Çamurçulluğu (*Limosa limosa*) © Kazım Çapacı

Yumurtalık Lagünü © Murat Bozdoğan

Yılanlıkale Tepeleri

AKD060
İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Gomphus davidi © Jean Pierre Boudot

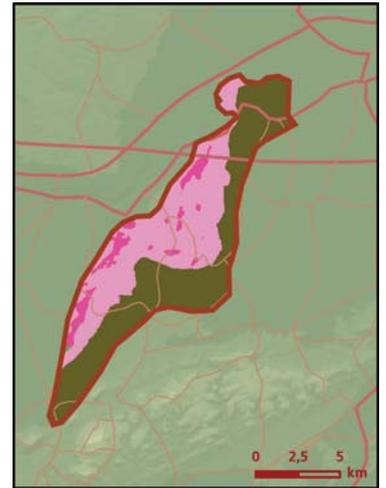
Yüzölçümü : 9642 ha
Boylam : 35,68°D
Enlem : 36,93°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 20 m - 760 m
İl(ler) : Adana
İlçe(ler) : Ceyhan, Yüreğir, Yumurtalık

- **Alanın Tanımı:** Adını Ceyhan – Adana karayolunun yedinci kilometresinde bulunan Yılanlıkale adlı tarihi kalıntıdan alan ÖDA, batıda Ceyhan Nehri, doğuda ve güneyinde Yumurtalık ilçesindeki tarım alanlarıyla çevrilidir. Çukurova'nın ortasında kalmış bir yükselti olarak dikkat çeker. Alanın etrafında yoğun olarak tarım yapılır.
- **Habitatlar:** Yılanlıkale, Akdeniz tipi bodur makiliklerle kaplıdır. Özellikle otlatmanın yoğun olduğu yamaçlarda geniş garig toplulukları uzanır. Tepelerin dereler tarafından oyulmuş bölgelerinde özellikle kuşlar için önemli üreme alanları olan sarp kayalıklar bulunur.
- **Türler:** ÖDA, ülkemize endemik ve dünya ölçeğinde nesli tehlike altında olan iki bitki türüne ev sahipliği yapmaktadır; *Heptaptera cilicica* ve *Hyacinthella lazulina*. Alandaki sarp kayalıklar, küçük ebabel (*Apus affinis*) ve gökkuzgun (*Coracias garrulus*) için önemli üreme alanlarıdır. Dünya ölçeğinde nesli tehlike altında bulunan kirpikli yarasalar (*Myotis emarginatus*) için önemli bir üreme alanıdır. Diğer yandan, Akdeniz biyomuna özgü ve dar yayılışlı bir kızböceği türü olan *Gomphus davidi* için ÖDA statüsünü sağlar.
- **Alan Kullanımı:** Alandaki ana insan faaliyeti turizmdir ve az miktarda hayvancılık ve tarım yapılır. Yılanlıkale kalıntılarını çok sayıda ziyaretçi çekmektedir. Alanın çevresinde ve sınırlarında yoğun olarak tarım yapılmaktadır.
- **Tehditler:** Yılanlıkale'deki turizm faaliyetleri alanda yuvalayan yarasalar için tehdit oluşturmaktadır.
- **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

Yılanlıkale Tepeleri önemli doğa alanı topografya haritası

Yılanlıkale Tepeleri önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Adana Valiliği; Adana İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Adana İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü; Ceyhan Kaymakamlığı.

■ **Bahtiyar Kurt**

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Heptaptera cilicica</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Hyacinthella lazulina</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
 <i>Apus affinis</i> - Anadolu	0	0	LC	EN	50 Çift (Üreme)	B1, B3, C1, C3
<i>Coracias garrulus</i> - Avrupa	0	0	NT	VU	Var (Üreme)	B1, C1
 <i>Myotis emarginatus</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, C1
 <i>Gomphus davidi</i>	0	0	-	NT	Var	A2, A4, C1

Sugözü - Akkum

AKD061

Korumaya Bağımlı
Aynı (0)

Kumul bitkileri (*Pancreatium maritimum*, *Eryngium maritimum*) © Mecit Vural

Yüzölçümü : 851 ha
Boylam : 35,89°D
Enlem : 36,85°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 0 m - 33 m
İl(ler) : Adana
İlçe(ler) : Yumurtalık

Bu ÖDA, BTC Boru Hattı Şirketi'nin desteğiyle belirlenmiş ve detaylı olarak araştırılmıştır.

- **Alanın Tanımı:** Sugözü – Akkum, Yumurtalık ilçesinin kuzeydoğusunda bulunan kıyı şerididir. Sugözü köyünün güneyinden başlayıp kuzeyde İncirli Termik Santrali ile son bulur. Kıyı şeridi kumul alanlardan oluşur. Alan Doğu Akdeniz'deki önemli yeşil denizkaplumbağası üreme alanlarından biridir.
- **Habitatlar:** ÖDA; kumullardan ve az miktarda tarım alanından oluşur. Alanda bulunan bir dere ÖDA'nın tam ortasından denize dökülür ve burada küçük bir sulakalan sistemi oluşturur.
- **Türler:** Sugözü – Akkum kumulları nesli tehlike altında olan denizkaplumbağası (*Caretta caretta*) ve yeşil deniz kaplumbağasının (*Chelonia mydas*) üreme alanıdır. Yeşil deniz kaplumbağasının ülkemizdeki ikinci büyük popülasyonu bu alanda üremektedir.
- **Alan Kullanımı:** Alanda günübirlik turizm ve tarım yapılmaktadır.
- **Tehditler:** Yapılaşma ve artan turistik tesisler alandaki kumul ekosistemine zarar vermekte, dolayısıyla denizkaplumbağalarının üreme başarısını düşürmektedir.
- **Koruma Çalışmaları:** Ekolojik Araştırmalar Derneği (EKAD), Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) Boru Hattı Çevresel Yatırım Programı kapsamında alanda Denizkaplumbağalarının Keşfi Projesi'ni yürütmüştür. Proje sonucunda, özellikle Sugözü köyü halkı denizkaplumbağalarının korunmasına aktif destek olmaktadır.

Yeşil deniz kaplumbağası (*Chelonia mydas*) © Serkan Yılmaz - DoğaBel

■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Adana Valiliği; Yumurtalık Kaymaklığı; Yumurtalık Belediyesi; Sugözü Belediyesi; Akkum Belediyesi; Çevre ve Orman Bakanlığı Adana İl Müdürlüğü; EKAD.

■ **Burcu Meltem Arık**

Sugözü - Akkum önemli doğa alanı topografya haritası

Sugözü - Akkum önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Cakile maritima © Mecit Vural

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Caretta caretta</i>	0	0	EN	(EN)	2 yuva	A1, C1
<i>Caretta caretta</i> - Akdeniz	0	0	EN	(EN)	2 yuva	B1, C1
<i>Chelonia mydas</i>	0	0	EN	(CR)	213 yuva	A1, C1
<i>Chelonia mydas</i> - Akdeniz	0	0	EN	(CR)	213 yuva	B1, B3, C1

Centaurea aegialophila © Mecit Vural

Kastabala Vadisi

AKD062

İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Kastabala © Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 9145 ha

Boylam : 36,24°D

Enlem : 37,20°K

Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 40 m - 440 m

İl(ler) : Osmaniye

İlçe(ler) : Kadirli, Düziçi, Osmaniye

Bu ÖDA, BTC Boru Hattı Şirketi'nin desteğiyle belirlenmiş ve detaylı olarak araştırılmıştır.

■ **Alanın Tanımı:** Kastabala Vadisi, Aslantaş Barajı'nın güneyinden Osmaniye'nin Kırmıtlı beldesine kadar Ceyhan Nehri boyunca uzanan vadidir. Osmaniye ilinin yaklaşık 10 kilometre kuzeyinde yer alır. Nispeten geniş, kuzeye doğru gittikçe daralan ve alçak kayalıkların görülmeye başladığı bir vadidir. ÖDA içerisinde yer yer çakıl kıyıları ve birkaç küçük ada bulunur. Cevdetiye beldesinin hemen kuzeyinde Akarsu Çayı Ceyhan'a katılır ve küçük bir sulakalan oluşturur. DSİ'nin ana su kontrol noktası da Cevdetiye'de bulunur. Bu kontrol noktası akıntı yönünde su seviyesinde önemli günlük dalgalanmalara neden olur. Alanın birçok yerinde hem faal hem de artık işletilmeyen kum ve çakıl ocakları bulunmaktadır. Bu alanların bir kısmı bitki örtüsüyle kaplanmış ve yaban hayatı için oldukça önemli alanlar haline dönüşmüştür. Türkiye'deki en zengin balıkçıl üreme kolonilerinden biri alan içinde bulunur.

■ **Habitatlar:** ÖDA; kızılçam (*Pinus brutia*) ormanları, kermes meşesi (*Quercus coccifera*), maki ve öncü maki toplulukları, kuru tarım alanları, meyve bahçeleri, nehir kıyısı bitki toplulukları ve sazlık alanlardan oluşur. Vadinin kuzey kısmı yoğun olarak kızılçam ormanlarıyla kaplıdır. Güneye indikçe kızılçamlar yerini meyve bahçeleri, vadi boyunca yer yer ağaçlık ve tarım alanlarına bırakır. Cevdetiye'nin hemen kuzeyinde Ceyhan ve Akarsu Çayı'nın bulunduğu yerde uzun söğütler, çayırılar, kumul ve çakıl çıkarımı sonucunda oluşmuş göletler ve dağınık halde bulunan ılgınların (*Tamarix* sp.) yer aldığı küçük bir taşkın alanı vardır. Kırmıtlı'da kum ve çakıl alımı sonucu oluşan göletler daha fazladır.

■ **Türler:** Alanda ülkemize endemik ve dar yayılışlı *Hypocoum trullatum* ve *Ophrys hirtitica* bitki türleri ÖDA kriterlerini sağlamaktadır.

Cevdetiye regülâtörünün yukarısında bulunan söğütliklerde önemli bir balıkçıl kolonisi bulunur. Kolonide gece balıkçılı (*Nycticorax nycticorax*), küçük akbalıkçıl (*Egretta garzetta*) ve sığır balıkçılı (*Bulbulcus ibis*) ürer. Regülâtörün hemen güneyinde bulunan havuz etrafındaki toprak yarılar alaca yalçapknı (*Ceryle rudis*) tarafından yuvalama alanı olarak kullanılır. İzmir yalçapknı (*Halcyon smymensis*) ise bu alandaki ağaçlarda ürer. Her iki yalçapknı da Kırmıtlı'da üremektedir. Burada aynı zamanda mahmuzlu kızıkuşu (*Vanellus spinosus*) da

kuluçkaya yatamaktadır. ÖDA kriterlerini sağlamamakla beraber çakıl adacıklarında küçük halkalı cılıbit (*Charadrius dubius*), toprak yarıdaysa kum kırlangıcı (*Riparia riparia*) üremektedir. Alanın üreme zamanı dışında kuşlar açısından önemi bilinmemektedir. Nehir kollarında susamuru (*Lutra lutra*) yaşamaktadır.

Kızböcekleri için ülkemizdeki önemli alanlardan biridir. Alanda nesli küresel ölçekte tehlike altında olan *Brachythemis fuscopallata* ve *Onychogomphus macrodon* ile dar yayılışlı *Coenagrion syriacum* ve *Gomphus davidi* yaşamaktadır.

■ **Alan Kullanımı:** Alanda, tarım ve hayvancılık yapılır. Tahıl ve meyve üretimi alandaki başlıca tarım etkinlikleridir. Bunun yanı sıra kum ve çakıl çıkarımı da yaygındır.

■ **Tehditler:** Kontrolsüz kum ve çakıl çıkarımı, çakıl adalarının oluşumunu engelleyerek bu adalarda kuluçkaya yatan kuş türlerinin yaşamını tehdit etmektedir.

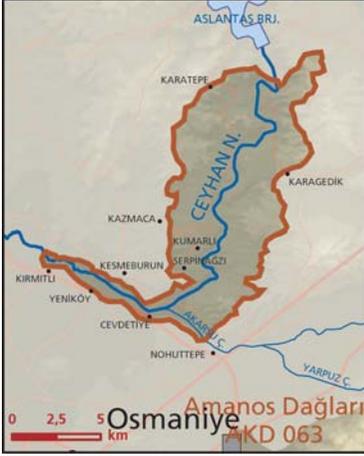
Cevdetiye'deki regülâtörün neden olduğu su seviyesindeki dalgalanmaların üreyen kuşlara etkisi bilinmemekle birlikte su seviyesindeki sürekli değişimlerin kuşların üreme başarılarını azalttığı düşünülmektedir.

■ **Koruma Çalışmaları:** Kırmıtlı'da bir yönetim ve ekoturizm planı oluşturma projesi Doğa Derneği ve Kırmıtlı Belediyesi tarafından BTC/İNDP Küçük Destek Fonu desteğiyle yürütülmektedir.

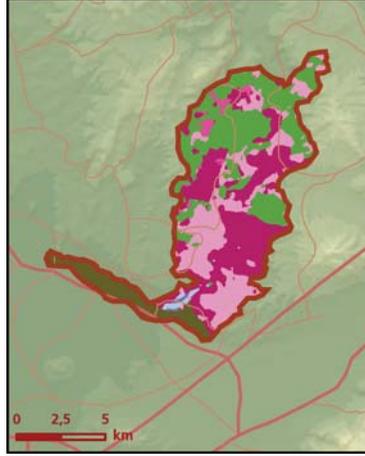
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Osmaniye Valiliği; Osmaniye İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Cevdetiye Sulama Birliği; Kırmıtlı Belediyesi; Doğa Derneği.

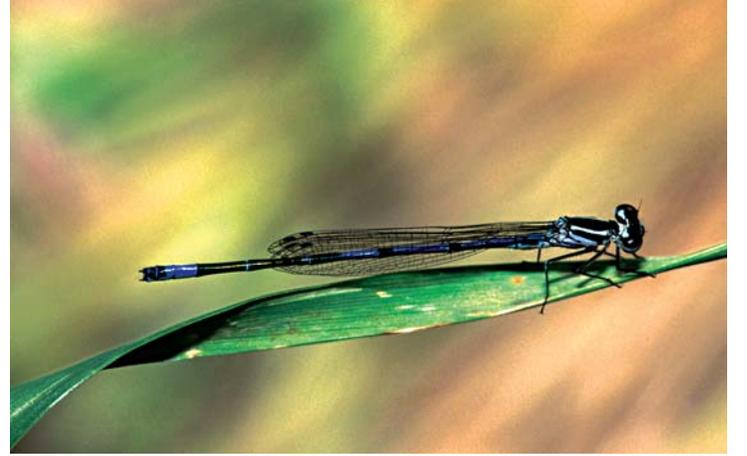
■ **Burcu Meltem Arık, Geoff Welch, Hilary Welch**

Kastabala Vadisi önemli doğa alanı topografya haritası

Kastabala Vadisi önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Coenagrion syriacum © Harm Niesen

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Hypocoum trullatum</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Ophrys hirtica</i>	I	0	-	-	Var	A2
 <i>Ceryle rudis</i> - Anadolu	0	0	LC	CR	10-16 Çift (2005 Üreme)	BI, CI
<i>Egretta garzetta</i> - D. Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	42 Çift (2005 Üreme)	CI
<i>Halcyon smyrnensis</i> - Anadolu	0	0	LC	EN	5 Çift (2005 Üreme)	BI, CI
<i>Nycticorax nycticorax</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	155 Çift (2005 Üreme)	CI
<i>Vanellus spinosus</i> - Balkanlar ve Anadolu	0	0	LC	VU	Var (Üreme)	CI
 <i>Lutra lutra</i>	0	0	NT	-	Var	CI
 <i>Brachythemis fuscopalliata</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, CI
<i>Coenagrion syriacum</i>	0	0	-	NT	Var	A2, CI
<i>Gomphus davidi</i>	0	0	-	NT	Var	A2, A4, CI
<i>Onychogomphus macrodon</i>	0	0	EN	VU	Var	A1, A2, A4, CI

Amanos Dağları

AKD063

Korumaya Bağımlı
Gerileme (-1)

© Cüneyt Oğuztüzün

Yüzölçümü : 372779 ha

Yükseklik : 0 m - 2240 m

Boylam : 36,34°D

İl(ler) : Hatay, Osmaniye, Kahramanmaraş, Gaziantep

Enlem : 36,85°K

İlçe(ler) : Dörtiyol, Erzin, Hassa, Antakya, İskenderun, Kırnkhan, Belen, Samandağı, Osmaniye merkez, Düziçi, Bahçe, Hasanbeyli, Kahramanmaraş merkez, Andırın, Türkoğlu, Nurdağı, İslahiye

Koruma Statüleri : Tabiatı koruma alanı, yaban hayatı geliştirme sahası

■ **Alanın Tanımı**: Amanos (Nur) Dağları, Kahramanmaraş Sır Baraj Gölü'nden başlayıp Hatay ilinin Samandağı kıyılarına doğru yaklaşık 175 kilometre boyunca uzanan dağ silsilesidir. Deniz kıyısından itibaren dik bir şekilde yükselerek Dörtiyol ilçesinin doğusundaki Bozdağ'ın (Mıgır Tepe) zirvesine (2240 metre) kadar yükselir. Bu dağ silsilesi üç bölüme ayrılır: En kuzeyde yer alan Çimen Dağı, orta kısımda yer alan Bozdağ ve Samandağı kıyılarına yakın Musa Dağı. Bitki coğrafyası bakımından oldukça önemli olan Amanos Dağları silsilesi, Doğu Karadeniz Dağları'nın güney ucundan başlayarak, Munzur Dağları ve Doğu Toroslar'a uzanan Anadolu diyagonalinin güney ucunu oluşturur.

Avrupa'nın korumada öncelikli yüz orman alanından bir olan Amanos Dağları, bütünlüğü bozulmamış ormanları, çeşitli yaşam alanları, farklı jeolojik yapıları, sarp kayalıkları ve mağaraları, korunaklı vadileriyle yaban hayatı açısından önemlidir. Bölgenin orta ve güney kesiminde batı yamaçlardan doğarak Akdeniz'e dökülen ve çoğu yazın kuruyan küçük akarsular doğu-batı yönlü pek çok vadiyi, alanda kuzey ve güney bakılı yamaçları ve bu vadi tabanları da kıyıda genişleyerek kıyı ovalarını oluşturur.

■ **Habitatlar**: ÖDA; Karadeniz'e özgü ormanlar ile Akdeniz'e özgü maki toplulukları ve ormanları, yüksek dağ çayırları, derin ve nemli vadilerdeki nehir kıyısı bitki toplulukları ve az miktarda tarım alanından oluşur.

Amanoslar'ın bitki örtüsü açısından en önemli özelliği, orta ve yüksek bölgelerinin Doğu Karadeniz Bölgesi'ne, orta yüksekliklerin ise Balkanlar'ın Karadeniz kıyılarına benzerlik gösteriyor olmasıdır. Özellikle dağların batı kısımlarındaki nemli ormanlar, günümüzde yayılış alanı Doğu Karadeniz ve Orta Avrupa olan doğu kayını (*Fagus orientalis*), doğu gürgeni (*Carpinus orientalis*), porsuk (*Taxus baccata*), ıslılgan (*Ilex colchica*), ıhlamur (*Tilia argentea*), şimşir (*Buxus sempervirens*) gibi Öksin ve Avrupa-Sibirya bitki coğrafyası elemanlarının en güney yayılışını temsil eden kalıntı (relik) ağaç topluluklarını içermektedir. Sık doğu kayını ormanlarına dağ silsilesinin orta bölümünde yer alan kuzey yamaçlarda 900 - 1850 metre arasında rastlanır.

Amanos Dağları'nın batı yamaçlarında yaklaşık 600 metre yüksekliğe kadar kermes meşesi

(*Quercus coccifera*) baskın Akdeniz maki toplulukları görülür. Akdeniz orman bitki örtüsü 350 metreden başlayarak 1900 metreye kadar çıkar. Ağır olarak 200-750 metre arasında görülen kızılçam (*Pinus brutia*) ormanları bu bitki örtüsünde ilk görülen ormanlardır. Saçlı meşe (*Quercus cerris*) ormanları 600 metreden başlayarak 900 metreye kadar çıkar. Karaçam (*Pinus nigra* ssp. *pallasiana*) ormanları genelde 1000 - 1500 metre arasında yaygındır ve yaprak döken ağaç türleri ile karışık ormanlar oluşturur. Toros göknarı (*Abies cilicia* spp. *cilicica*) ve sedir (*Cedrus libani*) özellikle orta bölümün doğusunda yüksek kesimlerde yer alır. Orman sınırının (yaklaşık 1900 metre) üzerinde ise bodur çalılar ve otsu bitkiler bakımından zengin bir bitki örtüsü içeren dağ bozkırları yer alır.

Alanın doğu yamaçları ise bıçakla kesilmiş gibi farklı bir bitki örtüsüne sahiptir. Saçlı meşe (*Quercus cerris*) ve kermes meşesi baskın maki toplulukları geniş alanlar kaplar. Bunlara yer yer kızılçam toplulukları eşlik eder.

Kahramanmaraş'a yakın kuzey bölümündeki ormanlar büyük ölçüde tahrip edilmiştir. Kızılçam baskın ormanların yükseklerinde karaçam, göknar, sedir ve ardıçlara (*Juniperus*) rastlanır. Buradaki dere yataklarında yer yer Karadeniz bitki örtüsü elemanları görülür.

Toros göknarı ve sedir türleri için İslahiye'nin Huzurlu Yaylası oldukça önemli noktalardan biridir. Ayrıca Hassa ilçesi, sedirin Türkiye'de en düşük rakımda yetiştiği bilinen yerdir.

Amanos Dağları'nın doğu yamaçlarındaki dere kenarlarında yalankoz ağacı (*Pterocarya fraxinifolia*) topluluklarına da rastlanır.

■ **Türler**: ÖDA, Türkiye'deki bitki endemizm merkezlerinden biri olarak ÖDA kriterlerini sağlayan 174 bitki taksonuna ev sahipliği yapar. Bunlardan 20'si dünya üzerinde sadece burada yaşamaktadır. Amanos Dağları, tür çeşitliliği açısından Türkiye'nin en zengin ÖDA'sıdır.

Amanos Dağları, yırtıcı ve süzülen kuşların göç yolu olması ve barındırdığı önemli kuş türleri açısından uluslararası düzeyde önemli bir alandır. Göç zamanı leylek (*Ciconia ciconia*), ak pelikan (*Pelecanus onocrotalus*), kara leylek (*Ciconia nigra*), kaşıkçı (*Platalea leucorodia*), tuma (*Grus grus*), sakarca (*Anser albifrons*), boz kaz (*Anser anser*), şahin (*Buteo buteo*), an

şahini (*Pernis apivorus*), kara çaylak (*Milvus migrans*), küçük akbaba (*Neophron percnopterus*), saz delicesi (*Circus aeruginosus*), yoz atmaca (*Accipiter brevipes*), küçük orman kartalı (*Aquila pomarina*), yılan kartalı (*Circus gallicus*), büyük orman kartalı (*Aquila clanga*), küçük kartal (*Hieraetus pennatus*) ve bozkır kartalı (*Aquila nipalensis*) gözlenmektedir. Ayrıca alanda nesli bölgesel ölçekte tehlike altında olan kuş türlerinden İzmir yalçapğını (*Halcyon smyrnenensis*), gökkuzgun (*Coracias garrulus*), tavşancıl (*Hieratus fasciatus*) ve küçük ebabil (*Apus affinis*) üremektedir.

Bunların yanı sıra ÖDA, memeliler için de önemlidir. Karaca (*Capreolus capreolus*), Anadolu'nun güneyinde alnızca Amanos Dağları'nda yaşar. Samandağ çevresi ve Amanos Dağları'nın doğu yamaçları çizgili sırtlanın (*Hyaena hyaena*) yaşam alanlarıdır. ÖDA'nın güney kıyılarında Akdeniz fokları (*Monachus monachus*) için önemli yaşam alanlarıdır. Bunların yanı sıra yabankeçisi (*Capra aegagrus*), vaşak (*Lynx lynx*), susamuru (*Lutra lutra*) ve uzun ayaklı yarası (*Myotis capaccinii*) bölgede yaşayan önemli memeli türleridir.

Alanda, Akdeniz biyomuna özgü *Eirenis levantinus*, *Eirenis lineomaculatus*, *Eirenis rothii*, *Lacerta laevis* ile ülkemize endemik *Eirenis barani* adlı sürüngen türleri yaşamaktadır.

Kelebekler açısından da özel bir alan olan ÖDA, 12 kelebek taksonu için ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Alan, küresel ölçekte nesli tehlike altında olan kelebeklerden apollo (*Parnassius apollo*) ve ülkemize endemik büyük esmer (*Maniola megalis*) gibi birçok türe ev sahipliği yapar.

Nesli küresel ölçekte tehlike altında olan *Brachythemis fuscipallata* ve *Onychogomphus macrodon* adlı kuzböcekleri de alanda yaşamaktadır.

■ **Alan Kullanımı:** Alandaki ana geçim kaynakları sanayi, tarım, narenciye ve meyvecilik, turizm, ormancılık ve arıcılık faaliyetleridir. Dörtüyl ve Erzin civarında narenciye üretimi ağırlık kazanırken İskenderun ve civarında demir çelik ve yan sanayi tesisleri en önemli geçim kaynaklarıdır. Bölgede yaylacılık faaliyetleri hayvansal üretimin yanı sıra yazın dağın serin ikliminden faydalanmak amacıyla rekreatif olarak da yapılmaktadır. Değirmendere Havzası, yaylacılığın en yoğun yapıldığı yerlerin başında gelir. Üretim amacıyla yaylacılık Amanoslar'ın doğu ve kuzey kesimindeyken, rekreasyonel yaylacılık ise batı kesimlerde görülmektedir. Yaylalardaki ve Arsuz kıyılarındaki ikincil konut inşaatları artmaktadır. Amanos Dağları'nda defne, kekik, ihlamur, kantaron veya daha birçok bitki beslenme, sağlık ve ticari amaçlarla toplanmaktadır.

■ **Tehditler:** Bölgedeki en önemli tehditlerin başında plansız turizm ve yaylacılık faaliyetleri gelmektedir. Yaylalarn yerleşim alanlarına dönüştürülmesi sonucu artan nüfus baskısı, yapılaşma ve betonlaşma, altyapı hizmetlerinin getirilmesi ve günübirlik ziyaretçiler nedeniyle

oluşan çöp sorunu başlıca tehditlerdir.

Amanos Dağları'nda orman kaynaklarının yoğun kullanımı ve kaçak ağaç kesimlerinin yanı sıra, yaz aylarında dağların doğu kesiminde yükseklerde görülen aşırı otlama, başta karaca ile Samandağ kesiminde yapılan yırtıcı kuş avcılığı ve derelerde yoğun balık avcılığı olmak üzere yasadsız avcılık, bazı nadir bitki ve mantar türlerinin aşırı toplanması, su kaynaklarının tahrip edilmesi, plansız yol açım çalışmaları, özellikle alanın güneyine doğru görülen orman yangınları; kum, taş ve mermer ocaklarının açılması ve işletilmesi; sanayi tesislerinin yarattığı hava kirliliği gibi etkinliklerinde, nadir doğal türleri ve yaşam alanlarını tehdit etmektedir.

■ **Koruma Çalışmaları:** Alanda iki resmi koruma statüsü bulunur; 1987 yılında iki bölümden oluşan ve toplam 182 hektar alan kaplayan Tekkoz-Kengerlidüz Tabiatı Koruma Alanı ve karacanın korunması için 1980 yılında ilan edilen 2.874 hektarlık Zorkun Yaban Hayatı Geliştirme Sahası. Ayrıca Samandağ bölgesinde yer alan şimşir toplulukları gen koruma ormanı olarak ayrılarak koruma altına alınmıştır.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü ve WWF-Türkiye, Dünyaya Armağanlar Projesi kapsamında alanda bir milli park oluşturulması için bilimsel ve sosyal çalışmalarını bölge sivil toplum kuruluşlarının desteği ile 2004 yılından beri sürdürmektedir.

İskenderun Çevre Koruma Derneği, Erzin Çevre Koruma Derneği, Samandağ Çevre Koruma ve Turizm Derneği ve Amanoslar Çevre Koruma ve Dayanışma Derneği (AÇED) gibi bölgesel sivil toplum kuruluşları bölgenin korunması için çeşitli etkinlikler düzenlemektedir.

Kuş Araştırmaları Derneği (KAD) bölgedeki kuş göçünü incelemek üzere Hatay Göç Projesi'ni 2000 yılında tamamlamıştır. Bu projeyi takiben İskenderun Çevre Koruma Derneği'nin önderliğinde Doğu Akdeniz Çevre Eğitim Platformu ve KAD'ın katılımı ve Birleşmiş Milletler GEF Küçük Destek Programı'nın finansal desteği ile Doğu Akdeniz Bölgesi'nin Kuş Göçü Açısından Öneminin Vurgulanması İçin Eğitim ve Bilinçlendirme Çalışmaları 2001-2002 yıllarında bölgede gerçekleştirilmiştir.

Ortadoğu Teknik Üniversitesi Deniz Bilimleri Enstitüsü, İskenderun Körfezi'nde Akdeniz fokları konusunda araştırmalar yürütmektedir.

Amanos Dağları'yla ilgili kapsamlı bilimsel çalışmalardan biri de Berlin Teknik Üniversitesi ve Çukurova Üniversitesi işbirliğinde 1998-2004 yılları arasında yapılmış olan "Güney-Doğu Anadolu'da Amanos Dağları Peyzaj-Ekolojik Kompleks Analizi" adlı projedir. Bu çalışma kapsamında toprak, iklim, bitki örtüsü konuları detaylı olarak incelenmiş ve koruma önerileri sunulmuştur.

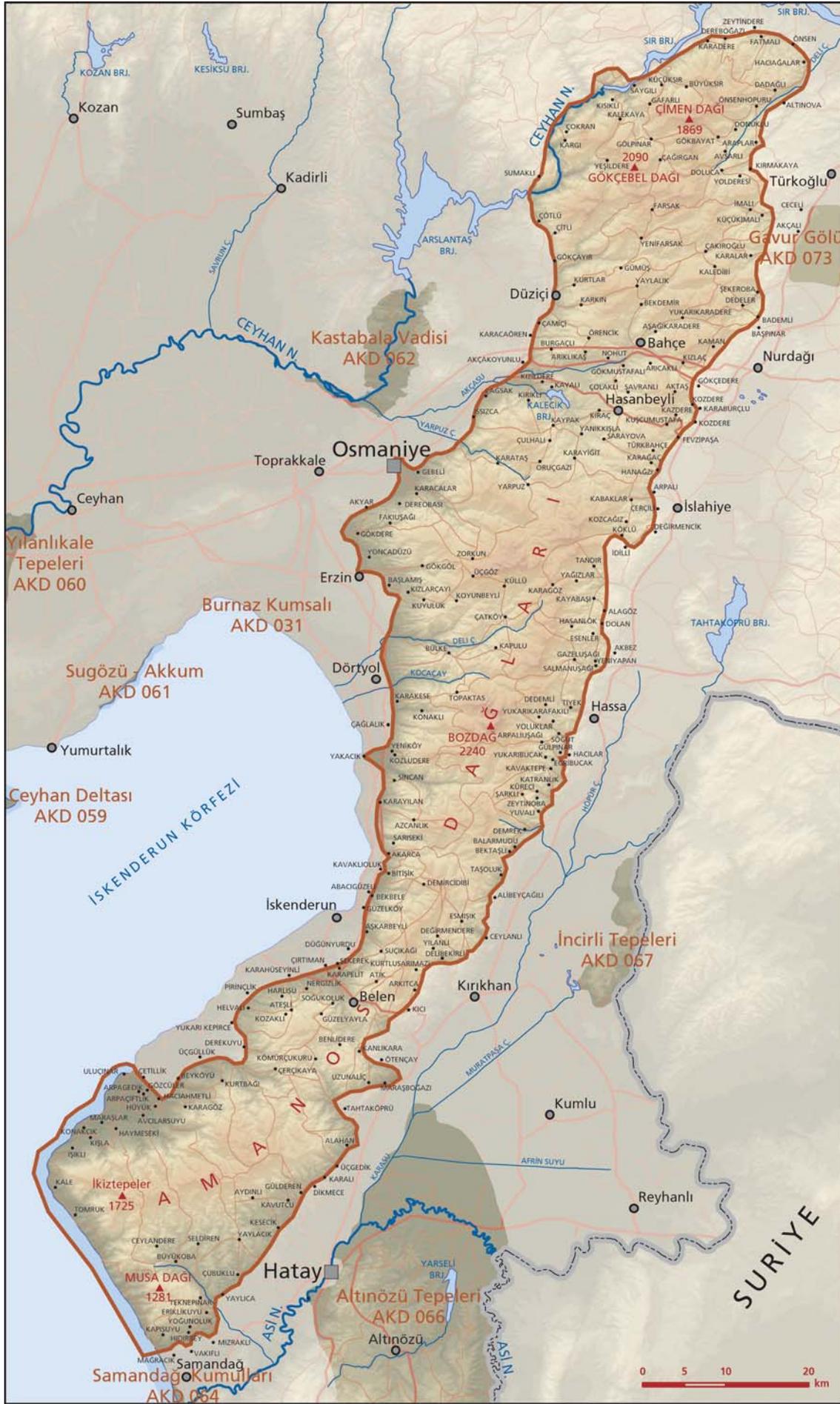
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü; Hatay Valiliği; Osmaniye Valiliği; Kahramanmaraş Valiliği; Gaziantep Valiliği; Hatay İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Osmaniye İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Kahramanmaraş İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Hatay İl Jandarma Komutanlığı Çevre Koruma Timi Komutanlığı; WWF-Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı); Kuş Araştırmaları Derneği; Doğa Derneği; İskenderun Çevre Koruma Derneği; Erzin Çevre Koruma Derneği; Amanoslar Çevre Koruma ve Dayanışma Derneği; Hatay İl Jandarma Çevre Koruma Timi Komutanlığı.

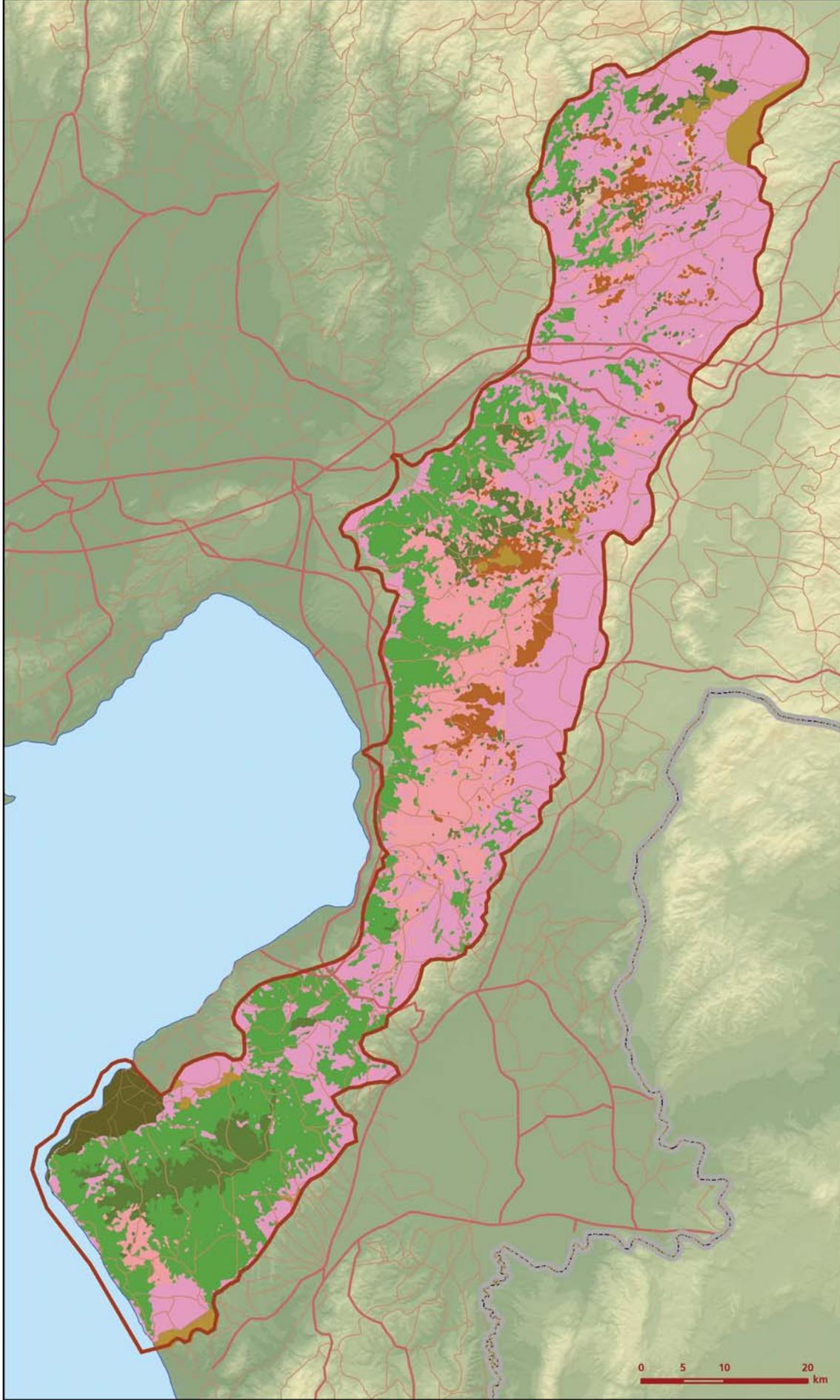
■ **Yıldırım Lise**

© Cüneyt Oğuztüzün

Amanos Dağları önemli doğa alanı topografya haritası

Amanos Dağları önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Acer monspessulanum ssp. oksalianum</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Achillea milliana</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Achillea spinulifolia</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Ajuga reptans</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Alchemilla buseriana</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Alchemilla sciadipophylla</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Alkanna amara</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Allium brevicaulis</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Allium gayi</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Allium haneriantherum ssp. decuratum</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Allium karamanoglu</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Allium robertianum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Alyssum cilicicum</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Alyssum dubertretii</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Alyssum syriacum</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Alyssum trapeziforme</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Ankyropetalum arsiusianum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Anthemis halophila</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Anthemis tricornis</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Arenaria cassia</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Aristolochia brevifolia</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Asperula cymulosa</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Asperula woronowii</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus angustiflorus ssp. amarus</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Astragalus barbeyanus</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Astragalus bombycalyx</i>	0	0	-	-	Var	A2
<i>Astragalus commagenicus</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Astragalus delbesii</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Astragalus distinctissimus</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Astragalus schottianus</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Ballota saxatilis ssp. brachyodonta</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Bupleurum dichotomum</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Bupleurum pauciradiatum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Bupleurum polyactis</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Bupleurum zoharii</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Carduus amarus</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Carlina involucreta ssp. libanotica</i>	0	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Centaurea amanicola</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea antitauri</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea arifolia</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Centaurea doddsii</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Centaurea foliosa</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Centaurea haradjianii</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea lycopifolia</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Centaurea ptosimopappa</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Cephalaria amana</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Cephalaria taurica</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Chaerophyllum libanoticum</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Chamaecytisus cassius</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Chamaecytisus drepanolobus</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Cicer echinospermum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Cochlearia amana</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Colchicum davisii</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Colchicum minutum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Crepis amanica</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Crocus adanensis</i>	1	1	-	CR	Var	A1, A2
<i>Crocus cancellatus ssp. cancellatus</i>	1	0	-	LC	Var	B2
<i>Crocus vitellinus</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Cruciata mixta</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Cyclamen pseud-ibericum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Cymbocarpum amanum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Dianthus polycladus</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Dorycnium amani</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Draba haradjianii</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Eremopoa attalica</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Erodium absinthoides ssp. haradjianii</i>	1	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Euphorbia cassia</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Euphorbia rhytidosperra</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Ferula amanicola</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Ferula tenuissima</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Ferulago autumnalis</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Fritillaria alfredae ssp. glaucoviridis</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Fritillaria hermonis ssp. amana</i>	0	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Galatella amani</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Galium parvulum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Galium setuliferum</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Galium tolosianum</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Galium tortumense</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Geranium libani</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Gladiolus antakiensis - Akdeniz</i>	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Glycyrrhiza flavescens</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Gonocytisus pterocladus</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Herniaria amoena</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Hesperis aintabica</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Hieracium autranii</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Hieracium barbeyi</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Hypocoum trullatum</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Hypericum monodenum</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Iris histrio</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Iris xanthosporia</i>	1	0	-	VU	Var	A1

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Isatis amani</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Isatis davisiana</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Isatis lockmanniana</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Johrenia dichotoma ssp. sintensisii</i>	1	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Knaulia shepardii</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Lathyrus laxiflorus ssp. angustifolius</i>	1	0	-	VU	Var	B1
<i>Lathyrus libani</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Lathyrus variabilis</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Micromeria cremnophila ssp. amana</i>	1	0	-	LC	Var	B2
<i>Myosotis lazica</i> - Amanos Dağları	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Myosotis ramosissima ssp. uncata</i>	1	0	-	EN	Var	B1
<i>Nepeta italica ssp. rigidula</i>	1	0	-	-	Var	B2
<i>Ononis phyllocephala</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Onosma cassium</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Onosma pulchrum</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Onosma sieheanum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Ophrys transhyrcana ssp. amanensis</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Origanum amanum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Origanum bargyli</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Origanum brevidens</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Origanum laevigatum</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Paracaryum amani</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Paracaryum shepardii</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Paronychia amani</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Phlomis amanica</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Pimpinella isaurica</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Pterocephalus shepardii</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Rhyncocorys elephas ssp. boissieri</i>	1	0	-	DD	Var	B2
<i>Rosularia sempervivum ssp. amanensis</i>	1	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Rumex amarus</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Salvia aramiensis</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Salvia cassia</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Salvia kronenburgii</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Salvia sericeo-tomentosa</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Salvia tigrina</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Saponaria syriaca</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Satureja amani</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Scabiosa kurdica</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Scorzonera lacera</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Scorzonera lasiocarpa</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Scrophularia amana</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Scrophularia peyronii</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Scutellaria glaphyrostachys</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Senecio farfarifolius</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Silene amana</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Silene confertiflora</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Silene haradjianii</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Silene inclinata</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Stachys amanica</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Stachys diversifolia</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Stachys petrokosmos</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Stachys pumila</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Symphytum aintabicum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Tanacetum depauperatum</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Tanacetum haradjianii</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Teucrium lamiifolium ssp. stachyophyllum</i>	0	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Thlaspi densiflorum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Thlaspi dolichocarpum</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Thlaspi eigii ssp. eigii</i>	1	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Thlaspi elegans</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Thlaspi syriacum</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Thurya capitata</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Thymus eigii</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Trifolium davisii</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Trifolium erubescens</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Trifolium roussaeianum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Trigonella kotschy</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Verbascum amanum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum barbeyi</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum discolor</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum eleonora</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Verbascum germanicae</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Verbascum infidelium</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Verbascum leiocladum</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Verbascum linearilobum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Verbascum meincheanum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Verbascum pinetorum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum postianum</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Verbascum scaposum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Verbascum tauri</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Veronica macrostachya ssp. mardinensis</i>	1	0	-	VU	Var	B1
<i>Viola cilicica</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Viola isaurica</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Wulfenia orientalis</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
 <i>Accipiter brevipes</i> - Avrupa	0	0	LC	VU	2950 Birey (Göç)	A3, B3, C1, C3
<i>Apus affinis</i> - Anadolu	0	0	LC	EN	40-50 Çift (Üreme)	B1, B3, C1, C3
<i>Aquila chrysaetos</i>	0	0	LC	LC	Nadir (Üreme)	C1
<i>Aquila pomarina</i>	0	0	LC	LC	11000 Birey (Göç)	A3, B3, C1, C3
<i>Caprimulgus europaeus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Ciconia ciconia</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	LC	20000-103000 Birey (Göç)	A3, B3, C1, C3

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Ciconia nigra</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	LC	2086-3303 Birey (Göç)	A3, B3, C1, C3
<i>Circaetus gallicus</i> - Avrupa	0	0	LC	LC	443-728 Birey (Göç)	B3, C1, C3
<i>Circaetus gallicus</i> - Avrupa	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Coracias garrulus</i> - Avrupa	0	0	NT	VU	Var (Üreme)	B1, C1
<i>Dendrocopos medius</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Dendrocopos syriacus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Emberiza caesia</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Emberiza cineracea</i>	0	0	NT	(NT)	Nadir (Üreme)	C1
<i>Emberiza hortulana</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Falco peregrinus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Grus grus</i> - Avrupa	0	0	LC	LC	3000-4000 Birey (2000 Göç)	A3, B3, C1, C3
<i>Halcyon smyrnensis</i> - Anadolu	0	0	LC	EN	3 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Hieraaetus pennatus</i> - Avrupa	0	0	LC	LC	588 Birey (Göç)	B3, C1, C3
<i>Hieraaetus fasciatus</i> - Akdeniz	0	0	LC	EN	Var (Üreme)	B1, C1
<i>Hippolais olivetorum</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lanius collurio</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lanius minor</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lanius nubicus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lullula arborea</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Milvus migrans</i> - Avrupa	0	0	LC	VU	Var (Göç)	B1, C1
<i>Neophron percnopterus</i> - Avrupa	0	0	LC	EN	Var (Üreme)	B1, C1
<i>Pelecanus onocrotalus</i> - Avrupa ve Ön Asya	0	0	LC	LC	6203 Birey (Göç)	A3, B3, C1, C3
<i>Sitta krueperi</i>	0	0	NT	(NT)	Yaygın (Üreme)	C1
<i>Sylvia rueppelli</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
 <i>Capra aegagrus</i>	0	0	VU	-	Var	A1, C1
<i>Capreolus capreolus</i> - Akdeniz	0	0	LC	(VU)	Var	B1, B2, C1
<i>Lutra lutra</i>	0	0	NT	-	Var	C1
<i>Lynx lynx</i>	0	0	NT	-	Var	C1
<i>Monachus monachus</i>	0	0	CR	(CR)	Var	A1, C1
<i>Monachus monachus</i> - Doğu Akdeniz	0	0	CR	(CR)	Var	B1, C1
<i>Myotis blythii</i>	0	0	LC	LC	Var	C1
<i>Myotis capaccinii</i>	0	0	VU	LC	Var	A1, C1
<i>Rousettus aegyptiacus</i>	0	0	LC	LC	Var	C1
<i>Talpa davidiana</i>	0	0	-	LC	Var	A2, A4, C1
<i>Talpa davidiana</i> - Amanos Dağları	0	0	-	LC	Var	B2, C1
 <i>Salamandra infraimmaculata</i> - Amanos Dağları	0	0	LC	NT	Var	B2, C1
 <i>Eirenis barani</i>	1	0	-	LC	Var	A2, A4, C1
<i>Eirenis levantinus</i>	0	0	-	LC	Var	A2, A4, C1
<i>Eirenis lineomaculatus</i>	0	0	-	LC	Var	A4, C1
<i>Eirenis rothii</i>	0	0	-	LC	Var	A4, C1
<i>Lacerta laevis</i>	0	0	-	LC	Var	A4, C1
 <i>Archon apollinus</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Maniola megalis</i>	1	0	-	-	Var	A4, C1
<i>Melanargia titea</i> - Doğu Akdeniz	0	0	-	EN	Var	B1, C1

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Nymphalis xanthomelas</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	BI
<i>Parnassius apollo</i>	0	0	VU	VU	Var	A1
<i>Polyommatus poseidon</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	BI, CI
<i>Pseudophilotes bavius</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	BI, CI
<i>Pseudophilotes vicrama</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	BI
<i>Spialia osthelderi</i> - Orta Doğu	0	0	-	CR	Var	BI, CI
<i>Thymelicus acteon</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	BI
<i>Tomares nogelli</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	BI, CI
 <i>Brachythemis fuscopallata</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, CI
<i>Ceragrion georgifreyi</i>	0	0	-	NT	Var	A2, A4, CI
<i>Coenagrion syriacum</i>	0	0	-	NT	Var	A2, CI
<i>Gomphus davidi</i>	0	0	-	NT	Var	A2, A4, CI
<i>Onychogomphus macrodon</i>	0	0	EN	VU	Var	A1, A2, A4, CI

Allium karamanoglu © Mecit Vural

Samandağ Kumulları

AKD064

Korumaya Bağımlı Gerileme (-1)

© Şebnem Eras

Yüzölçümü : 2920 ha
Boylam : 35,95°D
Enlem : 36,06°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 0 m - 6 m
İl(ler) : Hatay
İlçe(ler) : Samandağ, Yayladağı

- **Alanın Tanımı:** Samandağ Kumulları, Antakya'nın 25 kilometre güneyindeki Samandağ ilçesi sınırları içerisinde. Batısında Akdeniz, doğusunda Samandağ ilçe merkezi, güneyinde Kılıç (Akra) Dağı, kuzeyinde ise Musa Dağı ile sınırlıdır. Asi Nehri alanın ortasından geçerek Akdeniz'e dökülür. Samandağ Kumulları yaklaşık 13 kilometre uzunluğunda geniş bir kumsal alandır. Kuzey güney doğrultusunda uzanır. Kumsalın orta kesiminde yer alan Milleyha (Tuzla) Göleti ise denizden yaklaşık 200 m içeride bulunan küçük bir gölettir. Yaz aylarında genellikle kuruyan gölet yağmurlarla beraber su toplamaktadır. Göletin doğu kesiminde, çevresi yoğun sazlıklarla kaplı kanallar yer alır. Zengin tür çeşitliliğine sahip Milleyha Göleti ve Samandağ sahili, aynı zamanda önemli bir turizm merkezidir.
- **Habitatlar:** ÖDA; büyük oranda ince taneli kuma sahip geniş ve uzun kumsallardan, Asi Nehri kıyısındaki bitki topluluklarından, Milleyha Göleti ve çevresindeki sazlık alanlar, tuzcul bataklıklar ve tarım alanlarından oluşmuştur. Milleyha'nın çevresindeki tuzcul bataklıklarda denizbörülcesi (*Salicornia*) ve çeşitli tuzcul bitkiler bulunur. Asi Nehri çevresinde tarım arazileri yoğunlaşır.
- **Türler:** Dar yayılışlı *Gonocytisus pterocladus* ve *Micromeria fruticosa* ssp. *barbata* kumullarda bulunan ve ÖDA kriterlerini sağlayan bitki taksonlarıdır.
Alanda, çok az sayıda kuş araştırması yapılmıştır. Alanın özellikle göç döneminde su kuşları için önemli konaklama alanı olduğu düşünülmektedir. ÖDA kriterlerini sağlamamakla beraber, kızıl kumkuşu (*Calidris ferruginea*), deniz düdükçünü (*Phalaropus lobatus*), sürmeli kumkuşu (*Limicola falcinellus*), boz yelkovan (*Calonectris diomedea*), sümsükkuşu (*Sula bassana*) bölgede gözlenen türlerdendir. Akdeniz foku (*Monachus monachus*) alanı beslenmek için kullanılır.
Samandağ Kumulları, ülkemizde denizkaplumbağası (*Caretta caretta*) ve büyük oranda yeşil denizkaplumbağasının (*Chelonia mydas*) ürettiği önemli alanlardan biridir. Kaplumbağa çıkışları az miktarda haziran ve büyük oranda temmuz aylarında olmaktadır.
ÖDA kriterlerini sağlamamakla beraber sultan kelebeği (*Danaus chrysippus*), diken kelebeği (*Vanessa cardui*), kırlangıçkuşyruk (*Papilio machaon*) ve küçük ateş kelebeği (*Lycaena*

thersamon) alanda sıklıkla gözlenen kelebeklere örnektir.

- **Alan Kullanımı:** Alanda balıkçılık, tarım ve turizm faaliyetleri gerçekleştirilir. Balıkçılık önemli ekonomik faaliyetlerden biridir. Alanın yakınlarında Çevlik balıkçı barınağı bulunur. Milleyha Göleti'nin güneydoğusunda tarım alanları bulunur. Bu alanlarda sebzeçilik ve narenciye üretimi yapılır. Samandağ Kumulları yaz aylarında çok sayıda turist ağırlar. Kumsalda çok fazla yerleşim bulunmaz. Alanda en yoğun insan yerleşimi Samandağ ilçesinin önünde, kumsalın ortalarında bulunan Şeyh Hıdır Türbesi civarındaki tatil köyüdür.
- **Tehditler:** Alandaki en önemli tehdit özellikle Asi Nehri yakınlarından kaçak kum çekimidir. Diğer önemli tehdit ise sahildeki kirliliktir. Sahilde naylon ve diğer katı atıklar birikmektedir. Ayrıca, bazı dönemler daha yoğun olmak üzere, deniz kenarından içerilere kadar kumsalda zift ve diğer petrol türevleri atıkları görülmektedir. Kıyı akıntıları, gerek gemilerden kaynaklanan yağlı atık deşarjlarının gerekse Türkiye'nin güneyindeki ülkelerden gelen karasal kökenli atıkların Samandağ kumsalında birikmesine neden olmaktadır. Petrol kirliliği denizkaplumbağası ve yeşil denizkaplumbağasının yumurtlamaya çıkan ergin dişileri ve özellikle yavruları için ciddi bir tehdit oluşturmaktadır.
Kumsalın kent merkezine yakın olması sonucunda gece aydınlatmaları yumurtadan çıkma döneminde denizkaplumbağası yavruları için tehdit oluşturmaktadır. Alanda yasadışı ve yoğun kara avcılığı görülmektedir.
- **Koruma Çalışmaları:** Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi alanda denizkaplumbağası popülasyon belirleme ve koruma çalışmaları yürütmektedir. Samandağ Çevre Koruma Derneği, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı kapsamındaki Küçük Destek Programı'nın desteğiyle, denizkaplumbağası koruma çalışmalarına Samandağ halkını ve turistleri etkin olarak katmak ve yerelde duyarlılık geliştirmek amacıyla bir proje yürütmektedir.

■ Yere İlgili Sahipleri

Antakya Vâlîliği; Samandağ Kaymakamlığı; Samandağ Belediyesi; Samandağ Çevre Koruma Derneği; Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi; Albatros Kuş Gözlem Topluluğu; WWF Türkiye.

■ *Burcu Meltem Arık, Ali Atahan, Cem Orkun Kırac*

Samandağ Kumulları önemli doğa alanı topografya haritası

Samandağ Kumulları önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Gonocytisus pterocladus</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Micromeria fruticosa ssp. barbata</i>	0	0	-	VU	Var	B1, B2
 <i>Monachus monachus</i>	0	0	CR	(CR)	Var	A1, C1
<i>Monachus monachus</i> - Doğu Akdeniz	0	0	CR	(CR)	Var	B1, C1
 <i>Caretta caretta</i>	0	0	EN	(EN)	3 yuva	A1, C1
<i>Caretta caretta</i> - Akdeniz	0	0	EN	(EN)	3 yuva	B1, C1
<i>Chelonia mydas</i>	0	0	EN	(CR)	44-124 yuva	A1, C1
<i>Chelonia mydas</i> - Akdeniz	0	0	EN	(CR)	44-124 yuva	B1, B3, C1
<i>Trionyx triunguis</i> - Doğu Akdeniz	0	0	CR	CR	Araştırılacak	B1, C1

Kılıç Dağı

AKD065

Korumaya Bağımlı
Aynı (0)

Bukalemun (*Chamaeleo chamaeleon*) © Hakan Öge

Yüzölçümü : 7003 ha
Boylam : 35,97°D
Enlem : 35,97°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 0 m - 1730 m
İl(ler) : Hatay
İlçe(ler) : Yayladağı

■ **Alanın Tanımı:** Kılıç Dağı, Antakya'nın güneybatı ucunda yer alan volkanik bir dağdır. Samandağ kumsalının bittiği yerden başlayıp, Suriye sınırına kadar uzanır. Kılıç Dağı'nın denize inen kıyılan oldukça diktir ve çoğunlukla kireçtaşından oluşur. Dağın tepesinde yer alan tektonik çukurluklar arasında en önemlileri Büyük Göl Çukuru ve Küçük Göl Çukuru'dur. Eskiden oldukça ormanlık olan dağ, günümüzde maki ve dağ bozkırlarıyla kaplıdır.

■ **Habitatlar:** ÖDA; alçak bölgelerinde maki ve öncü maki toplulukları, bozkırlar, az miktarda tarım alanı ile yüksek bölgelerinde dağ bozkırından oluşur. Alanın batısındaki dik yamaçlarda karışık iğneyapraklı ağaç toplulukları bulunur. Deniz kıyısında, koyları ve dik kayalık yarıları ile sualtı ve suüstü girişli deniz mağaraları vardır.

■ **Türler:** Kılıç Dağı özellikle bitki çeşitliliği açısından son derece zengin bir alandır. Alanda 44 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bunların çoğu ülkemize endemik ve nesli tehlike altında olan türlerdir. Bunların başlıcaları *Alyssum crenulatum*, *Centaurea arifolia*, *Cirsium cassium*, *Ferulago antiochia*, *Myopordon thiebautii*, *Pimpinella isaurica*, *Rumex amarus*, *Salvia tigrina*, *Scrophularia amana*, *Scutellaria glaphyrostachys*, *Sideritis huber-morathii*, *Stachys petrokosmos*, *Trifolium davisii*, *Trigonella cassia*, *Verbascum amanum*, *Verbascum pinetorum*, *Verbascum scaposum* ve *Viola isaurica*'dır.

Kılıç Dağı'nın deniz tarafında bulunan kıyılan erişilmesi zor, oldukça dik bir yapıdadır ve sahip olduğu sualtı veya suüstü girişli deniz mağaralarından dolayı Akdeniz foku (*Monachus monachus*) için az sayıdaki önemli alandan biridir. ÖDA, aynı zamanda Akdeniz fokunun dünyadaki en doğu yayılım alanıdır.

ÖDA'da bulunan kelebek türleri arasında nesli bölgesel ölçekte tehlike altında olan karagözü mavi kelebek (*Glaucopsyche alexis*) ve Akdeniz melikesi (*Melanargia titea*) bulunur.

■ **Alan Kullanımı:** Alan, Suriye sınırına komşu olduğundan belirli bir bölgesi askeri alandır. Tarım, hayvancılık ve balıkçılık en önemli geçim kaynaklarıdır. Yerleşim yerlerine uzaklığından ve sınır bölgesi olduğundan alanda turizm faaliyeti yoktur.

■ **Tehditler:** Alandaki önemli tehditler arasında tarım alanlarının genişlemesi yer alır. Tarım alanı

açmak amacıyla özellikle bozkırların sürülmesi sonucunda bitki türleri zarar görmektedir. Yoğun otlama alan üzerindeki bir diğer önemli tehdittir.

Diğer tehditler, ormanların yakacak ve tarım alanı açma amacıyla kesilmesi ile deniz akıntılarının dolayı, güney ülkelerden gelen karasal ve gemi kaynaklı kirlilik ve özellikle petrol türevi atıklardır.

■ **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması yoktur.

Yeşil kurbacı (*Hyla savignyi*) © Ahmet Karataş

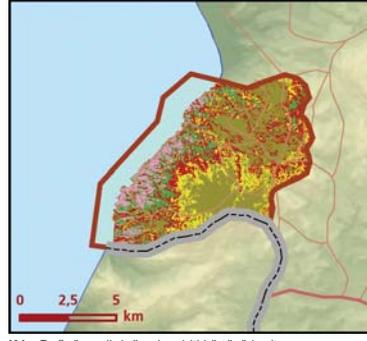
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Hatay Valiliği; Hatay İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Yayladağı Kaymakamlığı; Yayladağı Belediyesi; Mustafa Kemal Üniversitesi.

■ **Burcu Meltem Arık, Cem Orkun Kuraç**

Kılıç Dağı önemli doğa alanı topografya haritası

Kılıç Dağı önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Allium chloranthum</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Alyssum crenulatum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Arenaria cassia</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Ballota saxatilis ssp. brachyodonta</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Bupleurum dichotomum</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Centaurea arifolia</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Centaurea cassia</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Chamaecytisus cassius</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Chamaecytisus drepanolobus</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Cirsium cassium</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Convolvulus cassius - Doğu Akdeniz</i>	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Euphorbia cassia</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Ferulago antiochia</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Ferulago autumnalis</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Fritillaria latakiensis - Doğu Akdeniz</i>	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Galium cerato-amanianum</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Glycyrrhiza flavescens</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Helleborus vesicarius</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Iris histrio</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Lathyrus libani</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Lathyrus stenolobus</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Myopordon thiebautii</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Nepeta sulfuriflora</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Onosma rutilum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Pimpinella isaurica</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Rumex amarus</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Salvia aramiensis</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Salvia tigrina</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Scrophularia amana</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Scutellaria glaphyrostachys</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Sideritis huber-morathii</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Stachys obscura</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Stachys petroskosmos</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Teucrium lamiifolium ssp. stachyophyllum</i>	0	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Thlaspi eigii ssp. samuelssonii</i>	1	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Trifolium davisii</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Trifolium erubescens</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Trigonella cassia</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Verbascum amanum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum infidelium</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Verbascum pinetorum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum scaposum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Verbascum tripolitanum</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Viola isaurica</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
 <i>Monachus monachus</i>	0	0	CR	(CR)	Var	A1, C1
<i>Monachus monachus</i> - Doğu Akdeniz	0	0	CR	(CR)	Var	B1, C1
 <i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Melanargia titea</i> - Doğu Akdeniz	0	0	-	EN	Var	B1, C1

Samandağ © Şebnem Eras

Altınözü Tepeleri

AKD066

Korumaya Bağımlı
Gerileme (-2)

Altınözü Tepeleri © Murat Bozdoğan

Yüzölçümü : 74665 ha
Boylam : 36,28°D
Enlem : 36,16°K
Yükseklik : 65 m - 770 m
İl(ler) : Hatay
İlçe(ler) : Kumlu, Antakya, Reyhanlı, Altınözü
Koruma Statüleri : Yaban hayatı geliştirme sahası

■ **Alanın Tanımı**: ÖDA, Antakya şehir merkezinin doğusunda, kuzey güney doğrultusunda yaklaşık 35 kilometre uzanan tepeleri ve bu alanın kuzeyindeki Amik Ovası'nın güney kısmını içine alır. Alanın içinden geçen Beyaz Çayı üzerinde Yarseli Barajı inşa edilmiştir. Alanın içinden geçen Asi Nehri, ova ile tepeler arasında sınır oluşturur. ÖDA'nın doğu sınırını Asi Nehri oluşturur. Batı ve kuzeybatısında Habibi Neccar Dağı bulunur. Alanın içinde arkeolojik önemi yüksek çok sayıda tarihi yapı bulunur.

■ **Habitatlar**: ÖDA; kermes meşesi (*Quercus coccifera*) baskın maki toplulukları, bozkırlar, tarım alanları, nehir kıyısı bitki topluluklarından ve az miktarda sazlıklar ve mevsimsel bataklıklardan oluşur. Asi Nehri ve kolları boyunca ve alanın kuzeyindeki ovada kuru ve sulu tarım yapılır. Güneyindeki tepelerde ise bozkır ve makilikler hâkim bitki örtüsünü oluşturur. Alanın alçak kesimlerinde küçük göletlere bağlı olarak mevsimsel küçük bataklıklar bulunur. ÖDA'da volkanik kayaların oluşturduğu tepeler bulunur.

■ **Türler**: ÖDA; farklı tür grupları için önem taşımaktadır. Dar yayılışlı bitki türlerinin yaşadığı alan aynı zamanda nesli küresel ölçekte tehlike altında olan *Ferulago antiochia* bitki türünü barındırır. Alanda büyük memelilerden çizgili sırtlan (*Hyaena hyaena*) yaşamaktadır. Çok sayıda yarasa türünü barındıran ÖDA, aynı zamanda nesli küresel ölçekte tehlike altında olan uzunayaklı yarasa (*Myotis capaccinii*) ve nalburunlu yarasa (*Rhinolophus mehelyi*) için Harbiye Mağarası; kirpikli yarasa (*Myotis emarginatus*) ve Akdeniz nalburunlu yarasası (*Rhinolophus euryale*) için Kürşad Kalesi önemli yaşam alanlarıdır.

Akdeniz biyomuna özgü ve dar yayılışlı olan *Lacerta cyanisparsa* isimli kertenkele yaşamaktadır. Alanda nesli bölgesel ölçekte tehlike altında olan ve dar yayılışlı içsu balıkları yaşamaktadır. Bu türler *Acanthobrama centisquama*, *Alburnus orontis*, *Barbus chantrei*, *Chondrostoma kinzelbachi*, *Cobitis (Bicanestrinia) levantina*, *Pseudophoxinus kervillei* dir.

ÖDA içinde yaşayan turuncu süslü doğu keleş (*Anthocharis damone*), yalancı apollo (*Archon apollinus*), karagözlü mavi keleş (*Glaucopsyche alexis*) ve Akdeniz melikesinin (*Melanargia titea*) nesli bölgesel ölçekte tehlike altındadır.

Altınözü tepeleri aynı zamanda, nesli küresel ölçekte tehlike altında olan *Brachythemis fuscopallata* ve *Onychogomphus macrodon* kızıböceği türlerini barındırır.

■ **Alan Kullanımı**: Alan ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılık için kullanılmaktadır. Buğday, arpa, tütün, biber, domates başta olmak üzere sebze ve zeytin üretimi yapılmaktadır.

■ **Tehditler**: Alanı tehdit eden en önemli unsur tarımsal uygulamalarda kullanılmak üzere çevredeki su yataklarından bilinçsiz olarak su çekilerek alanın doğal su rejimine yapılan müdahaleler ve sulak alanların kurutulmasıdır. Ayrıca bölgede kapan kurularak yaban hayvanları yakalanmaktadır.

■ **Koruma Çalışmaları**: Bölgede yaşayan çizgili sırtlanın korunması için bölge Altınözü Yaban Hayatı Koruma Sahası ilan edilerek koruma altına alınmıştır.

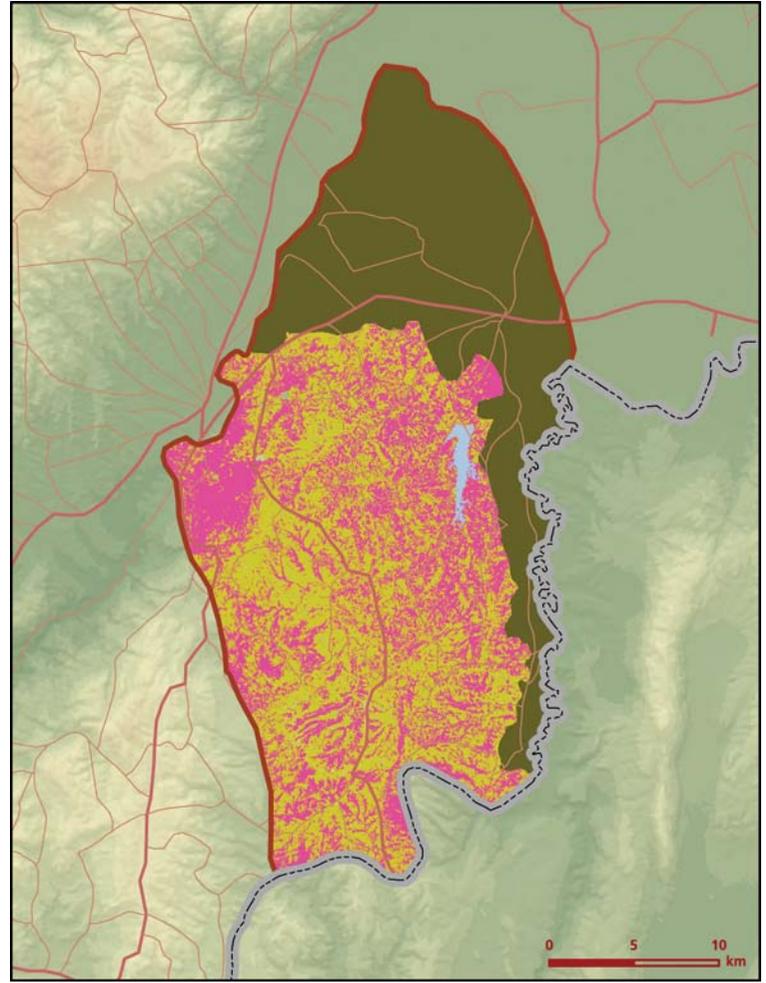
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Hatay Valiliği; Hatay İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Kumlu Kaymaklığı; Reyhanlı Kaymaklığı; Altınözü Kaymaklığı; Hatay İl Jandarma Komutanlığı; Doğa Koruma Tim Komutanlığı.

■ **Ferdî Akarsu, Yıldırım Lise**

Altınözü Tepeleri önemli doğa alanı topografya haritası

Altınözü Tepeleri önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Centaurea cassia</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Ferula hermonis</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Ferulago antiochia</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Gonocytisus pterocladus</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Paeonia kesrouanensis</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
 <i>Calandrella brachydactyla waltersii</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	B2, C1
 <i>Hyaena hyaena</i> - Orta Doğu	0	0	NT	(EN)	Var	B1, C1
<i>Miniopterus schreibersii</i>	0	0	LC	NT	Var	C1
<i>Myotis blythii</i>	0	0	LC	LC	Var	C1
<i>Myotis capaccinii</i>	0	0	VU	LC	Var	A1, C1
<i>Myotis emarginatus</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, C1
<i>Myotis myotis</i>	0	0	NT	LC	Var	C1
<i>Rhinolophus blasii</i>	0	0	NT	VU	Var	C1
<i>Rhinolophus blasii</i> - Doğu Akdeniz	0	0	NT	VU	Var	B1, C1
<i>Rhinolophus euryale</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, C1
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	0	0	NT	NT	Var	C1
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	0	0	LC	NT	Var	C1
<i>Rhinolophus mehelyi</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, C1
<i>Rousettus aegyptiacus</i>	0	0	LC	LC	Var	C1
 <i>Emys orbicularis</i>	0	0	NT	NT	Var	C1
<i>Lacerta cyaniparsa</i>	0	0	-	LC	Var	A2, A4, C1
<i>Testudo graeca</i>	0	0	VU	NT	Var	A1, C1

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Acanthobrama centisquama</i>	0	0	-	EN	Var	A2, C1
<i>Alburnus orontis</i>	0	0	-	EN	Var	A2, C1
<i>Barbatula hamwii</i>	0	0	-	-	Var	A2, C1
<i>Barbatula namiri</i>	0	0	-	DD	Var	A2, C1
<i>Barbus chantrei</i>	0	0	-	EN	Var	A2, C1
<i>Chondrostoma kinzelbachi</i>	0	0	-	EN	Var	A2, C1
<i>Cobitis (Bicanestrinia) levantina</i>	0	0	-	VU	Var	A2, C1
<i>Hemigrammocapoeta caudomaculata</i>	1	0	-	DD	Var	A2, C1
<i>Hemigrammocapoeta culiciphaga</i>	0	0	-	DD	Var	A2, C1
<i>Leuciscus spurius</i>	0	0	-	DD	Var	A2, C1
<i>Pseudophoxinus kervillei</i>	0	0	-	EN	Var	A2, C1
 <i>Anthocharis damone</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Archon apollinus</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Melanargia titea</i> - Doğu Akdeniz	0	0	-	EN	Var	B1, C1
 <i>Brachythemis fuscopalliat</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, C1
<i>Coenagrion syriacum</i>	0	0	-	NT	Var	A2, C1
<i>Onychogomphus macrodon</i>	0	0	EN	VU	Var	A1, A2, A4, C1

Nalburunlu küçük yaras (Rhynolophus hipposideros) © Laurens Vogelaers

Ophrys transhyrcana © C. A. J. Kreutz

İncirli Tepeleri

AKD067

İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Ceylan (*Gazella subgutturosa*) © Aykut İnce

Yüzölçümü : 6495 ha

Boylam : 36,55°D

Enlem : 36,56°K

Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 85 m - 490 m

İl(ler) : Hatay

İlçe(ler) : Kırkhan

- **Alanın Tanımı**: Türkiye'nin Suriye sınırında yer alan İncirli Tepeleri Hatay'ın Kırkhan ilçesine bağlı İncirli Köyü ve Sucuköy'ün tamamı ile Camuzkışlası ve Kamberlikaya köylerinin bir kısmını sınırları içine alır. ÖDA'nın güneydoğusunda bulunan Balık Gölü yöresinin en önemli su kaynağıdır.
- **Habitatlar**: ÖDA; ova bozkın, kermes meşesi (*Quercus coccifera*) baskın maki toplulukları, kuru tarım yapılan araziler ve volkanik kayaların oluşturduğu tepelerden (leçelik) oluşur. Balık Gölü çevresinde sazlık alanlar vardır.
- **Türler**: İncirli köyü sınırları içerisinde Türkiye - Suriye sınırı boyunca yaklaşık 50 ceylan (*Gazella subgutturosa*) yaşamaktadır. Ceylanlar yaşamak için sınır tellerini aşarak her iki ülkenin sınırlarını da kullanmaktadır. Ceylanın yanı sıra ÖDA kriterlerini sağlamamakla beraber alanda tilki (*Vulpes vulpes*) ve oklukirpi (*Hytrix indica*) yaşamaktadır.
- **Alan Kullanımı**: Alanda ana geçim kaynağı tarımdır. Balık Gölü su ürünleri üretme ve sulama amaçlı kullanılmaktadır.
- **Tehditler**: Balık Gölü'ndeki sazlık alanlar zaman zaman yakılmaktadır. Alan üzerinde başka bilinen bir tehdit bulunmamaktadır.
- **Koruma Çalışmaları**: Ceylanlar yöre halkı tarafından kutsal kabul edilerek korunmaktadır. İl Çevre ve Orman müdürlüğü yetkilileri ceylanlarla ilgili araştırmalar yapmaktadır.

Ceylan (*Gazella subgutturosa*) © Aykut İnce

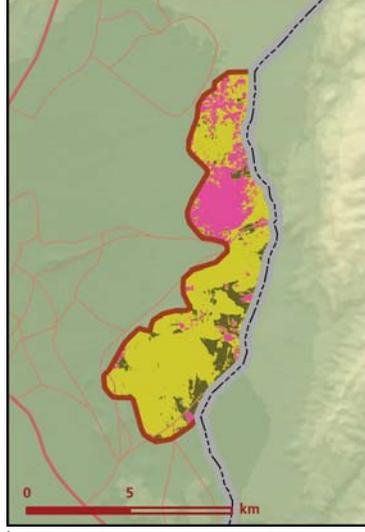
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Hatay Valiliği; Hatay İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Hatay İl Jandarma Komutanlığı Çevre Koruma Timi Komutanlığı; Kırkhan Kaymakamlığı; İncirli Muhtarlığı; Doğa Derneği.

■ **Yıldray Lise**

İncirli Tepeleri önemli doğa alanı topografya haritası

İncirli Tepeleri önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Gazella subgutturosa</i> - Orta Doğu	0	0	NT	(CR)	Var	B2, C1

Feke

AKD068

İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Ophrys reinholdii ssp. *leucatenia* © Yasemin Konuralp

Yüzölçümü : 167840 ha
Boylam : 35,91°D
Enlem : 37,95°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 450 m - 2576 m
İl(ler) : Adana, Kayseri
İlçe(ler) : Feke, Tufanbeyli, Saimbeyli, Kozan, Develi,

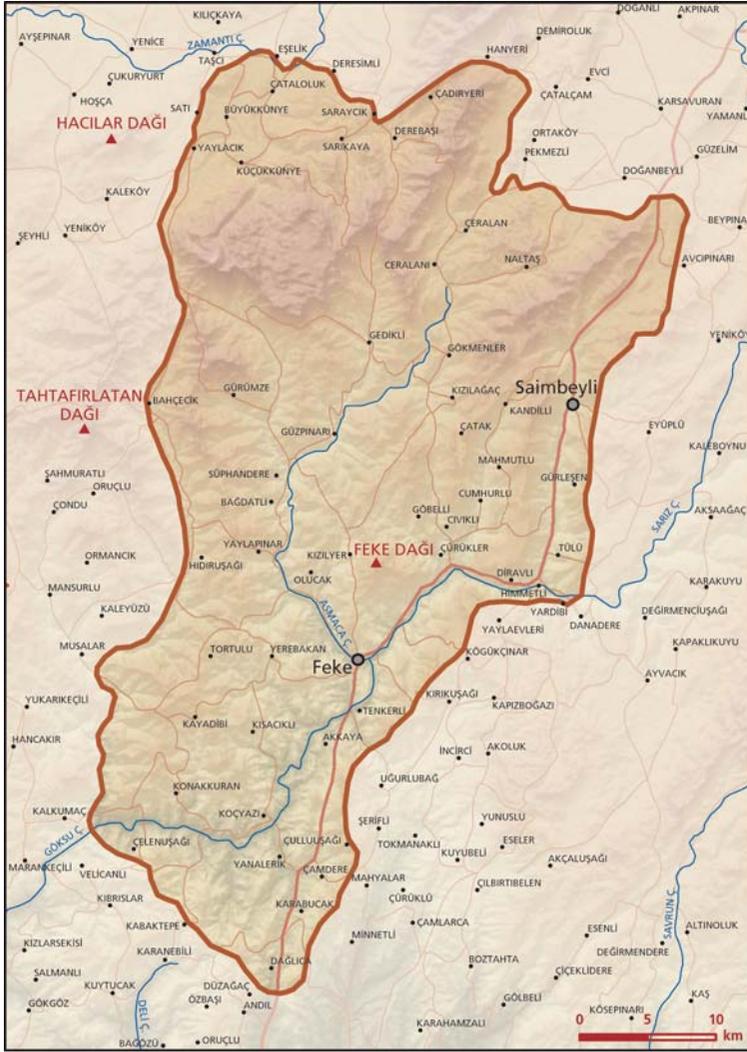
- **Alanın Tanımı:** Adana ile Kayseri arasında uzanan ÖDA, Aladağlar'ın doğusundaki Tahtalı Dağları'nın bir kısmını ve Sarız Çayı'nın Zamantı ile birleşmeden önceki kesimi olan Göksu Nehri ile kollarını içerir. Feke ve Saimbeyli ilçe merkezleri de ÖDA sınırları içinde kalır. Alanın kuzey kesiminde bulunan güneybatı – kuzeydoğu uzanışlı Tahtalı Dağları, Aladağlar'ın doğudaki devamıdır. Bu yüksek kesimler bitki örtüsü açısından cılız olup dağ sırasının düzleştiği yerlerde yüzlerce dolin (karstik erime çukurları) bulunmaktadır. Bu dağlık alanların güneyinde Göksu Nehri ve kolları tarafından oluşturulmuş vadiler zengin bitki örtüsüne sahiptir. Arazinin yüksek eğim koşulları, zaman zaman yerleşim birimlerine zarar verecek ölçüde heyelanlara sebep olmaktadır.
- **Habitatlar:** ÖDA; ardıç (*Juniperus*), sedir (*Cedrus libani*), karaçam (*Pinus nigra* ssp. *pallasiana*), kızılçam (*Pinus brutia*), kermes meşesi (*Quercus coccifera*) ve karışık iğneyapraklı ormanlar ile maki toplulukları ve tarım alanlarından oluşur.
- **Türler:** ÖDA, bitkiler açısından oldukça zengindir. Alanda 18 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Dünya dağılımı ÖDA ile sınırlı olduğu bilinen yedi bitki türü (*Allium gorumsense*, *Allium stenopetalum*, *Anthemis antitaurica*, *Galium pterocarpum*, *Onosma tschichatschevii*, *Paronychia kayseriana*, *Verbascum hadschinense*) bölgede yaşamaktadır.
- **Alan Kullanımı:** Alanda tarım, hayvancılık ve az miktarda ormancılık yapılır. Oldukça engebeli bir yapıya sahip olan ÖDA'nın sınırları içerisinde yerleşimler çoğunlukla vadi yamaçlarına kurulmuş olup tarım alanları da yine düzlük alanların azlığı nedeniyle fazla yer kaplamamaktadır. Bölgede küçük işletmeler halinde linyit ocakları bulunmaktadır.
- **Tehditler:** Alandaki en ciddi tehdit, Devlet Su İşleri'nin baraj projeleridir. Göksu Nehri üzerinde Feke ve Menge barajlarının yapımı için master planları hazırlanmıştır. Alanda kaçak orman kesimi yapılmaktadır.
- **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

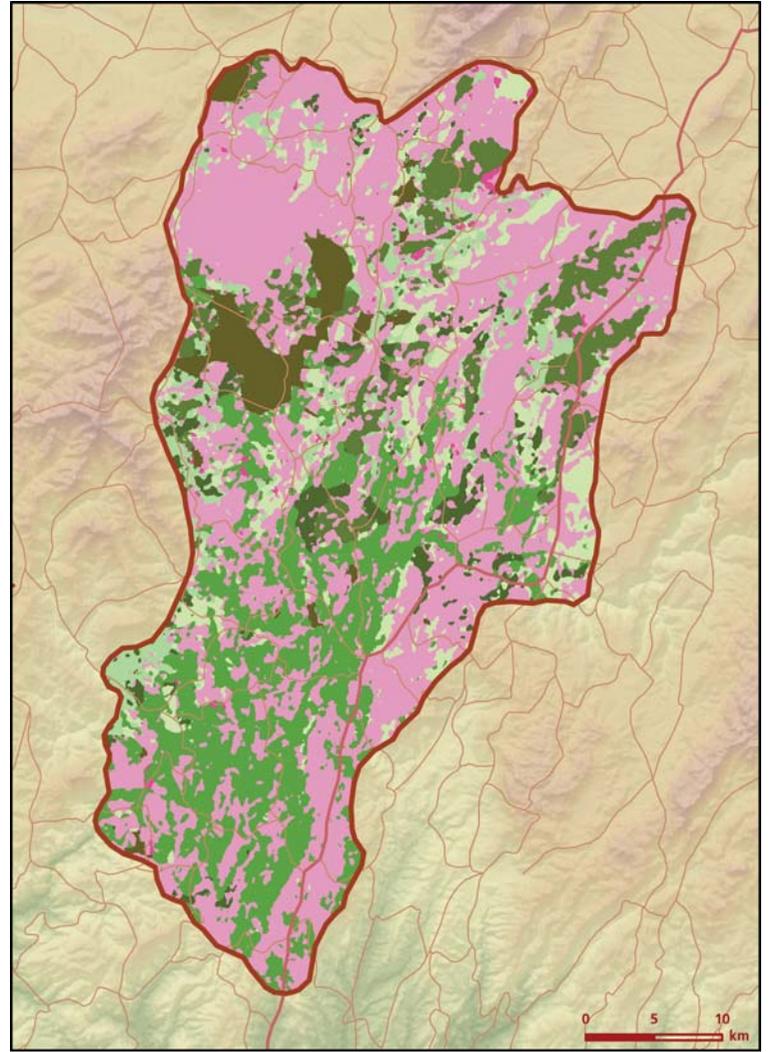
Teucrium antitauricum © Zeki Aytac

- **Yerel İlgili Sahipleri**
Kayseri Valiliği; Adana Valiliği; Kayseri İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Adana İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Feke Kaymaklığı; Saimbeyli Kaymaklığı; Feke Belediyesi; Saimbeyli Belediyesi.

- **Murat Ataol**

Feke önemli doğa alanı topografya haritası

Feke önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Allium gorumsense</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Allium karyeteini</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Allium stenopetalum</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Anthemis antitaurica</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Astragalus bakirdaghensis</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Astragalus zaraensis</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Cirsium aytatchii</i>	1	0	-	CR	Var	A2
<i>Cyclamen pseud-ibericum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Galium pterocarpum</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Onosma tschichatschevii</i>	1	1	-	CR	Var	A1, A2
<i>Ophrys reinholdii ssp. leucotaenia</i>	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Paronychia kayseriana</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Sideritis cilicica</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Teucrium antitauricum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Teucrium montbrettii ssp. montbrettii</i>	0	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Verbascum antitauricum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum hadschinense</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Verbascum petiolare</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2

Binboğa Dağları

AKD069

İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

© Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 92117 ha
Boylam : 36,65°D
Enlem : 38,28°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 1330 m - 2957 m
İl(ler) : Kahramanmaraş, Kayseri
İlçe(ler) : Göksun, Afşin, Sarız

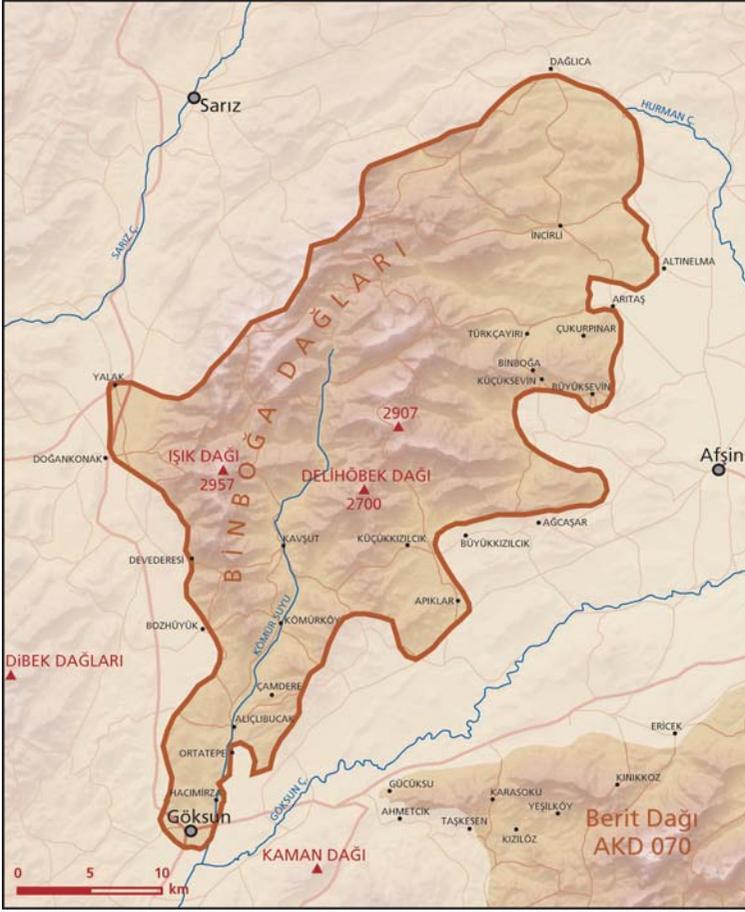
- **Alanın Tanımı:** Binboğa Dağları Önemli Doğa Alanı; Göksun, Afşin ve Sarız ilçeleri arasında kalan Binboğa ve Delihöbek dağlarını içerir. Alanın ortasından Kömürsuyu Deresi akar. Batıda Sarız Çayı, güney ve doğuda ise Göksun ve Hurman çayları alanı çevreler. Bölgedeki dağlar ağırlıklı olarak kireçtaşından oluşmuştur ve oldukça eğimlidir. Orta Toroslar'ın kuzeye açılan kollarından olan Binboğa Dağları, doğuya doğru yüksek platolara dönüşür. 1500–2000 metre arasında yer alan bu platolarda Ceyhan Vadisi aracılığıyla Akdeniz ikliminin etkileri görülür. Yerleşim birimleri bölgenin genelde alçak yerlerinde toplanmıştır.
- **Habitatlar:** ÖDA; göknar (*Abies*), ardiç (*Juniperus*), karaçam (*Pinus nigra ssp. pallasiana*), meşe (*Quercus*) ve kanşık iğneyapraklı ormanlar ile dağ bozkırları ve tarım alanlarından oluşur. Binboğa Dağları Anadolu diyagonalı üzerinde yer alır ve zengin bitki çeşitliliği sağlayan habitatlara sahiptir. Hem Akdeniz'e hem de İran-Turan bitki coğrafyasına ait türleri barındırır. Toroslar'ın devamı olan dağlarda Akdeniz tipi ormanlar bulunur. ÖDA'da baskın olan bir diğer habitat dağ bozkıdır. Zengin bitki çeşitliliğine sahip olan dağ bozkırları, endemik bitki türleri açısından önemli bir yere sahiptir.
- **Türler:** Binboğa Dağları, bitkiler için öncelikli bir alandır ve ülkemize endemik birçok bitki türüne ev sahipliği yapar. Alanda 44 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bu türler arasında bulunan ve bir sümbül türü olan *Muscari macbeathianum*'un ise bilinen dünya dağılımı sadece Binboğa Dağları ile sınırlıdır. Türkiye'ye endemik ve nesli küresel ölçekte tehlike altında olan bitki türlerinin başlıcaları *Allium glumaceum*, *Anthemis adonidifolia*, *Centaurea haussknechtii*, *Ferula longipedunculata*, *Graellsia davisiana*, *Silene balansae*, *Verbascum subserratum*'dur. Akdeniz biyomuna özgü ve Türkiye'ye endemik olan *Eirenis barani* sürüngen türü alanda bulunur. ÖDA, bitki çeşitliliğinin yanı sıra nesli tehlike altında olan bavius (*Pseudophilotes bavius*) ve Anadolu zıpzı (*Muschampia proteides*) gibi kelebek türleri için de önemlidir.
- **Alan Kullanımı:** Hayvancılık alanda yaygın olarak yapılmaktadır. Yazın yüksek dağ platoları yayla olarak kullanılır. Binboğa Dağları, sert araziye sahip olduğu için yerleşim yerleri çoğunlukla

- dağın aşağı bölgelerindedir. Tarım da alanın alçak kesimlerindeki su kenarlarında yapılır.
- **Tehditler:** Bölgede yapılan yaylacılık ve buna bağlı olarak hayvancılık etkinliklerinin sonucunda yoğun bir otlatma baskısı ortaya çıkmakta ve bölgedeki nadir ve tehlike altındaki bitki türlerini tehdit etmektedir.
- **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

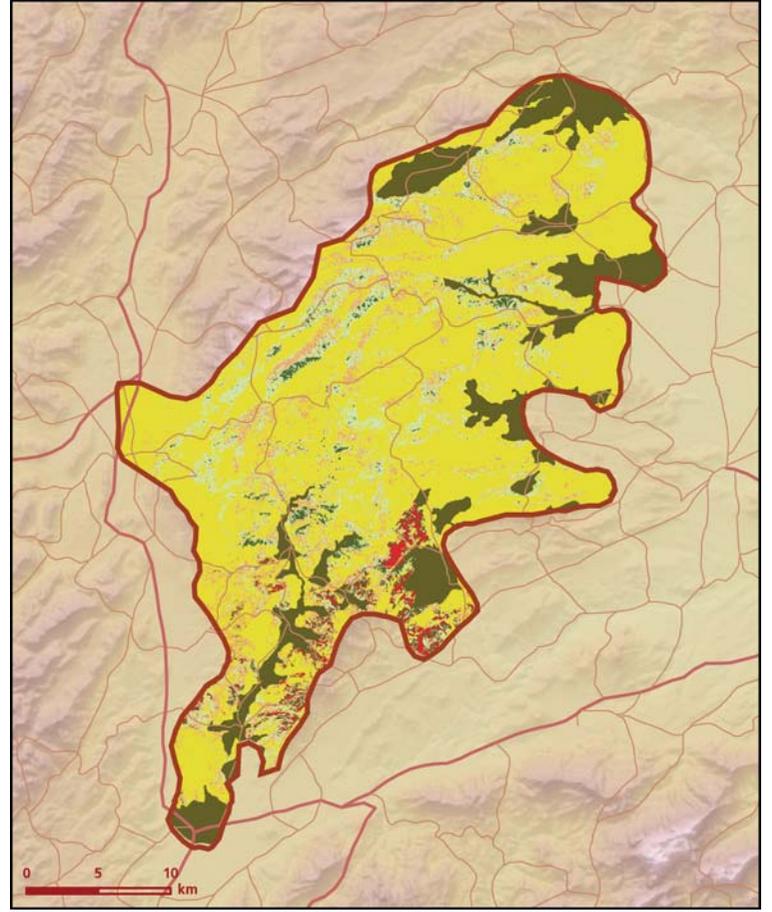
■ Yeri İlgili Sahipleri

Kahramanmaraş Valiliği; Kayseri Valiliği; Kahramanmaraş İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Kayseri İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Göksun Kaymakamlığı; Afşin Kaymakamlığı; Sarız Kaymakamlığı; Göksun İlçe Jandarma Komutanlığı; Afşin İlçe Jandarma Komutanlığı; Sarız İlçe Jandarma Komutanlığı.

■ Burcu Meltem Arık, Bahtiyar Kurt

Binboğa Dağları önemli doğa alanı topografya haritası

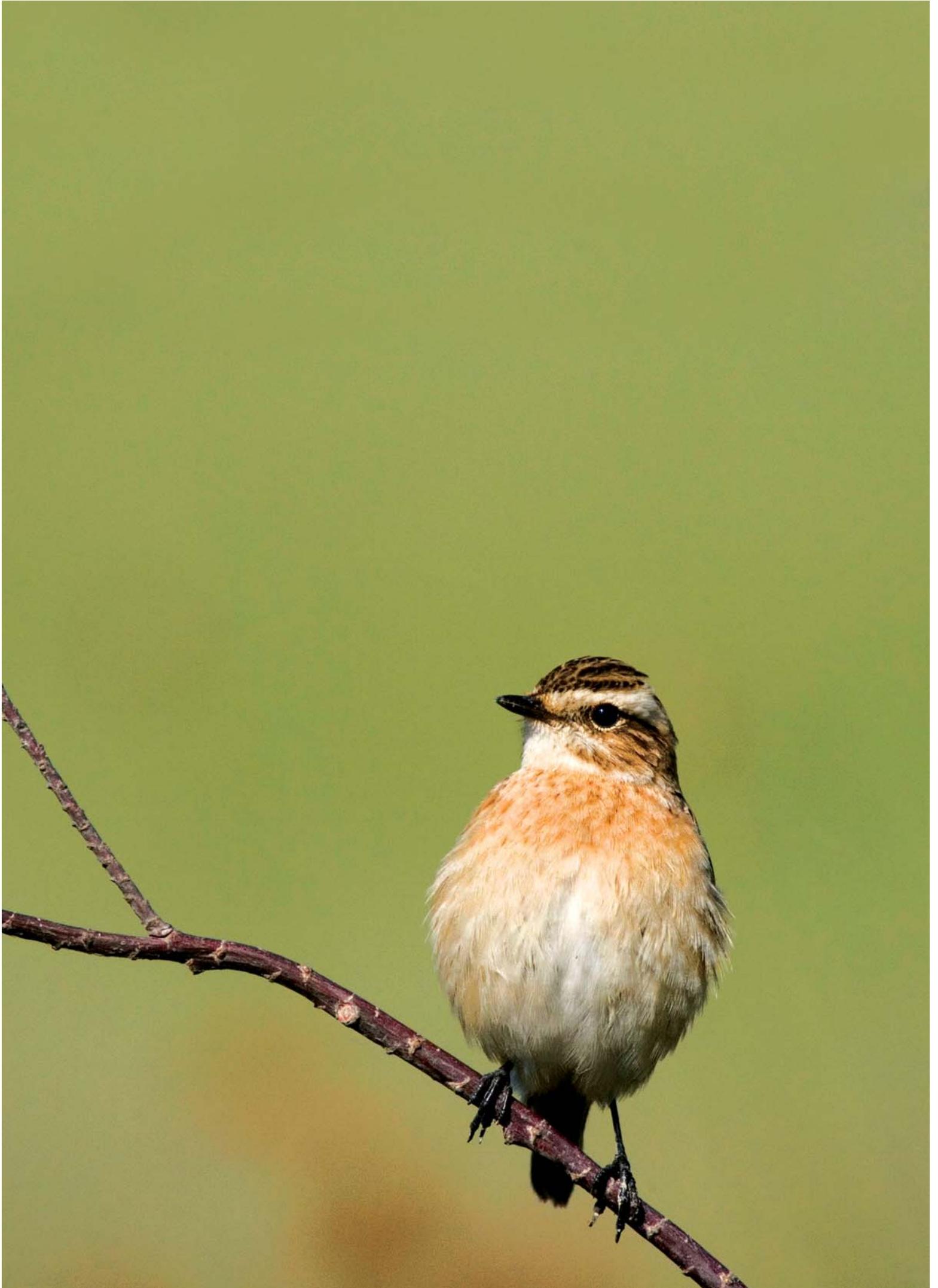

Binboğa Dağları önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Alkanna cappadocica</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Allium glumaceum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Allium sintenisii</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Anthemis adonidifolia</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Anthyllis vulneraria ssp. variegata</i>	1	0	-	LC	Var	B2
<i>Asperula stricta ssp. grandiflora</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Astragalus cymbibracteatus</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Asyneuma ekimianum ssp. ekimianum</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Centaurea haussknechtii</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Cousinia cataonica</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Doronicum haussknechtii</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Ebenus longipes</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Erodium micropetalum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Eryngium hedgeanum</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Ferula longipedunculata</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Ferulago blancheana</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Fritillaria aurea</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Galium antitauricum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Galium cornigerum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Graellsia davisiana</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Gypsophila aucheri</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Gypsophila festucifolia</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Heracleum argaeum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Hyacinthella acutiloba</i>	1	0	-	NT	Var	A2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Hypericum kotschyanum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Johrenia dichotoma ssp. sintensisii</i>	1	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Muscari macbeathianum</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Nepeta aristata</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Omphalodes luciliae ssp. cilicica</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Paronychia cataonica</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Paronychia condensata</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Pimpinella anisetum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Rosularia sempervivum ssp. glaucophylla</i>	1	0	-	EN	Var	B1
<i>Scorzonera boissieri</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Senecio jurineifolius</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Sideritis caeserae</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Silene akmaniana</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Silene balansae</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Silene caryophylloides ssp. binbogaense</i>	1	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Thesium cilicicum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Verbascum heterobarbatum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Verbascum leianthoides</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum subnivalae</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum subserratum</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
 <i>Emberiza hortulana</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
 <i>Eirenis barani</i>	1	0	-	LC	Var	A2, A4, C1
 <i>Anthocharis damone</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Euphydryas aurinia</i> - Kuzey ve Doğu Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1, C1
<i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Muschampia proteides</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Pseudophilotes bavius</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1

Berit Dağı

AKD070
İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

© Cüneyt Oğuztüzün

Yüzölçümü : 73008 ha
Boylam : 36,89°D
Enlem : 37,98°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 600 m - 3027 m
İl(ler) : Kahramanmaraş
İlçe(ler) : Kahramanmaraş merkez, Afşin, Göksun, Ekinözü

■ **Alanın Tanımı:** Berit Dağı, Kahramanmaraş ili sınırları içinde, Ceyhan Nehri'nin batısında, Engizek ve Binboğa dağları arasında yer alır. Güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda uzanır ve zirvesi 3027 metreyi bulur. Hemen doğusunda yer alan aynı doğrultudaki bir başka zirve ise 2967 metreye ulaşır. Çeşitli metamorfik kayalar türlerinden oluşan dağ, Akdeniz iklimi ile karasal iklim kuşakları arasındaki geçiş alanında bulunması nedeniyle zengin bitki çeşitliliğine sahiptir.

■ **Habitatlar:** ÖDA; alanın alçak kesimlerinde kızılçam (*Pinus brutia*) ormanları, karışık iğneyapraklı ormanlar, ardıç (*Juniperus*) ve karışık çalı toplulukları, kayalık bitki toplulukları, bozkırlar ve yüksek dağ bozkırları ile tarım alanlarından oluşur. 2000–2200 metreye kadar yükselen alanlar orman üst sınırını oluşturmaktadır. Daha yüksek seviyelerde dağ bozkırları görülür. Tarım alanları, alandaki dere ve çay boylarında bulunur.

■ **Türler:** Berit Dağı bitkiler için önemli bir alandır. Alanda 44 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Ülkemize endemik birçok bitki türünü barındıran alanda dünya dağılımı ÖDA ile sınırlı olduğu bilinen üç bitki türü yaşamaktadır; *Achillea amenorum*, *Aethionema papillosum* ve *Heracleum marashicum*. Alan dar yayıllı ve Akdeniz biyomuna özgü *Eirenis barani* sürüngen türü için önemlidir.

Alanda nesli bölgesel ölçekte tehlike altında olan Anadolu zıpzı (*Muschampia proteides*) ve çok gözlü poseydon (*Polyommatus poseidon*) yaşamaktadır.

■ **Alan Kullanımı:** Alanın engebeli yapısı tarım alanlarının geniş yer tutmasını engellemiştir. ÖDA, insanlar tarafından daha çok yaylacılık faaliyetleri için kullanılmaktadır. Alanın güneyindeki İlica beldesinde kaplıca bulunur. Belediyenin havuz ve dinlenme salonları yapılarak tesis haline getirdiği kaplıcaya Zeytin Kaplıcası adı verilmiştir. Berit Dağı'nda saflık oranı düşük olmakla birlikte demir cevherleri bulunmaktadır.

■ **Tehditler:** Alan üzerindeki önemli tehditlerden biri orman alanlarındaki yasadışı ağaç kesimleridir. Alanın kuzeydoğu sınırına Kandil Barajı inşa edilmektedir. Doğu kısmına ise Sarıgül Barajı'nın yapımı planlanmaktadır. Barajların alandaki önemli bitki türlerini nasıl etkileyeceği henüz bilinmemektedir.

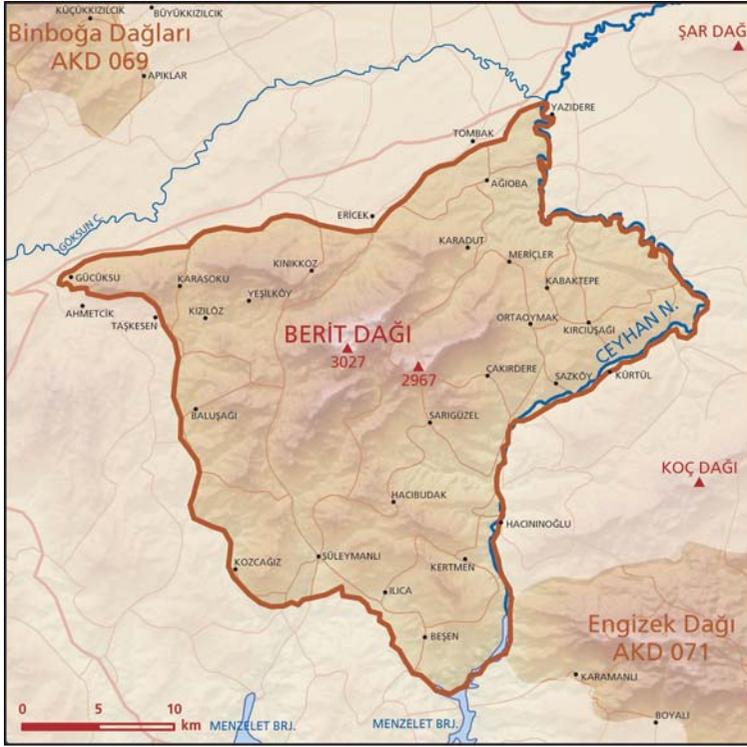
Alandaki bir diğer önemli tehdit ise aşırı otlatmadır.

■ **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

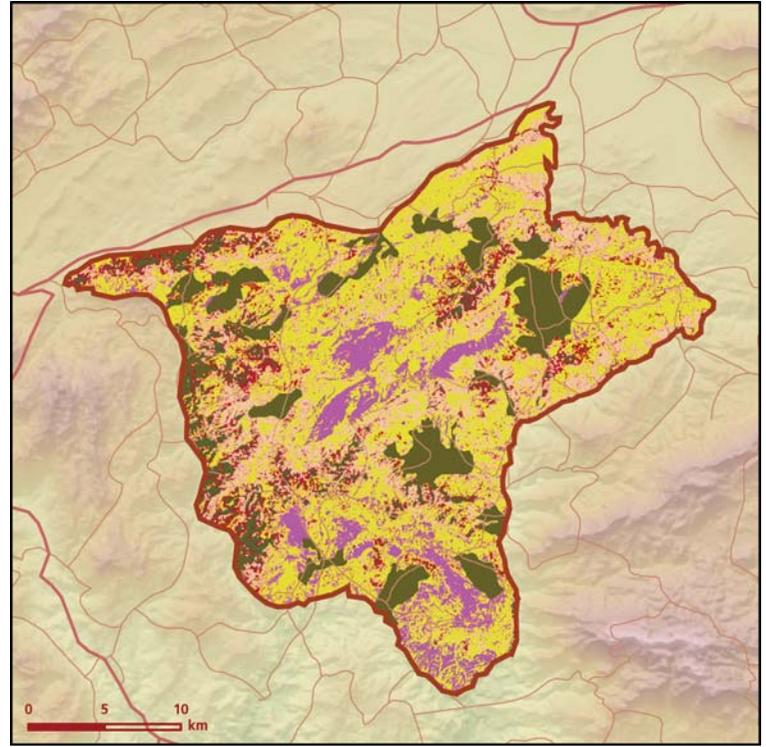
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Kahramanmaraş Valiliği; Kahramanmaraş İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Afşin Kaymaklığı; Göksun Kaymaklığı; Ekinözü Kaymaklığı.

■ **Murat Ataol**

Berit Dağı önemli doğa alanı topografya haritası

Berit Dağı önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Achillea armenorum</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
<i>Aethionema marashicum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Aethionema papillosum</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Alchemilla buseriana</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Allium glumaceum</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Anthemis tricornis</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Asphodeline peshmeniana</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus fodinarum</i>	0	0	-	-	Var	A2
<i>Astragalus ramicaudex</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Asyneuma ekimianum ssp. beritensis</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Asyneuma ekimianum ssp. ekimianum</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Campanula psilostachya</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Centaurea antitauri</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea lycophilolia</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Cirsium cassium</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Cirsium ellenbergii</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Doronicum haussknechtii</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Erodium micropetalum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Fritillaria aurea</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Galium ceratocarpon</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Galium cornigerum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Heracleum marashicum</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Heracleum pastinaca</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Hesperis campicarpa</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Micromeria cymuligera</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Onobrychis stenostachya ssp. krausei</i>	I	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Paracaryum reuteri</i>	I	0	-	NT	Var	A2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Phlomis physocalyx</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Pimpinella isaurica</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Ranunculus unguis-cati</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Salvia cilicica</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Salvia haussknechtii</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Scorzonera lacera</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Scrophularia hyssopifolia</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Senecio jurineifolius</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Sideritis phlomoides</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Stachys amanica</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Thlaspi cilicicum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Thlaspi densiflorum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Triplerospermum kotschyi</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Verbascum germanicae</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Verbascum leianthoides</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum melitenense</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Verbascum subnivale</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Erenis barani</i>	1	0	-	LC	Var	A2, A4, C1
<i>Muschampia proteides</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Polyommatus poseidon</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1

Salvia cilicica © Erdoğan Tekin

Engizek Dağları

AKD071

İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Fritillaria alfredae ssp. *glaucoviridis* © Mecit Vural

Yüzölçümü : 53460 ha

Boylam : 37,24°D

Enlem : 37,83°K

Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 600 m - 2814 m

İl(ler) : Kahramanmaraş

İlçe(ler) : Kahramanmaraş merkez, Nurhak, Ekinözü, Çağlayancerit

- **Alanın Tanımı:** Engizek Dağları, Kahramanmaraş ili sınırları içinde, Ahır Dağı'nın kuzeyinde, Berit Dağı'nın güneydoğusunda yer alır. Batı sınırından Ceyhan Nehri geçer. Doğu-batı doğrultusunda uzanan dağ silsilesi, 2814 metrelik zirveye sahip olup yükseklikler doğuya gittikçe azalır. Kireçtaşı ve kireçtaşının dönüşüme uğramış hali olan mermerlerden oluşan dağ, Amanoslar'ın bitip Güneydoğu Toroslar'ın başladığı kesimde bulunması, Anadolu diyagonalinin çatallandığı alanda yer alması ve Akdeniz ile İran-Turan flora bölgeleri arasında geçiş kuşağında bulunması nedeniyle zengin bir bitki örtüsüne sahiptir.
- **Habitatlar:** ÖDA; dağ bozkırları, sedir (*Cedrus libani*), karaçam (*Pinus nigra* ssp. *pallasiana*) ve meşe (*Quercus*) ormanları, kayalık bitki örtüsü toplulukları, yüksek dağ bozkırları ile tarım alanlarından oluşur. ÖDA'nın 1400 metreden 2300 metreye kadar yükselen alanlarında genel olarak dağ bozkırları görülür. Alanda yayılış gösteren sedir ormanları Türkiye'deki dağılışının doğu sınırını oluşturur. 1900–2200 metre seviyeleri de alpin türlerin yayılış sahasıdır.
- **Türler:** Bitki türleri için önem taşıyan Engizek Dağları'nda 29 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. *Oxytropis engizekensis* türü bu alan endemik olmakla birlikte adını Engizek Dağları'ndan almaktadır. Öte yandan, alanda *Astragalus ekimi*, *Graellsia davisiana*, *Oxytropis engizekensis* ve *Prangos platychoena* ssp. *engizekensis* gibi nesli tehlike altında taksonlar bulunur.
- **Alan Kullanımı:** Alanda hayvancılık, yabani bitki toplayıcılığı ve az miktarda tarım yapılır. Yerleşim alanları Engizek Dağları'nın eteklerinde kurulmuştur.
- **Tehditler:** ÖDA'da bilinen en önemli tehdit unsuru aşırı otlatmadır. Bunun dışında alanın sınırlı insan faaliyetleri sebebiyle tehdit altında olmadığı söylenebilir.
- **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

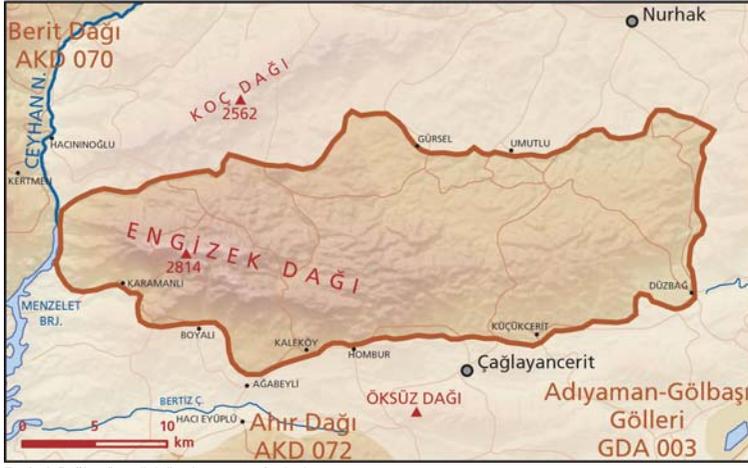

Muscari discolor © A. Şelçuk Ertekin

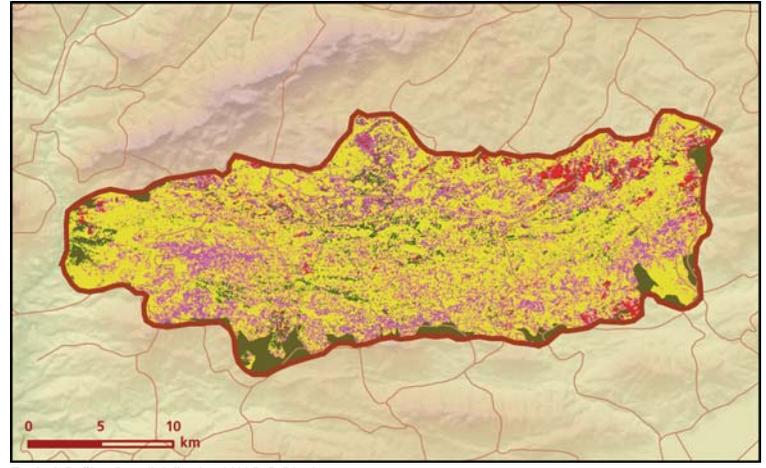
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Kahramanmaraş Valiliği; Kahramanmaraş İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Nurhak Kaymakamlığı; Çağlayancerit Kaymakamlığı; Ekinözü Kaymakamlığı.

■ **Murat Ataol**

Engizek Dağları önemli doğa alanı topografi haritası

Engizek Dağları önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Allium brevicaule</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Alopecurus utriculatus ssp. gaziantepicus</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Alopecurus utriculatus ssp. malatyensis</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Anthemis pungens</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Astragalus cymbibracteatus</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Astragalus ekimii</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Bupleurum lycanicum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Erodium micropetalum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Ferulago blancheana</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Fritillaria alfredae ssp. glaucoviridis</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Fritillaria aurea</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Galium ceratocarpon</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Galium cornigerum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Graellsia davisiana</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Helleborus vesicarius</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Heracleum pastinaca</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Jurinea ramulosa</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Muscari discolor</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Omphalodes luciliae ssp. cilicica</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Oxytropis engizekensis</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Paracaryum polycarpum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Paracaryum reuteri</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Paronychia cataonica</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Prangos platychoena ssp. engizekensis</i>	1	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Thesium bertramii</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Thesium cilicicum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Trigonella rigida</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Valeriana oligantha</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Verbascum anastasii</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2

Ahır Dağı

AKD072

Korumaya Bağımlı
Gerileme (-1)

Büyük esmer (*Maniola megalis*) © Ahmet Baytaş

Yüzölçümü : 34485 ha
Boylam : 37,03°D
Enlem : 37,65°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 450 m - 2339 m
İl(ler) : Kahramanmaraş
İlçe(ler) : Kahramanmaraş merkez, Çağlayancerit

- **Alanın Tanımı:** Doğu batı doğrultusunda uzanan yayvan şekilli bir dağ kütleli olan Ahır Dağı, Kahramanmaraş'ı kuzey ve kuzeybatı doğrultusunda çevreler. Ceyhan Nehri, Ahır Dağı'nın batı sınırını oluşturur. Tektonik hareketler sonucu kıvrılarak yükselmiş olan dağ, büyük oranda kalkerlerden oluşmuştur. Kalkerin gözenekli yapısının içine giren yağmur ve eriyen kar sularının dağın eteklerinde kaynaklar halinde ortaya çıkması sayesinde Kahramanmaraş'ın içme suyu olarak kullanılan kaynaklar oluşmuştur. Dağın yüksek kesimlerindeki düzlükler siğ göller barındırmaktadır. 1600 metrelerdeki Karagöl bu göllerden en büyüğüdür. ÖDA, insan eliyle kısmen bozulmuş olmasına rağmen halen zengin bir bitki varlığına sahiptir. Akdeniz'den İran-Turan bitki örtüsüne geçiş bölgesinde yer alması bu zenginliğin başlıca nedenidir.
- **Habitatlar:** ÖDA; çoğunlukla bozulmuş meşe topluluklarından oluşan orman örtüsü, kızılçam ormanı (*Pinus brutia*), yüksek dağ bozkırları, mevsimsel siğ gölcükler, bağlar ve meyve bahçelerinden oluşur. Kızılçam ormanları alanın kuzey yamaçlarındadır ve bu bölgede bir de kızılçam ağaçlandırma sahası bulunur. Bağlar ve meyve bahçeleri ise dağın güney yamaçlarındadır.
- **Türler:** Ahır Dağı ülkemize endemik birçok bitki türünü içermektedir. 36 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bu türlerden üç tanesinin bilinen dünya dağılımı Ahır Dağı ile sınırlıdır; *Ajuga reptans*, *Ankyropetalum reuteri* ve *Polygonum ekimianum*. Bitki türlerinin yanı sıra 13 kelebek türü de alana ÖDA statüsünü kazandırmaktadır. Bunların arasında yer alan çokgözlü teresya (*Polyommatus theresiae*) ülkemizde dar bir alanda yaşayan önemli bir kelebek türüdür. Akdeniz biyomuna endemik büyük esmer (*Maniola megalis*) de alandaki bir diğer önemli kelebeğdir.
- **Alan Kullanımı:** Ahır Dağı'nın yüksek düzlükleri yaz aylarında yaylacılık faaliyetleri için kullanılmaktadır. Şehir merkezine yakın olan yamaçlarda bağlar ve meyve bahçeleri bulunur. Ormanlık alanlar özellikle hafta sonları yoğun olarak rekreasyonel amaçlı kullanılmaktadır.
- **Tehditler:** Yüksek düzlüklerin yayla olarak kullanılması sonucu doğal orman dokusu zarar görmektedir. Aşırı otlama bazı endemik türlerin alandan neredeyse silinecek hale gelmesine yol açmaktadır. *Ankyropetalum reuteri* bu türlerden biridir.

Ahır Dağı'nın şehir merkezine yakın yamaçları yazlık ev yapımı ve piknik amaçlı kullanımlar sonucu kısmen tahrip edilmiştir.

Dağ eteklerinde yasadışı ağaç kesimleri de görülmektedir.

■ **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

Maras - Yedikuyular - Kenger © Ali İnsan Gökçen

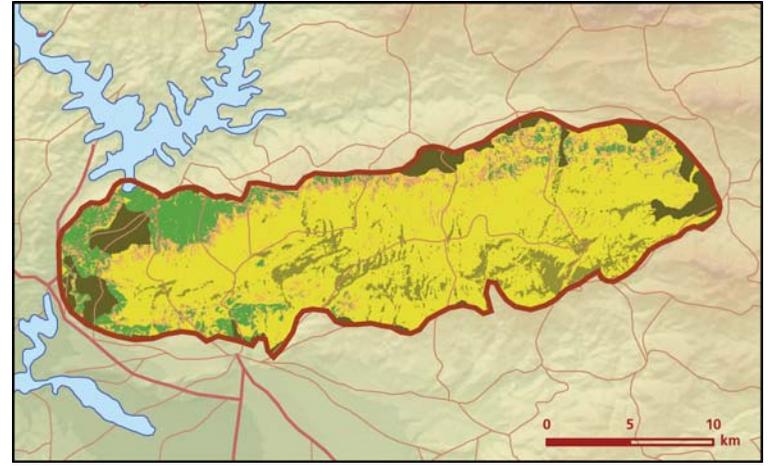
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Kahramanmaraş Valiliği; Kahramanmaraş İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Çağlayancerit Kaymakamlığı; Kahramanmaraş Kültür Çevre Derneği.

■ **Murat Ataol**

Ahr Dağı önemli doğa alanı topografya haritası

Ahr Dağı önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Acantholimon libanoticum</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Ajuga chamaepitys ssp. euphratica</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Ajuga relict</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Alopecurus utriculatus ssp. gaziantepicus</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Amygdalus korshinskyi</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, A2
<i>Ankyropetalum arsiusianum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Ankyropetalum reuteri</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Arenaria drypidea</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Asphodeline damascena ssp. ovoidea</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Astragalus akmanii</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Astragalus barbeyanus</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Astragalus cymbostegius</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Astragalus ovinus</i>	0	0	-	-	Var	A2
<i>Crepis syriaca</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Doronicum haussknechtii</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Echinops vaginatus</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Erodium micropetalum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Ferulago blancheana</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Hedysarum kotschy</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Heliotropium haussknechtii</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Helleborus vesicarius</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Hesperis matronalis ssp. cilicica</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Hypericum kotschyanum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Jurinea ramulosa</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Lathyrus variabilis</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Nepeta sorgerae</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Origanum laevigatum</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Paracaryum polycarpum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Paronychia cataonica</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Paronychia condensata</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Polygonum ekimianum</i>	1	1	-	CR	Var	A1, A2
<i>Ranunculus unguis-cati</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Thlaspi cataonicum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Thlaspi densiflorum</i>	1	0	-	NT	Var	A2

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Verbascum ballsianum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Verbascum subnivale</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Anthocharis damone</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Archon apollinus</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Maniola megalis</i>	1	0	-	-	Var	A4, C1
<i>Melanargia titea</i> - Doğu Akdeniz	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Muschampia proteoides</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Nymphalis xanthomelas</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Polyommatus poseidon</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Polyommatus theresiae</i>	1	0	-	-	Var	A2, A4, C1
<i>Pseudophilotes vicrama</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Spialia osthelderi</i> - Orta Doğu	0	0	-	CR	Var	B1, C1
<i>Thymelicus acteon</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Tomares callimachus</i> - Doğu-Güneydoğu Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1

Asphodeline damascena © A. Selçuk Ertekin

Gavur Gölü

AKD073

Acil
Gerileme (-2)

Gavur Gölü © Hillary Welch, Geoff Welch

Yüzölçümü : 6654 ha
Boylam : 36,84°D
Enlem : 37,31°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 475 m - 600 m
İl(ler) : Kahramanmaraş, Gaziantep
İlçe(ler) : Türkoğlu, Nurdağı

■ **Alanın Tanımı:** Gavur Gölü Kahramanmaraş'ın güneyindeki Sağlık Ovası'nda yer alır. Türkoğlu ile Nurdağı ilçelerini bağlayan karayolu alanın batısından geçer. Alanın doğusunda bozkırlarla kaplı tepeler kuzey ve güneyinde ise tarım alanları bulunur. ÖDA bir zamanlar sazlık ve bataklıklarla çevrili büyük bir göl iken, bugün kış aylarında su düzeyi yükselen mevsimsel bir sulakalandır. Göl sistemi Asi Nehri'ne tahliye edilerek büyük ölçüde tarım alanına dönüştürülmüştür ve alanın kuzeyi seddelerle çevrilidir.

■ **Habitatlar:** ÖDA; tarım alanları, mevsimsel göl yüzeyi, bataklık ve az miktarda sazlık alandan oluşur. Göl kış aylarında su tutar. Yaz döneminde ise kısmen kuruyarak yer yer sazlıklar içeren tarım alanlarına dönüşür.

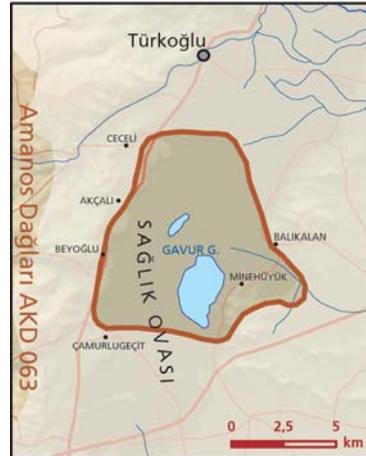
■ **Türler:** Alan, ülkemize endemik ve küresel ölçekte tehlike altında bulunan *Convolvulus germanicae* adlı bitki türü ile ÖDA kriterlerini sağlar.

Alanda uzunbacak (*Himantopus himantopus*), alaca balıkçıl (*Ardeola ralloides*) ve küçük balaban (*Ixobrychus minutus*) gibi sokuşları üremekte ve küçük karabatak (*Phalacrocorax pygmeus*) göç döneminde konaklamaktadır. Kurutma faaliyetleri gerçekleştirilmeden önce sokuşları için önemli bir kışlama alanı olan ÖDA, bu özelliğini büyük ölçüde kaybetmiştir. Gölde 1968'de dokuzyüzbin ve bir yıl sonra yüzbin su kuşu sayılmıştır.

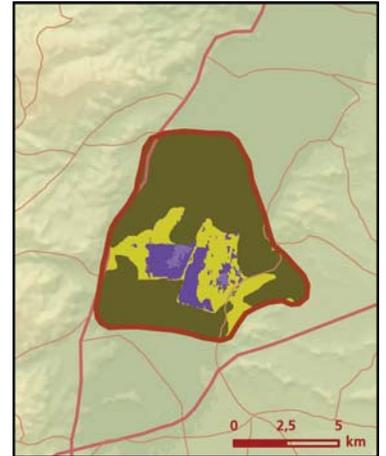
■ **Alan Kullanımı:** Gölün kuruduğu yaz aylarında, tarım faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

■ **Tehditler:** Gavur Gölü 1970'lerde kurutulmuş bir göldür. Kurutma sonucu göl tabanında bulunan turbalıkların yanması söz konusu olmuş, bu sebeple göl tabanında çökmeler meydana gelmiştir. Çökmeler zaman zaman göllenmelere sebep olmuş ve TİGEM tarım arazileri bu göllenmeler sebebiyle su baskısıyla karşı karşıya kalmıştır. Günümüzde gerek TİGEM ve gerekse DSİ bu durumun önüne geçmek için çalışmalar sürdürmektedir. Son yıllarda derinliği 4-5 metreye ulaşan gölün kurutulması söz konusudur.

■ **Koruma Çalışmaları:** ÖDA'nın tekrar su tutma vasıflarını eskisi ölçüsünde kazanması amacıyla bazı resmi girişimler sürdürülmektedir. Alan kış ortası sokuşu sayımları kapsamında düzenli olarak izlenmekte ve bölgedeki kuş varlığının durumu takip edilmektedir.

Gavur Gölü önemli doğa alanı topografya haritası

Gavur Gölü önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Kahramanmaraş Valiliği; Gaziantep Valiliği; Kahramanmaraş İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Gaziantep İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Türkoğlu Kaymakamlığı; Nurdağı Kaymakamlığı; Türkoğlu Belediyesi; Nurdağı Belediyesi.

■ **Bahtiyar Kurt**

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Convolvulus germanicae</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
 <i>Ardeola ralloides</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Himantopus himantopus</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	30 Çift (Üreme)	CI
<i>Ixobrychus minutus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Phalacrocorax pygmeus</i> - GD. Avrupa ve Türkiye	0	0	LC	LC	36-121 Birey (Göç)	CI

Natrix tessellata © Aykut Ince